
This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google™ books

<https://books.google.com>

ISTORIA GENERALA
A
DACIEI,

SAŢ A TRANSILVANIEI, ŢEREI MUNTENESCŢ ŞI A MOLDOVEI.

DE

DIONISIU ROTIRO,

traducere de

GEORGE SION.

TOMULŢ III.

BUCURESCI.

Imprimeria NaŢională a lui Iosef Romanov et Companie.

1859.

ISTORIA GENERALA

A

ȚIEPEI MUNTENESCÎ ȘI A MOLDOVEI.

PARTEA A PATRA.

ЕРОС'А IV.

CAPITULŪ I.

Domnitorii Moldovei.

În zilele împăratului Iosif II Kantakuzenș la Konstantinopol, ale lui Orkan I împăratului Otomanilor în Asia, ale marelui Kazimir III regelui Poloniei, ale marelui Lădovikș regelui Țongariei, ale lui Laiotș fiul lui Karolș Domnului Transilvaniei, mi ale lui Aleksandr Vodă I Domnului țerei Mănteneni; — pe timpul acestora, s'a srmăț mi deskrikarea Dako-Pomanilor din Maramureșul Transilvaniei în Moldova, din kassa inkursiei (păvălirei) Tătarilor în Țongaria mi Transilvania mi din kassa violingelor ce se făceaș ortodoksilor din partea Krăciagilor ordinului papal. Nici unul din istorici nu descrie mrelargș istoria celor în țări Domni ai Moldovei, ci numai pe scurtă mi fără eksaktitate, adskândă mi multe nenprobabilități fa-

*

bslôse. Bomfiniș, astorislă istoriei Ţngreniți, în Kartea X kapș II ală onerei sale ziue kă în zilele lăi Lădovikș rege-lăi Ţngariei, șnș Bogdanș Vodă, părsindș Domnia sa din Maramăruș, din kassa sșpărgrei vecinilorș, s'a rădikăț de akolo kă Dako-Romaniș sei mi a trekstș de s'a amezăț în ȝeara Moldovei. Avestamș skriitorș adaoge, kă mai ne șrmă nșmitslș Lădovikș a sșpsș la tribștș ne Bogdanș Vodă; ăi minte vederăț șnre a fi plăkstș Ţngărilorș. Kă tôte kă, în șrma strămștărei Dako-Romanilorș din Mara-măruș, Domniș avărg adeseori răsbôe între sine mi-mi kălkaș ȝerile kă reșnroșitate, niăi odată înșă Moldova n'a statș tribștară Ţngărilorș; mi ațela ăe a deskălekăț mai întăi în Moldova n'a fostș Bogdanș Vodă, ăi fiislș seș Dragomș. Ama o dovedemte istorikslș Moldovei Vornikslș Ţreke, kă tôte kă mi elș șnșne mălte neadevărate desure în-ăenștăslș ațesta. Elș ziue kă, viindș Dragomș Vodă kă trei șste de bărbăđi în Moldova mi, vănăndș șnș Zimbră (boș șilbatekș) l'a ăișș lăngă șnș părgș; kă akolo kănele seș de vănatș, ăe se nșmea Molda, de măltă osteneală mi sete băndș măltă apă, ar fi kăpnăț; iar Dragomș Vodă, pentră dragostea ăe a avăț kătre kăne, a nșmitș părgșlș Molda, mi de la părgș s'a nșmitș tôte ȝeara Moldavia ¹⁾. Kățș de-

-
- 1). Eș krežș kă, tôte kăte se șnșș desure origina Moldovei, a Valaxiei mi a Ardealăslă, șnt nemprobabile. Mai de sigăș este kă ațeste ȝeri s'aș nșmitș ama diutre înăenștș de kătre kiarș lăksitorilș lorș. Kăvăntslș Moldava saș Moldavia s'a formatș de la Slavoneskăslș kăvăntș *Mals*, ăe însemnează lokș rădikăț, mi de la *Davl*, kare (dănz Strabone) însemnează paporăslă ăe lăksia aice; ama dănz, de la *Ma-lă mi Davl* ȝeara s'aș nșmitș Mals-davia, mi ărin kărsăpășne *Molda-ra mi Moldavia*. Așemine kăvăntslș *Valazia* s'a formatș de la kăvăntslș Slavoneskă *Valea* kare însemnează lokș șnăvălitș mi *ana* kare latineăe se ziue *akăa*, aqua; ama dănz de la *Valea-anel* saș *Valea akăa*, s'a făkstș *Valania* saș *Valakăa* mi ărin kărsăpășne *Valakia* mi *Valasia*, saș *Valazia* mi *Vlazia*. Totș așemine mi Transilvania s'a nșmit Ardealș, de la kăvăntslș *Arie* kare Slavonește însemnează lokș netedș (fărgă de trierăț) mi *dealș*, ăe însemnează mănte; ărin șrmare, fiindș kă ȝeara în mijlokș este deskăș kă o arie mi înksn-ăisrăț de dealșrile, saș măngăi Karnăăilorș, s'a nșmitș Ardealș.

spre nămirea orașului Iamii, Șreke zice că, lokșindș akolo
șnș omș țe se nămea Iaskș, înpreșnș că algi slavoni, de
la ačesta mi-a lșatș lokșlș nămirea. Kantemirș însz zice
că Iassi are nămirea de la vekile kolonii Romane. Ačesta
mai zice despre Șcheava, că akolo mai întziș lokșeaș Sak-
soni mi Șngșrî; mi, fiindș că Șngșrî se nămeaș Kojokari
(dșnș kojoklș, xaina de nele de oae țe pŏrtș lokșitoriî mi
pșnș astzi) kare în șngșreute se zice Șșuiș, apoi de la
kșvșntslș Șșuiș a lșatș nămirea de Șcheava mi rislș mi jș-
degslș. Dar noi, lșșndș la o parte inotesele ačeste, ka
lșkșrșî neșprobabile, venimș sș facemș nșmai biografia Dom-
nilorș, că tŏte că mi ačesta din originș este fŏrte obșkș-
rș, skșrtș mi fșrș mŏrtșrîi sigșre. Kșlegșndș prekștș amș
pștștș, asșerșișnile țeale mai pŏrobabile din astŏri, deskriemș
xronologičeute fantele țeale mai essenșiale, fșrș fabșlismș
mi fșrș înflŏritșrî. Învenemș că ȳelș întziș Domnș, Dra-
gowș Vodș. Istorikslș Polonieî, Strikofski, zice că ačesta
a domnitș ne timșslș împŏrșșgieî lșî Mixailș Paleologș îm-
pŏratșlș Konstantinŏleî; se înmalș însz, kȳi ne timșslș
ačesta domnea tatłș lșî Dragowș, Bogdanș Vodș în Mara-
mŏrșșș, iar nș în Moldova.

DOMNULU I.

Dragoșii Vodă.

Ačesta, prekșm s'a zisș mai șșșș, a fostș fișlș lșî Bog-
danș, Domnslș Maramșreșslș din Transilvania. Rș-
dikșndșse din pșmșntslș seș natalș, înpreșnș că D. Chr.
1352.
algi nobilî mi nenŏgi din familia sa, a venitș că o mikș
kolonie de Dako-romani în Moldova. Alegșndșmi de resi-
denș Șcheava, i s'aș șșnșșș fșrș niȳi o opșnere togi lokși-
toriî de minurejșrș, fiindș că eraș totș Dako-romani, saș
Slavinî țe vorbeaș totș o limbș mi aveaș totș o religisne.
ȳeara nș era, prekșmș zikș șniî, de totș dēmeartș; lokși-
tori eraș, însz nșea nșginî din kassa neînȳetatelŏrș inkșr-

sistenți ale popoarelor Sclitice. Acela ce se ocupașă cu agrikultura sașă cu istoria trzeasă răspândită prin mănăstiri locale, ripose, guvernându-se de mai multă cană mai mică, kari erau deservăți mi cu totuși slabi din kassa neînțetelor răs-boue. Nici unușă din istorici nu sune mai multă despre Dragomir Vodă, de kătușă kă, domnindă doi ani, a mărită. Ačesta a făkătușă mi o biserikă de lemnă la Volovăgă, unde fă mi înmormăntată; dar mai tărziă Ștefană Vodă V a str-mătată biserika ačesta la Păstna, făkăndă akolo o altă biserikă totă din lemnă ačela; iar la Volovăgă o altă biserikă de neatră.

DOMNULU II.

Sasu Vodă.

Ačesta a fostă fiă lăi Dragomir Vodă. Nimikă mai

D. Chr.
1354.
Chronolog.
locală.

} măltă nu se vorbește despre ačesta, de kătușă kă,
domnindă patru ani pe tronășă părintelăi seă. a
mărită ¹⁾.

DOMNULU III.

Iliasiu Vodă.

Vernikășă Șreke zice kă ačesta a fostă fiă lăi Sasă

D. Chr.
1358.

} Vodă. Dar Kantemiră mi Mironă Logofătușă, ună
altă istorikă ală Moldovei, ăretindă kă ară fi fostă
vără lăi Sasă Vodă; elă, moutenindă tronășă, a întinsă pe
înțetășă marginele stăpănirăi sale sune Basarabia mi sune

- 1). Dănușă un diplomată ală re elăi Șugreskă Lădovikă, citată de H. Inkal la reg. 326, se vede kă Sasă Vodă a avătușă 4 fiă mi anume Balk, Drag, Dragomiră mi Ștefană. Se mai vede kă pe Sasă Vodă lăă omorătușă Bogdan Vodă kă fătoră seă, karele (dănușă Fotino) a venită dănușă domnia lăi Iliașă (sașă Lagko) Vodă.

(Traducătorulă):

pergile din jos ale Moldovei; iar dăpă optă ani de domnie, a mărită totă într'ună timpă kă Nikolae Vodă din gheara Mănteneaskă.

DOMNULU IV.

Bogdană I.

Nici ună skriitoră nă sune ală kă fiă este Domnălă ačestă, de kă kă a fostă totă din familia nămigi-
loră, kă s'a săită ne tronă odată kă Radă Vodă II
Bassarabă în gheara Mănteneaskă, mi kă domnindă mēse
ani mi kăteva lăni, a mărită.

D. Chr.
1366.

DOMNULU V.

Petru Vodă I.

Ačestă a fostă fiălă ună Mămată Vodă, karele a fostă
domnită în Maramăruş înainte de Bogdană Vodă.
Petru Vodă a domnită 16 ani, mi a mărită. Vorni-
kălă Ţreke se miră kămă de nă sune nimikă skrii-
torii desne Domnălă ačestă, karele a domnită atăţ de
măltă. Elă nresune kă lăksitorii nă se întinseseră în kăm-
niă de teama înkărgerei Ţătarilor, mi, din kăssă kă nă e-
raş în komănikăşne kă noporele verine, nă eraş kăno-
skăte nici fantele Domniloră. Dar Strikofski, ună istorikă
Polonă, totă sune kă ačestă Domnă a avăţ răsbăe kă
Poloniă mi kă Ţătarii din Bassarabia.

D. Chr.
1372.
Chronolog.
Ţierol.

DOMNULU VI.

Romană Vodă I.

Pe la anălă ală nătrălea ală domniei lăi Mircea Vodă

D. Chr. 1388. } în gheara Măntenească, a domniței în Moldova Ro-
Chronolog. } manș Vodă I, carele a fost frate cu Petru Vodă.
Tierei. } Aceasta a strămutat în scaunul domniei de la Suceava la Roman, întinzându-se mult cu hotarele țerei. Do-
siteiș, Mitropolitul Moldovei, vorbind despre Domnii a-
cesta, spune, după mărturia lui Șreke, că după dăruirea sa
născută mi orășelul mi județului întreg. Amândoi însă se
înmală, căci născutarea aceasta s'a dată cu o mie de ani mai
nainte de la kolonia Roman, care o trimisese acolo împă-
ratul Romei Karakala. (Vezi tomul I Partea II Cap. VII.)
Domnii acesta a avut fiu pe Ștefan, Petru, Aleksandru,
Bogdan mi alți doi, prețuri se vede dintr'un cruce al
seș ce se găsește în Monastirea Probota, în care se arată
mi hotarele Moldovei, de la marginea Poloniei mi a Ungariei
până la Marea Neagră, pe care le descrie mi fișul se
Aleksandru cu deamăntă. După trei ani de domnie, Ro-
man Vodă a murit.

DOMNUL VII.

Ștefan Vodă I.

Acesta a fost fișul cel mai mare al lui Roman
D. Chr. 1391. } Vodă. Istoria streină nimic nu spune despre el,
} după o ghemăle care se va lămură mai departe la
domnia lui Petru Vodă. Îi daș însă mese ani de domnie,
când întră adevăr n'a domniței nici un an întreg, de-
stăruită fiind de către fratele se Petru mi de către boeri¹⁾.

- 1). Astoria s'a lăsat după kronikarii Moldovei Miron Șreke. După totă probabilitate însă, istoria este greșită. IIIinkal, carele a avut în vedere mi ne kronikarii Moldovei mi ne străină, nu determină ani mi mureș Domnilor astfel. — Peș la anul 1359 nu însemnează a născută a venită Dragomir mi kăte kăpi anul aș domni Domni; ci înmure ne Domni în kinsul străstoră: 1. Dragomir; 2. Sas, fișul se; 3. Bogdan, străstoră lui Sas; 4. Ștefan I fișul lui Bogdan; 5. Petru I, fișul lui Ștefan I; 6. Lagko, (pe care Fotino îl născută Iliam) fișul lui Petru I; 7. Petru Mă-

DOMNULU VIII.

Petru Vodă II.

Acesta, kă toate kă era mai june de kătră fratele seă, a fostă însă preferată de kătre boerī mi de попорѣ, { D. Chr. 1392. }
 mentră blândega mi talentele sale cele rarī. De a-veea, kă pŕeterea acestora mi kă ajstorīă de la Ŭngari, a destituată ne fratele seă Stefană mi i-a lăată skaznălă domniei. Stefană Vodă, simgindăse strămbătăgită dănră drentă-rile sale de primogenitără mi temândăse ka nă kămva să fie vuisă de kătre fratele seă, a fsgită kă kăpăl-va boerī din geară mi a ceretă protekăisnea lăi Ladislăă VI regelăi Poloniei, kă răgăminte ka să-lă ajste a-mī rekăpăta tronălă domniei. Acesta, kreznândă momentălă favorabilă ka să-mī întinză xotătle regatălăi, s'a arătată îndăsiomată de sorta Domnălăi alăngată, mi i-a mi dată de ajstorīă ună nămărgă însemnată de omăiri ka să meargă asăupra fratelăi seă. Petră Vodă, kă tôte kă nă avea pŕetăi analoge, însă s'a ouăă kă bărbăgie în mai mălte loviri. În cele de ne șrmă, îngelegândăse în sekretă kă boerīi fșgarī de ne lăngă Stefană Vodă, a alergată la o stratagemă ingeniōă, kare fă fatală mentră armia Polonă. A păă de a tăeată o mălgime de arbări kă ferăstrăălă, lăzândă-i însă în niăiōre mi gata a se răstărna la cea dintăi anăoniere. Dănră aveastă operă-văisne, făkăă într'o păădre deasă mi noroioăă, atrase omăi-

mată. Ne lăngă aceste, kă nănămrăte akte mi dovezi astentive în mănă, dovedemte kă Stefană Vodă I a mărită la anălă 1359. — Prin șrmare Stefană Vodă, acest arătată de Fotino ka I este fiș lăi Stefană I, prin șrmare e Stefană II mi frate kă Petră Vodă II, desne kare șrmează istoria. — Nă ingelegă însă konfăsisnea dateloră: kăpă, dănră Winkal, fragiă Stefană II mi Petre II înăenă a jăka rolă de la anălă 1359, iar nă de la 1391, năkămă skrie Fotino. Eă kreă kă asserăisnea lăi Winkal este mai adeărată, fiind kă vătează un estraktă din Dăgomă, kronikariă Polonă, kă detailăi interesante desne lănta dintre avămăi doi fragi kare se notriveskă kă istoria lăi Petre II des-krisă de Fotino.

(Nota Traducătorulu)

rea Polonă acolo, mi de odată închipuie arborii a kadea asupra sa. Astfel Polonii înkerkândse ka într'o kersă, a kăzstă mi Petre Vodă kă ountirea sa asupra loră mi a făkstă o vrsare de sange înfrikomată. Stefană Vodă abia skăpă kă o rymămiu de ômenî; iar Petre Vodă apăkă tôte provisioanele ountirei, doș-sure-zeye stindarde, o mslgime de arme mi prisionierî, mai mslgi Xatmanî mi doi Voetozî din Podolia, ne kari mai tărziă Ladislă trimise mi-i reskămpă, kă kondișni de pace avantagiôse pentră Moldova.

Kromeră mi Bonfinie zikă kă nșmitsă Stefană Vodă ar fi fșgită în Polonia ne timușă lăi Kasimiră țelă mare mi kă Petre Vodă ountile ačestăia le-ar fi bătătă. Ačeste înș le sșnă din greameală, kăvî Kazimiră dșnă 37 ani de domnie a mșrită la 1370 mi, neavândă mouitenitoriă de par-tea bърbteaskă, a lșsată ne fișlă Elisabetei sșrorei sale Lădovikă țe era rege ală Ŭngariei; dșnă ačesta a domniă Edvigă, apoî Iagelone, dățele Litsaniei, karele a lșată tronă, dșnă țe s'a înșogită kă Edviga fiika lăi Kasimiră țelă mare mi dșnă țe a promișă kă elă kă sșnșmi se va im-brăgiua kristianismă; mi ačesta s'a prenșmită Ladislă VI în ană 1386. Ama dară la ačesta a fșgită Stefană Vodă mi kă ountirile ačestăia s'a bătătă Petre Vodă.

Bonfinie mai vorbenite (mi dșnă ačesta se ia mi istorikă Moldovei Ŭreke Vornikă) desure șnă Stefană Vodă I, karele ar fi fostă dșnă Romană Vodă mi karele ar fi avătă fiî ne Stefană țe-lă nșmemte ală II-lea mi ne Petre Vodă III. Este înș vederată greameală: kăvî Stefană Vodă este totă fișlă lăi Romană Vodă mi frate kă Petre Vodă, iar nș tată. Ama dară, nșmai kă sș akonere datele, adaoge șnă Stefană Vodă mai mslă, nșindă-lă totă ne ačela mi I, ka tată în zilele lăi Kazimiră, mi apoî ală II-lea ka fiă în zilele lăi Vladislă, prekșă este totă Stefană I. Așemine gremeli se gșseskă mslte atătă în skriitorii Poloni mi Ŭngri, kătă mi între ai Romăniloră, kari se vede kă aș skrișă mai mslă dșnă tradișne; mi nșmai kândă țețe-tează țineva kronologia kă skșmățate mi kompară lăkră-

rile k̃ alte kroniçi, deosebente adeṽrsl̃ ¹). Bomfinie mai adaoge k̃ d̃ñr̃ aceste a venit̃ as̃upra l̃i Pet̃r̃ Vod̃r̃ fra-tele sẽ Stefañ k̃ om̃tir̃i Polone, dar s'a întors̃ învins̃; mi mai s̃s̃ne k̃, d̃ñr̃ mórtea l̃i Pet̃r̃, Ladisl̃ã a ame- zat̃ Domñ în Moldova ne Pet̃r̃ Vod̃r̃, f̃k̃nd̃-l̃ mi vassal̃ al̃ sẽ pent̃r̃ asemine îndatorire, dar acesta mai t̃rzĩ s'a l̃ñdat̃ de vasselagĩ. Asemine s̃s̃ne k̃ Mir̃cea Domñl̃ gerei M̃nteneut̃i, fiind̃ vassal̃ la Ţng̃r̃i, mi-a sk̃tsrat̃ j̃sg̃l̃, pre k̃nd̃ Mir̃cea învinsese ne S̃ltañl̃ Baiazet̃ Ildirim̃, (karele p̃r̃p̃dis̃e ne Ţng̃r̃i la Nikopol̃e) mi-l̃ a- l̃ngase p̃ñ la Andrianopol̃e. K̃m̃ dar̃ ñtea s̃z̃ fie vas- sal̃, ñ la înving̃tor̃i, çi la învinut̃i de k̃tre çei învinut̃i de el̃? Din aceste t̃te j̃sdece fie-kare adeṽrsl̃.

Pet̃r̃ Vod̃r̃, domnind̃ m̃nte añi, a m̃rit̃.

DOMNULU IX.

Iuga Vod̃.

D̃ñr̃ mórtea l̃i Pet̃re Vod̃r̃, boerĩ Moldovenĩ ãs̃ ales̃ Domñ ne Ńñ Isga Vod̃r̃, karele ñ se utie al̃ k̃i f̃ĩ a fost̃. Acesta a cherst̃ de la Patriar̃xl̃ Oxri-
 deī, de a înaintat̃ ne Eniskop̃l̃ Moldovei Teo-
 klit̃ la demnitatea de Mitronolit̃. Acesta a str̃m̃tat̃ mi
 m̃lte orame de ale Moldovei în posigĩnĩ mai b̃ne ²) înt̃-
 rindsle mi k̃ zid̃r̃i, s̃re a servi de ap̃r̃are în kontra in-
 k̃rsisnilor̃ T̃tarilor̃. El̃ a f̃k̃t̃ din nõ mi cetatea
 Kiliei k̃tr̃ g̃rile D̃ñreī, ne kare mai ne ȳm̃z̃ a venit̃

D. Chr.
1309.
Chronolog.
local̃.

1). Ama este. Dar astoris̃ ñ ne s̃s̃ne k̃ ne astorit̃ỹi kombate ne Bomfinie? Ñ s̃s̃ne m̃kar̃ k̃ a koniat̃ ne Miroñ Kostiñ. Dak̃ ar fi cetit̃ ne D̃sgom̃, negremit̃ k̃ alt̃ fel̃ ar̃ fi r̃gionat̃.

(Traduc̃torul̃).

2). Vornik̃l̃ Ţreke adaog̃ k̃ acesta a îñenst̃ a îñp̃r̃gi mom̃i (kare se vede k̃ p̃ñ at̃ñỹi erã ale stat̃l̃i) ne la çei ce f̃z̃eã vitej̃i în resboae. Ast-fel̃ s'a îñenst̃ originea proniet̃ỹi în Moldova.

(Traduc̃torul̃)

Mircea Vodă mi o lăsat'o kă bătăe. Atunci Aleksandr, fi-
ișlă lăi Romanș Vodă, profitând de învingerea ce reușise
Mircea asupra lăi Ișga, s'a înțeleș kă boerii mi l'aș desti-
tută, dău doi ani de domnie. Pentru a privity kă mare
măgămire mi băkărie sșirea ne tronă a lăi Aleksandr Vo-
dă, fiindă kă elă era singurilă ce se trăgea de-a drentslă
din familia strălăvite a Domnilorș Romanș, kari s'aș ame-
zată în Davia kă koloniile trimise de împăratslă Traiană ¹⁾.

DOMNULU X.

Alexandru Vodă I.

D. Chr. 1401. } Avesta kă drentă kăvântă s'a urensmită *velă Mare*²⁾
Dupe chro- }
nice locale } fiindă kă a întodăslă mălte mi băne rëndsele a-
și Polone. } tută în partea bisericească kătă mi în cea civilă.
Elă a sșpăslă ne Mitropolislă Moldovei Patriarxie de la
Konstandinopole; iar Mitropolia a amezat'o la Suceava, în-
zestrind-o kă mălte momii, sklavi mi diferite odore sakre;
a făktă mi din eniskon; ne velă de Romanș, a kăriea e-
narxie a kotărit'o în geara de josă desure munte; mi ne
velă de la Rădăuș, kotărind-i de enarxie geara de sșslă
desure Polonia. În ală doile ană ală domniei lăi elă a trimisă
la Trapezenta dinkolo de Marea Neagră în Asia, mi a adăslă
kă mară keltsele mōuntele Sântslă Ioanș velă Noș, ne ka-
re le-a năslă în cetatea Sucevei. Elă a mai făktă mi doă
Mănăstiri mară, Bistrița mi Moldovița. Iar în partea civilă
a sistematisată orîndseala kărmăirei mi a klasifikată ie-
rarxia boerimeii, în kinslă xrmătoriă:

- 1). De aice înainte istoria se face mai nreziș mi mai sigur. Nămele
mi datele mergă mai konformă kă kronika seriôș a lăi Mlinkă.
(Traducătorulă).
- 2). Astorslă mi aice gremente: nă velă Mare, ci velă Benă s'a nămită
Aleksandr Vodă. —

(Traducătorulă.)

„A. — Logofătş mare ¹⁾, jşdekştoriş mi alegştoriş de oşine, mi Ispravnikş ne o trşnte de ómenî de gearş ce sşntş kşrtenî, mi jşdekştoriş tştororş ce sşntş kş strşmbşţşđî în gearş, de a lşa seamş tştororş Ispravnicilorş ce sşntş la Kşrtea Domneaskş.

„B. — Vornikş mare de geara de giosş, jşdekştorş tştororş kare aş strşmbşţşđî în gearş, mi globnikş de morđđ de omş mi de mşşşbinele de josş, mi vornikş Bşrlaşđlşđ.

„C. — Vornikş mare de geara de sşşş, jşdekştoriş tştororş din gearş kş strşmbşţşđî, mi globnikş de morđđ de omş, mi de mşşşbinele ce se fakş la pşrgile lşđ, mi Vornik Doroxoisłđ.

„D. — Pşrkşlabş de Xotinş la marginea desşre geara Lemeaskş mi Kşşşşşceaskş, jşdekştoriş tştororş la avelş đđnşţş.

„E. — Xatmanş mi Pşrkşlabş de Sşşşşş mi Ispravnikş neste tóte omşile đeređ.

„F. — Postelnikş mare meşştoriş înaintea Domnşłđ mi Pşrkşlabş de Iamî (kş tóte kş Iamî nş era oramş ama de mare) mi tşlmaşđ alş limbelorş strşşine.

„G. — Sşştarş mare mi Staroste de Černşşđđş, đşşş obiceđş înbrşkatş la zile marî kş xainş skşmpşş domneaskş, mi đvoritorş înşđnşş kş arme domneşđđ la snatele Domnşłđ.

„H. — Paxarnikş, mi alđđ boerđ atşţş aî Kşrgel Domneşđđ kîţ mi ne la jşdege, a kşrora demnitate abía în şmbrşş se mai vede şştşşđ.”

În timşnşłş avela regele Şngarieđ a řđdikatş ne Grisonîđ Prşşşđđ în kontra lşđ lagelone regelşđ Polonîđ. Acesta atşşşş a trimişş solî la Aleksandrş Domnşłş Moldo-

 { Stricofski
 Cart. XVI.
 Chromer
 Cart. XX.

 veđ şş-đ čearş ajştorş. Aleksandrş i-a datş patrş mil de ostamî alemî, kari, şşnîđşşş kş Polonîđ, aş řşkşţş marî strikşşşşnî Grisonilorş pşşşş i-aş şilitş de aş řşkşţş pşşş.

1). Aşeste sşntş komiate đşşş Mironş Kostinş, mai ad-literam.

(Traducştorulş.)

După aceea regele Poloniei a trimis în dăruire pe ostaticii Moldoveni ca multe msluzmiri mi dăruie pentru Domnii lor Aleksandru. Amicia care s'a kontraktat între achemii doi sverani, s'a strins apoi mi mai tare; kaci Aleksandru Vodă, mergând în personă ca să viziteze pe Ladislă, a înscutat pe fiul său Iliam Vodă ca sora regelui nămită Sofia ¹⁾).

Întră aceea, întorcându-se de la Viena Andronik ^{George Francis.} } leologul. fiul lui Mansil împăratul Konstantinopolii, mi ginere al împăratului Austriei, a trecut prin Moldova. Aleksandru, făcându-i mari onori mi ceremonii, l'a petrecut până la Galati. După aceea, Andronik ajungând a se sili pe tronul împărăției, a trimis lui Aleksandru Vodă diademă (koronă) împărătească împunându-l ca alte dăruiri, iar Mitropolitul Moldovei sakă mi mitru prekmă mi ikona făcătoare de minuni a mamei Domnului, care se află mi astăzi îmbrăcată cu argint la Mănăstirea Neamului.

Mai târziu însă, în urma înțelegerilor armate între Aleksandru Vodă mi Stridigul kneazul Ucrainei, karele de mi frate dar era mi inamic neîmbrăcată cu Ladislă, Domnii Moldovei a răstă pacea cu regele Poloniei. Un însemnată număr de oștiri Moldovene, intrând în Polonia, au jefisit Kameniga mi mai totă Podolia; dară ne când se întorcea mi voea să treacă râul Nistru, oștile lui Ladislă au lovită garda din armă a oștii mi, spargându-o, au luată spoliile (jafurile) ce rămiseră în Polonia. N'a trecut însă multă după aceea, mi a murit Aleksandru Vodă, după ce a domnit trei zeci mi doi ani, lăsând doi fi, pe Iliam mi Stefan, dintre kari a nămită moștenitorii, până a nu muri, ne celă întâi născut.

-
- 1). Ișinka zice că soggă ce a luat Iliam Vodă era Maria soră cu Sofia, ce a fostă a nată soggă a regelui Poloniei Iagelone.

(Traducătorul.)

DOMNUL XI și XII.

Iliașu Vodă II și Ștefanu Vodă II.

Dșnș mórtea lșî Aleksandrș Vodș, lșznd stșpninirea tronșlșî Iliașș Vodș, fratele seș Ștefanș s'a dșșș la ^{D. Chr. 1433.} Dragș Vodș Domnșlș dereî Mntenemțî mi i-a ȳerștș ^{Cromer Cart. XX.} ajștorș ka sș goneașkș ne Iliașș. Dragș Vodș, îndșnlekîndș-se la aȳeașta, i-a datș zñș nșmerș înșemnatș de omțirî de a intratș kș ele în Moldova. Iliașș Vodș î emi înainte kș tôte nșterile salle la lokșl kare se kîamș Lolotnîa ¹⁾, mi akolo fșkîndș-se bștșlie mare mi sîngerôșș între ȳei doi frățî, s'aș alesș viktorîa în partea lșî Ștefanș. Atșnȳe Iliașș a alergatș la Vladislăș regele Poloniei kș rșgșminte ka sș-lș ajște a-mî rekșnșta tronșlș, ama prekșm mi dșnș întîietatea nainterei mi dșnș alegerea tatșlșî seș, se sokotea a avea dreutșrî; promigșndș'î pentrș aȳaasta rekșnomtingș mi vassalitate ne toatș vîaȳa.

Ștefanș Vodș, kș tôte kș avea ajștorșlș mi alianȳa lșî Dragș Vodș, nș s'a lșsatș însș nșmaî în reazșmșlș ^{Stricofski Cart. XVII.} aȳeașta: ȳi trimise mi elș solș la Vladislăș, de-î arș-tarș kș pomorșlș Moldovei, dșnș pșrerea ģeneralș, ne dînșșlș îlș voemșe de Domnș, iar ne Iliașș Vodș ĳeara nș-lș sșfere, mi-lș ȳremște. Vladislăș, de mi era înkșmnșȳitș kș Iliașș Vodș, a ĳșșitș kș kale, konsșltîndș sokotîȳa mi a tștșrorș boerilor Polonî, ka sș rșmște totș Ștefanș Vodș ne tronșlș Moldovei, de bșnș oarș kș este îșbitș de ĳearș. A pronșșș însș lșî Ștefanș Vodș ka sș dea fratelșî ȳele de kelșșlăș ne anș mi zñș ĳ'întș (distrikț) în Moldova, znde sș tșȳeașkș liniutîș kș familia sa Iliașș Vodș, nemșlȳșmitș kș aȳeașta, a adșnatș omțire de Polonî mi intrînd în Moldova, s'a bștștș de a doa ôrș kș frateseș la lokșlș ȳe se keamș Dșrmșnemțî: dar mi astș datș rșmînd învînsș, s'a întorșș earșmî în Polonia. Vladislăș, neînkșvîingîndș

1). Mînkai zîȳe *Lolomnikș*, iar Letonisegele Moldovei *Lolonî* mi *Loneumț*.
(Traducștorîulș.)

fanta avasta, preferândă amicitia lui Ștefan Vodă pentru vrednicia mi eroismă seă, mi vîzîndă kă Iliamă earămî are de gîndă să adăne omîi kă să meargă asupra fratelui seă, a ordonat de l'aș înkisă în cetatea Siregalsă, anroane de rislă Barta, împresnă kă Dômnă mi kă fiî seî, rîndîndă-l mi nază bîrnă de soldașî. Pentru ayeasta Ștefan Vodă a mîlgîsmîtă nrea mîltă lui Vladislăș, mi l-a promisă a-lă askîta mi a-l fi totă-deasna aliată nedespărghîtă. Nă tîrziă a venită timpul kă să dovedeaskă kă alianța lui Ștefan Vodă a fostă folositore Poloniei; kăci skîlîndă-se Tătarîi mi intrînd în Polonia, Ștefan Vodă a kăzătă fără de veste asupra loră mi, făkîndă-le marî strikăvîsnî, l-a alîngată ne togî. Pe lîngă ayeasta a lătată mi cetatea Brailav din stăpînirea lui Șfidrigelă mi a dată o lui Vladislăș. Îar la anul 1434 a mîrită regele Iagelone, dărnă 49 de anî de domnie, lăzîndă în tronă ne fiîlă seă Vladislăș III. Atănce aș mersă mai mîlgî boerî Polonî la regele mi l'aș răgată kă să libereze ne Iliamă Vodă de la înkisoreă cetășî. Regele însă nă askîltă răgîmingele ayește, fiîndă kă sosiseră mi solîi lui Ștefan Vodă kă dăsrî kătre nosl rege, mi înoiră amicitia mi alianța ce avăsesă kă tatălă săă. Iliamă Vodă dărnă ayeasta, găsîndă timpă îndemănatekă (din nenaza cetășei, prekăsmă se krede) făgi din cetate, mi intrînd în Moldova, atrase kășîi-va boerî în partea sa mi, kă pîgînă omîtîre adănată, s'a bătătă de a treia ôră kă fratele seă la lokălă ce se klamă Podraga; rîmîndă însă învînsă mi akăma, a trekătă îndărătă în Polonia mi mai adănînd kîteva țete de ostamî, a venită înkă odată mi de a patra ôră ilă învinse ¹⁾ Ștefan Vodă. Jănele Vladislăș atănce, kă rădă ce era kă Iliamă Vodă, veni la mijlokă kă să făkă pace între frășî, mi în țele de ne șrmă isbăti de împărgî Moldova în doz: Ștefan Vodă omîi țeară de josă kă cetatea Albă (Akermanslă),

1). Dărnă Șreke, bătălia ayeasta s'a șrmătă la Ilișremî în 4 augustă 1435, mi se mai vede kă mi de a cîncea ôră aș venită Iliamă Vodă, kăci nămitălă istorikă vîțează kă s'aș bătătă la 8 Martie întră joi a anălă 1437.

(Traducătorulă)

Kilia mi altele; iar lăi Piamş Vodă îi dete geara de sursă kă
 Xotinsl, Suceava mi altele. Dăpă ayeasta Piamş Vodă mer-
 se îndată la Liovă kă boeril sâi, mi mslgsmindă lăi Vladi-
 slaş a făktă jermîntă înskrisă kă'i va fi amikă, aliată mi
 totă deasna sursă; totă odată a promisă sâ-i dea ne fie-
 kare ană şna sursă kăi, natră sursă boi, natră sursă baibaraye,
 saş xaine romil, mi çinçî ¹⁾ kămine de Morăniş nentru bş-
 kătria regeaskă (ayeaste însă nămaî şniş ană s'aş dată); ne
 lăngă ayeaste a întorsă lăi Vladislăş mi pînşlăş [distriktăşlăş]
 Plenişlăş ²⁾ în drentăşlăş strikăçişniloră çe făkuse Aleksan-
 dră Vodă, tatălăş seş, kindăş nrădase Podolia. Dăpă ayeaste
 aş netrekăşlăş fragil în bşnăş naye, făkăndă tokmeală kă jş-
 rîmîntă între dînşilă. Iar în anul 1438 ³⁾ nrădăndă Tătaril
 Podolia, în întoarçrea loră aş venită şnăş la Botomanî mi
 aş dată fokă tîrgăşlă. În ală doilea ană s'aş întinsă earămi
 şnăş în Moldova de josă, mi aş arsă oramele Brladăşlă mi
 Vaslăşlăş. Dar şnindă'mi amăndoî fragil şsterile, i-aş alşn-
 gat din geară.

Pe timşlăş ayela, dăpă ştersingele lăi Săltanăş Mărată
 P aş mersă soli din partea Elisabetei, reginei Şn-
 gariel, kătre Vladislăş, kă pronşnere kă să o ia <sup>Cromer
Cart. XXI.</sup>
 ne dîlsa de sogie mi să pîiimeaskă mi koróna Şngariel.
 Vladislăş se onşnea la ayeasta, fiindă kă ea era mi bş-
 trînă mi grea kă bşrbatsl çelă din tîiş Albertă; dar fi-
 indă kă magnăşilă Polonî aş grăşită kă kale să se făkă
 kăşştoria ayasta, Vladislăş a trebşită să se xotraskă
 a o faye; mi nentru ayeasta s'a nşş kondiçione kă, da-
 ka Elisabeta va namte fiş, Vladislăş să îngrijeaskă des-

1). Şreke şursă de 200 kamine. Dar çe să fie óare kaminele?

(Traducătorulă).

2). Ayeasta se nşmea mi Pokşşia, mi fşsesă şşb şşşnşnirea Moldovei kă
 amanetă nentru şniş şmşrmăşlăş de banî çe făkuse Aleksandră Vodă
 regelăşlă Poloniei. —

(Traducătorulă).

3). Aişe astorsăş greamăte data, kăçil dăpă Şreke se vede kă çea întă
 lovire kă Tătaril a şmată la 28 Noemvrie 1439 iar a doa, în ală
 doilea ană la 12 Dekemvrie, 1440. Ayeaste trebăşlăş să fie positive, de
 vreme çe le înşemnă ama de şşşşş. —

(Traducătorulă).

pre elă mi s-a-lă făcă rege ală Boemie, iar Ōngaria s-a-lă răminte de mōntenire. Astfelis Vladislă s'a-lă inkoronată rege al Ōngariei; dar nă tîrziă, nlekînd în espedițiune aszura lăi Amărată, în bătălia de la Varna ts zvîsă. Atănci Ōngariu mi-a-lă alesă de rege ne Ladislă fîslă lăi Voirex Albertă, kă kare făse grea Elisabeta, nrekăm s'a zisă mai săsă. Dar fiindă kă ačesta atănci era în vîrstă nămai de činči ani, a rămasă săb enitronia maikă-sei, kare kărmea regatălă Ōngariei. Iar în Polonia alegîndă ne Kazimiră Kneazălă Lităniei, ală doilea frate al zvîsălăi Vladislă, l'a-lă inkoronată rege.

Amăndoi Domniū Moldovei a-lă domnită împăreză măn-te ani; dar în čele de ne srmă Stefană, vōindă a rămînea singură Domnitoriă, a trasă ne Iliamă într'o kărsă mi i-a skosă okiū, dăpă kare a mi mărită ¹⁾. Dăpă ačesta Stefană Vodă a domnită singură inkă činči ani, mi a mărită zvîsă de nepotălă seă Romană, fiă ală doile ală lăi Iliamă Vodă.

DOMNULU XIII.

Romanū Vodă

Dăpă mōrtea lăi Stefană Vodă, a rămasă sursă fiă ală
D. Chr.
1445.
Chronolog.
vechia a
Tierei
}
seă nămită Petră, mi doi fiă ai lăi Iliamă Vodă, Aleksandră mi Romană. Ačestă de ne srmă (karele era mi mai mikă de kătsă frate-seă) năpăstăndă mîtsi simpirile de răsăbnare če năstrea pētră mōrtea tătălăi seă, s'a srită kă o seamă de boeri kari nă mai pēteaă săferi kărzimile mi neomeniile lăi, mi a tăeată kanălă lăi Stefană Vodă. Nă domni insă mai măltă de sursă ană, mi vărălă seă Petră, fîslă lăi Stefană Vodă, l'a gonită din tronă. Romană dăpă ačea a trekătă în Polonia kă mămă-sa Dōmna Sofia, soră a regelăi Vladislavă, mi akolo

1). Sursă istoriă sursă kă elă ară fi zvîsă mi klară ne mămă-sa.

(Traducătorulă.)

mări înveninată (otrăvită) prin mijlocirea vârzăii seč Petr
Vodă.

DOMNULU XIV.

Petru Vodă III. celă Bună.

Petr̃s Vod̃z, urensmiț̃ mi cel̃s Bñș, alsng̃nd̃ș ne ṽz-
r̃sl̃s sẽș Romañș Vod̃z k̃s aj̃stor̃sl̃s boerilor̃ mi al̃ș
l̃sl̃ Ńniade g̃vernator̃sl̃s Transilṽaniei mi inveniñn-
d̃ș'l̃ș ureksm̃ș s'a zis̃ș, s'a s̃sit̃ș ne troñsl̃s Moldovei,
mi a deñss̃ș omagĩș k̃s j̃er̃zm̃nt̃ș l̃sl̃ Kasimir̃ș re-
g̃el̃sl̃ Poloniei ¹⁾. Acesta ar̃ș fi dat̃ș l̃sl̃ Pet̃r̃s Vod̃z mi
nartea de lok̃ș kare se k̃lam̃z *Komñsl̃ Șng̃sreni*, ñș se ntie
îns̃z pent̃r̃ș ce fel̃ș de k̃ass̃z. În tim̃ñsl̃s acest̃sl̃a aș mai k̃z-
kat̃ș T̃ztarĩi geara de aș f̃ak̃st̃ș mar̃i strik̃z̃ṽisñi; dar Pe-
tr̃s Vod̃z i-a alsngat̃ș k̃s ñsterea. D̃șnt̃ș c̃iñc̃i ani de do-
mñie îns̃z a m̃șrit̃ș.

D. Chr.
1446.
Vechia
Chronolog.
& Tierci.

DOMNULU XV.

Stefană Vodă III.

După moartea lui Petru Vodă, a cănătată tronul, prin
usterea Polonilor, Ștefan Vodă III, nepotul de
sora ală Domniloră Liaukă mi Ștefană. Nă domni
înă mai multă de ună ană, mi ună fiă freskă ală
lui Aleksandru Vodă I, anăme Bogdană, a venită mi l'a go-
nită din Domnie ²).

D. Chr.
1451.
Chronice
Polone.

D. Chr.
1451.
Chronice
Polone.

- 1). **Avești jgjmântă** (dum Kromer) se vede kă l'a densăă la Xotină, unde aș venită nătr soli din nartea regelsi Poloniei la anulă 1448. Avești jgjmântă a avstă de skonă desfiingarea alianței ce Petrus făkuse kă Ţngurii. Kă tôte -aveste Engel zice kă Petrus Vodă a dată Ţnguriloră setatea Kilia din Basarabia. (Traducătorulă.)
- 2). Desure essistina avești Domnă este îndoealz. Dlsgomă, uitată de Illinkă, năne la anulă 1450 mirsă Domniloră Bogdană mri Aleksandră. Kă tôte aveste Letonisegele Moldovei nomeneskă de avești Ste-

DOMNULU XVI ȘI XVII.

Bogdanu Vodă al II și Alessandru Vodă II.

D. Chr. 1452. } Ațesta abia apskase Domnia, mi a venitș asșura
 } lșl Aleksandru Vodă, fișl lșl Iliamkă Vodă, ajstatș
 de Polonî. Bogdan Vodă însă l'a bătătș mi l'a învinsș kș
 totșlș, șvîgîndș mi patrș Xatmanî Polonî. Nș tșrziș dș-
 nș ațeasta a venitș earșmî Aleksandru Vodă kș altș ajș-
 toriș de Polonî, mi astș datș a învinsș ne Bogdanș,
 Dupe Chro- } i-a lșatș mai mșlte țetșșl mi kiarș kanitala. Dar
 nice locale } readșnîndșmî nștarile, Bogdanș a bătătș earșmî ne
 și Polone. } Aleksandru Vodă mi l'a gonitș din tronș. Kș asemine lșu-
 te, Bogdan Vodă a domnitș doi anî, din kare kștș va timșș
 a domnitș mi Aleksandru Vodă, karele în țele de ne șrmș
 a fșgitș în Polonia. Dșnș ațeste skșlîndșse Petru Vodă
 IV, nșmitș mi Aaronș, s'a bătătș kș Bogdan Vodă mi, în-
 vîngîndș'lș, l'a șvîșș ¹⁾).

DOMNULU XVIII.

Petru Vodă IV numitș și Aaron.

Ațestș Petru Vodă a avștș lșnte neînțetate kș Alek-
 sandru Vodă, karele nș înțeta de a se renezi din
 D. Chr. 1454. } Polonia kș omțirî asșura Moldovei, dar karele rș-
 Dupe chro- } mînea totș deasna învinsș. În țele de ne șrmș,
 nice locale } dșnș doi anî de domnie, a venitș din țeara Mente-
 și Polone. } neaskș Stefan Vodă nșmitș țelș Bșnș kș omțirî țe i-a datș

fanș Vădă, șvîșndș kș dșnș o lșnș arș fi domnitș șnș Țibșrș-Vodă,
 karele anoi a fostș gonitș de Bogdanș II.

(Traducētorulū.)

- 1). Bătălia a șmatș la satșlș Hșșseniș, din josș de țargulș Șvșțel. A-
 țestș Bogdanș Vodă a fost tatșlș lșl Stefanș Vodă țelș Mare. —

(Traducētorulū.)

Radslă Vodă celă Frămosă, mi învingându-l pe Petru Vodă la gonită din tron, de a fugită în Transilvania ¹⁾.

DOMNULU XIX.

Stefană Vodă IV celă Mare.

Acesta a fost fiul lui Bogdan Vodă II, nepotul lui Aleksandru Vodă II, strănepotul lui Piam Vodă II, mi restrenepotul lui Aleksandru Vodă I celă Bătrân. Căpătând domnia pringerăscă prin ajutorul omților Mănteni, președinte s'a zis, a arătat, de la celă întâi an, că era să fie omul războinic. Priimind-se că mărgămirea generală mi că lăscărea tătărășii boerilor mi a pănălat, se suse de către Teotistă Mitropolită Moldovei; după aceea îndată înțepă a sori omțirea mi a rândă căpitană vrednică, că kari, că s'ă adevărată eroș, a întinsă marșinele gherei mai mătă de cătă togă predeșorii sei, a învinsă pe Poloni, pe Tătari, pe Ţigari, pe Mănteni mi kiară pe sultană Meemetă II, Snaima Eșronei întregi.

În anulă 1461, al cincelea al domniei sale, apigată de mai multe căse, a trektă că tătă năsterea omților sale în Transilvania mi, prădănd-o. s'a întorsă îndărăt. După aceea, la anulă 1465, adăpând-mi tătă năsterea, s'a dășă asămă cetăților Kilia mi Cetatea albă (Akerman) care în timpulă Domnilor de mai înainte căpătă în mănile Otomanilor, mi bătând-le le-a lătat mi a căpătă gheara de pănă ²⁾. După aceea a înțepă a zidi mi Măntirea

1). În anulă 1453 lăndă Tăru Konstantinople, a înțepă a amenința mi gerile Romine. Petru Vodă la 1456 a trimisă soli la Moametă II mi a fiktă pănă, sursănd-se a da tribută de 2000 galbeni pe an. Аша scrie Kromeră. (Traducătorulă.)

2). La anulă 1462 s'a înțepă întâia oară să la cetățile aceste, dar căpătănd-o omșăkășă la s'ă mătă, n'a mai înăntă războiă.

Hstnei ¹⁾). Dar Petru Vodă Aronș, karele era emigrat în Transilvania, preksmă s'a mai zisș, îmuresnă kă snslș Berendei, karele se zicea a se trage din neamș domneskș, dăkândsse în Polonia, aș ăerstș de la regele Kazimirș kă sș le dea ajstorîș sș rekanete tronslș Moldovei; întîmînîndș însș refșș din partea lșî Kazimirș, fiindș kă ăesta făkșse alianș mi tratatș de pace kă Stefanș Vodă, aș alergatș a ăere ajstorîș de la Mateeamî regele Ţngariei. ăesta nentŕ kăsse anteriore, mi mai alesș nentŕ năvîlirea mi jefăirea ăe făkșse mai înainte în Transilvania, preksmă s'a mai zisș, a gșsitș de motivș răgămingele ăestora mi, adănădș'mî năterile, a trekstș kă o omțire fôrte nșmeroasș neste mșngî în Moldova mi a înăenstș a năda tôte lokșrile ne snde treăea, dăndș mi fokș oramslăî Romănș. Stefanș Vodă, kămș a nŕnsș de veste desure ăeasta, ne de o parte a ăerstș snș ajstorîș năternikș de la Kazimirș, iar ne de alta năgătîndș'mî mi omțirile sale nŕonŕi, a ajnăș într'o zi kătră seară la lokslă ăe se nămepte Baea ²⁾). Akolo înemîiș netreăeăș făŕș nîă o griș, dedaă la begie mi la neorădșele. Stefanș Vodă, kălkăndș-î făŕș de veste kă năterea lăî de kălăcrime mi infanterie, făăe snș măăelș înfrîkomatș, svîgăndș neste zăăe miî de Ţngări, între kari a kăzstș mi însșmî Berendei. Regele Matiamî, rănitș în treî lokșri, abia a skăpatș neste mșngî kă kăăî va soldaă kredîăiômî; iar rămămîă omțirei, însșmănatatș mi sfăŕămatș, s'a rășînitș, anăkăndș drămslă snre Transilvania, gonîă neîăetătș de străjile lăî Stefanș Vodă. Petru Vodă de akolo aș făăitș snre Polonia. Stefanș Vodă însș, dăăe ăeasș vîktorie n'a rămasș în liniunte, ăi întrăndș în Transilvania, a nădatș geara mi a ră-

---

Dăă ăeasta la aăslă 1463 s'a însăratș kă Dôma Esdokia, sora (iar dăă alăî fîka) îmăratăslă Sîneonș de la Kievș. —

(Traducătorulă.)

- 1). ăeasta s'a înăenstș la aăslă 1466, Izîe 10, dăă Ţreke.

(Traducătorulă.)

- 2). Baea, kare este astăzi snș simă sătș, era nă atăăăe oramș întemeatș, preksmă măŕŕiseskș rșnile ăe esîsș năă astăzi.

(Traducătorulă.)

arăndiță în totu lokașă fokă mi sabie snre răsăsnare rege-
 lăi Matiamă; dănu ayeasta s'a întorsă îndrăntă kă linimte.
 Dar nă dănu mătă trechere de timnă ayeamă doi Domnitori,
 vărândă kă Otomani, inemiăi krenintășii, din zi în zi
 fătăș progrese mară mi se întindeaș asăna geriloră loră, kă
 akonă ka să le ingișă, aș fătăș între ei legătăș de naye
 mi alianșă kă jărmăntă, dănu kare Matiamă a vedată lăi
 Stefană Vodă dău četăgi în marginele Transilvaniei, nămite
 Balta mi Țibetă. Aszindă de ayește Kazimiră, regele Po-
 loniei, mi bătăindă ka nă kum va alianșă ayeștora să fie
 în kontra sa, a trimisă mi elă solă în anșă 1466 mi aș îno-
 ită naye mi alianșă kă Stefană Vodă. Totă atăncă Kazi-
 miră a fătăș naye mi kă Megligerei Xanșă Krimcei.

Dănu ayește koborăndăse o mălgime de Țătară din snre
 ana Volgăi mi kălkăndă marginile Moldovei, a mersă Ste-
 fană Vodă kă omătărea sa în kontra loră, mi, kălkăndă-i în-
 tr'o pătăre nămită Liuniga anrăne de ana Nistrăi, i-a lo-
 vită kă atăta fătă în kătă i-a sfătămată kă totășă, svigăndă
 o mălgime din ei mi mărzăndă kiar ne fișă Xanșăi Ma-
 nakă, karele 'i komănda. Pentă ayeasta tatăș seă a tri-
 misă solă la Stefană Vodă kă dăsră mi kă răgă-
 minte ka să-lă libereze; dar solă, adresăndăse kă Dlugosh
Cromer și
Mehovie la-
storică Po-
loni.
 asmeșie mi kă ameninșă, Stefană Vodă a skosă
 ne fișă Xanșăi înaintea loră mi i-a tăată kanșă;
 apoă ne solă i-a trasă ne geapă, afară de snășă singășă, ne
 kare l'a liberată tăindă-i nășășă mi srekile. Dănu ayește
 isbănză fericită, ne kare nă le atribăea niă ingelenășnei
 niă vitejiei sale, ăi nămal ajătorășăi nrovidenșială, a sfîn-
 gită mi Măntășirea Păstă kă ăeremonie mară, fătăndăse
 sântă letărgie de kătră mese zăi Arximandriă mi Ege-
 menă imăreșă kă Teoktășă Mitronolitășă nă kă Tarasie E-
 niskonsă.

Stefană Vodă, dănu ayește, mărzăindă kă Vladă Vodă
 Țenelășă, Domnășă gerei Măntenemăi, s'a snită kă Țăruă
 în kontra sa, a nlekată kă omătărele sale mi, intrăndă în gea-
 ra Măntenășă, a înăenșă a o pătă (anșă 1474.) Țene-
 lășă Vodă atăncă adănu mi elă omătărele sale mi-i ese în-

inte la Rîmnikul Sîrat. Akolo srmînduse bătălie kă mare învermăsnare în kărsă de mai multe zile, Stefană Vodă în fine a învinsă mi prinzîndă ne Cănelăniș, i-a tăeată kapălă. Atănce a prinsă mi mai mslăi boeri Mănteni dăpă țe snă însemnată nămră aș kăzătă în bătălie. Dăpă ayeasta viindă mi okăpîndă Orahulă Băkăremti, a amezată în tronă ne snălă Vladă, karele se nămea Kălsăgărsălă, mi astfelă s'a întorsă în Moldova.

Dar Radă, fîsălă lăi Cănelăniș Vodă, karele făgise nes-te Dănpăre, lăzîndă ajstoră de omțiră țărăemti mi trăgîndă în partea sa mi o seamă din omțirile nămîntene, a isbătă a kăpăta tronălă năringeskă în anălă 1475. Iar Domnălă răndăsită de Stefană Vodă, dăpă o fôrte skărtă domnie, skă-urîndă kă mare nevoe din mănile lăi Radă Vodă, a făgită, în Moldova. Nimte Tăruț, trimimă de Radă Vodă, l'aș făgărită năpă la Bărladă, de ănde, nekătezîndă a merge mai denăte, s'aș întorsă nărdîndă tôte lokările ne ănde kălkăă. Stefană Vodă atănce, sure răsăsnare, se skolă kă omțirile sale mi, in-trăndă în găara Mănteneaskă, nărdă tôte marginile mi dă fokă kăară Brăile. Atănce a tăeată la Vasălă mi trei boeri de al sei, bănzăpă de trădătoră, mi anăme ne Isaia Vornăkălă, ne Negrea Păxărnăkălă mi ne Alekse Stolnăkălă. Dăpă ayește înăpă gătînduse mi Radă Vodă kă năternăkă nămră de omțire, a intrată în Moldova; ajăngîndă la lokălă kare se kăamă Sovăi, ănde se gătăea Stefană Vodă, s'a făkătă o bătălie fôrte învermăsnată din amăndă nărgile, kare a pînstă neîntre-răntă mēnte zile. În ăele de ne srmă, kă kăragălă mi e-roismălă seă, Stefană a învinsă ne Radă Vodă mi l'a alăngătă din găară, făkîndă mară strikăvăsnă în mărăle omțirelă Măntenemă; atănce a prinsă mai multe kortări mi năso-nieră, ne kari fără deosibire i-a trăkătă săb sabie, afără de Stană Logofătălă mi Mărăea Komăssălă, ne kari i-a adăssă kă sine vîl.

Nă țărăiă dăpă ayeasta întorkănduse de a doa ôră a-
 Dăpă chro- } măndă Domnălă, Stefană Vodă mi-a amezată tabă-
 nicăle mun- } ra ne apă Milkovăslă, iar Radă Vodă ne lokălă ăe
 tenesă }
 ne kăamă Kărsălă Anăi. Akolo înăpănduse bătălia, a s-

mată trei zile cu mîltă vîrsare de sînge; a patra zi s'a fîcstă bătăea generală, în care amîndoi pîrgile aș des-vîrlit mare vitejie. În fine Radu Vodă se învinse mi-pîrșind s'mi tabăra, fîgi la Băkremiti. Ștefan Vodă îl lă pe srmă cu cea mai mare grăbire, mi, ajungîndu-lă, înkîngisră oramslă. Radu Vodă abia pîrș se skane neste nînte singră, mi treks neste Dînzre la Tîrș, lăzînd în mîna înemikslă seș geara, tronslă mi familia. Ștefan Vo-dă, adoazi, intrînd în Băkremiti, se fîks stîpnînd neste tôte: lă tôte provisiunile taberei, 28 de stîndarde, o mîlgime de jafări, tôte avereă mimkătore a lă Radu Vodă, o mîlgime de prisionieri notabili; prîns mi kîar ne Dîmna Vo-kiņa, sogia lă Radu Vodă, mi ne fîkțsa Maria, ne kare le trimise la Moldova; iar ne Maria mai tîrziș o lă de sogie, nrekîm se va suzne mai înainte ¹⁾.

Radu Vodă, karele a fostă fîgită neste Dînzre, lăzînd de la Sîltanlă Meemetă ajstorî de 12000 Tîrș, a in-trat în geara Mînteneaskă. Ștefan Vodă, neavîndă des-tăle nstere ka se se onse, a pîrșit tronslă gerei Mînte-nemti mi s'a tras în Moldova, ka se nregteaskă omtiri mai mîlte. În srmă lă, Radu Vodă a okșpată Băkremiti mi a învenstă a organisa omtirile din geară, nentre ka se meargă cu nsteri mai serioase asșura înemikslă seș. În

-
- 1). Bătăliile aveau dintre Radu și Ștefan, neste kare astorîslă aș tre-kstă fôrte reneade în istoria gerei Mîntenemti, sîntă mîrturisite mai în konglîssire de kître Kronikarî Moldoveni mi strîni. Totșmi sîntă mîlte lakșne, desure kare mî simgă datorî a vorbi ceva.

Mai întîis enisodslă bătăliei cu Jînelșmi, ure kare astorîslă îlă nșne mi în istoria gerei Mîntenemti [Tomslă II.] sîderea lă mi nșnerea lă Vladă Kîlșgîrslă în lokș-I, nș este arătătă niș de kronișile Moldovei niș de Mîlnka. Se vede kă astorîslă s'a lătată dînz vre șnă dokșmentă gremiș: aveasta mai ales se lîmșremte kîar din as-sergișnea lă Fotino kă Radu din boteș se nșmea Vladă. Adoa lakș însemnată este kă Ștefan Vodă, kîndă a gonită ne Radu mi l-a prînsă familia, a nșșă Domnă ne șnă Lălotă Bassarabă. Fotino nș zice nimika desure aveasta; iar Mîlnka mi algi istoriș arată kă ne avasta, dînz o lănz, Radu a veniș kă Tîrș mi l'a gonită nșnz la Brladă.

(Traducătorulă.)

timpu-lă a-cesta Ștefan-ș Vodă cere ajutor-ș de la Kazimir-ș, regele Poloniei. A-cesta, ne de o parte dă ordin-ș guvernator-șlăi Podoliei ca să-mi sunească omtirile kă ale lui Ștefan-ș Vodă, iar ne de alta, înțelegând-ș interes-șlă kă Domni-și Vornic-șii trebur-șe să fie avangarda sa înaintea Turcilor, a sokotit-ș ca să fackă kin-ș să-i împacă. Pentru a-cesta el-ș a trimis-ș soli la Rad-ș Vodă, dar nimik-ș n'a isprăvit-ș.

Rad-ș Vodă, kă tôte kă-mi înkinșise o omtire destă-lă de număr-ș, tot-ș nă kșteza în-să ca să se măsore kă vitejia lui Ștefan-ș Vodă; de a-veea a cerșit-ș de la Săltan-șlă Meemet-ș ca să-i mai dea mi alt-ș ajutor-ș. Săltan-șlă, voind-ș ca să răpse ne Ștefan-ș Vodă, karele se făkșse supămănt-ștor-ș, a mai trimis-ș lui Rad-ș omtiri, ordonând-ș mi Xan-șlă de la Krmă-ș ca să pșmaskă asupra Moldovei. Astfel-ș omtirea aliat-ș de Turci, Tătari mi Mănteni se sșia la număr-ș de 120 mi, ne kând-ș a-vea a lui Ștefan-ș Vodă, kă ajutor-ș de 2000 kălăregi ce kșștase de la Kazimir-ș regele Poloniei mi kă 5000 de la Mateam-ș regele Ţngariei, kă kavalerie kă infanterie kă tot-ș nă se sșka mai mălt-ș de kăt-ș la 45 mi de ostami. Ștefan-ș Vodă în-să, kă tôte kă-mi vedea nșterile ama de nșgin-ș analoge, nă nerdă kșragi-șlă de fel-ș. Mai întăis a rădikă-tș togă lokșitorii mi a kesit-ș tôte kșmniile, pentru ca dșșmăn-șlă să nă gșsească în kălea sa niș sñă mijlok-ș de nștriment-ș. Dșșur a-cesta, nșrin felășrite stratageme, s'a îngrijit-ș ca să atragă ne inemi-și în lokșri strănte, pșnă din sșșă de Bărlad-ș, în kodrii Rakovei. Kșmă a vșzșt-ș ne inemi-și în lokșrile a-vestea, Ștefan-ș Vodă a nșșă de a sșnat-ș din trămbige din tôte pșrgile mi a dat-ș semănal-șlă de bștae. Moldovenii kă Polonii mi kă Ţngarii aș înșenșt-ș atșnă kă ginete mi kă vșete a lovi ne dșșmăni din tôte pșrgile. Turcii, Tătarii mi Mănteni, așzind-ș vșetele a-vestea, sșșnetele trămbigelor-ș mi ginetele omenemti, kșnlemi-și fiind-ș mi de o negără kșșmălită în kăt-ș nă se vedăș sñi ne algi-ș, aș kșzșt-ș înt'o sñaimă grozavă, sokotind-ș kă sșnt-ș impresșragi de o omtire îndoit-ș mai număr-ș: a-cesta adășse o kșfășie mi o neorșndșeală, în kăt-ș tôte mirșrile s'aș amestekă-tș, mi aș înșenșt-ș a fșgi kare înkoto,

șvînzîndu-se zîni ne algiî. Ștefanș Vodă atînce se rînce-
de kă mai mîltă kîragîs mi face în inemiî o mîchelîrie în-
frikomatș. Radă Vodă kă Mîntenîi, de mi s'a gînstă kîtă-
va timnă kă mai mîltă bîrbîgie mi a fîkîtă mai mîltă
striktîșne Moldovenilorș, totșmi n'a pîstatș sî se onșe pî-
nă în fine mi a kîstatș sî fîgîș mi elă kă țel-l-agiî. Ast-
felă, în țele de ne șrmă, Ștefanș Vodă a rîmasă învingî-
toră mi trîsmîștorîș, mi în zîoa ațee a lăată neste o sîț
de stîndarde, tôte provîșîșnîle taberei, o mîlgîime de arme,
mai mîlgîi prîșonierî ne kari mai ne șrmă l-a trasă în gea-
nă, afară de lăa Pama, ne kare l'a liberată, mi kîgî-va mai
însemnagiî, ne kari l-a trimîșă preșentă aliagiilorș sei Kazi-
miră mi Matîamăș, înpresnă kă mai mîlte stîndarde mi ja-
fîrî aregiôșe, kă fîkîtă ală eroîsmîșlî seă mi kă dovadă a
vîktoriel sale. Iar ne kîmpîșlă rîșboîșlî aș rîmasă neste
50 mîi de ômenî șvîmî ¹⁾, din kari țel mai mîlgîi s'aș șvîșă
între sîne, mi între ațemîtia mi natră Hamî. Ștefanș Vodă,
de mi a rîmasă învingîtoră, kă tôte ațeste a nêrdîtă mîlgîi
ômenî din aî sei; dar dînă ațeasta a stată ne lokă natră
zile, în kare timnă atăț elă kîtă mi tôte omîțirea a postîț
nșmaî kă nșîne mi ană, mi a dată lădă lăi Dîmnezeș nen-
tră vîktoria țe a repîrtată. Iar Tîrçîi îmîrîșmîțeagiî prîn
nșdîrî, abîa s'aș adîșnată din diferîte lokîrî în jîdegișlă Tî-
tovei, șnde aș mîlgîșmîță șrșitel loră kă aș skîpnată de nei-
rea totală, de kare fîșeseră amenîngagiî. Ștefanș Vodă însă
nă l-a lăsată sî-mî mai fakă plânșrî, țî a trimîșă omîțîrî de
l-a alîngată pînă aș trekîță Sîretșlă ne la satșlă Ionșemîțîi,
șnde mi pînă astăzî se nșmemîte Vadșlă Tîrçîiloră. Dînă
ațeasta, întorkîndu-se vîktoriôșă la Șțeava, a zîdită bîșerîka
șîntșlî Prokonîe la satșlă Bîdășgiî. Dar mai înaînte de
ațeasta a fîkîtă mi în Vaslîș o bîșerîkă, kare essîștă mi

- 1). Strikofski skîrie în kronîșle sale kă ne la anșlă 1575 kîștorîndă elă
înszîmî ne la lokălă șade a fostă nșmîta bîștală, a vîșță kă okîl sei
treî kîrçî de nêatră mi movîlî de ôșe mi țîkve de ômenî, mi anșne
kă dînă tradîgișnî a așzîță anșîndu-se kă nă 50 de mîi dar neste
100 mîi aș kîșță akolo dîn îmbe mîrgîle. Ațeasta o adeveremîte mi
Kromeră.

peste astăzi cu srbarea sântului Ioan Mergătorului înainte, în onoarea învingerilor ce a făcut. Tot la Vasile a-
tunci a făcut mi kase domnului în care de multe ori a
lozit¹⁾.

Dar Sultani Meemet, neputând suferi atâtea dăni
mi stricăciuni ce a făcut Ștefan Vodă în omătirea sa, ne-
putând suferi de a vedea cetățile Kilia mi Akermans în
mănuile Moldovenilor, s'a decis să plece el în persoană a-
susupra Moldovei. Deci, adunând o oștire numeroasă, s'a
apropiat de Dăne. Atunci Ștefan Vodă mi Polonii, mi-
mând gloria lui Ștefan Vodă, astăzi n'au voit să lă dea
nici un ajutor, ci, văzând mîncarea lui Ștefan Meemet
mi-aș adunat omătirea mi le-aș pus pe marginea perilor
lor spre observare. Ștefan Vodă atunci se revede numai
cu omătirea Moldovene mi se pune la Dăne a aprinde tre-
zirea Tărilor. Dar pe când se afla el în aprindere, de
odată se pomeneste cu mîncarea Tărilor cu-lă amerind
a-lă lovi pe dindărul. Atunci se întorce cu totă oștirea
sa asupra lor, mi, învingându-lă cu smerind, i-a gonit pe
ni i-a trezit peste Nistru. În acest interval Sultani
Meemet a găsit timpu să treacă Dăne mi să se une-
ască cu armata lui Radă Vodă.

Întorcându-se atunci Ștefan Vodă mi văzând mînci-

-
- 1). Aice istoriei are o mare lăsură. Kronikarii Moldovei spun că, da-
re învingerea aceasta, Radă Vodă s'a mai interesat asupra lui Ștefan.
Acesta atunci a trimis pe cămătarul său Xatmansli Hendera ca
să-lă resingă. Dar Hendera căzând în bătălie, viktoria a rămas
lui Radă Vodă. După aceasta s'a decis însuși Ștefan mi, bătăind-se
din sus de Rîmnic, a învins mi a dat voie omătilor sale de a
prădat trei zile gheara Măntenească. Atunci s'aș pus mi totuși
pe Mîlkov, căci gheara Măntenească pînă atunci disprețuiea tărâmul
pînă în apa Trotskului.

Pe lângă aceasta istoriei mai trece sub țevă o altă bătălie
ce are Ștefan Vodă cu nimic Kazavî, care venise sub doi Xatmansli
ai lor ca să prăde gheara, Ștefan i-a bătut; a urinat pe Xatmansli
Lobodă, iar Xatmansli Nelivăk s'a înecat în Nistru, imuresc cu
mai mînci Kazavî, în fărâșă gonit de Moldoveni.

(Traducătorului.)

mea de Tăruî, Tătarî mi Mănteni ȳe veniseră asupra lăi, kă
 o mălgime nensmărată de tănrî, s'a konsăltată kă boerî sei,
 mi s'a găsîtă kă kale să se retragă la lokrî strimnte mi
 grele de trekută, întăiă nentă ka să pôtă anăra Moldova de
 săsă în orî ȳe eventălităte, mi al doilea ka să nă se pôtă
 întinde mălgimea inemiviloră mi să înkonjore păginslă loră
 nămără din tôte părgule. Ast-feliă, retrăgăndăse kătră mănă,
 Stefană Vodă s'a agăntă la Valea Albă, într'ănlă lokă kare de
 atăne mi pănă astăi se nămeinte Răboeniă. Sosind mi
 Săltănlă Meemetă kă armata sa, la 26 Iălie ¹⁾, s'a dată o
 bătălie înfrikomată mi săngerósă, în kare măltă timnă în-
 vingerea nă se kănomtea în kare parte va rămănea. Tăruî,
 avăndă îndărgăntăslă loră măltă omătăre, înocăă năînăetăă ne a-
 ȳeî ȳe se osteneăă săă se şăideăă în bătălie, mi kă kănlă
 aȳesta kălar bătălia din oră în oră se înocă; iar bieđă Moldovenă,
 fiăđă fără aliăđă mi neasemănăđă la nămără kă mălgimea
 inemiviloră, se lăntăă singări pănă la ȳea de ne şmăă ră-
 săflăre, mi kădeăă măi măltă de oboeală de kătlă de lovă-
 tări. Atăne mi Stefană Vodă, renezăndăse ka o fiără mi
 vărăndăse kălar în mijlokăslă răboiăslă, nerăă kălăslă de săb
 dănsăslă mi kăză la pămăntă; nă săferă înăă nimikă mi skă-
 nă ka prin minăne dămănezeeaskă din răznile dăşmaniloră.
 În fine kătră seară Stefană Vodă, vărăndă kă nă are per-
 sănektăva ka să kăpete viktoră, s'a retrăsă în lokrî măi ne-
 apăroniate, lăşăndă trăsmăslă kănnoktă ne seama Săltănlă
 Meemetă. Totă kămănlă bătăliei rămăse kănerită de kă-
 nările şăise ale Moldoveniloră, între kări o mălgime de bo-
 eră Moldovenă din ȳeî măi de frănte s'ăă sakrifikată în ze-
 lăslă patriotăsmăslă loră, mi ăă dată kăpătlă vieđeî loră, fă-
 kăndă înăă mi măi dăăne în mărăile inemiviloră.

Tăruî mi Tătară, întănzăndăse kătră distriktăslă Şăȳe-
 veî, ăă arsă ărawăslă kă asemăne năme mi s'ăă întărnătlă ar-
 zăndă mi jăfăndă totă ȳe le kădeă în kale. Stefană Vodă

1). Astăriăslă săăă a ȳita ăniă. De ăȳea însemăăă kă bătălia de la
 Rakova se şmăă la 17 Iănzăriă 1475, iar ăȳea de la Valea Albă la
 26 Iălie 1476. (Traducătorăulă.)

atunci aș trimiș soli către Sultaniș mi a fâkștș pace, dândș Târșilorș cele două cetăți, Kilia mi Cetatea Albă (saș Akermansiș), prekusmș mi mai o treia parte din Moldova de josș, kare vine spre sâdșlș Basarabieiș mi se keamș pânș astăzi Bugeakș, sitșatș asupra Mârșei Negre ¹⁾. Dșnș așeașta Sultaniș Meemetș a plekatș; iar Stefanș Vodă, viindș la lokșlș bătăliei, a pșșș de a fâkștș o grôuș mare, în kare a arșnkatș kornșriile kremenilorș șșimș mi a fâkștș deasșura o Movilă mare, iar în așroniere o beserikă, kare a nșmit' o Rșșboeniș ²⁾. Dșnș așeașta, mergândș la Tekșșiiș, a statș trei zile okșpândșse de trebile derei într'șnș kortș ne o movilă mare, fâkștș înadinsș. Akolo i-a venitș știre kș vine Radș Vodă kș omștire în Moldova. Atșnșe Stefanș Vodă a înșenștș îndatș șș—mi adșne omștirea, kare era fôrte pșșșinș, mi șș o pșe în rîndșealș de bștae. Totș odatș

- 1). Aișea aștorisłș komite o erôre. Nici șnș istorikș nș vorbșnte deșure pășea așeașta, nici deșure daria țetșșilorș. Sultaniș Meemetș a pșșșitș Moldova, kșș de mi învingștoris la Valea Albă, înș dșnș așea a fostș nefșțetatș xșrșșitș de Stefanș Vodă. Iar Kronikașlș Șreke șșșșe kș la anșlș 1478 a înșenștș Stefanș Vodă a zidi țetatea Kiliei: vșea șș zikș kș nș o dase Târșilorș.

(Traducștorulș.)

- 2). Așeaștș biserikă essistș mi pânș astăzi. De asșura șmei are o pșatră kș inskripcișnea șșmștôre [în limba Șșrșeaskă.] „Stefanș kș „mila lși Dșmșnezș Domnș derei Moldovei, în anșlș de la zidirealș „mei 6954 saș dșnș Xristosș 1476, în alș dșș-zetșlea anș alș Domnșiei nôștre, nșternikșlș îmșșratș alș Târșilorș Meemetș kș tôte „nșterile Asiș mi kș Radș Bassarabș Domnșlș derei Mșntenemști „kș tôte nșterile salș, venităș ne nșmșntșlș Moldovei, pșșș alș la „Valea Albă. Iar noi Stefanș IV, îmșșșșș kș fișlș nôștrș Aleksandș Vodă, lșștândș-ne nștrș gearș, gîșș'amș mare bștălielă „26 ale lși lșlie, în kare s'aș învinsș kremenii de kștrș dșșmanș „pșșșni. Drentș așea rșdikat'amș biserika așeașta în nșșele Arșxangelșlș Mixailș, șșre a se rșga lși Dșmșnezș nștrș elș mi Dôșna Maria mi nștrș fiș meș Aleksandș mi Bogdanș mi șșre nomenișrea kremenilorș țe aș kșștș așe. În anșlș de la Krist 1496, la „20. Sent.“

În anșlș așeașta se vede kș s'a fâkștș șșșșșșș bisericiș așeașta.

a sosită mi Xatmanslă Șendrea, fratele mamei sale ¹⁾, karele râmăsese îndrântă, prekmă mi Kosteă Pașarnikslă, karele făsese trimisă dsuș o seamă de Tșrui țe râmăsese din arier-garda Săltanslă ²⁾. Băkrândese Șefanș Vodă de sosirea acestoră ajtore, a renezită îndată ne Xatmanslă Șendrea kă pșgină omțire kă avan-gardă asșura Mănteniloră. Așentia însă findă mătă mai nșmeromă, aș sfărmată mika omțire a Moldoveniloră mi a șuisă kiar ne Xatmanslă Șendrea. Dar Șefanș Vodă, trekândă îndată Siretislă mi întimnândese kă omțirea lăi Radă Vodă, s'a înșențtă lșnta kă mare înverșnare: mătă timnă viktoria nș se alegea în kare parte va râmănea, mi se șvideaș Moldoveni kă Mănteni în țeă mai mare fărie; dar în fine Moldoveni aș învinsă mi aș împuștătiată armata Mănteneaskă ³⁾.

Atșnce Șefanș Vodă a dată voe omțirei sale kă sș mradă kătă va pștea în ȝeara Mănteneaskă în karsă de treă zile. Dar stândă elă akolo pșnă sș se adșne la lokă omțirea, aș venită la elă mai mșlgi boeri Mănteni, mi algiă s'aș adșș de kătre ostamă kă prisionieri; totă odată viindă mi mai mșlgi boeri Moldoveni, s'aș nșș la kale între ei kă sș mijlocשאק a se împăka Domni mi sș înșeteze lșntele dintre dșnșii, kare adșșeaș strikășni amăndororă ȝeriloră. Astfelă ingelegândă-se, s'aș făktă ȝăce între Domni mi s'a așezată xotară înă amăndoră ȝerile ne apa Milkovslă, în jșdeȝslă Slam-Rimnikslă, urin oramă Fokmană, lșndă Șefanș Vodă țeataea Krășna din sșș de Milkovă kă totă jș-

1). Șendrea a fostă kșmnată lăi Șefanș Vodă. Așă mărtșrisekă Kronikari Moldoveni. (Traducăturlă.)

2). O kronikă Moldoveneaskă sșșne kă întorkândă-se Săltanslă Meemătă din Moldova s'a renezită Șefanș Vodă asșura lăi mi, la treșerea Dșnșrei sfărămândă-tă tătă arier-garda, i-a lșată tôte urăzile; dar nimenă altă nș nomenemă desne așeasta. [Astorisă].

3). Nș mtiă dsuș țe izvōre Fotino nșne emisdslă așetei bătlii așe; kșș, dsuș kșmă arștal în notele pșcedente, bătliia așeasta a lăi Șefanș kă Radă s'a șmată în șma bătliiei de la Rakova, iar nș în șma ȝei de la Valea Albă. Așeasta o mărtșriseamă mi Șreke mi Mironă Logofătă mi Kronikari Poloni, kare ū pștemă avea sșș oki.

(Traducăturlă.)

degslă Pstnei, pentră kare pănă atănche făsese ȳeartă neîn-
 ȳetată între mai mslăi Domni. Totă odată Stefană Vodă
 aflându-se vădăvș de kărgându, a ȳerstă ka să ia de soție
 ne Maria fata lăi Radă Vodă, ne kare o avea róbă înmre-
 nă kă mămăsa Dómna Voikiga, prekămă s'a zisă mai în
 grămă.

Astfelă înmărkându-se Domni, s'a întărnătă fie kare la
 Chronolog. } ale sale. Dar atănche Stefană Vodă priimemte veste de
 Tiersel. } la distriktă Sorokă kă o seamă de Kazachă săb do
 Xatmană, Lobodă mi Nelivaikă, intrându în ȳeară, s'aă păsă
 ne pradă. Deȳi, fără a perde timpă, s'a reneziță într'akolo
 kă kărtă omțire s'a întămplată să aibă ne lăngă sine mi,
 kăzându asăpra loră, prekămă eraă înmărmătiegi dăpă păzi,
 i-a sfărămată kă totălă prinzându mi ne Xatmanălă Lobodă
 robă; iar kăgi aă skăpată de svidere, alergându să treakă
 neste Nistră kă Xatmanălă Nilevaikă mi kă săă polkovnikă,
 s'aă înekată în riă. Dăpă aȳeea, întărkându-se Stefană Vo-
 dă, s'a omrită la Iamă mi a înȳenstă să zideaskă biserika
 — Săntălăi Nikolae, înaintea Kărgelă Domnemti¹⁾. Atănche (a-
 nălă 1477) s'a kănstată mi kă Dómna Maria, fiika lăi Radă
 Vodă ȳelă Mare, trimigându ne mămăsa Dómna Voikiga kă
 mare ȳeremonie mi onóre la soȳlă ei, domnălă ȳereă Măn-
 tenemti.

Ne timpălă aȳela Săltanălă Meemetă, trimigându arma-
 Istorica } ta ne Mare a gonită ne Genovezi din neninsăla Kri-
 Cantemiru } meeă mi a lăată Kafa mi alte ȳetăgi ȳe săpăneakă
 ei. Dar dăpă aȳeasta, părgătându-se să meargă kă o nenă-
 mărată omțire ka să kăȳereaskă Egintălă mi să săpăne insăla
 Rodosă, a kăzstă la bóbă grea mi a mărită la anălă 1481 în
 ală 53-lea ană ală înmărmătiegi sale, lăzându momtenitoră
 ne fiălă seă Balazetă II.

Azându Stefană Vodă de treȳerea din viăgă a Săltă-
 George } nălă Meemetă, s'a skălată la anălă 1482 mi a lăată
 Frances. }
 Stricofaki. } îndăbrătă ȳetăgile Kilia mi ȳetatea Albă, săzându o

1). Biserika aȳeasta esăstă mi pănă astăzi lăngă vekea Kărtă Domneaskă,
 kare astăzi este Palatălă Administrativă. (Traducătorulă)

mezgime de Târzi. Dar viindș mai ne șrmș Saltanșlș Ba-lazetș assura lșl, iarșmł a lșatș ȳetșgile; n'a nștștș înșș sș meargș mai nainte, temșndș-se de kșrșele lșl Stefanș Vodș, karele nș emła la kșmnș mi voea sș-lș tragș la lokșrł strșm-te, — ȳi s'a întorsș îndșrștș, lșudș kș sine la Konstanti-nonole bșrbagł mi femeele ȳe robise în ȳetșgł (anșlș 1484.) — Pe timnșlș aȳela Stefanș Vodș a înȳenștș a zidi mi ȳeta-tea de la Romanș, ȳe se kłamș Smerodava ¹⁾. Iar în anșlș 1486, ne kșndș se lșnta în alianȳș kș Kasimirș în kontra Tștarilorș, a intratș Xrołotș kș oaste Ţngșreaskș în Moldova, mi a înȳenștș a nrșda tôte lokșrile ȳe kșlka. Stefanș Vodș, emindș-ł înainte, sfșrșmș ne Ţngșrł mi, prin-zșndș kłar ne Xrołotș viș, łl tșlș kanșlș.

În anșlș 1492 a mșritș mi Kasimirș, regele Poloniei, dșnrș ȳe a domnitș 45 de anł mi a trșitș 64. Asemine în anșlș 1490 a mșritș Mateeamł regele Ţngarieł mi Ioanș, fișlș împerștșlșl Moskveł, karele era nenotș lșl Stefanș Vo-dș. Dșnrș aȳeasta la anșlș 1496 a mșritș mi Aleksandrș fișlș lșl Stefanș Vodș, întșmulare ȳe a kassatș mare întris-tare în sșfletșlș tatșlșl seș, fiindș kș avea marł kalitșgł.

Kasimirș, regele Poloniei, dșnrș moartea sa a lșsatș patrș fił. Din aȳemłtia Ioanș Albrexțș a rșmasș la ^{Cromer și Stricofski.} tronsł seș nrșringeskș; Vladislavș s'a alesș rege alș Ţngarieł; Kneazșlș Aleksandrș s'a fșkștș Kneazș alș Litșa-niei; iar alș patrșlea frate Zigmonș (saș Sigismondș) nrin-ȳine alș Transilvaniei. Albrexțș mi Kneazșlș Aleksandrș, îngelegșndșse kș sș obóre ne Stefanș Vodș mi sș nșe ne fratele lorș Zigmon la domnia Moldoveł, aș intratș în Mol-dova în anșlș 1498, kș mēnte-zȳł mił ostamł zikșndș kș mergș în kontra Otomanilorș, mi trimigșndș resnșnsș lșl Stefanș Vodș sș-mł șneaskș omtirea sa kș a lorș; dar în-datș ȳe aș ajșnsș la Șȳȳeava, aș înkșngłșratș ȳetateea mi aș înȳenștș a o bate, șnerșndș kș vorș nștea-o lșa îndatș. Garnisona din lșșnrșș înșș se onsnea kș mșltș inimș, mi

1). Aȳeastș ȳetate nș mai essistș astșzł. Nșmał temellile ei se kșnoskș de abla. (Traducētorulș.)

răspundea la focrile inenimiloră kă vitejie. Stefană Vodă asemine, emindă din ȕetate, mi-a adănată psterile din tôte pȕrgile, mi-a ȕerată mi la Radă Vodă de i-a trimisă ajstoră de ostami Măntenă; nă s'a năă înă la răboiă kă Poloniă în kămpă deskisă, ȕi a înkisă tôte drămrile mi strămtorile, în kăă inenimiă nă mai năteaă kăntă provisiăile ȕe le era de neapărată trebăingă. Omtirea Polonă, văzândă se esuăă a mări de fôme, înȕenă a mărăra la revoltă în kontra lă Albrectă. Iar Vladislavă regele ōngariei, înkredingăndăse de perikolsă fratelă seă mi a omtirei sale, a trimisă solă kătre Stefană Vodă mi aă stată de s'aă împăkată kă Albrectă. Dăpă aȕeasta, Albrectă srmăndă a pleka kă omtirea sa, n'a apăkată drămsă ne kare intrase în Moldova, ȕi ne alăă. Stefană Vodă atăpă i-a trimisă răspănsă kă tokmeala a fostă ka să easă ne unde aă intrăă, kă drămsă ȕe l'aă apăkată este mai lăngă, greă mi plină de pădră mi măpă, mi kă lăksitoră ȕe săntă în pȕrgile aȕele, fiindă săpăpă mi îngreăpă de kătră Poloniă, ō voră lăa de inenimiă mi voră făȕe vre o ostilitate în kontra loră, în kăă niȕi elă singură nă-i va nătea omri. Albrectă nă-mă skimbă planăă, nă askăltă kăvintele Domnăă, mi srmă aȕeapă kăle. Stefană Vodă mi de a doa ôră ō trimise răspănsă ka să se întôră, dar nimikă nă isbăti.

Astfelă Albrectă, srmăndă kălea ȕe a apăkată, a ajănsă în a natra zi într'o pădră mare nămită Kodrăă Kosminăă, kărele are vărări 'nalte kă răni mi kă pȕăpăă din tôte pȕrgile mi este koneră kă pădră dese mi arbări sriemă; iar drămsă era strămtă, neprăktikabilă mi norăăă. Akolo mai întăă aă intrăă kărele împăătemă, apă regele Albrectă kă găarda sa, mi ne srmă omtirea srmăă dăpă kare venea togă generală nobilă Poloniă, karrele kă măniȕăă mi provisiăă, mi tôte omtirile Polone mi Răsemă în neorăndăăă, fără ȕea mai mikă îngrijire, ka kăndă se aflăă în kărgile loră. Kă kăpăă aȕesta înaintăndă-se kărele ȕele greă înkăăkate păă în inima aȕetei pădră împrikomate, easă kă de odăă o măȕime de sătenă Moldovenă, s'aă renezăă din toate pȕrgile, înarmăă ȕei mai măȕă kă sekări, kă kăse

mi kă ȕlomege, mi kă răknete înfrikomate, kăzândă asăpra mirărilor ȕe kăltoreăă făr de niȕi o griȕă, aă înȕenstă a ȕvide făr de milă mi a răpi lăkrăile de prin kăr, strigândă mi răknindă: *ȕvideȕi, ȕvideȕi nre orăjmașii noutrii!* Iară strigătele aȕestora, înmălgîndă-se prin resănetslă pădărilor mi a mănșiloră, făȕeăă atăta vsetă în kătă se kătre-măraă keară fearale selbatice. Șniȕ din Moldoveni tăeaă arborii, kariȕ kădeaă kă mare sgomotă în tătă întinderea drămslă, mi kăssaă mare nădekă mi sșpărare tătăroră omătiriloră, kăȕi atăta se înkărkăse nintre arbori mi kărle mi vitele mi ômenii, în kătă niȕi ȕei din nainte nă năteaă să aȕte ne ȕei din șrmă, niȕi ȕei din șrmă să se șneaskă kă ȕei din nainte. Atăȕȕea de odăte se arăte mi Ștefană Vodă kă o mălgime de omătire, kăvalerie mi infanterie, re-năzîndă-se asăpra Poloniloră kă șnă leă mi kășzândă-le strikăȕișni înfrikomate. Între aȕeste, năste kătă-va timnă, năzîndă-se mi Polonii în ôre-kare răndăeală, se lăntăă kă mătăă kărajă mi viteȕie; dar așzîndă-se făr ordîne, făr Xatmană, făr ofiȕeri komandăȕi, năszîndă-se șnălă ne alătăă din kăssa răkneteloră Moldoveniloră, din kăssa vsetăslă kăderii arboriloră, din kăssa vsetăslă armeloră mi a resănetslă pădăreȕi, kare mătăinlika ori ȕe sgomotă, desnerăndă-se de la șnă timnă, aă înȕenstă a arănka armele, mi nărășîndă kărele kă provișîșni mi mănșîșni, aă înȕenstă a făȕi kare în kotro năteaă, kăzândă măi măȕi săb ȕekările Moldoveniloră. Reȕele Albrexăă kă kăȕi va din magnăȕi seȕ abăa aă năttăă ômi din pădăre la lămină într'șnă sată nămită Kozmina. De akolo elă a trimișă ȕăarda sa mi kăȕi ostamă viteȕi măi eraă ne lăȕȕă dănsălă în aȕiștoră ȕeloră ȕe remășese în șrmă; ear elă a stată ne lok în aștentare. Dar Ștefană Vodă, kăzândă mi asăpra aȕestora kă fărie, i-a rășînită făkăndă mare mi eșemălară strikăȕișne între ei, kăȕi ori ne kăȕi îi năindeăă Moldovenii îi ȕvideăă făr milă. În fine Polonii mi Rășii, kăȕi aă năttăă skăpa de prin toate năȕȕile, aă aȕișnăă la Kozmina, șnde de doă zile aștentă Reȕele Albrexăă, înșă abăa ne ȕișmătate era omătirea. Așfelăă ômindă din pădări, aă înȕenstă a-mi șma kăltoria, dar a-

*

Mehovle
Cartea IV.
Cromer. } stă dată, fiindcă kă kăpătase o lekăisne atătă de în-
frikomată, mergea kă mare băgare de seamă mi
kă nază, avândă-mi kolónele restrinse mi gata de răboiș.
Ear Moldovenii n'ă închetată de a'i zămări lăptândă-se kă ei
mi înjurândă kă reknete mi kă strigări înfrikomate. În a
dosa noante Polonii amăzândă-mi tabăra ne ză kămnă,
m'ă făkstă întărită de frikă. Dar Moldovenii, kare nă-
slăbă din zărmă, aș dată fokă la nănte klăi de fănă ce eraș
din sasă de lagără, mi vântăș dăkândă fămășă asăpra Po-
niloră kătă ne ce era să le aprinză tabăra mi să-î înche.
De akoso a dosa zi aș nlekată țărămi kă rândăeală de re-
sboiș; iar Stefană Vodă, înmăirândă-mi omțirea ne marginea
Prătăslă, se aginea nentă kă să dea inemăiloră lovătra cea
de ne zărmă. Albrextă însă, sosindă la Černăzăi, se omri
trei zile înkăiș în întărită, nentă kă să se restăgreze o-
mțirea de osteneală. Atănce de odată se răspăndemte vor-
ba în tabără kă viindă trei mi de Poloni kălēregi în aj-
toră, Stefană Vodă i-ar fi întălnită mi i-ar fi sdrobăș. O
smăimă grozavă întră în inimile tățrora, mi togi închenă a
cere kă să se năe ne făgă. Albrextă tótă nótă se pre-
zmbă kă lampe prin kortările ostăniloră, îmbărbătândă-mi
înkrėdingăndă-mi kă mțirea era minăisnósă. Aceasta întră a-
devărsă a doa zi se verifikă, kăci de dimineă se văză vi-
indăle în ajtoră o kăvalerie nămerósă trimă de Kneazăslă
Aleksandră. Kă tótă ačeste, Stefană Vodă, n'ă închetată de
a țărgă ne inemăi la trecerea Prătăslă, kă tótă kă n'ă nă-
tătă să-î omreaskă; dăpă ačesta i-a măi bătătă mi la Mi-
ningă mi nă i-a lăsată în năce năntă ce aș trekătă Năstrăslă
la Săneatină, în kătă Albrextă s'a întorsă la Krakovia kă o
rămine mi o nădere nădeskrintibă.

Ţni din istorăi Poloni sănă kă kăssa ačestei năno-
rovăte esnėdăiăni a fostă ză ore-kare Elină Kalimăxă. A-
česta, fiindă originărsă Italiană din Florenă, de năfesiăne
năfessoră, venise în Polonia de măi mătă timă mi ajnsese
la atăta favoare ne lăngă kărtea lăi Albrextă, în kătă se fă-
kăse konsiliărlă seă intimă; mi fiindă kă elă îndemnăse ne
rege să făkă răboișlă, ačesta, fă gonită din Polonia. Ač-

sta, dăcându-se în Italia, neste kărându-se îmbolnăvi mi mări; iar sogia sa kă koniul sei, nenătându-se măi trzeaskă în Polonia, s'a mstată în Moldova').

Stefană Vodă, ka să-mi răsulsteaskă asupra Poloniloră pentră strikăciunile ce făcuse Moldovei, a plekată Chronolog. Polonă. mi elă în anulă srmătoriă 1498 mi a intrată în Polonia mi în Rssia Blondă kă tôte omtirile sale, avăndă kă sine aliagă Tătară mi Tărcă. Prădăndă, dăndă fokă mi robindă, a kătrierată nă nămaă ȕerile ačestea, dar mi Litvani-ea în lăngă mi în lărgă, agăngăndă pănă la risă Vistla. Mare spaimeă mi grăză kăzuse ne toată Polonia, kăci la ačeastă reneade năvălire nă se găsă nimine gata snre a se opăne, saă snre a înniedeka sn inemikă atătă de pstermikă. De ačea noporsă fugea ka tărmele snre skăpare prin ȕetăgi, mănăgi mi nădări; kă toate ačestea Stefan Vodă la în-tărcărea lăi a adăssă neste o astă mi sșflete de Rămi mi Poloni, ne kari i-a amezată în Moldova; ear Tătară mi Tărcă, prinzindă aseminea măgi robi, i-a dăssă în Bălgăria mi Mačedonia, snde i-aă statornivă.

Regele Albrentă, văzândă atăta strikăciune mi nenorire ce a sșferită ȕeara lăi, n'a stată în linimte; ȕi, adă-năndă-mi omtirile, a intrată iarămi în Moldova, mi a înve-ȕstă a năda mi a arde pănă la oramăliă Botomani. Dar Stefan Vodă, kăm a lăată stire desnre ačeastă, mi-a adănată ostirile kăte le-a avă sșb mănă, mi emindă înaintea lăi la Botomani, l'a lovită kă atăta fșrie, în kătă îndată l'a învineă

- 1). Astorisă ne aă nă făkată sșă mare servigă daka ne-aă nă arătată isvorăliă ačestei asșegăni.

În Moldova, întră adevărsă, a essistată o veke familie *Kalimășă*, din ale kărele rămări măi sântă înkă kăgi-va momneni [răzmi] în Băkovina. Din ačeastă familie, meigăndă sșnă la Konstantinonole, ne kăndă Fanariogiă jskă mare rolă mi-a greăsată nămele, zăkăndă-mi *Kalimășă*. Din ačeliă Kalimășă anoi s'a trasă Skarlată Kalimășă, ce a fostă ka Domnă Grekă în Moldova. Tatălă meă imi sșsnea kă de doă ori ne aă veneă momneniă ȕerană din Băkovina de vedeaă ne Domnăliă Kalimășă; mi ačestă, fără a se rămăna, nă trăta ka ne rade mi-i rekomanda boeriloră ȕerei.

(Traducătorulă)

mi l'a nșăș ne fșgș. Nș țărziș dșnș așeasta, fșkșndșse alianșă între Vladislavș, regele Ţngariei, Albrextș regele Poloniei, Aleksardrș Kneazslș Litsaniei, mi Zigmondș Prinșipele Transilvaniei, kș skonș ka sș se dșkș în kontra Tșrzi-lorș s'a nșșș la mijlokș Vladislavș, mi a înșrkatș ne Stefanș Vodș kș fratele seș Albrextș. Nș treks mșltș însș mi la anslș 1500, a mșritș Regele Albrextș mi s'a alesș în lokș-'i la tronslș Poloniei fratele seș Aleksandrș, Kneazslș Litsaniei.

În anslș 1502 Stefan Vodș, intrândș iarșmi în Polonia, nșse stșnșnire ne Pokșșgia, (lokș între Nistrș mi între mșngi) sșb kșvșntș kș din învekime așeastș parte era a Moldovei; dar kșm a nlekātș Stefanș Vodș de akolo, Poloniș aș nșșș iarșmi stșnșnire ne ea.

Dșnș așeastș ekspedișione, Stefan Vodș, întorkșndșse Dupe
chronice
locale
și altele. } în kanitala sa, învinsș de dșrerile podagrei, anșsatș de aniș vrșstii mi obositș de lșutele neînșetatelorș resbșie, a nșesimșitș kș soseșnte terminslș vieșii sale. De așeaa, vșzșndș progresele șele mari ale Otomanilorș mi slșbivișnea Polonilorș, a Nemșilorș mi a Ţngșrilorș, mi temșndșse ka nș kșmva nșnș în fine sș kazș țeara la nevoie mi sș-mi nearșș libertatea ka Greșiea, a kemātș ne fiislș seș Bogdanș, ne kare ilș lșsa moutenitorș, mi ne Boeri, mi le-a rekomandatș ka sș anșșe înainte sș sș-nșe țeara la Pșrta Otomanș de bșnș voie, șerșndș nșrivilegișri ka țeara Mșnteneaskș. Dșnș așeasta mi-a datș tri-bștșslș komșnș în al 47-lea anș al domniei sale, fiindș în vrșstș de 71 ani; iar înmormântarea lși s'a fșkștș la mș-nșștirea Hștnei.

Se înșeamnș kș așestș Domnș mai întși a avștș de sogie ne sora lși Simeonș îmũșratșslș Rșșiei (șniș istoriș Poloniș zikș kș arș fi fostș fiika așestșia) de la Kievș, anș-me Eșvdokiea: mi al doilea ne Mariea, fiika lși Radș Vodș șelș mare, Domnslș țerei Mșntenemti ¹⁾

1). Șniș istoriș șușnș kș Stefanș Vodș a fostș de vșnși ori înșșratș.

(Traducștorulș.)

DOMNULU XX.

Bogdanŭ Vodă III.

DŃNŭ mórtea lŃi Stefanŭ Vodŭ ũelŭ mare, a rŃmasŭ momtenitoriŭ tronsŭi seŭ, kŭ primirea generalŭ a boerilorŭ, fiŭlŭ seŭ Bogdanŭ III, karele era Ńnzes-
 tratŭ mi kŭ kalitŭgile pŕrintelŭi seŭ. Aŭesta, dŃnŭ
 testamentsŭ mi ordinsŭ tatlŭi seŭ, a trimisŭ kŭpŭ va boeri,
 ne Tŕstŭ Logofŭtlŭ mi alŭi, la Sŭltansŭ Baŭazetŭ II kŭ da-
 rrŭi, mi aŭ Ńnkinatŭ geara de bŭnŭ voŭe, promigŭndŭ a dakŭ-
 te zecŭ pŭngŭ de banŭ ne anŭ, ne kari l-aŭ adŭsŭ kŭ ei. Sŭl-
 tansŭ de mare bŭksrie mi mŭlgŭmire pŭntŕ aŭeastŭ sŭpŕ-
 nere de bŭnŭ voe a pŕi, a datŭ Ńn datŭ Xatixŭmaismŭ, saŭ
 xrisovŭ Ńmpŕŕteskŭ, prin kare a Ńntŕitŭ dŃnŭ ŕererea Mol-
 dovenilorŭ privileŭiŕile ŕe sŭ pŕzeskŭ mi pŭnŭ astŭzŭ. Ear
 Domnŭlŭ l-a trimisŭ semnele de domnie, pŕekŭmŭ se trime-
 teaŭ mi Domnŭlŭ Mŭnteneskŭ, adikŭ: xŭlŭ Ńmpŕŕteaskŭ,
 ŕe se nŭmea Kabanigŭ, Sangeakŭ, saŭ Stindardŭ, Sabie, To-
 pŭzŭ mi dozŭ tŭŭŕi; ear *nainŭ*, saŭ gradŭ, l-a datŭ de tŕei
 tŭŕi ka mi vizirilorŭ sŭre distikŭŭisne de gradŭlŭ Domni-
 lorŭ Mŭntenemŭi, fiindŭ kŭ gara Romŭneaskŭ se sŭpsŭe prin
 nŭtere earŭ nŭ de bŭnŭ voe ka Moldova ¹⁾. Sŭltansŭ, ne lŭn-
 gŭ aŭeastă, tribŭtlŭ anŭlŭ aŭelsia l'a dŕrsitŭ Logofŭtlŭ Tŕ-
 stŭ, karele Ńntŕkŭndŭ-se Ńn Moldova, a fŭkstŭ o biserikŭ
 kŭ banŭ aŭemŭia la satsŭ Bŭilemŭi Ńn jŭdegŭlŭ Sŭŕevi, ka-
 re eksistŭ mi pŭnŭ astŭ-zŭ.

D. Chr.
 1503.
 Dupe
 chronice
 locale.

- 1). Astŕŭlŭ de bŭnŭ seamŭ nŭ avea mŭtiŭgŭ esaktŭ desŭre aŭeastŭ epo-
 kŭ a istoriei; de aŭeeă nŭŭi data trimiterŭi Logofŭtlŭ Tŕstŭ la Kon-
 stantinonŭle nŭ o Ńseamŭ. Deskonerŭile kare s'aŭ fŭkstŭ dŃnŭ stŭ-
 diŭ serioase arŭtŭ kŭ nŭ sŭb Sŭltansŭ Baŭazitŭ, ŕi sŭb Sŭltansŭ Se-
 limŭ, sŭmŭtorŭlŭ aŭestŭea la anŭlŭ 1513 s'a Ńkeatŭ traktatŭ formalŭ
 kŭ Tŕŭŭiea Ńn 13 artikoli, Ńntŕe kare ũelŭ dŭne sŭmŭ zŭŕe: „ŭara nŭ
 este Ńndatoratŭ kŭtre ŭoartŭ de kŭtŭ kŭ sŭnŭ darŭ [nemkŭmŭ] anŭalŭ
 de natŕ miŭ galbenŭ. Aŭestŭ traktatŭ sŭb-skrissŭ ŭŭ va adŭga Ńntŕe
 ũele-l-alte la kolekŭisneă Astŕŭlŭi.

(Traducŭtorulŭ).

Acestă Bogdan Vodă era grădărită mi avea numai un o-
 Chronolog. } kîs. Elă cerîndă întră însușire ne Elisabeta sora
 Polonă }
 și locală. } regelui Poloniei Aleksandr, ea n'a priimită din ka-
 rra slăvenii lui, mi regele i-aș răsunsă kă mama ei nă o
 lastă a se depărta de ea. Nă tîrziș mărindă mama ei a tri-
 misă Bogdană earămi să țeare ne Elisabeta; dar mi atenu
 la refăsată atită Aleksandră kîtă mi sorăsa. Konsiderîndă
 refăsată ka insultă, Bogdană îndată imi adăne omirile, in-
 tră în Pokrugia, mi grăindă țețugile fără omiră, îndată aș
 nășă stănînire ne ea. Polonii, nenștîndă sferi asemenea
 perdere îndată aș plekată kă natră mi de Rămănimigă, mi
 dăne țe aș lăată provingia îndărătă mi aș gonită năgina
 omire Moldoveană țe rămăsese spre pază, aș intrată în
 Moldova mi aș prădată geara nînă la Botoman. Moldoveni
 renezîndăse asșura loră, îndată i-aș risinită mi aș prinsă
 dăoi Generali robă, kari adămi fiindă înaintea lui Bogdană
 Vodă așta îi osîndi la moarte. Așemă Generali fiindă
 kă era nimate persoane foarte însemnate mi din familiă stră-
 lăvite, moartea loră kășă o întristare generală în toată na-
 ținea Polonă. De așea spre răsăpare, în kărîndă intra-
 ră Polonii în Moldova mi așugîndă nînă la Xotin aș lăată
 țeatea așea kă mari năderă din partea Moldoveniloră mi
 Mehovie } a șcisă kiară ne Pîrkălabă de akolo, în kîtă Xat-
 Varovski, } mănășă Kornavă abia aș skăpată din mîna loră. A-
 istoriei }
 Poloni. } tăneșă urînzîndă mai mălgă boeri în robie mi adă-
 kindă la Kamenigă, le-aș tăată kanetile la togă în făria
 resăneră loră pentră nămigi dăoi generali Poloni. Dăne a-
 șea Bogdană Vodă aș trimisă la regele Aleksandră solă ka
 să fără pace. țeîndă de a treia oară ne Elisaveta de so-
 gie. Dar solă s'aș întorsă fără de niță nă resătată, fiindă
 kă Aleksandră înbolnăvîndăse de paralisie a mără, mi în
 lokă s'a nămită fratele seă Zigmnoș, mînginele Ardealsă¹⁾.

- 1). Dăne așestă fără, astoră se țe vedea a năne în mără istori-
 ei nă răsăisă țe mai avă Bogdană Vodă kă Radă, Domnășă gerei
 Măntenemă. Așestă răsăisă este năarstată de kronikari Poloni, dar
 nă este îndoeală kă a șmată; kăși Kronikarișă Moldovei. Șreke, a-
 rată kiară data lui la anășă 1607, Okt. 28. Bățală așea s'a fă-

Bogdanș Vodă trimise mi kătră Zigmondș să țeagă ne sorăsa; dar întîmîinîndș mi de astă dată refășă, în anulă 1510 îmi adăună ountirile toate, mi intră eargîmî în Polonia ka s'ă'mî resbune: trekîndș Nistrăslă, a jăfăitș toată Kameniga, mi a trekstș săb fokș tătă Podolia; ajungîndș pătă la Liovș. țeitatea ațeasta nă aș pătă'o lăa. dar toate țele-l-alte de prin prejurș le aș rasă din fadă pămîntăslă. De akolo aș lăatș mi s'nă klonotș mare, ne kare adăkîndș-lă la Moldova kă întoarțerea sa, l'a pătă la Mi-
 tronolia Sățevi. Totă de odată robîndș mai mălgî) Miron. Logofetulu.
 boerî mi pounorș de rîndș, i-a amezatș în mai multe părgî ale Moldovei. Zigmondș dăună ațeasta a înțenutș a se gătî ka să treakș în Moldova kă ountirî Polone mi Ră-
 semti, dar fratele seș Vladislavș, regele Ţngariei, a)
 trimisș la elș solî ka s'ă-lă îndemne a se înnăka kă Bogdanș Vodă, adăkîndș-lă aminte strikțuiznile țe a săferitș fratele seș Albrextș de la Stefan Vodă mi kă interesăslă țere ka să se înnăce, kăvî dakș de asemine răsboue ar slăbi săș s'ar pătii Moldova, kare este sentinela Poloniei în kontra Otomanilorș, atănce țeara sa ar rămîneă deskiaz desure tôte părgile la pătălirile Tățilorș mi ale Tătarilorș, mi prin armare mi Ţngaria. Zikmondș însă nă askăltă konsiliszrile fratelăslă seș, ți, fiîndș kă se afia bolnavș, dete ordine lăi Nikolae Kaminegki Voevodăslă Krakoviei, karele era Xatmanș generalș ală Poloniei, ka să se țrenare nentă esne digisne în kontra Moldovei.

Ama dară nlekîndș Kaminegki mi trekîndș Nistrăslă, a înțenutș să arză mi să prade țeara, dățuțîinîndș distriktele Černățuții, Doroxoiăslă, Botomanii mi Xotinsăslă, ajungîndș mi kiar pătă la Sățeava. Bogdanș, afîndșse ne țrenaratș, (fiîndș kă dăună întorțerea sa din Polonia dedese dășmăslă ostamilorș nentă ernatekș), a emiță din kanitală

---

kășă la movila Kăeata, lăngă Rîmnikș, mi viktoria a fostă a lăi Bogdanș. Ţnă Kălsățăș Maksimianș atănce a stată mizlovitoris de s'ăș înnăkată Domnii Romăni.

(Traducătorulă.)

mi a învenită a aduna omtire. Iar Polonii, dăruț ce aș bătut mai multe zile cetatea Sucevei fără a o putea lua, lăzând mtiingră k Bogdan Vodă nă e akolo mi temânduse de vre o kărsă, aș abandonat asediul mi aș învenită a se retrage kă nrăzile mi kă robii ce nrinsese. Dar ne kândă trecea Nistrul mi treksse jsmărate din omtirea Polonă, s'a renezit o ceată de Moldoveni asupra omtirii ce nrămsese dinkoavi de rîș: s'a făktă o bătălie krsntă mi tsrbată din ambe nrăgile, mi fiindă kă Moldovenii eraș foarte nrăgini s'aș învinsă de kătre Poloni mi s'aș nlekată ne făgă. Atsnăvî între algi nrizonieri s'aș nrinsă mi kîpî-va boeri, dintre kari cei mai însemnagi aș fostă Postelnikslă Kîrjă, fratele sâș Medelniverslă Stefană, K sčeră Patrii Doroteiă, kari adskindă-se înainte la Kamenegki, avestă a ordonată de le-aș tsiată kanetele zikîndă kă ast-felă făcea mi tatălă la Bogdană Vodă kă nrizonierii Poloni; dar țerea kaneteloră se făkă kă sekșrea ear nă kă sabiea.

Întorkîndă-se Kamenegki învingătoră din Moldova, kă multe nrăzi mi nrizonieri, aș gzsită ne rege la Liovă foarte bolnavă. Atsnăvî aș venită earămi soli de la Vladislavă regele Ūngarii, mizlovitori kă să se făkă pace între Zikmonă mi Bogdană Vodă. Soliea astă dată reșmi, pacea se făkă kă kondigisne kă Bogdană Vodă să întoarkă togii nrizonierii, să nlțeaskă keltșelile resboislă, mi strikăvîșnile ce aș făktă în Podolia mi Rșsiea, ear regele Poloniei aseminea să întoarkă nrizonierii mi să nlțeaskă strikăvîșnile ce făkăse în Moldova.

În anulă 1510 Betgerei Xanlă Krimeii a nrăvilită de o dată kă o mslgime de Tătară mi intrăndă în Moldova nrin treă lokșri, a nrădată geara de la Orșoi mi nîră la Dorokoiș, mi a dată fokă mi oramslă Iani. Bogdană Vodă, adăzândă-mi omtirile, a bătută ne Tătară în mai multe lokșri mi i-a învinsă în kăță aș făgită din geară fără a putea lua niči robii niči nrăzile ce făkăse, mi dskândă ne Xanlă loră foarte răș rănită de sșgeată, în kăță neste nrăgină aș mșrită.

La anulă 1511 a mșrită mi Doamna Maria msma la Bogdană Vodă mi fiika la Radă Vodă celă Mare, Domnălă gș-

ri Mntenemti, ne kare aș imormintat'o la Mnzstirea Pst-
nii lngz sogslē ei Stefanē Vodz.

În auestamș anș earșmī aș nēvzlitș Tztari din Krimea
mi aș intratș în Moldova; darș ne kindș se gztea Bogdanș
ka sz meargz asșura lorș, Tztari asșindș kēmș kz algi Tz-
tari Nogai aș nēvzlitș în Krimea mi o pradz, aș pērsitș
eksmedigisnea lorș mi s'aș întorsș).

La 1516 aș mēritș mi Vladislavș regele Ţngariei, rē-
mīndș momtenitorīș fiislē seș Lsdovikș, ū vīrstz de zeye anī.
Îar în anslē 1517, dēnz o Domnie de doi-sure-zeye anī mi
nozș lēnī, a mēritș Bogdanș Vodz în oramslē Xșmī, de znde
fz transportatș mi imormintatș la Mnzstirea Pstnei lngz
mormīntslē tatēlēi szș.

DOMNULU XXI.

Stefanū Vodā V, prenumitū celū Tēnērū.

Avesta a fostș fiislē lēi Bogdanș Vodz, kēnzīndș tro-
nzlē urīn momtenire mi alegerea Boerilor. În alș {
doilea anș alș domniei lēi elē s'a dēșș kz toate pz-
terile sale asșura Tztarilorș, kare intraserz în pēa-
rē mi jefșea szbș Albșgerei Xanslē lorș mi i-a risinitș kz
mare pagzēz.

Avestș Stefanș Vodz fiindș Domnș krdș mi vērș-
torș de sīnge a tēatș ne Xatmanslē Arbșre impresnz kz
doi fiī nevinovagi, Teodorș mi Nikita, szb kēvīntș kz l'arș
fi aflatș în viklenie. Boerīi īnsprīmīntīndș-se de auestas'aș
ridikatș kz togi asșurē-ī în revoltz fēgimz. Bogdanș Vodz
īnz ridikīndș ponorlē asșura lorș i-a imnrēmīatș mi a

- 1). Astorīslē aīcea nē īncēamz znș fantș. Kronīzele Moldovei sūnz kē
în alș zeyelea anș alș Domniei lēi Bogdanș la 1514 fevrzarie 27, a
venitș znș aventșrariș anșme Trifailē kz oaste Ţngreaskz, zikēndș-se
a fi fiīs de Domnș mi vōindș a destitza ne Bogdanș. Moldovenī l'aș
īmressratș la nodș în jōș de Vaslēis mi nrīnzēndș-lē vīș l'aș dēșș
īnainte lēi Bogdanș mi i-aș tēatș kanlē.

[Traducētorul.]

făgăduiește să-l răscumereze în următoarea săptămână. Dintre Boeri rebeli numai postelnicul Șarpe a rămas în Polonia, iar ceilalți au mers în călătorie în mână lui Ștefan Vodă, li se tăieau capetele în câmpul Romanșii; între victime se însemnă Kostea Pîrck-lăbăș, Ivanek logofătul și Sima Vistierul.

La anul 1526 Ștefan Vodă a intrat în gara Românească cu oaste în ajutorul lui Teodosie Vodă fișul lui Neag Basarab și a învins pe Ștefan în contra asasinilor Radu Vodă; dar ajungând dintr-o dată la Tîrnovo și auzind de moartea lui Ștefan și de fuga lui Teodosie Vodă, mi totuși de o dată de venirea lui Mehmed Beiu de la Nikonoli cu oștile, s'a întors în Moldova urmându-l locurile pe unde aș călăra.

Întorcându-se către mii de Turci din Polonia, mi colaborase prin Moldova, le-a emis Ștefan Vodă înainte mi lovindu-i pe Valea Hirsului, atîta de tare i-a sfărîmat în câmpul de luptă aș putut să scriu de moarte. El a făcut mi tratatul de pace cu Zikmon regele Poloniei, stipulând între ei ca Polonia să poată face negoț în Moldova cu toată libertatea, mi Moldovenii asemenea în Polonia.

În anul 1526 a intrat mi Sultanele Șaleman al III în Ungaria, mi căzând regele Ladovik în război, Turcii aș stăpînit. Buda mi alte cetăți. Ungarii aș nămis de o dată în locurile lui Ladovik pe Ioan Zanoliea, karele, bătăndu-se cu Turcii, a căștat Buda îndărăt. Dar mai pe urmă, învingându-se Ungarii cu Maria soția regelui șvies, aș ales rege pe Ferdinand I. După aceasta îns Ioan Zanoliea, cu ajutorul lui Ștefan Șaleman, iar mi căștat tronul Ungariei, mi Ferdinand se destău.

La anul 1530 Ștefan Vodă, aflându-se în cetatea Hotinului, de o dată mări, înveninat de însam Doamna sa, care nu mai putea suferi atîta vîrsare de sînge omeneșc¹⁾.

În intervalul acesta a murit mi Zikmon regele

1). Nu miș date exacte din istorie însemnează moartea lui Ștefan la 1530, căndă cronicile Moldovei oșuă la 1527.

(Traducătorul)

Poloniei, răzbindă la tronul său moștenitorul August Zikmond.

DOMNULU XXII.

Petră Vodă, prenumit Război.

După moartea lui Ștefan Vodă, adunându-se boeri, au ales Domn pe un Petru numit Război, coborât din sârbinga lui Ștefan Vodă cel mare. Pe atuncea aflându-se în Polonia mi Ioan Zanolia, carele de kșrindă se distinsese după tronul Ungari, nreksm s'a zis, a trimis skrisori lui Petru Vodă, răzbindă la se meargă în kontra regelui Ungari Ferdinand, mi promigându-l că, de se va restabili el pe tron, îi va da cetatea Bistriței mi alte lokuri din Transilvania, învecinate cu Moldova. După aceste îndemnări, Petru Vodă a intrat de două ori în Transilvania fără imedikare mi a jefit-o, prinzindă mi mai mulți din boeri robii. De mi Ferdinand după aceea a trimis acolo omțiri de apărare, dar Petru Vodă a intrat mi de a treia oară mi sfărâmând omțirea nsmite, a lăsat cetatea Bistriței, în care a mi nșă Ispravnik, mi apoi s'a întors adskindă cu sine multe prăzi.

Ssmeginduse Petru Vodă în viktoriile care le-a knatat în kontra Ungurilor, a sokotită cu norokul îi va fi totă d'asna în ajstor. De aceea a trimis soli către August Zikmond regele Poloniei, cerindă să-l întoarkă nsmintul Pokșiei, ne care îl vânduseră strămoșilor săi regii de mai nainte ai Poloniei. Soli, întorkându-se fără de năi nșă rșunșă, Petru Vodă, aprinsă de mânia, fără a perde vreme, a strâns oaste mi intrând în Polonia, a prădat mi a ars Kolomea, Sneatin, Tismeniga, mi alte orame mi sate nșă la Halici; după care, lșind oaste de năz în Pokșiea, s'a întors îndărătă triumfător. Kam a lăsat intire deapre aceasta August Zikmond, îndat a trimis ne Xatmanul Tarnovski asura Pokșiei. Totă de o dată mi Petru Vodă, aszindă de venirea Polonilor, a trimis în-

D. Chr.
1530.
După
chronicele lo-
cale și
Polone.

inte mease miľ de Moldoveni ĩn ajstorulē garnizoanei din Poksgiea. Se fēkē bētlie ĩntre achemtiea mi Xatmanslē Tarnovski; mi Moldoveni, fiindē mai pēgini nēmeromi, fēz ĩvinmi. Dar eatē kē Petrē Vodē sosemtē fēz de veste kē doēz-zēvī de miľ de oamenī mi tēsrī. Atēnēea Poloni se kēnrindē de groazē mi vorē sē pērseaskē tabēra ĩmpresnē kē tēsrile ka sē fēgē. Dar Xatmanslē Tarnovski preferē sē moarē kē onoare de kītē sē trēaskē fēgindē kē rēmine. De aēea se mi ĩntēremte kē mangsrī adīnē mi kē alte mizloaē, ĩsindē-se ĩn defensivē. Petrē Vodē, viindē asēnra lorē, ĩ-a ĩmpresstratē din toate pērgile mi a ĩnēpnstē a'ī bate nēnēetātē kē ontē tēsrī. Moldoveni se ĩnvēteāē ĩn totē felslē nentē ka sē poātē trage ne Poloni afarē din mangsrī, dar achemtiea staē neklintigī. Atēnēea Petrē Vodē se xotērēmtē a da asaltē: dēndēse ordinslē, Moldoveni se reupēdē asēnra mangsrilorē, mi se face unē resbelē ĩnfrikomatē kare gine ēinē ore. Xatmanslē Tarnovski, kēmē a vlezstē kē Moldoveni aē anskātē mangsrile mi kē aē ĩsbtitē a-mī face o ĩntrare, a emitē ĩndatē mi elē ne de altē parte kē kavaleriea mi a kēzstē asēnra lorē ne dindērētē kē toatē fēriea. Atēnēea bētliea se face generalē mi ĩn kērsē de doēz ore din ambe pērgile se face o vērsare de sēnge ĩnfrikomatē. ĩn fine Moldoveni nierzēndē rindēeala kē okasiea asaltēslē, mi ne mai pētēndē-se ĩndreuta, s'aē ĩntorsē la fēgē. Petrē Vodē, karele sta sēsē ne o movilē, vēzēndē mērderea rēboīslē, a fēgitē mi elē kē grabē. Ear Poloni aē rēmasē stēpnī ne toatē tabēra, ne provisīnī, ne tēsrī mi ne kēmuplē rēboīslē, ēnde eraē neste natē miľ de ēvīmi. Xatmanslē Tarnovski dēnē aēeastē viktorie s'a ĩntorsē la rege, lēzēndē parte din omīrile sale ĩn Poksgiea snre aērare. O ēeatē de o mie de oamenī dingarnizona Polonē s'aē ĩnkēmētatē sē ĩntē ĩn Moldova ka sē nrēde, dar omīrile lē Petrē Vodē aē sfērimatō kē totslē. Dēnē aēeastā o altē ēeatē de Poloni s'a ĩnaintatē nīnē la Chernēpī, a datē fokē aēestē oramē mi a nrēdatē mai mēlte sate din distriktē Botomanilorē. Petrē Vodē, kē toate kē era tūmē de earnē, a adēnatē mi elē kēmē a

nostru omiri, a intrat în Podolia mi aș răsuândit în tot felul de locuri mi sabie. Regele Poloniei trimite îndată numeroase omiri asupra lui; dar astăzi dată Polonii se învinge, miedă o mslgime de oameni, mi Petru Vodă se întoarce cu o mslgime de robii mi nrăzi.

Atunci regele Poloniei a scris la Konstantinopol Sultanelui, plângându-se de dăruirea ce îi făcea Petru Vodă. Sultanelui Sleiman intră cu o mslgime de omiri în Moldova, lăcră ce vâzând Petru Vodă mi nebizându-se a se opune, a trecut în Transilvania mi s'a retras în cetatea Chișinău¹⁾. Sultanelui cu omirea sa a înaintat pînă la S-

- 1). Cetatea Chișinău din Transilvania, era dată de regele Matei al III-lea Ștefan Vodă cel Mare, după ce se înmădase amândoi; mi, la ori ce întîmplare grea, în cetatea aceasta se retrăgea Domniul din Moldova cu familiile mi averile lor. Iar desu trezirea aceasta a lui Petru Rareș, astfel scrie Kronikariș Breke: „Văzând Petru Vodă că l'aș înmădărată vrăjmanii de toate nrăgile, mi ai sei l'aș nrăzând topi, l'aș aș akasniș, mi s'aș dată sure mngi, unde cunoșcând că niș akolo nu se va nstea misti, aș sokotiș s'z treacă la geară Ţugreacă. Ili ama afând-mi kalea deskiș nrin țargă nrin Piatra, aș trecut nre lăngă Măneștirea Bistriței, mi lăzându-se că s'z noatș cevami odixni în munte de asupra Măneștirii, vâzându-l aș că unș roș din toate nrăgile înkonjrată Măneștirea că s'z l'ăș noatș nrinde. Deși cunoșcând elă aște, aș înkolekată nre kală, mi singur aș fugiș s'z xăzdușacă, în 18 zile Sentemvrie, intrând în munte într'adnă. Fără dremă, fără novagă, aș dată la strimtori că așele, de nu era niș de kală niș de nedestă; ce l-aș kăz-tată a l'aș kală. Ili ama în mase zile învâzându-se nrin munte, fărâzând mi trădiș aș nemerit la unș nrăz în jos, aș dată de nimte neskară, kari daka l-aș lăatș seama că dragoste l'ăș nrimitiș. Eară Petru Vodă înfrikomându-se de el s'aș suzlmntatș; eară el că jărmantă s'aș jrată înainte l'ăș kumă că l'ă voră fi că dremate, mi nimik s'z se teamă. Eară elă le-aș dată loră mēte-zevi de galbeni bani de ară; mi vâzând el galbeni că bskurie l-aș lăatș mi l'aș dăș la otakiș loră, de l'aș oșrată că nline mi că nemte frintă, oșrugă neskară de ce minka mi el. Ili daka aș inseratș l'aș imbrăkatș că xaine mroaste de ale loră, mi l-aș dată komnăkă în kană, mi l'aș skosă la Ardeală. Ili fiind oaste Ţugreacă de streajă la margine, l-aș întreată nre dnmii ce oameni sntă; el aș zisă: Sentemă neskară. Ili ama aș trecut nrin streaja Ţugreacă, mi niminea nu l'aș cunoștă. Deși neskară l'aș dăș la

ceava. Iar poporul s'îmbrăntise în toate părțile de frică Tărilor, Arhierii și boerii s'au adunat la un sat de lângă Suceava, numit Bădărușii mi, sfătîndu-se, și grătîndu-se să trimită soli la Sultani, ce se afla la Suceava, să arate că deora nu e vinovată cu nimica și să se roagă să le dea altă Domnă. Sultani a primit și a trimis Domnă pe fiul lui Aleksandr

„kasa unui Boier Ţigrescu, care a fost avîndu-se prieten cu mare „cu Petru Vodă; și nre Domnă nu l-aș afla akas, numai nre jupneasa lui; și nre taină surseră ei de Petru Vodă, că dragoste „l-aș primit la casa ei, și l-aș fătă osușă. Eară un volnic „ore-cine ce tasese anodă la Petru Vodă, nrelejîndu-se într'avele sat, „fîndu-se sknată și elă dintr'avele rătăci, și surseră lui de neskară „avele ce venise din munte, și mîndu-se elă cu Petru Vodă aș intrat „în mîngi, și nimica de dănușă nu se mte, și kgetușă într'ini- „ma sa, kumă ară ntea îngelege ceva de Domnă și să, aș mersă la „neskară și l'întrebe; și dakă l-aș vîzută îndată aș knoskută nre „Domnă și Petru Vodă; și aș kuzută de l-aș sîrstată nreorele, „Atsăce vîzută Petru Vodă nre kredințoasa săga sa, mltă s'au b- „karată și s'au mîngăată, și mltă kăvinte de taină l-aș vorbită, „și imbrăntîndu-se inima aș adormită năgintă. Nici zăbavă mltă „fătăndă, pînă a odixi Petru Vodă, ear avele jupneasă aș grătă „leagănu numai cu avele anodă, și aș mersă nre lokară fără de „drumă, pînă aș sosită la casa unui Boier Ţigrescu, care și avele „era prietenă lui Petru Vodă, și avele dakă l-aș vîzută, că dragoste „l-aș primit și l-aș osușat, și îndată, l-aș grătă leagănu cu mte „kai, că lokă de zăbavă nu era. Că din srmă nreșese de veste o- „stea ce era la Streața Ţigrescu, kumă Petru Vodă aș trekută nre- „tre dănușă, și nu l-aș knoskută, și s'au nornită dănu dănușă a lă „verka ka și lă noată ajunge. Și Dămnezeș ce la ce lă okrămsitoră „tătororă celoră ce i se roagă cu kredință, aș akonerită ne Petru „Vodă, și l-aș dată kale deskă; și mergăndă cu nevoingă aș sosită „lă Țigăș, și sîmbătă în răsărită soarelă, Senteavrie în 28, aș „intrată Petru Vodă în cetatea Țigășă și aș înkăș nreșile. Ear ce „ce lă gonea din srmă vîzută că aș xăzută Petru Vodă dinain- „tea loră. s'au întoră înanoi. Akolo năngere și tăngire era de „Dăma sa Elena și de fiul ei de Iliamă și Ștefană, și de fiica „sa Răksanda, și de algi kăsamă, nreșă mltă skrbă ce le venise „asură-le, mîndu-se de kăză mărire aș kuzută la atăa vedeamă. „Deși Petru Vodă aș intrată în Biserikă de s'au înkănată, mltămîndă „lă Dămnezeș că l-aș isbăvită din mănilă vrăjmașilor ei.“

Vodz Stefanș, dzpș kare s'a întorsș. Îar Petrz Vodz dzpș ațeasta, emindș din Transilvania mi mergândș la Konstantinopole, s'a îndrentșyitș kștre Sșltanșlș mi aș kșpștatș ertare.

DOMNULU XXIII.

Stefanș Vodă VI.

Ațesta proklamândș-se Domnș alș Moldovei totș prin Sșltanșlș Sșleimanș, 'l-a akompaniatș la întoarcere { D. Chr. 1539. Chronolog. Tiersi. pșșș țe aș trekștș Dșnșrea. Kș nșmirea sa mș- rindș-se tribștșlș anșalș pșșș la zeye mi galbeni, dzpș xotșrșrea Sșltanșlși, a însșruinatș ȝeara kș mșlte birșri.

Pe lșngș ațestea era mi fôrte vșrsștorș de sșnge; a șvisș mșlși oameni mi a tșeatș kșȝi-va kiarș kș mșna lși. În zilele ațestșia a fostș mare fômete în ȝearș, din kassă lșksștelorș kare mșnkarsș tôte semșnștșrile pșșș în faȝa pșmșntșlși '). Dar dzpș doi anș de domnie, kșȝi-va din boeri mi anșme Gșneștiș mi Arbșreștiș, Logofștșlș Troto-manș, Mixș Xatmanș, mi alși, ne mai nștândș sșferi tiraniile lși, aș komșlotatș mi l'aș șvisș kiarș în kamera sa de nôte, în țetatea Sșșevi.

DOMNULU XXIV.

Alecsandru Vodă III, Cornea.

Dșpș șviderea lși Stefanș Vodz, boeriș adșnândș-se aș rșdikatș Domnș ne șnș Kornea Portarș karele era { D. Chr. 1540. Dupe chronice locale. omș din neamș prostș mi servș pe lșngș Mixș Sșșș tarșlș. Ațesta ajșngândș a se fațe portarș alș țe- tșȝi Sșșeava, kândș s'a fșkștș Domnș s'a nșmitș Aleksandș Vodz. Rșșnșndindș-se mtirea kș Sșltanș Sșleimanș

1). Din kassă ațeasta Domnșlș rșmase kș nșmele de Lșksștș Vodz.

(Traducșlorulș).

vrea sã trimițe earghii Domnũ pe Petru Vodã Raremã, Aleksandru Vodã a skrisã lã Ferdinandã regele Țngariei rãgãndu-se sã'i dea ajutorã în kontra înemikãlã seã. Sãltãnsãlã azzindã de korespondingele auestea ale Domnãlã kã regele Țngariei, a grãbitã întãrirea lã Petru Vodã mi l'a trimisã kã zã Ibroxorã mi kã omãtãre kã sã'lã ameze pe tronsã Moldovei, Mixu Spãtaru mi chei-l-ãlgi boeri, îngelegãndã de aueasta mi îngrijãndu-se de rãsbãnarea lã Petru Vodã, aã zvisã pe Aleksandru Vodã dãnã kãte-va lãni de domnie, dãnã kãre s'aã dẽsã întrã întãmãinarea Domnãlã che venea ¹⁾.

A doa domniã a lui Petru Vodã Rareșu.

Petru Vodã, trekãndã Dãnãrea pe la Brãila kã sã vie
 D. Chr. } în Moldova, akolo 'i-aã emițã înainte mi boeriã sure
 1540. }
 Chronolog. } întãmãinare. Elã, utiindã viklenia mi smiritãlã lorã
 Tãrei. } de trãdãre, utiindã kã auemtãea zviseserã mãi întãis pe Stefanã Vodã, mi apoi pe Aleksandru Vodã Kornea, a pãsã de le-a trãatã kapetele ²⁾. Dãnã che aã venitã la skãsnãlã seã în Sãcheava, a priimitã ordinã de la Pórtã kã sã între în Țngaria, kã kãre Tãrãiã aveã rãsboiã. Petru Vodã, împuregã kã Radu Vodã Paisie din geara Romãneaskã, aã trekãtã în Ardealã mi a fãkãtã mariã strikãchiãni; dar fãkãndu-se pãche între Tãrãi mi Țngãri, s'a întorsã îndãrãtã în gearã.

Dãnã auestea Petru Vodã a ziditã monastirea Pobrata, Moldoviãa noãrã, monastirea Dobrovãzã mi monastirea Rãmka; a lãkratã mi la monastirea Kinrieana mi a mãi fãkãtã mãlte bisericã de niãtrã la Bãe, la Xirlãã mi în alte pãrãgi. Elã întrã tóte a imitatã pe tatãlã seã, atãtã în blãn-

1). Vornikãlã Țreke zãre kã Aleksandru Vodã aã emițã kã oaste înainte lã Petru Vodã, mi kã auesta prinãndu-lã 'i-aã trãatã kapãlã întrã Mierkãri în lãna lã Fevrsãrie anãlã 1541.

2). Nãmã Mixu Xatmanã, Logãfãtsãlã Trotomanã, Kraanemã mi Kozma fãrã trãagã de Petru Vodã.

(Traducãtorulã.)

dege, kŕtŕ mi în drentatea jŕdekŕgilorŕ, kŕtŕ mi în askŕltarea strŕmbŕtŕgilorŕ. Dar dŕne mŕnte anŕ din a doŕa Domnie, a mŕritŕ mi s'a imormŕntatŕ la Mŕnŕstirea Pobrata, lŕsŕndŕ doi fi, Iliamŕ mi Stefanŕ.

DOMNULU XXV.

Iliamŕ Vodă III.

În ŕma morŕei lŕi Petŕ Vodŕ, boeriŕ aŕ rŕdikatŕ la tronŕlŕ gereŕ ne fiŕlŕ seŕ Iliamŕ, kŕ confirmarea mi a Porŕei Otomane. Aŕesta a fostŕ bŕtŕiosŕ ka mi tatŕlŕ seŕ, kŕvŕ, lŕntŕndŕse kŕ Poloniŕ, a ŕvŕŕ ne Xatmanŕlŕ Varting. Pe lŕngŕ aŕeasta, intrŕndŕ în Transilvania dŕnŕ ordinŕlŕ Porŕei avŕndŕ mi omŕiriŕ tŕgŕemŕi, a flkŕtŕ marŕ strikŕvŕŕni mi prŕdŕvŕŕni. Dar, dŕnŕ trei anŕ de domnie, anlekŕndŕ-se la legea lŕi Moametŕ, a leŕŕdatŕ kŕedinga kŕemtineaskŕ mi s'a dŕŕŕ la Konstandinopole de s'a tŕgŕitŕ. Ajŕngŕndŕ însŕ la infŕŕingŕ ne lŕngŕ Sŕltanŕlŕ, mi-a flkŕtŕ rivalŕ, kari l'aŕ prŕŕtŕ kŕ nŕ prŕzemte rŕndŕselele kŕedingei Otomane; dŕnŕ kare Sŕltanŕlŕ Sŕleimanŕ a ordonatŕ de l'aŕ ŕvŕŕŕ ¹⁾.

DOMNULU XXVI.

Stefanŕ Vodă VII.

Tŕgŕindŕ-se Iliamŕ Vodŕ, Pŕrta, dŕnŕ ŕererea boeriŕlorŕ, a rŕndŕitŕ Domnŕ ne fratele seŕ ŕelŕ mai jŕ-ne Stefanŕ. Aŕesta dinŕŕ înŕenŕtŕ s'a arŕtatŕ fŕrte drentŕ, blŕndŕ mi generosŕ, în kŕtŕ a mŕtersŕ din memoria ŕŕpŕmilorŕ sei reaŕa renŕtŕvŕŕne a tŕgŕitŕlŕ seŕ

1). O rektifikare. — Kronŕzele gereŕ, niŕi nentŕ Iliamŕ Vodŕ niŕi nentŕ fratele seŕ Stefanŕ, nŕ vorbeskŕ de *Konfirmarea Porŕei*. Pŕnŕ ne timnŕlŕ aŕesta alegerea Domnŕlŕi se fŕcea de kŕtre boeriŕ.

(Traducŕtoriulŕ.)

frate mi a înorit memoria cea bună a fratelui său Rareș. Acesta a alungat din țară pe toți ereticii, în căutarea marelui din ei, pentru că se putea război, să se boteze. Dar mai târziu s'a dat la mare desfășurare, stricându-se în toate zilele fetele, mi violându-se femeile maritate. Boerii, ne mai putându-și suferi fantele lui cele mărșave, s'aș complotat mi l'aș scris săb kortsă se, după trei ani de domnie.

DOMNUL I și XXVII.

Alecsandru Vodă IV, Lăpușneanu.

Boerii, cari aș scris pe Stefan Vodă, îndată aș proclamat Domn pe un ora care se numea Joldea. D. Chr. 1557. Chronolog. a. 1557. Dar alți boeri, emigrați mai demult în Polonia, viind de acolo cu oștire, aș proclamat Domn pe Stolnikul Petrea, pe care l'aș preșmit Aleksandr Lăpușneanu; iar, pe Joldea prinzându-l viș, i-aș tăiat nasul mi l'aș înțes într-o Mănăstire. Aleksandr Vodă după aceasta s'a înșurat cu Roksandra, fiica lui Petru Vodă Rareș ¹⁾ cu care a făcut doi fiu, Petru mi Bogdan.

Către al cincilea an al domniei sale un Despot Vodă, intrându cu oștiri Polone, a venit asupra lui. Aleksandr Vodă, fiind neputut pentru război, fuge pater analoge, părăsit de boeri, a fugit mi a trecut la Constantinople. În domnia sa însu el a zidit Mănăstirea Slătina mi Pângărații.

DOMNUL XXVIII.

Despotu Vodă Iacob.

Acest Despot Vodă Iacob mai înainte se numea Va-

1). Aceasta fusese logodită cu Joldea Vodă, carele fusese trimis tot mai târziu se găsia de năut.

silie. Ţniŭ zikŭ kŭ era din insola Samos, algiŭ din
 insula Kreta; dar mai probabilŭ este kŭ era din Ser-
 bia, ūnde, fiindŭ gramatikŭ ne lŭngŭ ūnŭ strŭnenotŭ
 alŭ Desnogilorŭ Serbiei ūe se trŭgeaŭ din familia
 impŭrŭteaskŭ a Romanilorŭ, a fŭratŭ dŭpŭ mŭrtea aŭestŭia
 dokŭmintele familiei, Dŭpŭ aŭeasta, dŭkŭndŭ-se la Arxidŭ-
 ūele Aŭstriei Ferdinandŭ, karele era mi rege alŭ Ūngariei,
 s'a infŭŭimatsŭ, nŭ ka gramatikŭ, ūi ka Kneazŭ koborŭtorŭ
 din familia Desnogilorŭ. Kŭ asemenea imelŭŭisne elŭ kŭ-
 pŭtŭ ajstorŭ de omŭtirŭ mi de la Ūngŭrŭ mi de la Poloniŭ,
 mi intrŭ în Moldova, ūnde bŭtŭndŭ ne Aleksandrŭ Vodŭ, ilŭ
 sili sŭ fŭgŭ la Konstantinopole. Dŭpŭ kŭŭrile kŭ kare a
 kŭpŭtatŭ domnia, ast-feliŭ a mi gŭvernatsŭ; a inkŭrkatsŭ ŭea-
 ra kŭ birŭrŭ marŭ; a desnoeatŭ sŭntele biseriŭi mi, lŭndŭ
 vasele sakre mi ornamentele ikŭnelorŭ, a fŭkŭtsŭ banŭ, kŭ
 kari nlŭtea lefele ostamilorŭ ūe adŭnase ne lŭngŭ sine; mi
 din monetele ūe bŭtsŭse, a trimisŭ mi Sŭltanŭlsŭ mŭnte miŭ
 galbenŭ. Boeriŭ, ne mai pŭtŭndŭ sŭferi de la ūnŭ timpŭ ne-
 legŭsirile mi rŭtsŭŭile lsŭ, aŭ organisatsŭ ne sŭb mŭnŭ omŭti-
 re mi aŭ trasŭ în partea lorŭ mi ne Xatmansŭlsŭ Tomŭa, ka-
 rele se afla desnre Nistrŭ kŭ omŭtire. Konjŭrŭŭisnea se fŭ-
 kŭ atŭtsŭ de sekretŭ, în kŭtsŭ Desnotŭ Vodŭ nŭ simŭi nimi-
 kŭ pŭntrŭ ka sŭ se gŭteaskŭ sŭ o intimnine. Dar kŭndŭ
 komplotŭlsŭ se dete ne fagŭ, Desnotŭ, ne de o parte ūerŭ a-
 jstorŭlsŭ regelsŭ Polonieŭ, iar ne de alta se inkise kŭ omŭti-
 rea sa nŭmŭitŭ în Ūetatea Sŭŭeŭei. Xatmansŭlsŭ Tomŭa bŭ-
 tsŭ mai intŭŭ ne generalsŭlsŭ Polonŭ Vŭnnoveski ūe venea în
 ajstorŭlsŭ lsŭ Desnotŭ; dŭpŭ aŭesta, prokŭemŭndŭse Domnŭŭ,
 pŭŭmi asŭnra Sŭŭeŭei. Akolo atŭta se strimntori Desnotŭŭ,
 în kŭtsŭ emi mi kŭzŭ la niŭŭŭorele inemikŭlsŭ seŭ. Dar Tom-
 ma ilŭ ŭŭise, fŭrŭ a i da niŭŭ o askŭltare, dŭpŭ o domnie de
 doi anŭ.

D. Chr.
 1562.
 Chronolog.
 Moldovei ŭi
 a Serbiei.

DOMNULU XXIX.

Stefană Vodă VIII, Tomșia.

Acestă Stefană Vodă nu are lungă domnie. Pînă la
 D. Chr. } întruîngîndu-se desure cele întîmplate, a rîndsit
 1564. } îndatî Domnă pe Aleksandră Vodă Lăpușneană,
 Chronolog. } karele se afla la Konstantinopol, trimigîndu-l în
 Tîerei. } geară kă omîtire tîrîeaskă. Stefană Vodă Tomșia, neavînd
 destulă putere kă să se opze, a fugit în Polonia, dîru o
 skîrtă domnie de două lîni ¹⁾.

A doua domniă a lui Alessandru Vodă Lăpușneanu.

Aleksandră Vodă, viindă de a două oară în Moldova
 D. Chr. } kă domniea mi pîrtîndă patimă pe boerî pîntră ne-
 1564. } kredința ce-i arătaseră în cea dintîi domnie, a vîr-
 Chronolog. } sată mîltă sînge. Dîru ce s'a amezată pe tronă a
 Tîerei. } kiemată la o zi însemnată tîtă boerimea la karte, mi akolo
 îndatî se inkiseră smile, mi sbiriî Domnăli omorîră 47 de
 boerî mai însemnați, afară de algiî mai miî ²⁾. Din kassa
 aceasta s'a îmurîmîtiată tîtă geara, mi aș rîmasă cetăgile
 demerte ³⁾, afară nșmaî de Xotină. În această cetate aflîndu-
 se Domnăli mi bolnăvîndu-se de mîrte, a cerșit sî-l
 kîlsgîreaskă, lăkră ce s'a mi fîkșit; dar dîru ce s'a în-
 drentată ceva, a încheută să ameninge pe cei ce l'aș kîl-

- 1). Tomșia Vodă a trektă în Polonia înpresă kă trei boerî însemnați: Mogokă Vornikăli, Veverigă Postelnikăli mi Șpanălekă Șnîtarăli. Dar regele Poloniei, dîru cererea lăi Lăpușneană, mi kă să nu se strîie kă acesta, a pîșă de l-aș vîieș. (Traducătorulă.)
- 2). Assura acesteî faute, D. K. Negreșă a skrișă un episod admirabilă, modelă de proză în limba româneaskă. Vezi *Psakatele tinerețelor!* (Traducătorulă.)
- 3). Astorîliă aice e konfensă. — Aleksandră Lăpușneană, dîru cererea Tîrîiloră a strikată tîte cetăgile, pîindă în ele lemne mi dîndu-le fokă. De atînce aș apîșă puterea armeloră Moldovei! (Traducătorulă.)

gărită. Dômnă Răksandra, temânduse sã nu încetapă ea-
rămii a vârsa sângenele ômeniloră, l'a otrăvită, în anslă ală
vințelea ală domniei a doa.

DOMNULU XXX.

Bogdanu Vodă IV.

Mărintă Alessandru Vodă, dăpă cererea boeriloră mi
a poporslăi, a rămasă moștenitoră ală Domniei fi-
islă seă Bogdană Vodă. Dar fiindă nevărstnikă, se { D. Chr.
1569.
Chronolog.
Tierei.
kărmasă dea de mămă-sa Dômnă Răksandra, ka-
re era măere vrednikă. Aceasta însă mărindă neste snă ană
mi kăteva lăni, Pôrta a răndsită Domnă ne Ionă Vodă.
Nevărstnikă Bogdană Vodă atânce a trekătă în Polonia,
snde avea doz sșorăi măritate kă Kneză Polonă.

DOMNULU XXXI.

Ionu Vodă I.

Acestă Ioană Vodă nu se întie bine ală kăi fiș aș fostă
mi din vine se trage. Kronikarslă Moldovei Vornikslă
Șreke zice kă ară fi de viș Armeană. Șnslă din isto- { D. Chr.
1570.
Chronolog.
Tierei.
rișii Polonă sune kă ară fi fostă fiș nătrală ală snă
Stefană Vodă. Istorikslă Gșagni la kronologia Poloniei Karta
XXI sune kă elă e de viș Polonă, din Mazoviea Polonă mi
kă ară fi fostă kiară în servișislă Voivodslăi Krakoviei. Kșnos-
kștoră de mai multe limbi, s'a dăș ne lăngă ambadorslă Pol-
oniei ka Dragomană la Konstantinonoli. Akolo netrekândă mai
măltă timuș, a intrată kă înțetă în dragostea oameniloră infș-
ingă, mi a așnsă sã se fakă mare Dragomană ală Porgiă Oto-
mane; dar fiindă intrigantă mi amestekândă-se în trebile Mol-
dovei, l'a essilată la insla Rodosă. Mai tărziă Sșltanslă Selimă
ală II, așzindă de nekșviințoasele șrmăi ale lăi Bogdană

Vodă, kă m'aș mărîtată sŕorile în Poloniea, kă are să se însoare mi elă kă o Polonă, kă are nămai Polonă konsiliari ne lăngă dănsulă, întrebăndu-i în fănkăisnile gherei mi desprăgîndă ne Boeri pămănteni, s'a îngrijiră ka nă kămva să se zneaskă kă regele Poloniei mi să se deslineaskă de partea Otomană. De așea l'a mi destîtsată mi adăkăndă din insula Rodosă ne nămită lă Ioană, l'a răndăsită Domnă mi kă omîrî Tărcemî l'a trimisă să se așeze în tronă¹⁾. Așea a stată mai mare tirană de kă tă togi tiranii kăgi aș fostă înainte lă. Pe Mitronolitsă Grigorie, fiindă kă era bogată mi voea s'a iea avăgia. l'a inkriminată kă păkată lă sodomiei mi l'a ară de viă. Așemenea mi Mitronolitsă Teofană n'ară fi skăpată de elă, daka n'ară fi făgită peste mănă în Ardeală. Înkăorile eraă nline de Kălgări; măgi Boeri onemă i-a zăisă kă felsrite kasne²⁾ mi întrănă kăvăntă a stată mai kămnlită de kă tă togi tiranii ăei mai nelegăgi mi sălbateă.

Dăpă trei ani de domnie, Părtă Otomană l'a destîtsată mi a răndăsită ne Petre Vodă nămită Pkionsă. Ioană Vodă atăncea adăkăndă omîre măltă a bătătă ne Aleksandră Vodă Domnă lă gherei Măntenemă, karele dăpă ordinsă Părgi venea kă omîrî ka să așeze ne fratele seă Petre ne tronă lă Moldovei. Bătia ăea mai mare s'a făktă în jădegă lă Slam-Rimnikă. Mi învîgăndă Ioană Vodă, Petre făge la Brăila mi de akolo la Konstandinopoli, iar Aleksandră Vodă la oramă lă Floă din Ialomigă. Dăpă așeas-ta așkăndă mi tronă lă gherei Romănemă, a așăzată Domnă ne ză boeră Moldoveană nămită Vintilă, răndăindă mai măgi boeri Moldoveni ne lăngă dănsulă; apoă a lovită kă fărie ăetatea Brăilei, zăigăndă ne togi Tărci de akolo, băbadă mi femeă, făgă să lase niă săfletă de konilă; dăpă așeasta a lăată din măna Tărciloră mi ăetăgile Kiliea mi ăe-

1). Bogdană Vodă, lăndă ajătoră de Polonă a voită s'a miă gie Domniea; Dar îmbolnăvîndă-se de oki s'a dășă la Moskva zăde a mi mărîtă. Elă domnise ză ană mi trei lăni. (Traducătorulă.)

3). A îngăpată de viă ne Veverigă, ne nona Kosma mi ne Molodegă Kălgăgă. (Traducătorulă.)

tatea Albă. În urma sa însă Aleksandru Vodă, readucându-mi omiriile mi viindă asupra lui Vintilă Vodă, l'aş învinsă mi l'aş scisă, iar ne boerii Moldovenii i-aş gonită.

Sultanul Selim al II-lea, văzând rebeliunea lui Ioan Vodă, a trimisă ne ună Pami Seraskeră, saş Generalisimă, mi ne Xansul Krimel, kă omire foarte numeroasă asupra lui. Dăndăse războiă năsternikă, Ioan Vodă mi astă dată învinge mi scide o mălgime de Tărci ¹⁾. Dar în cele dăne urma, nenorocită, trădată fiindă de kătre Boerii, a kăzătă viş în mănilă Seraskerăli Tărceskă, mi acesta a ordonată de i-aş legată năcioarele de kozile a doşă kămilă, ne kare dislegăndăle l'aş sfînieată mi aş mărită ²⁾.

Acesta celă întăiă a strămutată skasniă domniei la Iamii. Domnia lui a nălsngită nămai mēnte ani. Iar dăne ce l'aş scisă, Tătarii aş făkută mare pradă mi robie, în kăte mare parte de deargă a rămasă năstie.

DOMNULU XXXII.

Petru Vodă VI Şchiopulă.

Dăne sciderea lui Ioan Vodă, Poarta a trimisă Domnă ne Petru Vodă Skionă, karele era fiş lui Mircea Vo-
dă mi nepotă de soră lui Mixnea Vodă din deargă { D. Chr.
1570.
Chronolog.
Tierei.

1). Esenie Bulgărlă la biografia lui Sultan Selimă zice kă Ioan Vodă lăstăndă-se kă Tărcii a amăstă la nămăntă într'o zi neste 100 mi. Dară nôte preskitorăli din gremăle a adăogată o năle lăngă nămărlă zeye.

2). Bălslea aceasta kă Tărcii a fostă fôrte seriôză. Ioan Vodă avea trei-zei mi omire regălată mi vre o mēse mi de Kazai kare i-aş venită în ajătoră. Aş fostă loviri mai mēte în kare Ioan Vodă aş arătată mină de vitejie. Dar în fine, nămărlă Tărciloră insălmăntăndă ne Boerii ce komanda omăirea, acestăle s'aş dăş de s'aş înăinată lui Petru Vodă. Ioan Vodă de mi abandonată mi trădată, totămi kă năgină oaste se fortăfikă lăngă ună sată Romkanii. Tărcii mai mēte zile l'aş înăressată mi elă de sete s'a nădată.

(Nota Traducătorului)

rămî aș rămasă Domnă; dăpă kare boerii, împresăpă kă Mitropolitsă, aș făgîț în Polonia. Înmîingîndă-se Pôrta des-
pre miseriea mi greștăgile ȝărei, prekămă mi despre făga
Mitropolitsăi mi a Boeriloră, a destîțsată ne Sasă Vodă
dăpă trei ani mi mēnte lăni de domnie mi a rîndăită ea-
rămî ne Petru Vodă Skionă, ear Sasă Vodă făgîndă în
Polonia, regele Stefană Batori l'a prinsă mi i-a tăată
kăpă.

A doa domniă a lui Petru Vodă Șchiopulă.

Ačesta dăpă țe a venită de a doăa oară la Domniea
Moldovei, fă pîimită kă mare băkărie de kătre toăi
boerii. Kazaci însă n'aș linsită de a faye păvăliă
în ȝeară, ne kare Domnă le întămnăpă kă vitejie
mi săkăesă. În ală treilea ană ală domniei lăi a
însărată ne sūă nepotă ală seă Vladă, fîă fratelă seă Mi-
lomă, kă fîka fostăpă Domnă ală ȝări Romănemă Mirăea
Vodă. Făkăndăse nănta ačesta la Tekăvîă, aș venită ako-
lo mi Mixnea Vodă kă toăi boerii ȝărei Romănemă mi s'aș
făkăță veselî mi petrečerî deosebite. Dăpă ačesta Pôrta
Otomăpă a ridikăț pretengîănea de a suori darea anăală a
ȝării. Petru Vodă neîngădsîndă a se săpăne la o asemenea
kălkare de drentă ală ȝării, a preferăț a-mă părăsi do-
mniea mi a tăăe în Polonia, lăăndă ȝeara mi boerii în
mare întristare mi îngrijire. Domnă ka ačesta n'a stată al-
tăă în ȝeara Moldovîi, niă mai drentă, niă blăndă, niă mai
generosă; kăndă ȝădeka proçessele, elă avea lăngă sine toăă

D. Chr.
1584.
Chronolog.
Moldovei și
a ȝărei
Romănești.

„skotea mi le rășina. Ačesta tôte nenstăndă săferi boerii, mai văr-
„tosă Movilemăi, Vlădika Georgie, Ieremia Vornikă, karele mai tăr-
„ziă aș fostă mi Domnă, mi frate-săă Simeonă Paxarnikă, mi Bal-
„ka Xatmană, s'aș sfățită în taină, ka să pîibegeaskă; kare întăă
„m'aș făkăță năleă kă voă lăi ka să meargă să sfîingăaskă Mănă-
„stirea Săçeviga, de sūde mai anoi aș trekăț în ȝeara Lemeaskă, al-
„giă la Tăvă, algiă la Măntenă, algiă într'alte ȝări. Pentru ačea mer-
„găndă jală la împăragie de risinea ȝărei, l'aș mazălită; mi aș dată
„domniea iar lăi Petru Vodă Șkionă.” (Traducătorulă)

d'asna o pângă kș banī, din kare plstea datoriile sragăilorș
 ȳe era tramī în jșdekataș; de aȳee se mi nșmea pșrintele
 tștșlorș.

Aȳeșț Petrș Vodș a fșkșțș Mșnșstirea Galata în a-
 promiere de Iamī. Elș astș datș aș domnitș mēnte anī mi
 jșmștate, earș în totșlș doi sșre-zee anī.

DOMNULU XXXIV.

Aronș Vodă I.

Plekșndș Petrș Vodș din gearș, Poarta Otomanș a
 trimișș Domnș ne Aronș Vodș, karele s'a îndatoritș
 kș mșlgī banī la Konstandinopole nentș ka sș ka-
 pete Domniea. Dșpș ȳe a venitș în Moldova, afa-
 rș în ȳarș fșȳea marī rșnīrī kș dșrile ȳe imșșnea;
 earș în lșșntș în oramș netreȳea totș d'asna kș jokșrī mi
 kș fșlșrite desfșrīntșrī silnīȳindș ne sșgiile ȳele mșī oneste
 ale boerilorș. Elș a rșndsītș o dare ka fientē-kare omș
 sș dea kște șnș boș. Dșrile le adșna prin Zancīi, saș slșj-
 bamī Tșrȳī. Aȳeste rele ne măș nștșndș-le sșferi boerī Lș-
 nșșnenī, Orșeenī mi Sorȳenī, s'aș skșlatș kș revoltș asșna
 lșī Aronș Vodș sșb kondșȳerea șnșī Ionamkș nșmitș mi
 Bogdanș, ne kare-lș proklamase Domnș. Aronș Vodș īnș
 īvinșe ne rebelī mi șȳise o mșlgime de Boerī nș nșmaī
 din ȳei kșlnemī, dar mi ne alȳī sșb kșȳșntș de īngelegere
 kș eī. Poarta, īnkredīngșndș-se desīre aȳestea, l'a destītșatș
 dșne șnș anș de Domnie.

Dar kreditorī sēi de la Konstandinopoli, fiīndș oameni
 īnfīșingī, kșmș aș așzitș de destītșirea lșī, aș alergatș la
 Marele Vizīrș mi s'aș rșgatș ka sș nș'lș skoagș nentș ka
 sș nș niarșș banī ȳe'lș imșrșmștase. Vizīrșlș, nentș xa-
 tīrșlș aȳestora, īșbști sș'ī īnoeaskș Domniea prin porșnkș
 imșrșșteaskș, ne kare ī-o. trimise pșnș a nș sōsi elș la
 Konstantinopole. Aronș Vodș, kșmș a nīiimitș īnoirea Do-
 mnīeī, īntorkșndș-se de nre drēmș, a trimișș īnainte ne O-

nrea Armamă kă ordină sekretă kă să aresteze mai mulți boeri. Avenția însă simțindă, aș emigrat în Polonia. După ce s'ă amezat ne tronă, Aronă Vodă a apăsă debara kă mai multă asprime mi tiranie de kă kă mai nainte, mi în cele dăne srmă revoltându-se în kontra noruă Otomane, s'ă legat în alianță în kontra Tăruilor, kă Mixai Vitează Domnă geră Romănești, kă Batori Zikmonă prinținele Transilvaniei, mi kă Rodolfe împăratăle Asstriei.

Sultanslê Msratê III a datê ordinê lîi Kazanê Girei Xanslê Krimeei ka sê între kê toatê msterea sa în Moldova mi deara Româneaskê. Aronê Vodê kê Œngrii ce avea de ajstorê învingândê ne Xanslê, 'l'aê gonitê kê marî mierderi. Dêpê ayeasta Aronê Vodê, fiindê bânșitê de trêdztorê alê aliagilorê, Batori Zikmonê trimise ne Xatmanslê Rêzvanê mi'lê ridikê fêrê de veste adêkândê'lê în Transilvania. Ako-lo mîri în înkisoare, dêpê treî anî de Domnie. Îar în lo-kslê seê rândsi ne Stefanê Radê Vornikslê.

DOMNULU XXXV.

Ieremieia Vodă Vintilă.

Pe timpulă avela un boer mare din Moldova, anume Ieremie Vintilă¹⁾, se afla emigrat în Polonia. }
 Cum a auzit de destituirea și arestarea lui Aron } D. Ghr.
 Vodă, mizlovi a căpeta ajutorii de omtiri Polone } 1595.
 sub komanda Xatmanului Zamoiski și plecă să vie } Chronolog.
 la Domnia. Poarta Otomană, auzind de aceasta, } Moldovei și
 a Poloniei.
 a ordonat îndată lui Kazan Girei Xanul Crimeii să
 vie cu Tătarii și Ienicerii să resningă omtirile Polone
 și să-l ia pe Domn în deșert să-l ucidă. Întâlnindu-se
 ambele omtiri la Prigora (pe valea Priguii) se făcu
 mare kare după trei zile făcu a se putea hotărî
 victoria. Ie-

1]. Astorizilē se inmalē: in lokē de Vintilē trebse sē zikē Movilē.
(Traducētorilū.)

remiea Movilă, îngrijinduse de rezultată resboiă, totu de o dată prevăzând că în îndărătniciea pstea să aducă totu psterea Otomană în kontră-i, închipu a trata de pace cu Xanul mi isbati a o realiza. Atuncea Domnii acesa de te în stăpânirea Xanului înainte sate din Moldova, kare mi până astă-ză se kiamă satele Xănemii, adică ale Xanului; totu-d'odată promise ka să'i dea mi nemkemeșii angale. După asemenea tokmele, Xanul isbati să aducă Xatixmaismă de la Săltanul pentru întărirea lui Ieremiea Vodă la Domnie, dându-i-o înkă mi de menținere familiei sale.

Prinținele Transilvaniei Batori Zikmonș a trimis eșarmii

Chronolog. }
Ungariei. } ne Ștefanș Vornikulș cu Xatmanulș Rășvanș mi cu oștiri ka să pze stăpânire pe Moldova în nămele lui Aronș Vodă. Lăzudă uitire Ieremiea Vodă despre aceasta, se skulă îndată cu oștirea kătră avu, ka să întămpine pe inemici, skriindă mi starostelii de la Kamenija ka să'i trimiță ajstorii de Poloni. După aceasta întălninduse cu Ștefanș mi cu Rășvanș Xatmanulș, s'a făkă o bătălie foarte înviersnată, din kare Ieremiea Vodă a emită trismfătoră. Ștefanș mi Rășvanș, nierzândă-mi oștirea, înii kăsta skăparea prin fegă; dar găraniș sțeni i-aș prinsă mi i-aș adăssă la Ieremiea Vodă, karele pe Ștefanș l'a trasă în deapă, eșă pe Rășvanș Xatmanulș l'a deskăpăgănată ¹⁾. Batori Zikmonș, aflândă despre miederea oștiri sale, pste kărândă intră cu pstere mare în Moldova mi se puse a bate ȧeta-tea Șăħevi din toate părțile. Ieremiea Vodă, noțise pe Xanulș Krimeei ka să'i dea ajstorii; aceasta sosise cu mătă oaste Tătreaskă, mi se făcea răboiulș, însă nu cu serioși-

- 1). Bătălia aceasta a fostă în anul 1596 Dekemvrie în 5 pe valea râului Moldovei desure Siretă. Oștirea Șngreaskă era în numără de două-sprezece mii. Xatmanulș Rășvanș, kare era de origină Ungară, fssese destinată să se făkă Domnă, mi nu era akomuniată de Ștefanș Vornikulș fiindă că acesta kăzase în disgrăia lui Batori. Rășvanș Vodă se lătuă cu mare eroismă; dar Ieremiea Vodă, după ȧe l'a învinsă, i-a ȧeată kanulș mi apoi l'a pssă în deapă pe o movilă ȧe este în drămulș Rășiei de lângă Fălticeni, kare mi până astăzi se kiamă movila lui Rășvanș.

(Traducătorului.)

tate, și numai că xerghisii miși, care immedicabil operațiunile decisive a le Țingrilor în contra cetății. Batori Zikmonș însuși voi a xotărî bătăia; deci lăsând o parte de oștire în asediul cetății, lovi că toate sterile sale oștirile Țătreaskă, o învinse și o risini. După aceea întorându-se iarăși la cetate o bătă trei săptămâni fără încetare; dar lăsând că nu o putea lăsa, se întorse îndărăt în țeara sa. Mai târziu Ieremia Vodă se zău că Batori Andrei Prinținele Transilvaniei ca să gonească pe Mixai Vodă din țeara Românească. Dar Mixai Vodă, tre-
Istoria generală și Moldavă.
kând mai întâi în Transilvania, sfârșim toate pterea lui Batori Andrei și puse stăpânire pe țară; după aceea bătănd și pe Ieremia Vodă, puse stăpânire și pe Moldova. Dar Ieremia Vodă karele fșgise în Polonia, întorându-se că Xatmanski Zamoiski și că multe oștiri Polone, a lovit oștirile de garnizon ale lui Mixai Vodă și, după multe vrsare de sânge din amândouă părțile, le-a risinit și a așkat eargăni skaznă Domniei. Dar după doi ani din a doia Domnie, Ieremia Vodă a mșrit. Acesta a fșkă Măneștirea Sucevici.

DOMNUL XXXVI.

Simeon Vodă I Movilă.

După mărtea lui Ieremia Vodă, tronă domniei a trektă la frate-său Simeon Vodă Movilă. Acesta, kău a aștit de mărtea lui Mixai Viteaz, Domnă gerei Măntenemti, a adănat oștire de Moldoveni și Poloni și, intrând în țeara Mătenească,
D. Chr. 1600. Chronolog. Moldovei. și a țerei Românești.
a pșdat tôte monastirile și ne toți boerii ne kău a pștat ne ne mna; într'ău kșvntă a jfsit mai tôte țeara. Dar frații trei Bșzemti, vșzând infamia aceasta, s'au sklată că oști de la Kraiova și, viindă asșura lui Simeon Vodă, l'au învins și l'au gonit că rășine în Moldova, amșkând și tôte pșzile ce fșkăse el. Mai târziu, aliată

kă Xanlă Krimeei, Domnălă ačestă a mai intrată în țeara Mentească; dar, învinsă mi astă-dată de Șerbană Vodă, s'a întorsă. În cele de ne șmă, dăpă ontă ană de domnie, otrăvită de kămnată-să, Dămna lăi Ieremia Vodă, kare voea să fakă Domnă ne fiislă ei Konstantină, a mărită.

DOMNULU XXXVII.

Constantină Vodă I Movilă.

Ačestă era fiislă lăi Ieremia Vodă. Elă a kăpătată tronlă dăpă mărtea șkislăi seă, prekămă s'a zisă }
 mai sēsă. Elă mai avea mi alăi doi fraăi, Aleksan- } D. Chr.
1608.
Chronolog.
Tiers.
 dră mi Bogdană. Dar șkislă seă Simeonă Vodă, lășndă ăină fiă, Mixailă, Gavrilă, Pătraukă, Moise mi Ioană, a venită mare nismăire mi neîngelegere între ei nentră tronă. La neîngelegere viindă mi boeriă, s'aș înpărgită mi ei în doă: șniă eraă nentră kasa lăi Ieremia Vodă; alăi nentră ačeea a lăi Simeon Vodă. Ačemiă din șmă aă fostă proklamată de Domnă ne Mixai fiislă lăi Simeonă Vodă. Dar Kostandină Vodă, lășndă ajstoră de la Poloniă, a învinsă ne Mixai Vodă mi a rămasă stăpănă ne tronlă părinteskă, kă mălgămirea păriă întregă, kare șneră kă elă va fi fiislă demnă ală tatălăi seă mi kă ilă va șma în fantele lăi cele frămoase. Țeară însă se înnelă, kăvă elă s'a dedată în kărândă la desfănrile tineregeloră, neîngrijindă trebi-le pəri. Nentră ačestă, de mi dăpă părinteskălă Xatix-maismă avea drentă de momtenire așneră tronlăi, Părta Otomană dăpă șnă ană mi kăte-va lăni, ilă destită mi nă-mi în loksă ne Ștefană Vodă VIII păreșmită Tomșa.

DOMNULU XXXIII.

Ștefană Vodă Tomșa.

Ačestă era drentă Moldoveană din satlă Otemti (de

ne valea Războiului) din distriktul Pstnei. El se afla de mai mult timp la Konstantinople ne lărg Kanakexaelile Domniei; acolo însingindu-se ne lărg oamenii înfingă ai împărăției, căpăt Domniea mi veni în Moldova. Konstandin Vodă cu fratele său Aleksandru, văzându ne rivalii loră cu intră în geară cu putere de Tăci mi de Tătară, avură rekursă la Polonia, de unde se întorsă cu omătă ca să rekăpete tronul. Deși făcându-se răboi, Toma Vodă învinse. Unul din comandantii tătarămi prinse via ne Konstandin Vodă, mi voină a-lă dăce cu sine la Xană, s'ă înecată amândoi trezându apa Niprului. Aleksandru Vodă împreună cu Generalul Polonilor Potofski, căzându iarămi în mână la Stefan Vodă, fără trimisi la Konstantinople. Acolo Aleksandru Vodă se tăci, iară Potofki se liberă prin răscămpărare. Totă de odată căzându în mână la Toma Vodă mi toți boerii la Ieremie, fără nedensidă cu mărte. Vărsarea de sânge, închipită cu Domniea la Stefan, Vodă se pernetă pănă în capăt: la apa gradă ajnsese tirania, în cătă fie kare din boeri în totă minătrebă să'mi prevăză mărtea. Cu toate aceste boerii aș organizată ună komploită, în kare aș trasă mi ună mare numără de Slăjitori; dară Stefan Vodă cu omătăreă că îi rămpăsese kredință să învinse, mi nedensi cu moartă ne toți căi că căzără în mână la 1). Mai tăziă însă Doamna la Ieremie Vodă împreună cu fiulă său Bogdană, veni cu ajutoră de omătă Polone mi goni din geară ne tirană. Ast-feliă dăpă cină ană de Domnie, Stefan Vodă fără la Konstantinople.

1). Boerii konspiratori eră Beldimană Logofătulă, Bărboiă Vorniculă, Boslă Vistierulă mi Stărza Xatmanulă. Pentru întăeamă dată se vede familia la Stărza jăcându rolă în istorie. Răboiulă a fostă aproape de Iamă la satulă Kăkteniă. Dăpă învingerea rebeliloră, Bărboiă călă bătără făr trasă în geară mi fiulă săă sănzărată; iară Beldimană, Boslă mi Stărza fără în geară Românească.

(Traducătorulă).

DOMNULU XXXIX.

Bogdanu Vodă V.

D. Chr. 1615. Chronolog. Moldovei și a țerei Românești. } Doamna lui Ieremiea Vodă, înmurează cu fișul seș Bogdan, aș guvernău Moldova unș anș, ajstapă de omtiri Polone. Dar Poarta Otomană a trimisș pe Skenderș Pama cu omtiri ka sș ameze la Domniea Moldovii pe Radș Vodă I, fostșlș Domnș alș ȝrrii Rămâneștii. Așesta, pșrceazndș sș vie în Moldova, mi-a fșkștș datoriea ka Kremtinș de a skrișș Doamnei lui Ieremiea Vodă ka sș fșgș. Ea însș de o datș nș s'a îndșnlekatș; dar dșnș ȝe a vșzștș kș Tșrșii se anronie, a anșkatș drșmșlș sș fșgș supre Polonia. Omtirea Tșrșeaskș ȝe akompaniea pe Radș Vodă șrmșri ne fșgară mi Ń ajșnșe. Doamna lui Ieremiea Vodă cu fișlș seș kșzș în mșșnile Tșrșilorș; dșnș ȝe sșferi totș felșlș de insșlșe mi batjokșre rșșinoase, fș dșșș la Konstantinopol, unde unș Tșrkș o lșș de kadınș iar fișlș seș fș tșrșitș kș sila.

DOMNULU XL.

Radu Vodă I Michnea

D. Chr. 1616. Chronolog. Țerei. } Așesta, statornivindș-se la Domniea Moldovei de kștre Skenderș Pama, prekșm s'a mai zisș, dșnș trei ani mi kște-va lșni kșpștș o boalș de oki. Dșrerile lui fiindș grozave, 'l-aș fșkștș de aș abandonatș tronșlș mi a se dșȝe la Konstantinopol supre kșștare, fșrș sș'lș prigoneaskș s'aș sș'lș destitșș ȝine-va.

DOMNUL XLI.

Gaspard Vodă.

Poarta Otomană, după abdikarea lui Radu Vodă, a rămas Domn pe tronul Gaspard de ritul dogmelor apăsene. Acesta, aflându-se mare dragoman al împăratului mi konlskrind la încheierea păcii dintre Poarta Otomană și Polonia, a căpătat domnia Moldovei, ca rekompensă pentru serviciile sale. Dar, cum s'a făcut Domn, i-a venit în gând că se se reskole în kontra Tărilor. Poarta Otomană, îndată ce a simțit, a trimis pe tronul Skienn Agasi ¹⁾, sub căvânt de deosebite treburi mi ca ordine secrete ca să-l destituie. Gaspard Vodă însă nădărnă pe funkționarii țării mi-lă știe, împreună cu toți cei de pe lângă el; după aceasta îndată încheie a se pregăti de război, adăugând mi doi Xatmani ca omțire de Poloni. Skender Pasha ca Xanul Crimeei nu întărește a intra în Moldova mi, bătăndu-se cu Gaspar Vodă la Păgura, flă învinge ca totuși, prinzând mi pe amândoi Xatmanii Poloni, Jolkovski mi Konegnolski. Gaspar Vodă însă găsi timp mi kină de fugă ca să scape de pericol; dar boeri sei Xatmanii Șenteli mi Postelniki Gola flă nădărnă mi-lă știau. Domnia acestuia nădărnă doi ani.

DOMNUL XLII.

Aleksandru Vodă V Ilișiu.

După moartea lui Gaspar Vodă, Poarta Otomană a rămas Domn pe Aleksandru Vodă V fiul lui Ilișiu Vodă mi nepotul lui Petru Vodă Rareș. Acesta îndată a luat cașetele șugamilor lui Gaspar Vodă, Xatmanii Șenteli mi Postelniki

1). Ama se cămă funkționarii imneraili ce nu aș funkționii mi se trimiț în țările Românești ca să instaleze pe Domn.

Goia. Peste cîrîndă Săltanul Osman I, a rădikată o espediție pe mare pînă la oștire asăra Poloniei: cămă a sosită în Moldova, a venită mi Radă Vodă din gheara Românească pe oștire de Mănteni, care s'a înmăreznată pe așea Tărcăscă. Ajîngîndă la Xotină, s'a întîlnită pe oștirea Polonă, s'a înșenșată lănta mi pînă în 40 de zile viktorieă era nealeasă din amîndosă pîrgile; pe toate aștea Polonia a sferită mîltă strikășne din partea Tătarilor, kari î ardea mi pîrda totă ce le kădea în kale. Dăpă așeasta fîkîndăse năce între ambele pîteri, Aleksandră Vodă a kăzătă sîb șrgiea Săltanulăi, fiindă pe nă îngrijise desne provisișnile oștiriloră mi desne podșrile drșmășriloră; — de așeaa se mi destitătă dșră șnă ană de domnie.

A doua domnie a lui Ștefanu Vodă Tomșa.

Săltanul Osman atșnăce a rîndșită de a doșă ôră Domnă pe Ștefană Vodă Tomșa. Așeaa, aștă dată, se arătă fôrte skimbată de așeaa ce fșse mai nă nainte: kărmăea gheara pe blîndege mi pe drenată, mi kătre boeriă se pîrta pe respektă mi delikategă. Pe lîngă alte mîlte faute frșmôse, elă a fîkștă mi Biserika Kșrșii, Mănșstirea Solka mi altele. Eară Radă Vodă Domnăș gherei Măntenemăi, dorindă să kanete tronăș Moldovei, n'a lînsită a pșne în lșkrare tôte mijlôcele; întră așeasta isbștîndă prin Kană-kexașelile sale de la Konstantinopol, Pôrta a destitșată pe Tomșa Vodă dșră șnă ană de domnie, a transmștată pe Radă Vodă în lokș-i la Moldova, mi a rîndșită la Domnia gherei Măntenemăi pe fișlă seă Aleksandră Vodă pe a doșă Domnie.

În timnăș așeaa s'a revoltată la Konstantinopol Ișnicheriă, mi aș destitșată pe Săltanul Osmană sîb kăvîntă

D. Chr.
1622.
Chronolog.
Moldovei
și a țerei
Românești.

kă n'a dirigiats bine răsboisls în kontra Poloniei, mi s'ci-
 zânds-lă aș ridikats la tronș ne Săltansls Măstafa I ¹⁾.

A doua domnie a lui Radu Vodă Michnea.

Acestă Radu Vodă era bărbatș plinș de înțelepciune
 mi de eksperiengă. Pe boeri îi onora mi îi trata
 kă dragoste; iar la jădekăii era atătș de drentș în
 kătș jădekătorii ilș aveaș kă lege skrisă. Kă tôte
 ačestea, kă omș, avea mi defektele sale; îi plăcea
 prea mătș măregiea; de ačea kărtea sa era plinș de ómenī,
 mi servitorii čei mai de rëndș la masa sa serveaș îmbrăkaii
 kă xaine skămpne mi kă kaftansri. Ačestea tôte ținândș
 mătș keltșeli, mare grestate kădea ne gearș, în kătș din
 zi în zi lokșitorii se risineaș.

D. Chr.
 1623.
 Chronolog.
 Moldovei
 și a țerei
 Muntenoști.

Voindș a însăra ne fiisls seș Aleksandru Vodă Dom-
 năls gerei Mănteneni kă fiika sursi însemnatș boeriș Kon-
 stantinopolitanș, ansme Skarlatș Čelemș Bama (Beilikviș)
 a făkătș nănta la Tekșviș în Moldova. Akolo Domniū amăn-
 dororș ȝerilorș, tatș mi fiis, kă togi boerii lorș s'aș dedatș
 la veselii, la jokșri mi la netrečeri, stândș la masă Moldo-
 veniū în dreanta mi Mănteniū în stăngă. Anoi aș venitș mi
 soli din Transilvania, Ūngariea mi Polonia kă darsri, ka-
 ri lăndș parte la veselia năngii, aș netreksăt doș sântș-
 tămnăi kă mare mătșmire mi strășčire, dăntș kare s'aș
 întorsș în ȝerile lorș. Nă tărziș dăntș ačeasta aș arsș din-
 întămlare mi palatsls domneskș din Iași. dăntș kare Dom-
 năls s'aș mstatș la Xărlăș, snde a mi mșritș dăntș treī anī
 de domnie.

1). În zilele acestai Domnș s'a deslinitș kă totșls Moldova desure Polo-
 nia, kare eksersa surs felș de sursmagie asura trebilorș politice ale
 ȝeri mănș atăna.

DOMNULU XLIII.

Mironu Vodă Barnovski Movilă.

D. Chr. 1626. } Domnă ne Xatmanslă Barnovski Movilă. Ačestă
Chronolog. } vâzândă kă geara ajsnșese la nevoe mi lăksitoriî se
Moldovei și } risiniră, a rândsită ka nămal o dată ne ană să se
a Poloniei. } dea o singură dare; dănu kare în kărândă a înche-
pășă ponorislă a se adăna mi împonorarea a krepte. Fiindă
din natsră lăi omă bșnă mi blândă, kărmsăa gara kă msl-
tă drentate mi filantronie. Dar nă țărziă Pôrta Otomană a
čerștă snă adaosă la tribatslă anșală de 40 de nșngi de banî.
Mironă Vodă nevoindă a înkărka sșfletslă seă kă păkatslă im-
ponvăriri ponorislă mi a kălkării drentsrloră gerii, a pșefer-
rată să abdice de bșnă voe de kătă să se sșnșe la čererea
Porgiî; de ačeea dănu patră anî de domnie a trektă în Po-
loniea.

Ačestă a zidită mi Mănăstirea din Iamî kare pôrta nă-
mele seă; ne lăngă alte biserici mslte a terminată mi Mă-
năstirea Dragomirna, kare fșșese încheptă de Mitropolitslă
Krimka.

DOMNULU LXIV.

Moisi Vodă.

D. Chr. 1630. } De la nlekarea lăi Barnovski, Pôrta Otomană a răn-
Chronolog. } dăită Domnă ne Moisi fișlă lăi Simeonă Vodă. Dar
Tierei. } înemiriî seî de la Konstantinopole, pșrândă-lă la im-
pșratslă kă voemte să se înkine Poloniei ka Bar-
novski Vodă, Săltanslă a trimisă în Moldova ne Kantemiră
Пана, karele destitșândă-lă dănu snă ană de domnie, 'l-a
trimisă la Konstantinopole ¹⁾.

- 1). Kronikarslă Mironă Krostină dănu Barnovski Vodă nșne ne Aleksan-
dră fișlă lăi Radă Vodă din geara Romăneaskă karele ară fi domniă
mai nșgină de snă ană. (Traducătorulă).

A doşa domnie a lui Alecsandru Vodă Iliaş.

Pórtá rëndşindş de a doşa órş ne Aleksandrs Vodş Iliamş, mare întristare mi tsrbşrare s'a fşkstş în tóts geara. Boeril, mtiindş relele sale nlekşri de la cea din tsş Domnie, aş învenştş snil a emigra, earş o seamş s'aş dşşş la Konstantinonole şz dea nlşnge-re la împşratsilş mi şz arate kş nş'lş urimeskş ¹⁾. Vizirşilş însş îi onri de a da nlşngere mi le înkeşşşş din partea Domnşilş kş nş va sşşşra ne nimeni mi kş va kşrmş geara kş blşndege mi drentate. Dşşş ordinsilş Vizirşilş, Domnşilş fşkş jşřmşntş Boerilorş nentrş tóte înkeşşşşşirile Vizirşilş, promigşndş inkş mşlte tante frşmóse. Dar dşşş şe a venitş la tronş, sşřletşilş seş şelş reş, denarte de a şita şele trekşte, nşřlş řaşbşnare mi řvidere, adşkşndş-mi a-minte de nşřtarea de mai nainte a boerilorş kştre dşşşşilş.

În intervalşilş aşesta, Abaza Pama, komşndantsilş marginilorş Dşşşřel. vşřşndş abşşşrile lşl Leonş Vodş Domnşilş şereř Mşntenemşl, l'aş nşřřşş la Pórtş mi l'aş destitşşş. Aleksandrs Vodş kş mşltş dare de banl isbşti a lşkra ka Domniea şereř Mşntenemşl şz se dea fşřlşilş seş Radş. Boeril şeril Romşnemşl, înşeleml mi ajştaşl de Abaza Pama, proklamase Domnş ne Mateilş Vodş Bassarabş şe řşşese mşltş timnş emigratş în Transilvania ne lşngş prinşpinele Georgie Rakogil.

Aşesta, dşşş şe a venitş în garş, s'a dispşřşitş boeril în doşş tabere; o seamş din el, kş toate omştirile, s'aş řřşnatş împşřşřşilş lşl Mateilş Vodş; iar o seamş karl nş ilş voeaş aş řşřitş neste Seretş în Moldova. Aşemşl din řrmş, kşm a sositş Radş Vodş de la Konstantinonole, s'aş şnitş kş elş mi aş intrat în geara Romşneaskş kş omşiril de

1). Însemnşşşş aşé nşmele boerilorş şe s'aş dşşş la Konstantinonole. Aşestia eraş: Lşşş Vasilie Vornikş, şe aş fostş mai ne řrmş mi Domnş, Şexanş Vornikşilş, Savinş Xatmanşilş, Kostinş Postelnikşilş, Şreke Şnřtarilşilş, Bşřşşş Vistierilşilş, řřřřşş Komisşilş, Bamotş Logofşřilşilş mi alşl mai mişl nşşş la nşşşřş de omşş-şevil.

(Traducşřorilşlş, dşşş M. Kostin).

Moldovenii mi de Tătari. În împrejurările Băkşermitilor s'a fâkştă mare războiș între achemii dşoi Domni, kă mare văr-sare de sânge din amândouă părşile. În cele dşuă şime rămzindă învingătoriş Mateiş Vodă, a gonitş pe Radă Vodă mi pe togii boerii Romăni ăe eraş pe lăngă elş. Ache-mtiea însă niăi dşne ăeasta nă s'aş astămpăratş, ăi s'aş dşş la Konstantinonole împresă kă mai mălgii boerii Mol-dovenii kă skrisorî de rekomandăşie din partea lăi Alek-sandru Vodă mi kă nlăngere de-a dreutşă la împăratşă, ar-tăndă o mălgime de kalomniî în kontra lăi Mateiş Vodă. Dşuă dşnmi însă s'a dşş mi Mateiş Vodă în persónă la Konstantinonole, şnde dşuă ăe s'a îndrentăgitş, boerii re-beli aş kăzştă la niăioarele lăi kă răgăşisni de ertare; dşuă kare Mateiş Vodă s'a întorsă în geară împresă kă dşnmi.

În intervalşă ăesta, pe kăndă Aleksandru Vodă plă-năea şăuî năe în lăkrare proektşă seş preăşgetatş kă şă şăiză şăş nămărş de boerii, mi anşme pe Vornikşă Lăşu, Xatmanşă Sava, Vistierşă Băşşu mi Şuătarishă Ţreke, achemtiea năsimăindă, aş rădikăţ komplotş asăura lăi mi reskăşândă mălgimea noporsăi 'l-aş alăngatş din tronş Ń. Ast-feliş Aleksandru Vodă, dşuă dşoi aul mi kăte va lăni a trekăţ la Konstantinonole. Atăncea Şăltanşă Măratş IV a skrisă lăi Mironş Vodă Barnovski, karele se afla în Po-lonia, kă şă vie kăţă mai kăşândă la Konstantinonole, în-kredingăndă' lă kă 'lă va face iarămi Domnă în Moldova. Ast-feliş înmălatş Mironş Vodă, merse la Konstantinonole şnde îndatş îi tăeară kanşă. Fear la Domniea Moldovei s'a trimişă pentru a dăa oară Moişe Vodă Movilă.

-
- 1). Pe timişă domniei ăestăia, năkămă se vede, aş înăenştă Greşii a se îndrăşe în Prinăinate.

Kronokarişă Moldovei Mironş Kostinş, karele deskrie kă de a-măşntăşă domnia ăeasta a lăi Aleksandru Vodă, şăşne kă ăeasta a fostă o adevărată revolăşie, mi strigareă ăea mare a gerei a fostă mai kă seamă în kontra Greşiloră. Moldovenii generomii, de mi, în făria loră, năteăş şă kăz în esăeş, însă kanii revolăşieşiei lăară pe Domnă şă protekăia loră mi' lă netrekăşă năă la Galăgi.

(Traducătorulă.)

A doua domnie a lui Moise Vodă Movilă.

Acesta, cum a sosit în Moldova, a priimit ordinul ca să zănească omirile sale ca Abaza Pama mi ca Matei Vodă Domnului gherei Românești, ca să meargă în kontra Poloniei. Pe când a venit aliați bătăieș cetatea Kameniga, boierii Moldoveni au răspundit vorba ca vine asupra lor o mlaștină de omiri de Kazachi, în ajutoare Polonilor. Abaza Pama, înspăimântându-se, lăsa asediul mi plecă de acolo împreună cu Domniul îndrăgostit; dar ne știm, cănoșcând minciuna mi înmăștișnea boierilor Moldoveni, mi bănuind ca aceasta era fantă Domnului, scris în kontra lui la Poartă, care îl mi destina. În locul se se găsea Vasile Vodă, care el s'a dus la Constantinople.

DOMNUL XLV.

Vasile Vodă I.

Acesta era de origină Albaneză, mi ajunsese în Moldova la dregătorii însemnate mi la rangul de vornic mare. Pe când se destina Moise Vodă, el se afla la Constantinople pentru diferite pricini ale gerii mi prin dare de bani găsi timpul a călători domniea. Pe timpul acela toate interesele Porții Otomane se făceau prin două persoane, prin Silixtară Agasi [Protosultarului Sultaneli] mi prin Kızlar Agasi [Eșecul prezident al Xareneli], care avea mare influență asupra Sultaneli. Vasile Vodă din Moldova avea ajutor mi protektor, mi tot de o dată era om de casă al Vizirului; iar Matei Vodă din țara Românească avea de protektor pe Silixtară Agasi. Așa dar Vasile Vodă, după ce a sosit în Moldova a lărat prin Kızlar Agasi mi Vizirului ca să se găsească pe fiul se Ioan Vodă la Domnia gherei Românești. Pe lângă protejarea ce avea în Constantinople, el mai avea de ajutor mi ne doi gineri ai se, Xmilniș

ki fiială lui Timșuș Xatmanș de Kazach mi Radzivilș prinține de Polonia. Ama dară noftindă ne achemtea în ajstoră seă, elă ridikă totă de o dată mi nămeroase omțiri din geară, mi intră în geara Româneaskă. Norokășă însă nă ilă ajtă, kăch Mateiș Vodă de doă mi de trei ori ilă învinse, făkândă'leă să se întoarkă fără ničî zăă săkvesă mi kă mară pierderi.

Pe timpăleă acela Vasile Vodă, nedensindă kă mórtea ne kăgi va Tătară, kari fără de mțirea mi învoirea Xanăslă loră făkăseră niște neorăndăele la satăleă Brătleni, s'ăă skălată mai măgi din Tătară mi intrăndă în geară aă jefăită mare parte de lokă. Dăpă ačestea făkăndă pache kă Tătară, s'a zăită kă tănărlă Sinană Pama de la Isakčea pentră kă să între earămi în geara Româneaskă. Dar Mateiș Vodă, simăindă de ačeastă, s'a zăită kă Rakogi prinținele Transilvaniei, mi aă trimisă amădoă omțire în Moldova de aă gonită ne Vasile Vodă mi aă amezată în tronă ne zăă boeră Logofătă George Stefană. Vasile Vodă, dăpă sărurinderea ačeea, făpăindă ginerele seă Timșuș Xatmană de Kazach, se întorse kă omțiri de Kazach, alăngă ne George Stefană Vodă mi năse earămi stăpănire ne tronă. Dăpă ačeastă, nevoindă a sta în pache, a intrată earămi în geara Româneaskă kă ginerele seă Timșuș mi kă o măgime de Kazach: bătăndăse de a natra oară kă Mateiș Vodă la satăleă Finta ne lăngă Ialomită, dăpă măltă vărăre de zănge, iarămi s'a întorsă răuinată împresă kă Timșuș.

George Stefan Vodă, karele dăpă împrejărăile de mai săă se afla făgară în Transilvania, așzindă de smilirea lui Vasile Vodă, a venită în geara Româneaskă kă răgăminte la Mateiș Vodă kă s'ă dea omțiri să între iarămi în Moldova. Kăpătăndă ză ajstoră de omțire Româneaskă nămeroasă, mi lăndă mi de la Rakogi prinținele Transilvaniei omțire de Ţngără, a intrat în Moldova mi, bătăndăse kă Vasile Vodă, iarămi l'ăă învinsă. Vasile Vodă atăncea s'a retrăsă în Basarabia unde se găsea Xanăslă Krimeei kă măgime de Tătară; eară George Stefană Vodă, dăpă če a lăată orămăleă Iamă, s'a dăă kă toată omțirea sa de aă ase-

nenere mi askeltare din partea sa. După aceea Sultanză întărind-îi Domniea, i-a trimisă după obicei mi semnele Domniei.

DOMNULU XLVI.

George Stefanu Vodă IX.

Acestă Stefanu Vodă, ajungând la Domnie prin mijloc
 D. Chr. 1654. } chele lui Matei Vodă mi Rakogi, m'a trasă dragostea
 Chronolog. } pereî prin părăirea mi karmisirea sa. Iar după or-
 Moldovei } dinsă Porghii a intrat mi el în țeara Românească
 și a țierei } împreună cu Rakogi prințurile Transilvaniei în kon-
 Muntenesti. } tra Seimenilor mi a Dorobanșilor kari se revoltaseră as-
 nra lui Konstantin Vodă Bassarabă. După aceasta întor-
 kându-se în Moldova, Xanză Krimii, după natima ce avea
 în kontra lui, fiindă cu alungase pe Tatarî din țeară, l'a
 părătă la Pórtă. Aceasta atunc i-a trimisă ordină ca să
 vie la Konstantinonole, să se închine în persónă Sultanzăi
 mi să primească semnele Domniei de acolo. George Ste-
 fanu Vodă înăz, temându-se de vre-o kersă, m'i-a trimisă
 demisiunea după patru ani mi kate-va lăsa de domnie, mi
 apoi a trecut în Țungaria.

Acesta a făcută Mănăstirea Kaminsăi în distrikțul
 Bakșăi.

DOMNULU LXVII.

George Vodă Gica I.

Acesta era de origină Albaneză. Prinții săi îl adu-
 D. Chr. 1658. } seră de konilă la Konstantinonole mi după ce'lă de-
 Chronologii } teră la skólă ca să învețe puțină karte, îl puse-
 diverse și } gă la o prăvălie unde se vindea varză. Dar pe
 locale. } kându-l aduceaș din Albania, elă era akompaniată de un
 altă brăată de religiea Moametană, karele se numea Mec-
 metă mi cu karele intrase în legăturile de amicie. Acestă

de ne zîmî, ajîtatî de kître konnagonaliî seî, a ajînsî la palatîlî Sîltansîlî, mi înyetî înyetî kî mîrirea vîrsteî lîi a ajînsî la mîrî demnîtzîî împîrîtemî. Înrîna din zile kînoskîndî ne kamaradîlî seî de kîltorie George, karele adîcea înrî tîte zilele varzî la palatîlî seî, îlî lîi ne lîngî sine, mîlî rekomandî ne lîngî agentsîlî Moldoveî de atîncea Vasilie, karele era mi elî Albanesî. Dînrî aîcea Vasilie, ajîngîndî a se face Domnî la Moldova, a îsatî mi ne George (înrî limba Albanesî Gika) kî sine mi dînrî ordînsîlî protektorîsîlî seî Meemetî Kîsurîlî, ka komuratiotî alî seî, lîa rîdikatî la îele mai înalte dregîtorîî, lîa însîiatî, mi a noî lîa trimîsî la Konstantînonole ka sî fie Kanî-kexaea din partea îeri. Dînrî destîtsîirea lîi Vasilie Vodî a rîmasî Kanî-kexaea totî George Gika mi sîb domniea lîi George Stîfanî Vodî. Domnîlî aîesta, kî nemergerea sa la Konstantînonolî ka sî se înkîne Sîltansîlî îrekîm î se ordonase, provokî mîniea Vizîrîsîlî Meemetî Kîsurîlî, mi aîesta dete domniea lîi George Gika. Demînsîonatîlî Domnî, voîndî sî treakî înrî Transîlvanîea mi temîndî-se a nrî fi maltratî de ostamîî îeri, a rîndîsîlî lokotenentî alî Domnieî ne Aga Grîgorîe fîsîlî lîi Gika Vodî; mi astfelî sîb protekîsînea aîestîcea, a skîpatî de maltratîrî mi a trekatî înrî sîgîrangî kî tîtî kasa sa îeste mîngî.

George Gika Vodî, vîîndî înrî Moldova, a înyenîsî sî gîverneze îeara kî îngîlenîsîne. Nîa rîmasî înrî mîltî tîmîî înrî lîîîmî; kîî George Rakogî înrîîînele Transîlvanîelî, deklîrîndî-se rebelî înrî kontra Îorîelî mi îîîndî-se kî Mîxnea Vodî din îeara Romîneaskî, xotîrîsîrî sî amîeze Domnî înrî Moldova ne Konstantînî Vodî Bassarabî, karele se afla atînce emîgratî înrî Transîlvanîea. Ama dar Rakogî îîîîndî la dîsîosîgîsînea lîi Konstantînî Vodî mîse mîî ostamîî Îngîrenî, îar Mîxnea Vodî alte mîse mîî de Romînî komandîî de kîmnatîlî seî Sîrîtarîsîlî Dîmîtrîe Sîrbî mi de Vornîksîlî George Bîleanî, a îlekatî sî între reîede înrî Moldova. Gika Vodî, neavîndî ouîtîre analogî kî kare sî se pîtî opîîne la îstîrea îe venea asîîura lîi, a îsatî kî sine ne togî Boerîlî, kî femeî mi kî konîlî, mi a trekatî ne-

DOMNULU XLVIII.

Stefană Vodă X.

Dăru strămstarea lui George Gika Vodă în geara Românească, Părta a nămită Domnă în Moldova ne-
Stefănușu fîșlă lui Vasile Vodă. Avesta nă se a-
măzase înkă bine la domnie mi s'a nomenită kă
Konstantină Vodă Bassarabă intră în geară kă Ka-
zav. Avestă rivală înșă mi astă dată învingîndu-se a fș-
gită.

D. Chr.
1660.
Chronolog.
Moldovei
și a țării
Românești

Părta Otomană, voință a nedensi revolta lui George
Rakogi, prinșinele Transilvaniei, mi trimigîndă ne Seidi Ali
Pama asșura lui, a ordonată mi lui Ștefană Vodă kă să tri-
mită omțire nentru aveastă espedigisne. Ștefană Vodă a
trimisă ună kornă de ómeni armagi sșb komanda Serdars-
lui Leamko. Dăru aveasta srmîndu-se rșboiș în Transil-
vania, Tăruil aș învinsă, Rakogi s'a svisă mi în lokslă
seă s'a nămită prin alegere Ambeli Mixailă. Nă tărziă Ște-
fană Vodă priimindă earșmi ordină împărtesă kă să a-
kompanieze ne Xanslă Krimei mi ne algi Pami ye îni dis-
nștăș nimate țetșgi de ne lăngă Ninră, a nlekătă sș'mi im-
nlinească datoriea, dar ne drămă s'a îmbolnșvită mi sosindă
la Benderă a mșrită ¹⁾.

DOMNULU XLIX.

Eustrate Vodă Dabija.

Boeri din Moldova, vșzîndă skasnlă domniel vđșvă
dăru mórtea lui Ștefănușu Vodă, s'aș adnătă mi
kă nșrerea generală aș alesă Domnă ne Vornikslă
Esstrate Dabija, karele erea de origină drentă boeră

D. Chr.
1663.
Chronolog.
Moldovi.

1). Istoria Blățenească face caracteristika lui Ștefană Vodă.

„Fiindă Domnă mi tărziă se deamerdă mi fșcea lșkrșrî koni-
lșrșmti mi neșnemti; nă kșta trebile domniel și kșville, mi nă nș-

Moldoveană, mi karele în fine, dăruț Arzș Magzarslș gerei, kăpăț confirmarea Porșii. Ačesta din natăra sa era omș kă sșfletș fôrte bșnș mi drentș, dar era dominatș de natima begiei. De doșș orș ne zi făcea divanș pentrș judekarea proceșelorș, dar divanșlș de dăruț pătănzș nș plăcea boerilorș. În zilele lăi s'a făkștș monetărie la ăetatea Șăčevi, mi se tăea monede de aramă. Ačestș Domnș a amezatș întăea dată pogonăritslș, adikș darea ne pătăntslș viilorș, afară de zăvăseala frăktslș. Ačesta a făkștș mi monastărea ăe se nămemte Bărnova.

Priimindș ordinș sș mērgș kă Grigore Gika domnșlș gerei Romănemti dăruț omștirile Tărcemti în Ţngaria, Dabija Vodă a lăatș parte la espediăisnea ačeasta; kare la ăetatea Levigș se termină kă mare miedere din partea Tărcilorș. Vezărlș, dăruț ačeastă katastrofă, ordonase Domnilorș ka sș stea la Belegradș. Grigore Gika însă s'a întorsș în geară fără de voe, dăruț kare temăndșse de vre-o șrgie a făgitș în Aștriea; iar Eșstrate Dabija sșșșindș-se la ordinșlș ăe priimise, a kăpătatș lasda Săltanslăi, kaftanș îmățăteskș mi înoire de Domăie.

Dar dăruț pată ani de domăie Dabija Vodă îmăbolăvindș-se greș, a mșritș.

DOMNULU L.

Duca Vodă I.

Ačesta era de origină Albanezș. Din frageda konilărie, kreskăndș în kasa lăi Vasilie Vodă, ne timnșlș

D. Chr. 1666. } Domăiei ačestăia se înaintase la o mikă boerie.
Chronolog. }
Tăereș. } Dăruț ačeasta înșșăindș-se kă o fată a Doamăiei

maș kă partea femeeskă ăi mi kă partea bărbăteaskă, kă kokoniș Moldovenilorș ăei frămoniș. Kăndș emă la pătămlare mi la vănatș, pătăea ne boeri ne kăi tărcemti mi anoi pătăvăea de lăa frănele, în kăț le făcea primejdie de môrte. Era lăngă kasele domăemti șnș ăelemteș mare mi deasșăra șnș foimorș. De akolo ne mălgă boeri îi arăka în așă mi anoi ridea, mi șkopăndș-ș îi îmăbrăka în ăăine domăemti.“

[Dens *Winkat*].

Dafni segei lsi Vasile Vodz, ajnsese mi mare Vistierz. Dszp mórtea Domnslsi, boeri ilz aleserz ne elz mi Poarta flz întzi.

Avesta se arztz a fi omz bsnz mi virtosoz, dar fiindz kz domniea lsi n'a ginstz de kztz jsmrtate anz, nz az avrtz timnz a se deosebi în ce-va.

DOMNULU LI.

Iliaşu Vodă IV.

Avesta era flslz lsi Aleksandrz Vodz al çinzelea. A-flndzse la Konstandinonole mi ajngzndz în mare { D. Chr. 1667. Chronolog. Moldovel. miserie, a datz szulikz Szltansls Meemetz mi aces- ta fl dete ka de milz Domniea uzrinteaskz, rzndz- indz-lz în lokslz lsi Dska Vodz. Elz era omz foarte drentz, blndz, mi întrz atzta de generosz, în kztz dakz çine-va se ozndea la inkisoare pentz datoril elz nltea îndatz din pznga sa; ne lngz aveste fzeza în toate zilele kzte o milz s'az o fantz frmoasz. Elz întzmmina înst mare difkzltate în înmlinirea intengiznilorz sale, fiindz kz nz knomtea limba naçionalz de felz. În zilele lsi înst a domnitz mare seçetz mi foamete în toatz geara.

Dszp dşoi ani mi mease lşni de domnie Poarta l'a skimbatz mi a rzndzitş în lokş'i iarşmî ne Dska Vodz.

A doa domniă a lui Duca Vodă.

Îndatz dszp çe az venitş Dska Vodz kz a doza Domnie la Moldova, a fzkştz mznştirea Çetşşia. { D. Chr. 1669. Chronolog. Moldovel. Darz totz de o datz fiindz kz înkzkase geara kz mshte mi grele dzri s'a rzdikatz Stolnikslz Dşrakş kz togi Orşeenil, Lşpnşmenil, Soroçenil mi algi komplotimti mi l'az gonitş din tronş fzkzndz'lş sz fşgz. Dar dszp açeasta îngelegzndz-se kz Poarta, s'a întorz iarşmî în gearz

kă omtire de Tăruî mi Tătari, a bătătă ne rebeli mi ne kon-
spiratori, mi aș zăisă o mslgime de oamenî vinovagi mi ne-
vinovagi. Dar întămnăndăse ka Săltanslă Meemetă IV să
treacă prin Moldova la Kamenigă, boerii, agădagî mai kă
seamă de kătre Grigore Vodă Gika, aș pătătă ne Dăka Vodă
pentru mslte rătătă, de kare Săltanslă găsindă'lă vinovată
era ne aproape să'lă osăndească kă moartea; dar kă mslte
dare de banî a skăpată de perikolslă viegî mi s'a desti-
tată în ală treilea ană ală domniei sale.

DOMNUL LII.

Stefană Vodă XI, Petreiceiu

Săltanslă Meemetă la întărgerea sa din eksnedigisnea
 D. Chr. 1672. } Kamenigi, aflăndăse la Xotină, a zisă boeriloră ka
 Chronolog. } să'mi aleagă Domnă dintre ei. Atăncea kă alegerea
 Tărel. } tătărora se nămi Domnă săă boeră nămită Stefană
 Petreiceică de origină nămănteană. Avesta avea defektă
 kă era prea bătă mi fără aktivitate, din kare kăssă nimeni
 nă se tomea de elă.

Poarta Otomană, aflăndăse earămi în răsboiă kă Polo-
 nia, a nlekată Karaîmană Pama Seraskerslă, lăndă kă si-
 ne, dăpă ordină imperială, mi ne Petreiceică Vodă kă Gri-
 gore Gika Domnălă gheri Romănemti. În bătăliea ăe s'a fă-
 ktă la Xotină, Domniă s'aș îngelesă în sekretă kă Sobieg-
 ki regele Poloniei ka să se skătre de jăgălă Otomană mi
 să se zăească kă elă. Din ăeasta a reslătată kă viktoria
 a emită în partea Poloniloră. Atăncea Stefană Vodă, ka-
 rele abiea domnise săă ană, a trektă în Polonia, săde a
 mărită; iar Grigore Gika Vodă, kăindăse de ăea ăe făkă-
 se, s'a mărțarisită Vizirslă mi îndrentăgindăse s'a întorsă la
 skănsălă seă.

DOMNULU LIII.

Dumitraşcu Vodă Cantacuzino.

Ksmş s'a aszită la Konstantinonole desnre desertarea lăi Petrevelks Vodă în Polonia, agentslş seş, ka-
 rele era Grekş Konstandinopolitanş, alergş îndatş D. Chr.
1674.
Chronolog.
Tierei
 la oamenii infşingii ai Porşii mi kş dare de bani kş-
 pşţ Domniea Moldovei. Avesta era snş omş nestatornikş,
 frikosş, lakomş mi rşnitorş, mi în timnslş seş deara ajşnse-
 se în cea de ne şrmş slşbicişne mi miserie. Pe lşngş a-
 veste, fiindş kş Tşrşii nş se şmpşkaserş înkş kş Poloniş,
 elş, de frikş kaş nş fie şşrşrinsş, adşse o mşlgime de Tş-
 tari, kariş netrekşndş earna în dears, aş kassatş o mşlgi-
 me de rele mi nenoroviri, aş tortşratş mi aş robitş o mşl-
 gime de oamenş.

Avestş Domnş aş fostş celş întşi karele a skosş Kşr-
 gile nechetşsite mi alte dşri grele în dears. În intervalslş a-
 vesta, Şeltanşlş Meemetş, trekşndş în deara Kazavilorş, a bş-
 tşţş cetşgile lorş mi le-a rasş de ne fađa pşmşntşslş ka şz
 şnargş kşşbşlş lorş. Dşnş aveasta Sismanş Ibraxamş Паша
 şmpresş kş Selimş Gereiş Xanşlş Krimeei aş plekatş kş
 omşiri asşnra Poloniş. Dar dşnş şe s'a fşkşţş naye, Sis-
 manş Ibraxamş Паша, întorkşndşse prin Moldova mi prii-
 mindş mşlte plşngerş din partea gerş, a ridikatş kş mare
 şrgie pe Dşmitramks Vodă kş sine mi l'a dşşş la Konstan-
 dinonole în alş doilea anş alş Domniei sale.

DOMNULU LIV.

Antonie Vodă Roseti I.

Avesta mai nainte se nşmea Kirigş Drşganş. Elş a
 şnoitş biserika Şfşntşslş Nikolae din Iamş. Findş kş D. Chr.
1676.
Chronolog.
Moldovei.
 era omş foarte nietosş, bşnş mi generosş, a între-
 şrinsş mi alte fante bşne, nentre kare şmpreşşrşile

*

timnălsî n'aş ertatş ka sş kanete mşlşsmirea mi rşsnlş-tirea din partea boerilorş mi a nenorşlsî. Vizirşlsş Kara Mştafa Паша, dşnş ęe sşgnase ęetatea Taxri în ęeara Kazavilorş, întorkşndşse prin Moldova, mi priimindş nimate nîrî agşđate de kştre fostşlsş Domnş Dşka Vodş, aş destitşatş fşrş de nîrî şnş kşvşntş pe Antonie Vodş, karele domnise abiea patrş ani.

A trea domniă a lui Duca Vodă.

Dşka Vodş, viindş de la Domniea ęerei Romşnemş de
 D. Chr. 1679. } a treea oarş Domnş în Moldova, veni investitş kş
 Chronolog. } o astoritate nemşrginitş din partea Porşi, pe lşngş
 Moldovel. } kare era în mare favoare. Nestrmştatş de fireas-
 ka sa izbire de argintş mi de dorşlsş de a se înavşđi, a a-
 rşnkatş asşnra ęeri o mşlgime de dşrî grele. Atşnşea şni
 din boerî, konşşrşndşse kş Lşnsşneni Orşeleni mi Soro-
 ęeni, s'aş konşertatş ka sş skane ęeara de asemine tikşlosş.
 Dşka Vodş însş, simşindş de aveasta a prinsş pe kaniî kom-
 plotşlsî, mi anşme pe Tşstş Vistierşlsş, Bogdan Jigniverşlsş mi
 Lşnş Slşgerşlsş, mi le-a tşeatş kanetile, iar pe ęei mai mşlşđi
 din boerî i-a arşnkatş în inkisorî, profitşndş de okasizne
 ka sş'i globeaskş mi sş le ęea bani. Vistierşlsş Şrsake, ş-
 nşlsş din vikşimele avestea, dşnş ęe dete o mşlgime de bani
 kş şneranşş ka sş'mî skane viađa, imî aflş moartea în in-
 kisoare. O mşlgime de boerî de starea întşlsş gemeaş în
 langşrî prin inkisorî; femeele lorş eraş legate la stşlni mi
 batşjokorite în kinsşlsş ęelş mai neomenosş. Toate inkisorile
 gemeaş de bşrbadî mi de femeî, mi daka vre şnşlsş skşna
 din ele, imî lşsa sogiea mi komiî mi fşgea de rşşbnarea
 aveştşî tiranş. O mşlgime de kase de boerî s'aş stinsş, kşşî
 tirania aveştşî Domnş apşsa pe toatş ęeara ka o şrgie
 Dşmnezelaskş nentş pşkatele nenorşlsî. Dar provedenđa
 kare adese orî îndreantş relele mi sşşeringele, pşnş în ęe-
 le dşne şrmş, a rşşnştitş mi tiranalş aveştşia: Omtirile

Polone, întorkându-se trismărtoare de la Viena ¹⁾, Petrecheikş Vodş karele komanda o parte de omtire, intrândş în gearş l'a prinsş la satsiş Domneshi. Ast-feliş dşne çinçi anî de Domnie, Dşka Vodş, dşsş fiindş în Polonia, plţi relele sale kş moartea.

A doa domniă a lui Dumitraşcu Vodă Cantacuzenî.

Açesta, viindş kş a doa domnie în gearş, a înçenştş iartşmî a adşce mari greştşpî mi sşpşrşrî aşşura {
 gerei. Kşpî va vşzşndş atşta nevoe, aş trekştş prin {
 geara Romşneaskş la Vizirşlş Sşleimanş Паша, ka- {
 rele atşncea se afla la Oblşçiga, mi kş ajştorsiş lşi Шер-
 banş Vodş Domnşlş gerei Romşneushî, aş datş plşngere a-
 şşura lşi Dşmritramkş Vodş. Atşncea Vizirşlş le-a datş
 voe ka sş aleagş şnş Domnş dintre dşnşmî iar ne Dşmi-
 tramkş Kantakozino, dşpş şnş anş de domnie, l'a destişsatş.

În timşşlş açestş Domnş s'a întşmulatş în tótş geara Moldovei o foamete înfrikomatş, în kştş şşşinş linsea a se mşnka omş ne omş.

DOMNULU LV.

Constantinş Vodă II Cantemirş celş Bётранş.

Dşpş konçesişnea çe le s'aş datş, boeriş aş alesş Domnş ne bётранşlş Konstantinş Kantemirş. Açesta se {
 trşgea din pşringî promî lşksitorî din satsiş Fşlçiş. {
 Mai întşiş elş a fostş în geara Romşneaskş şnde {
 a ajşnsş çeasş de Sştşrie, apoi Kşnitansş mare, {
 mi mai apoi s'a înajntatş la rangşlş de Klşçerş mare. În-
 torkşndş-se în Moldova, elş ajşnse la çele întşiş dregştoriî

1). Dşka Vodş a fşkştş parte, kş omşile din gearş, în esnedişişnea me-
 morabilş a Tşrşilorş din anşlş 1683 aşşura Vienei, îmureşnş mi kş
 Шербанş Vodş Kantakszenş diş geara Mşnteneaskş. În linsa lşi,
 Petrecheikş Vodş okşnase Moldova kş Polonî, fiindş kş açemşia sştş-
 rşmaserş ne Tşrşî sşb Viena. Dşka Vodş întorkşndş se din esnedi-

ale gherei, Kș tôte kș nș mțiea karte niș de kșmș, dar era omș kș inteliginș, kș dreantș jșdekatz, kș bșnș sș-fletș, întrenrinștorș mi generosș. Kșndș s'a fșkștș elș Domnș, venitsrile gherei eraș fôrte miș, fiindș kș lșksitorii emigraserș de nevoi de fômete mi de neînșetatele nșvșliri streine. Partea din sșsș a Moldovei era okșpatș de Poloni. Pe lșngș așeasta țeara era infestatz de o mșlgime de bande de xogii. Kantemirș Vodș pentrș anșrarea kapitalei tre-bșea sș gie omșire nșymitș de slșjitoii. Regele Poloniei Sobiecki, aflșndș-se în rșsboiș kș Tștarii s'a koborâtș prin Moldova în kontra lorș, kassșndș o mșlgime de strikșșisni mi nevoi; iar kșndș s'a întorsș, a lșatz kș sine mi relik-vele Sf. Ioanș țelș noș din Mitropoliea Iamșlș, dșkșndș robș mi ne Dositelș Mitropolitșlș ¹⁾. Așestș Domnș a desnșrgitș mi darea preogilorș din așeaa a lșksitorilorș mirenii. Elș a țreatș kanetele la doi boeri mari, fragii, Mironș Logofștslș mi Velitș Xatmanșlș, din kassș kș i se arștaș kontrarii mi desnșrgșitorii, bșnsindș totș o datș kș arș fi în înșelegere kș Konstantinș Vodș Brșnkoveanșlș din țeara Romș-neaskș ka sș'lș obôre din domnie. Dșnș așeasta kșggi-va boeri, trekșndș în țeara Romșneaskș, mi lșșndș skrisori de la Konstantinș Vodș Brșnkoveanșlș, s'aș dșsș la Konstantinșole ka sș pșraskș ne Kantemirș Vodș pentrș șviderea nevinovagilorș dșoi boeri. Dar agentșlș Moldovei de akolo, Sșștarislș Laskarake, simșindș intengisnile lorș, a fșkștș

șlșne, a kșștș în mșna lși Petrișelkș, karele, dșnș țe l'a prinsș, l'a trimiș în Polonia într'o sanie kș nae trasz de șnș kalș negrș mi șnșlș albș.

(Nota Traducștorulu)

- 1). Dșnș țe a jșșitș kapitla, Sobiecki anșkș șure țeara de sșsș mi merse sș la țetatea Neamșșlș, în kare șneș sș așe avșgii mari. Țetatea era nșzitz de 10 mșșmi, kari, dșnș țe smrijmırș asședizlș în timnș de trei zile, ismșvindș nșafelș de nșmkș, kanitșlarș kș kondigisne ka garnisona sș fie liberș a emi kș morgii sei. Mare șș mșrarea lși Sobiecki kșndș vșșș emindș nșmał mșșe ômeni, nșșșndș în sminare algi natrș morgi : atșnșe de nekazș, elș a voitș sș-l o-môre, dar Maremalșlș seș Iablanovski nș l'a lșșatz.)

(Traducștorulu).

tóte kíngşrile de i-a arestatş mí anoi i-a trimiş la Moldova; Domnşlş însş nş le-a fşkşţş níşl şnş reş. şi ínşz liberşndş-i, le a plşţitş mí keltşelele şe fşkşse ín kşlşťoriea la Konstantinonole. Íntre aşestí đşoi Domnş Romşnş a fostş ama de ínverşmşnatş şrş, ín kşţş s'arş fi şrmatş bşţşlşl ín-frikomate íntre ímbele nopóre, dakş gerile n'arş fi fostş ín-konşsrate mí kşlkate neínşetată de mşlgimea omťirilorş Tşrşemťi, kare eraş ín rşşboiş kşndş kş Áşştriea kşndş kş Polonia 1).

Ín şele din şrmş, đşşş ontş anş de domnie, Kantemirş Vodş a reşosatş ín skaşşşlş seş.

DOMNULU LVI.

Constantinş Vodş Duca.

Mşrindş bşţşşşşlş Kantemirş Domnşlş Moldovei, bşerş s'aş adşnatş mí aş alesş ne fşlşlş seş maş mikş de momťenitorş domniei, đşşş kare aş mí skrişş lşl Samdarabşşş Ali Vizirşlş şe se afla la Andriano-
D. Chr.
1693.
Chronolog.
Tşerel.
 pole, ka şş mijloşeaskş a se íntşri de kşťre Sşltanşlş mí a i se trimite investitşra domniei. Dar Konstantinş Vodş Brşnkoveanşlş, karele pşndea tímpşlş mí okasişnea nenťrş ka şş use Domnş ne fşlşlş lşl Đşka Vodş şe era logoditş kş fşlkş-sa Mariea, a skrişş índatş agenşilorş mí amişşilorş seş, kariş, alergşndş la Vizirşlş, aş íşbşťitş a faye ka

1). Astorishş treşe kş vederea şnş fantş ínsemnatş alş istoriei ne tímpşlş aşesta, đşşşre kare kreşş kş treşşe şş fakş o ínsemnare:

Regele Sobiełki, bizşindş-se ín úťşerea mí smşjşnşlş lşl Leonoldş I ímpşrşťlş Áşşťriei, mí kreşşndş kş đşşş vikťorile şe reńşťtase aşşşra Tşrşşilorş va úťta şş-mí íntemeeze dinastia, a proekťatş şş fakş din gerile romşşemťi şnş regatş nentş fşlşlş seş. Đeşl la anşlş 1691 a nşşşlşťş ín Moldova-ka şş o kşşrinşş. Kantemirş, ajťtatş de Tşťari, i-a đişşűtatş kaea, fşřş a se nşne ín bşťşlle regşlatş. Ín şele de ne şrmş Polonş, ředşşmí la nevoe din línş de provisizińi, se ínťóřşřş fşřş níşl şnş reşşítatş.

(Traducşťorşulş.)

să se dea domniea lui Konstantin. Dska Vodz. Dsura acestă
săvcesă a venit la Moldova și Kanagi-bama împăratul
mi, rădikând ne Dimitrie Kantemir alesul gerei, l-a
dus la Konstantinopol, unde de mai nainte se afla mi fra-
tele seș cel mai mare Antiox. Iar Konstantin Vodz Ds-
ka s'a grăbit să vie rănede la Moldova kș skonș ka s
prinș ne Xatmansl Bogdanș ginerele lui Kantemir, mi ne
Vistiersl George fiisl Kșnarsl; insă n'aș nstst isbt,
kșv achemia kșmă aș prins de veste aș fagit în Polonia.
Dska Vodz atșnc a konfiskatș averea lui Kantemir Vodz,
a boerilorș emigratș mi a tștlorș partisanilorș gerei: aș-
te averi le vindea ne slișe, iar ne femeile lorș le batjoko-
rea în totș felslș, inkizândș-le în temnișe, lșkrș fșrș ek-
semulș nșnș atșnc în Moldova. Pentru așeste fante, kare
nș'lș nșneaș mai nre josș de karakterslș tatșlș seș, boeril
mi ponorșlș ajnseserș a fi fôrte nemșlșmiglș ¹⁾. Dska Vo-
dz ne lșngș așeste, katexisatș de konsilișrile Brșnkovea-
nslș, a skosș în gearș darea Vșkșritslș mi a'te dșrș mai
grele șnelo de kștș altele.

Pe timurliș ațela Polonii a okunatș cetatea Neamșlișli. Între Poloni se aflaș mi boeriș emigranș, mi ansme Vistiariș George, Xatmansliș Bogdanș, Serdarsliș Moisi, Slsgerliș Manole mi algiș. Dșur pșnerea la kale a avestora, Serdarsliș Moisi a lsatș șnș koruș de omțire Polonș mi viindș la Iamș snitș kș Potgeaziș (șnș felș de ostamș Moldoveni) mi kșkșndș oramșliș țurș de veste, aș șvışș ne șnș Kanșgi-bama imșșrșteskș, mi ne șn Bangi-balua alș Xanșliș Krimel mi algiș Tșrșli kare se aflaserș în Iamș. Kș ațeastș stratagemș aș voitș șț faktș ka Pôrta Otomanș șț akșșș ne

1). Istoria Vълченеаскѣ адаогъ:

„Dă-mă lași Konstantinș Dsca, Mariea, smegându-se că are ne
tăraseș Domnș Manteneskș, a învenitș a nevinsti gișurșnese!o boeri-
lorș; mi într'o zi de Paumți viindș o gișurșneasă că imlikș, dăruș cămș
le este oi izelșș mserilorș boeremti a pșrta în canș, Dă-mă i-a lașș
imlikșș din canș mi l'a bșgatș în fokș zikandș: Că numai Dă-mă-
nelorș se kade a pșrta imlikș, iar nș gișurșneselorș.”

(Traducătorul.)

Domnș ka nekanabilș de a-mi pșzi tronșlș mi s' lș destitșe. Totș odatz mi boerii Moldoveni aș inkredingatz ne Salinș Gerei Xanslș Krimeei kș Polonii kș utirea Domnșlș aș fostș fșkstș mșvelșlș de kare s'a vorbitș. Salinș Gereiș, akriindș Sșltanslș desure așeasta mi mijlovindș în favórea lșl Kantemirș, kș kare era în strșnse legțteri, Pórtă a trimisș snș fșnkșionarș Tșrșesekș mi a rșdikatz ne Dșkă Vodș, karele domnise trei ani.

DOMNULU LVII.

Antiochă Vodă Cantemiră.

Așeasta era fișlș celș mai mare alș lșl Konstantinș Vodș Kantemirș. Kșpștșndș Domniea, urekșmș s'a arștatș mai sșșș, îndatz ște a intratz în Moldova boerii lșl Dșkă Vodș aș trekștș îndatz în țeară Romșneaskș. Fiindș neinsșratș, elș a șerștș ne șna din fetele lșl Șherbanș Vodș Kantakșsenș, kare se aflaș kș mșma mi kș fratele lorș George în Transilvania. Konstantinș Vodș Brșnkoveanslș, kare era vșrș, a întrebsingatz tóte kinsrile de a immedikatș kșșștorieă așeasta. Antioxș Vodș atșnșeă a alesș o fatș tare frșmóșș a snșl boerș Dșmitrșm-kș Țeasșrș, mi s'a kșnsnatș kș ea. Dșpș așeasta, fiindș kș Konstantinș Vodș Brșnkoveanslș, urin bogțșșile sale, a-vea nștere de a skimba ne Domniș Moldovei, Antioxș Vodș a trimisș la elș ne Xatmanslș Bogdanș de aș fșkstș na-șe între ei, kș jșrșmșntș de a nș se amestekă snșlș în domnieă alșșia. Kș tóte așește Konstantinș Vodș Brșnkoveanslș, kșlkșndș-mi jșrșmșntșlș, a keltșitș mșșși banl mi a isștitș sș destitșe ne Antioxș Vodș dșpș vinșl ani de domnie în favórea ginerelș seș Konstantinș Dșkă Vodș.

D. Chr.
1698.
Chronolog.
Moldovei.

A doa domnie a lui Constantinŭ Duca Vodă.

Acesta, kŭ tôte kŭ mi-a rekŭpŭtatŭ domniea prin mijlo-
 D. Chr. } zirea sokrŭlŭi seŭ, s'a arŭtatŭ însz nereksnoskŭtorŭ
 1701. } kŭtre dŭnsŭlŭ; kŭŭi a fostŭ mi elŭ ŭnlŭ dintre ine-
 Chronolog. } miŭiŭ lŭi Brŭnkoveanŭlŭ, karŭi aŭ întŭrŭtatŭ ne Vi-
 Moldovel. } zirlŭ Ramizŭ Mŭstafa Paŭa pentŭ ka sŭ'lŭ kieme la Kon-
 stantinopole mi sŭ'lŭ destitŭe. Pe lŭngŭ aŭeste, Konstantinŭ
 Dŭka Vodŭ prin pŭrtŭrile sale chele nekŭviinŭose atŭtŭ re-
 voltase ne boeri în kontra sa, în kŭtŭ o mare parte din ei
 aŭ trekŭtŭ în geara Romŭneaskŭ, mi akolo în îngelegere kŭ
 Konstantinŭ Vodŭ Brŭnkoveanŭlŭ, aŭ lŭkratŭ ka sŭ dea dom-
 niea lŭi Mixai Vodŭ Rakoviŭ. Konstantinŭ Vodŭ astŭ datŭ
 domnise treŭ anŭ.

DOMNULU LVIII.

Michai Vodă Racoviță.

Acesta era de originŭ Romŭnŭ, avea dregŭtorie de
 D. Chr. } Snŭtarŭ mi se trŭgea de ne valea Rakovei din jŭ-
 1704. } deŭslŭ Vaslŭislŭi. Nŭmirea lŭi la domnie s'a fŭkŭtŭ
 Chronolog. } dŭne alegerea boerilorŭ mi s'a întŭritŭ de kŭtre Sŭl-
 Moldovel. } tanŭlŭ Axmetŭ III. Din natsra sa, elŭ era omŭ kŭ inimŭ
 deskisŭ, kiema nre toŭi nre nŭme, mi ŭmile kasei sale eraŭ
 totŭ-deasna deskise fŭrŭ grije saŭ bŭnŭealŭ. Acesta a mŭ-
 ritŭ biserika Kŭrgiŭ mi a fŭkŭtŭ din noŭ biserika de la vamŭ.
 Domniea lŭi însz aŭ fostŭ skŭrtŭ kŭŭi nŭ îmulinise înkŭ ŭnŭ
 anŭ, mi Pŭrta l'a destitŭatŭ.

A doa domnie a lui Antiochă Cantemiră.

Antioxŭ Vodŭ, viindŭ de a doa ôrŭ kŭ domniea, se
 D. Chr. } pŭrta kŭtre boeri mi kŭtre ponorŭ kŭ mŭltŭ drago-
 1705. } ste mi sinceritate; kŭtre klerŭ era generosŭ, în jŭ-
 Chronolog. } dekŭŭi fôrte drentŭ, mi semŭna în totŭlŭ kŭ tatŭlŭ
 Moldovel. }

seş. Kândă jădeka ne ză boeră kă ză omă de rândă, mai alesă nentă veginăte, mai totă-deasna se arăta favorabilă nentă omă de rândă. În ayeastă domnie, elă a făktă mănăstirea Mira ne Milkovă. Elă zelă întă a skosă Vădrărită, adikă darea ne vină kăte dăoi bană vadră asemenea mi Fămrărită, adikă darea ne kărmămile mi kărmămară din geară. Dăpă doi ană de domnie, prăimindă ordină împăreteskă, elă s'a dăşă la Benderă, nentă lăkrarea zetăgei, săb ordinile Saraskierăi lăssă Pama. Iar dăpă înmulinirea de trei ană, Pôrta l'a destătsătă.

A doua Domnie a lui Michal Racoviță.

Mixal Vodă Rakoviță, viindă de a dăa oară kă domnia, a strikă vekea orăndăială a Văkrărită, mi
 a păsă o dare generală nreste mare mi nreste mikă. D. Chr.
1570.
Chronolog.
Moldavei.
 De mi ridikase Văkrărită kă jărmăntă mi afărisenie, kă toate ayeasta însă mai tărziă lărmă elă l'a întădăşă. Elă a mai adăogată inkă trei-zetă parale la Pogonărită, karele pănă atănce era kăte ză leă de pogonă de vie; asemenea mi kăte dăoi bană inkă la Vădrărită, în kăte s'a făktă nată bană de vadră. În timnă ayeasta Petă Alik-sieviciă împărată Răsiei a învină la Benderă ne Karolă XII regele Svegiei mi ne Xatmană de Kazaciă Măzenă, karele trădase ne împărată Petă mi se zăise kă Svegiă. Dăpă koborărea ayeastă la Benderă, ză generală numătă Ioană Savidovskiă împărată kă kăgi-va Svegiă s'aă fostă amăzată la Černăşă kă să erneze; dar ză brigădiră Răseskă lovină dăi fără de veste, ne ză l'aă zăisă lăre ne adăi l'aă lăată prisionieri. Dăpă ayeastă, răsăndindăse voră kă prin înmăingărea lăi Mixală Rakoviță Rămiă aă fostă făktă măce-lă ayeasta, Poarta l'a destătsătă kă mare şgie mi, adăkăndă la Koastantinonole, l'a inkă în zele mēnte tărări. Din norăirea sa însă, întămulăndăse atăncea Viziră Nomană Pama Kisărlă, l'aă liberată de la inkăsoare.

DOMNULU LIX.

Nicolae Vodă Macrocordatŭ.

D. Chr. }
 1710. }
 Chronolog. }
 Moldovei. }

Avesta era feviorulŭ lŭi Aleksandrŭ Mavrokoratŭ ka-
 rele fŭsese mare dragomanŭ alŭ ūmperŭriei Otoma-
 ne. Măma lŭi Sultana era nepoatŭ lŭi Aleksandrŭ
 Vodŭ Iliamŭ ce se trŭgea din vekia ūi memorabila
 familie a lŭi Aleksandrŭ Vodŭ celŭ bŭtrănŭ. Dŭnŭ moartea
 tatŭlŭi seŭ, fŭkŭndŭse elŭ dragomanŭ alŭ Porgei, aचेasta,
 dŭnŭ amestekŭrile karele eraŭ ūn gerile aचेstea, 'l aŭ rŭndŭ-
 itŭ ne dŭnŭslŭ, ka omŭ kŭ kedingŭ kŭtre noŭigisnea ūi in-
 teresile sale. Elŭ era snŭ omŭ foarte instrŭitŭ ūn filosofie
 ūi Istorie ūi kŭnoskŭtorŭ de toate kŭte se kŭvine a ūti snŭ
 domnitorŭ. Pe lŭngŭ aचेstea avea mŭltŭ devotiune kŭtrŭ
 mŭltŭstiri; era generosŭ kŭtre sŭraci, pŭrinte ūngrijitorŭ pen-
 trŭ orfanŭ ūi vŭdŭve, ūi foarte drentŭ ūn jŭdekŭdŭ, ūn kŭtŭ
 chei mai mŭlgi dŭnŭ ce se ūnfŭgimaŭ la dŭnŭslŭ emŭiaŭ ūm-
 pŭrakŭi. Țeara era ūn genere foarte mŭlgismitŭ; nimenea
 nŭ se plŭngea de nimikŭ, afarŭ de kŭdŭ-va boeri nereksnos-
 kŭtorŭ. Dai avŭndŭ inemikŭ ne Davletŭ Girei Xanŭlŭ Kri-
 meeŭ, karele atŭncea se afla la Konstantinonole, se vŭzŭ de
 o datŭ destitŭitŭ, dŭnŭ snŭ anŭ de domnie.

DOMNULU LX.

Dumitrașcu Vodă II Cantemirŭ.

D. Chr. }
 1711. }
 Chronolog. }
 Moldovei. }

Dŭnŭ mizloviriŭe Xanŭlŭi Krimeei, s'a nŭmitŭ Domnŭ
 Dŭmitrankŭ fiŭlŭ lŭi Konstandinŭ Vodŭ Kantemirŭ
 karele a venitŭ ūn Moldova kŭ mare grabŭ ka kŭ-
 rierŭ, dŭne instrŭkŭisnile ūi ordinile kare avea.
 Kŭmŭ s'a amezatŭ ūn Domnie, ūntŭmulŭndŭse a se rŭne pa-
 chea ūntre Tŭrchiea ūi Rŭsŭia, elŭ a intratŭ ūndatŭ ūn ūngele-
 gere sekretŭ kŭ Petrŭ celŭ mare ūmperatŭlŭ Rŭsŭiei. Kon-
 stantinŭ Vodŭ Brŭnkoveanŭ Domnŭlŭ ghereŭ Romŭnenŭi se

păsese în asemenea relații, dar el s'ikonomisea lașcă, arătându-se fâgîm cu kredință către Târchi, iar în secretele înțelegerându-se cu Rșmi. Dămitrak Vodă însă, cămă a intrat Rșmi în Moldova, îndată atrăgea că toate proviziunile mi oastea sa în partea lor. Vizirul Baltagi Mexmet, karele komanda oștirile Târchemi, intrănd mi el în geară s'a lovit cu Rșmi la Stănilem. Lănta a pînă treizeci zile mi viktoria era însă nehotărîtă. Împăratul Petru, văzînd oștirile sale mult mai puțin numeroase de cîtă ale inamicului, pentru că s'au scapă din perikol s'a grăbit a încheia pacea; însă cu mare pagăbă, căci a cedat țara Azofului mi sfîrșimarea unei alte țetzi despre hotarele Crimeei. După încheierea păm, s'a întors oștirile Rșemi în geara lor, iar Kantemir Vodă, atît de tare kompromis, ne mai pînă sta în geară, s'a retras înmreună cu ei dăne munte lăni de Domnie, dăcînd cu sine toată familia sa mi mai mulți oameni de casă ¹⁾. După aceasta Tătari răpînădînd în geară a jefit satele mi oramele de tot ce aș grăsit. Skaznă Domniei răpînădînd năstă, a venit un Kert Pasha de s'a amezat că kalmakă făr s'au aibă nici o înmsternică, karele în timn de zece zile, a dat mai multe ranguri mi kaftanuri mi a rănit cîtă a năstă.

- 1). Kantemir făcuse cu Petru cel Mare tratat formal în următoarele kondiții: „Dăra Moldovei cu Nistrul s'au fie hotărît, mi Bugeacul mi cu tôte țetziile totă a Moldovei s'au fie; nămai de o dată „mă țetzi s'au ameze Măkalii omten, pînă s'a întemeia geară; iar „noi s'au lănească oătea Moskiească. — Biră s'au nădea geara nici un băt. — Îre Domn s'au nălă mazălească împăratul pînă la mörte; „mi năe s'mă din filii lui s'au fie năe karele mi-ară alege geară. — Neamălă lui s'au nă lăe din domnie; nămai kănd s'ară xaini, s'au kănd „mi-ară lănda legea, atăne avela s'au lănească mi s'au năe din frații lui. — Îre boeri s'au nălă mazălească Domnă din boerie pînă la mörte, s'au cu mare vin s'au sköt. — Vama Oknei mi a altor țetzi s'au fie venită Domnălor, iar altă dare s'au năe. — Măzili mi Mănăstirile s'au mă stănească ovinile, mămile, mi verini s'au; mi s'mă „la mi desesă de stăni, mi de măkuri, mi de gomită de oi de năe mămile sale. — Zece mă de oăte s'au fie totă gata în geară, mi im-

Dșur ăceasta a venit din ordinul Vizirului Kaïmakamș Vornikulș Lșur, dar fiind ș kș niș ăceșta nș s'a pșrtat ș bine a trimis ș Vizirulș de l'a ridikat ș în langșrî kș mare șrgie împresnș kș Antonie Jora mi kș Postelnikulș Maksutș mi 'l-a trimis ș în înkisoare la Varna. Iar la domniea Moldovi a trimis ș îndatș ne Ioanș fratele lșî Mavrokordatș karele atșncea era mare Dragomanș alș împșrșriei, kș înșșrșinare de a kșrmșî țeara pșnș Sultansulș va rșndși șnș altș Domnș. Atșnce ponorșlș împșrșmtiatș a înșenștș a se adsna ne la vetrile sale, mi șneranșa a mșngșiatș toate ini-mile kș șnș viitorș mi o șoartș mai bșnș.

A doa domnie a lui Nicolae Vodă Macrocordatș.

Dșur rebelia lșî Dșmitramkș Vodș, Sultansulș Axmetș a kșematș ne Nikolae Mavrokordatș ka omș de kre-
dingș mi i-aș înkredingatș domniea nentș a doa 6rș. D. Chr.
1711.
Chronolog.
Moldovae.
Ăceșta nlekșndș din Konstantinopolē ka șș vie în țearș, s'a întșlnitș kș Vizirulș Baltagi Pama mi kș Devletș Girei Xansulș Krimeel aurșne de Andrianopolē mi, rșșrșndș-se lorș, a liberatș ne boerilș înkimî la Varna mi mai mșlșî ômenî robilșî țe eraș în tabșra Tșrșeaskș. În țearș era mare tșrbșrare nentș rșuirile țe Tșrșulș fșțeaș neînșetatș lș-kșitorilorș; Domnșlș a avștș mare anevoingș ka șș împășe

„pșrșșgiea șș le dea lefi din Visteria împșrșrșeaskș Stoligș. — Din „Moskalî șș nș se amestșe la boerile Moldovel, nișl șș se înșôre în „țearș, nișl momil șș nș kșmpere. Domnșlș nre boerî șș nș Ńe „volnikș a-l nerde ori țe gremalș arș fave, fșrș sfatș'ș tștșlorș, mi „fșrș de iskalitșra Mitronolitșlș. — Kștre ăceștea l-aș datș mi tștș de „domnie șș se skrie mai de vintș mi mai șșșș dșurș kșmș se skriș „Domnî de akșmș; iarș ama era: „Seninatșlș Domnș alș țerel „Moldovel, Samodergeșș (adikș singșrș ștșrșnitșrș) mi kolegatorș, „(adikș nrietșnș) țerel Mosklșemî; iar nș robș șșnșșș, kare ăceștș „nșme este nșșinș ôre kșmș mai de jost de kștș a șnșî Kralș kare „se kiamș latinemte, Serenissimș, iar Slavonemte Pședșealnimte; iar „lememte Zmșlosfingșnî. —“

(Traducștorulș, după Ioanș Neculcea).

neînțelegerile mi s'au apere pe lăcășitorii de jafurile la care erau ekskursii din partea Tătarilor Nogai. De mirare lăcră este, că după totă mizeria în care se afla geara, o parte din ȕmțirea Polonă a ernaț în partea de s'as' s'ab genera-lisă Xaligki. At'unc' mi regele Stanislav' a venit' skim-bat' în xafne la Iam' mi s'a înf'ymat' la Domn'isă f'ur a s'uzne cine este; dar Domn'isă k'nosk'nd'isă l'a f'ak'at' mare on'ore mi priimire îm'p'ur'ateask'.

Ka g'vernator', Nekolae Vod' a ikonomisit' g'reș'yi-le geri mi țererile îm'p'ur'at' f'ur s'ă îm'p'ur'at' o dare no-ș; ba înk' a des'fing'at' mi m'lte d'ur' ab'sive, prek'sm' negon'rit'să, dig'ur'rit'să, țel d'ur' ban' de la v'dr'rit'să, v'k'rit'să de la boer' mi alte; pe l'ng' a'este a ridikat' da-rea Arxierilor', a preopilor' mi a m'nt'stirilor', leg'nd'sle k' testamente-înț'rite, k' j'ur'minte mi af'srisen' urin d'ur' Patriar'uri kari at'unc' se afla' în Iam', Samsil' al' Alek-sandriei mi Xrisant' al' Ier'ssalim'sisă. Era pe l'ng' a'es-te darnik' la m'nt', mi r'bd'ator' la k'v'nt'; onora pe bo-er' mi ni' o str'mb'itate n' f'ur la țel s'ur'at'. Pentru a'esta era mi geara în genere m'lg'mit', mi prin voin-ț' providențial' m'm'nt'sisă a prod'ss' fr'akte mi g'rene k' îm'bel'm'gare. Pe timn'isă a'ela T'ur'isă a' zidit' țetatea Xo-tinsisă. Anti Pama Seraskier'să mi Xans'ă Krimeei voea s' sneask' mi distrikt'să Soroci k' k'urins'să Xotinsisă; dar Nikolae Vod' k' mare g'reș a isbatit' a îm'pedika l'kr'să a'esta. Dar după nat'r an' mi nat'r l'ni de domnie, Poar-ta Otoman' sur'e a r'sult'at' serv'iz'rile sale l'a m'at'at' l'a domnia geri M'nteneut' 1).

---

1). Aksinte Brikar'să, karele a skris' n're larg' istoria a'est'ă Domn', s'uzne între altele k' a'esta a f'ak'at' o tinografie mi sk'ole în K'rt'ea Biser'iei Sf'nt'sisă Sava, introd'sk'nd' limba Ell'n', Greceask' mi Sla-von'. Din timn'isă a'esta a înț'ep'ut' civ'iliz'ag'is'nea Fanariotik'.

(Traduc'ătorul'.)

A treia Domnie a lui Michai Vodă Racoviță.

D. Chr.
1716.
Chronolog.
Moldovei.

Acesta a venit de a treia oară ca domniea tokmai kândă Tătarii aș răsută pacea ca Austria. Atunci kăpui va din boerii pământeni, Stolnikul Vasile Ceasre mi alții, îndemnăți de căpetele rele, aș trekată în Țigaria mi akolo adunând o sarmă de katane, saș ostami, îmbracă ca ună kănită nămită Ferengă, aș intrată în geară mi aș apăkată cetățile Neamur mi Kaminski. După aceea răsărindindăse în geară aș venită mi kiară asămă lăi Michai Vodă ca speranță ca sălă prinze. Dar Domnălă, kiemândă în ajstoră omire de Tătară, i-a lovită mi i-a invinsă; iară ne kănitănlă Ferengă prinzândă'lă, i-a tăată kapulă¹⁾. După aceea Michai Vodă a răsărindită Tătară în toată geara, pentru ka să goneaskă ne Transilvană mi ne katane din cetăți; ka acea îmbrăcare Tătară aș pădată nenorocita geară dincoace mi dinkolo de Siretă, lăndă în robie mi mai mătă mil de oameni. După aceea însă a trekată mi Michai Vodă în Țigaria ca Săltană Seraskierălă mi ca ostire Tătareaskă mi aș făkată mătăgime de strikăvini mi păzi. După toate aceste nenorociri, Domnălă, neavândă de sude mai adăna bană, a skosă o mătăgime de dări kare nă mai făsese, păkăsmă sekăritălă, morăritălă, kăpăsmăritălă mi kiară văkăritălă kare se ridikase ca jărminte mi afărisenă; ne lăngă aceste a lăată mi o mătăgime de bană ca dobândă de la negăștoră mi de la boeri. Atunci kăpui-va boeri din geara Romăneaskă, făgindă în Moldova, Nekălae Vodă Mavrokordată îl țerea mi Michai Vodă nă voea sălă dea. Nekălae Vodă, părândă'lă pentru aceasta la Poartă, ne lăngă kare a-vea mare înfăingă mi kredingă, isbăti de ală destită ca

- 2). Aceasta a fostă o adevărată revoluție. Michai Vodă, karele făsese de mai mătă ori în perikolă, a înfrăntă revolta aceasta kiară în marginea Iamălă; astăzi încă eksistă Kășea nășă ne lokălă sude s'ăș sarmă bătăla, mi mătă nămită a lăi Ferengă.

(Traducătortăli.)

firmantă împăratărescă. Ast-felă Mixai Vodă Rakovigă, după un-sure-zecă ani de Domnie, în anulă 1727, se înloksi prin Grigore Vodă II Gika III.

În timpulă acesta toată țeara Moldovei a fostă infestată de o csmă înfricoșată, kare a secerată o mslgime de sfflete.

DOMNULU LXI.

Grigore Vodă II Gika III.

Acesta era fiulă lui Beizadea Mateiă Gika mi nepotă ală lui Grigore Vodă Gika I mi strănepotă ală lui George Vodă Gika I. Mama lui era fiică lui Alek-^{D. Chr. 1727.} sandră Mavrokordată. Acestă Domnă, aflându-se în kărsă de un-sure-zecă ani Dragomană pe lângă Pôrta Otomană, după ce a kăpătată Domniea Moldovei pentru serviciisrile sale, a făcută pe fratele seă Aleksandră Dragomană în loculă seă.

Grigore Gika Vodă, după ce a venită la tronă, prin îngelenăiea sa mi prin bănele orândălii ce a introdusă în guvernarea țerei, liniști mi mslgămi atătă pe poporă kătă mi pe boeri. Nămai Tătarii Nogai eraă nemslgămigi de elă fiindă kă se pârta asursă kătre dănuș; mi pentru aceasta în totă timpulă Domniei sale avă smpărăi din partea loră.

Pe atuncă revoltându-se ună Sultănă Galga Ardelă Gireiă kanlă Nogailoră în kontra lui Miglină Girei Xanlă Krimeel, s'a întinsă lăutele dintre dănuș pănă pe pământă Moldovei. Nogai învinuș, se răsundiră în cete mi loșitorii de frika loră fugea kare încotro săă kădea săb lovirile mi prăzile loră. Atuncă mi kăpă-va boeri, preksmă Xatmană Dămitrană mi Stolnikă George, se uniseră kă Tătarii mi kassaă o mslgime de țərbări, pe speranță ka Pôrta Otomană să destituse pe Grigore Gika. Dar Domnă, prinzându pe Stolnikă George, i-a tleată kanlă ka ună trădătoră mi rebelă. După aceasta Domnă, priimindă ordină împăratărescă ka să nlece kă omire în kontra No-

gailorș, a ajunsș pân la Kodrș, unde sosise mi Xanslș Krimeei kș omțirile sale; dar Nogaiș, sșușindș-se fșrș a se bate, s'a întorsș fie-kare la ale sale în liniște.

Acestș Domnș a skșpatș mi o parte din Moldova, kare de mai mșlș ani fșsese îmreșșratș mi stșpnitș de Benderlii mi de Tștarı, amșzândș kș mșltș anevoingș xotarslș prekșmș era mai nainte. La alș ținșilea anș alș domniei lșı, Eniveriı de la Konstantinople revoltândș-se mi destișindș ne Sșltanslș Axmetș, aș înșlșatș ne Sșltanslș Maxmștș V. Atșncș a emitș la mijlokș snș mșcelarș aș nșme Bșgiganș, karele, în ășterea stșrsingei lșı Patrona kanslș revolșșișnei, s'a fșkstș Domnș Moldovei, mi s'a îmbrșkatș kiar kș kaftanslș înaintea Vizirșlș. Domniea așestșia înș a ținștș nșmai ținș zile, pân kândș s'aș liniștitș rebeliı, dșncș kare jșnele Sșltanș a tșeatș kanslș atștș așestșia kștș mi protektorșlș seș. İar Grigore Vodș Gika, rșmșindș liniștitș în domniea sa, a fșkstș mșlte lșkrșrı bșne mi îmbsnștșșiri în gearș: a fșkstș din noș biserika Sfingilorș Arșangelı, a fșkstș tșrnșlș desne poarta Kșrșii domnștș, a adșș mi ane înaintea așestșı tșrnș. Dșncș ménte ani de domnie înș, împerșșșia 'l-a mștatș la tronșlș gerei Mșntenemțı, trimișdș în loks'ı ne Konstantinș Vodș Mașrokordatș.

DOMNULU LXII.

Constantinü Vodă Maurocordatü.

Așesta era fișlș lșı Nikolae Vodș Mavrokordatș, mi
 D. Chr. 1733. } fșsese snș anș mi trei lșni Domnș în geara Romș-
 neaskș. Astș datș Poarta, skimbândșlș ne elș la Moldova, s'a întșlnitș la Fokșanı kș vșrsł seș Grigore Vodș Gika mi a netrekștș îmreșșnș kș mșltș veselie dozș zile. O asemenea întșmnlare de strșmștare de domniı nș se mai întșmnlase pân atșncı. Kostantinș Vodș, viindș în

Moldova, a domnițǎ doi ani mi mǎse lǎni; dǎru ȃceasta destituziund-se, a venitǎ de a doza oarǎ Grigore Vodǎ Gika.

NB. De ȃceea ȃnainte, astoriulǎ pǎru la ȃnslǎ 1812 ȃmuriǎ nǎmǎrǎlǎ mi nǎmele Domnilorǎ, fǎru a skrie nimikǎ mai mǎltǎ desnre dǎmii. La ȃceasta a fostǎ redǎsǎ negremitǎ din kassa linșei de dokǎmente. Lakǎna este ȃnsemnatǎ, de mi epoka e tristǎ. Dintre kronikarii vekii, (ne kare ȃ-a datǎ la lǎminǎ mǎltǎ meritossǎi bǎrbatǎ M. Kogǎlniceanu ȃn ȃnslǎ 1846 ȃn trei volsme) ȃei mai de ne ȣrmǎ sǎntǎ: Sǎstariulǎ Ioanǎ Kanta mi Enaki Kogǎlniceanu; ȃelǎ ȃntȃiǎ a tratatǎ istoria de la 1741 pǎru la 1769; ȃelǎ alǎ doilea de la 1733 pǎru la 1774. Dar ne ȃcǎmii kronikarii, de bǎru seamǎ kǎ Fotino nǎ ȃ-a possedatǎ.

De ȃceea krezǎ kǎ fakǎ ȣnǎ serviǎ ȃetitorilorǎ ȃcǎtei tradȃcheri, adȣogǎndǎ kompilǎrile mele ȃsǎpura ȃcǎstei epoce, ȃntorkǎndǎmǎ kǎarǎ la istoria lǎi Konstantinǎ Vodǎ Mavrokordatǎ, ne kare astoriulǎ o deskrie fǎrte ne skǎrtǎ.

(Traducǎtoriiulǎ.)

ȃcesta era fiis lǎi Nikolae Vodǎ Maȣrokordatǎ, omǎ mikǎ de statǎru, kǎ kǎstȃtǎra ȃnkȣȃimatǎ mi kǎf
 graiulǎ defektsosǎ, sǎǎ kǎmǎ zikǎ kronikarii *ks vor-*^{D. Chr. 1733.}
ba ȃnekato, dar kǎ sǎfletǎ bǎnǎ mi blǎndǎ. Kǎ ȃcestǎ Domnǎ ȃǎ venitǎ o mǎlgime de Greȃi, kari ȃǎ ȃnșkatǎ dregȣtoriiile ģerei. Elǎ trȃta ne boeri kǎ distinkȣisne: kǎ tǎte ȃcǎste nǎmai ȣnslǎ din nǎminteni, Visternikulǎ Tǎderǎ Paladi, ȃvea favorile sale; ȃei-l-ȃlȣi eraǎ desnreȣȣii. ȃar Greȃii, nre-kǎmǎ s'a zisǎ, okǎpǎndǎ tǎte fǎnkȣisnile, fȃȃeǎ o mǎlgime de ȃbǎsǎri mi kǎpȃtaǎ lefi ȃnsemnate. Pe lȣngǎ ȃcǎste toȣi ȃntriganȣii mi ȃnmelȣtorii, nrekǎmǎ mi vre o zȃȃ ģiitorii mǎritate ale tatǎlǎi seǎ kǎ bǎrbȃii lorǎ, eraǎ ȃn dregȣtorii mi nriimeǎ lefi din Visterie. Pentru kǎ sǎ pǎte ȃntreginea atȃtea keltȣeli, Konstantinǎ Vodǎ skotea neȃȣetatǎ la dǎri, ȃn kȃtǎ adȣogǎndǎ linsǎ de prodȣkte mi mortalitatea ȃn vite, ȃe ȃǎ ȣmatǎ doi ani d'a rǎndǎlǎ, ȃȣnsese ģeara ȃn ȃea mai mare miserie. Dǎru ȃseminea stare de lǎkrǎri, vȃ-

*

zîndă kă nă mai pôte stôrce biata Moldova, a înčenstă a intriga la Konstantinopole prin agenții sei pentru ka să treacă earșii la domnia ȕeri Româneștii. Iar domnia lăi a prelîngită dăoi ani mi mēse lăni.

DOMNULU LXIII.

A doa domnie a lui Grigore Vodă Gica.

Acestă Domnă, strămutată iarșii la Moldova, prekmă
 D. Chr. 1736. } s'a zisă, fiindă kă'mi strikase relațiunile mi intimitatea kă vrăslă seă Konstantină Vodă, viindă la Moldova, astă dată niș n'a voită să se întâlnească kă elă în kale; ȕi ne kîndă Konstantină Vodă Mașrokordată trecea anskândă drămlă Brăilei, Grigore Vodă trecea pe valea Siretăslă, anskândă pe akolo drămlă sure Iamă. Kă tôte kă elă din natăra sa era omă blîndă, însă din natima personală ȕe avea asăpra vrăslă seă, a arănkată tôte ȕra asăpra omeniloră lăi Mașrokordată. Pe dăoi boeri mi anșme Vistieră Paladi mi Sands Stărzea, bînsindă-i kă ară fi konskrată la strămutarea lăi, i-a păsă îndată la înkisóre săb pretekstă kă aș făkă abășeri în dregătoriile loră.

Acesta a înčenstă iarșii a skôte dări năoi pre ȕeară: banii Steagăslăi, dări pe boeriă mazăli, ȕe preoți mi pe biseriȕi, kăte ȕinȕi lei de kăȕșmă, kăte ȕnă leă de kasă, kăte ȕnă zlotă de vită mi altele de aȕestea, kare anșasă kă mare greă ne biata ȕeară, stôrsă de atătea kalamităȕi. Nă era destăslă linsa mi fômetea kare domnea înkă din timăslă lăi Mașrokordată, mi lăksitorii îndată dăpă venirea aȕestă Domnă se însăymăntară de ȕnă kstremășă înfrikomată kare a dărată mai o oră, de ȕismă mi de felărite semne ȕe se arătaș pe ȕeră.

Întămplîndă se ka să se strice paȕea dintre Pôrta Otomană kă Rășii, Grigore Vodă a pîiimită ordină ka să meargă la Kartală pe Dănăre, ȕnde se afla Vizierăslă. De akolo elă a fostă silită să rîndăească felărite provisiuni, prodăkte, kară, vite, kerestele, mi alte mălte nesfărmite angării

nentr̃ trebsingele om̃tirei. D̃ñz̃ ayeasta, srm̃nd̃s-se r̃s-bois̃l̃s̃ k̃s R̃sm̃ĩ, T̃srg̃ĩĩ ãs̃ fost̃ b̃t̃s̃g̃ĩ ñs̃ ñm̃aĩ în Krimeea dar mĩ ne l̃ts̃rile Moldovei la Xotiñs̃. Grigore Vod̃z̃ Gika, k̃sm̃s̃ a ṽz̃st̃s̃ k̃s R̃sm̃ĩ vor̃s̃ s̃z̃ oks̃ne g̃eara, a r̃nd̃sit̃s̃ indat̃s̃ Kaimakam̃ĩ mĩ a f̃k̃st̃s̃ p̃reparativele de nlekar̃e s̃ñre Galag̃ĩ. R̃sm̃ĩ, intr̃nd̃s̃ în Iam̃ĩ la 3 Sentemvrie 1740 s̃sb̃ General̃s̃l̃s̃ Mis̃ñxeñs̃, ãs̃ fost̃ p̃riim̃ig̃ĩ de k̃tre Mitropolits̃l̃s̃ mĩ t̃ót̃s̃ boerimea k̃s mare ent̃s̃ias̃m̃s̃. D̃ñz̃ ayeasta R̃s-mĩĩ ãs̃ oks̃nat̃s̃ t̃ót̃s̃ Moldova, iar trebile g̃erei se k̃rm̃s̃ea de k̃tre Kaimakam̃ĩ l̃s̃s̃ag̃ĩ de Grigore Gika, karĩĩ f̃ỹceãs̃ es̃ch̃es̃r̃ĩ mĩ ab̃s̃s̃r̃ĩ f̃ỹr̃z̃ ñĩc̃ĩ o temere ¹⁾. Dar ne l̃ng̃z̃ R̃sm̃ĩ se afla mĩ s̃ñs̃ f̃is̃ al̃s̃ l̃s̃ĩ D̃s̃mitram̃k̃s̃ Vod̃z̃ Kantemir̃s̃, Konstantiñs̃; ayeasta, aṽnd̃s̃ natim̃z̃ ne Grigore Gika înk̃z̃ p̃nz̃z̃ a ñs̃ f̃s̃gĩ la M̃s̃skalĩ, a f̃k̃st̃s̃ ne General̃s̃l̃s̃ de ãs̃ ris̃init̃s̃ K̃srg̃ile dom̃ñes̃t̃ĩ de la Fr̃sm̃ósa; d̃ñz̃ ayeasta a

1). R̃sm̃ĩĩ ãs̃ imp̃r̃s̃s̃ Kaimakam̃ilor̃s̃ mĩ boerilor̃s̃ Moldoveñĩ de ãs̃ s̃sb̃-akris̃s̃ akt̃s̃l̃s̃ s̃rm̃s̃tor̃ĩs̃:

- 1° S̃z̃ f̃ie Moldoveñĩ krediñc̃ĩom̃ĩ k̃s t̃ót̃s̃ înima imp̃r̃z̃g̃ieĩ R̃s̃sieĩ.
- 2° S̃z̃ ñs̃ aib̃z̃ Moldoveñĩ res̃p̃nd̃engie k̃s nenrieteñĩ imp̃r̃z̃g̃ieĩ R̃s̃sieĩ.
- 3° Boerĩĩ p̃ribeg̃ĩ k̃s Grigore Vod̃z̃ s̃z̃ se înt̃ór̃k̃z̃ tog̃ĩ p̃nz̃z̃ intr̃'s̃ñs̃ ãñs̃; iar karele ñs̃ s̃'ar̃s̃ înt̃ór̃ce p̃nz̃z̃ la ãñs̃l̃s̃ s̃z̃ ñs̃ aib̃z̃ ertare.
- 4° Dõz̃z̃-z̃eṽĩ de mĩĩ de óste s̃z̃ erneze g̃eara mĩ s̃z̃ o x̃r̃neask̃z̃. mĩ s̃z̃ mãd̃z̃ p̃riñ t̃s̃rg̃s̃r̃ĩ ñre s̃nde s̃'ar̃s̃ sokotĩ.
- 5° Treĩ mĩĩ de salaxorĩ s̃z̃ ñs̃ l̃ñseask̃z̃ p̃oste tog̃ĩ ãñĩ, s̃z̃ l̃skreze p̃re la c̃et̃s̃g̃ĩ la c̃e ar̃s̃ trebs̃ĩ.
- 6° Pentr̃s̃ ómenĩ de óste c̃e vor̃s̃ fi bolnaṽĩ, s̃z̃ kelt̃seask̃z̃ k̃s d̃ñm̃ĩĩ la anlik̃z̃, s̃z̃ le dea oget̃s̃ mĩ s̃s̃s̃rois̃.
- 7° Of̃ĩcerilor̃s̃ c̃e vor̃ fi k̃s ayele dõz̃z̃-z̃eṽĩ de mĩĩ de óste, iar̃m̃ĩ s̃z̃ le dea c̃e le ar̃s̃ trebs̃ĩ.
- 8° Moskal̃s̃, Grek̃s̃ sãs̃ al̃g̃ĩ ómenĩ str̃z̃inĩ, s̃z̃ ñs̃ înkap̃z̃ ñĩc̃ĩ la o di-reg̃s̃torie în g̃ear̃z̃; c̃ĩ ñs̃mãĩ k̃s neg̃s̃g̃s̃torie.
- 9° K̃z̃g̃ĩ boerĩ mĩ k̃z̃g̃ĩ sl̃aj̃itorĩ c̃e ñ'or̃s̃ fi la vre-o dreg̃s̃torie s̃z̃ înka-leye s̃z̃ mearg̃z̃ k̃s tog̃ĩ la óste, mĩ leaf̃z̃ s̃z̃ le dea imp̃r̃z̃g̃iea. Iar bir̃s̃l̃s̃ mĩ nevoea g̃erei c̃e le-ar̃s̃ fi partea s̃z̃'m̃ĩ dea.
- 10° Nõz̃z̃ z̃eṽĩ de p̃s̃ng̃ĩ de bañĩ, s̃z̃ dea niokons̃l̃s̃ l̃s̃ĩ Minix̃s̃.
- 11° O s̃s̃t̃z̃ de p̃s̃ng̃ĩ de bañĩ s̃z̃ dea masa l̃s̃ĩ Minix̃s̃ în tog̃ĩ ãñĩ, karĩĩ bañĩ f̃ỹcea dõz̃z̃-s̃ñre-z̃eṽe mĩĩ de galbeñĩ de ãs̃r̃s̃ óng̃s̃rem̃t̃ĩ, galbe-ñs̃l̃s̃ s̃m̃bla natr̃z̃ leĩ ne ayea vreme.
- 12° Nime s̃z̃ ñs̃ t̃s̃g̃d̃seask̃z̃ b̃skate sãs̃ x̃aine, sãs̃ bañĩ t̃s̃rg̃es̃t̃ĩ, sãs̃ gre-c̃em̃t̃ĩ k̃s k̃s k̃ans̃l̃s̃ vor̃s̃ da seama.

se inventaș sisteme financiare, kare de kare mai memtemșgite pentru ka sș storkș avstlș lșksitorilorș sșteni. Greștăgile țe apșsaș ne deargș fșceaș ne ómenī de emigraș peste xotarș, saș șmblaș fșgarī prin mșngī mī prin kodri mī mșlgi periaș de frigș mī de fóme.

Acestș Domnș a înkinatș sșntlșlī Mormântș Monastirile Taslșlș, Kaminslș, Soveja mī Pobrota.

Nș apșkș însș a ímulini anslș, mī în 6 Iulie 1743 Pórtalș destitș mī-lș adșse la Konstantinopole, iar în lokș-í trimise ne fratele seș Ioanș.

DOMNULU LXIV.

Ionă Vodă Maurocordatū.

Kronikariī în domniea acestșia se mșrgineskș a înse-mna mai kș seamș dșrile țeale grele țe se ímpșneăș ne deargș; în kștș lșksitorī, de mșlte vrkș-ritșrī țe se skoteăș, ímī șvideăș vitele pentru ka sș skane de tirșniile ímulinitorilorș. „Iar boerilorș le pșrea bine (zice Enake Kogłnișeanș), kșvī mșnka fiemte kare mī avea rđdikțșrī de la acestș Domnș; mī țeī mai mșlgi boerī de la acestș Domnș s'aș rđdikatș, alesș țeī țe medeaș la deargș, mī de atșnșe aș fșkstș banī togi boerīi.” Demoralisarea pșnș într'atșta perdșse șșfetele mī inimele boerilorș Moldovenī în kștș, departe de a se face modele de virtște mī apșrștorī aī ímulagilorș, rivalisaș kș Grevī în mșnkștorī mī desbrkștorī. Íntș adevșrș din timniī a-șemștiea kaniī s'aș stłniī dereī aș ínșenștș a eservita křșzimea asșupra komnatricilorș lorș sșteni; a-ī vinde ka ne robī, a-ī ímpșrgī ka ne piganī, despșrgindș pșringī de konī, a-ī treșe în zanise mī în foi de zestre, a-ī lșa în kasele boeremti la slșjba lorș mī a-ī mșta de la șnș lokș la alșlș, dispșnșndș de ei ka de robī.

Anromiindșse terminlș de treī anī, Ioanș Vodș trimise la Konstantinopole o denștșvışne de natș boerī ka sș

D. Chr.
1743.
D. I. Canta
și Enache
Cogolnicean

Keltelile esilsīši seš, plata firmanlsī de gragiare mi dobēndirea Domniei, īnsērcinase pe Grigore Gika kē o msl-gime de datorī. Īndewertš cherkē elš ka sē stoarkē bani din gearē kē īmpēreri de felsrite dēri. kēvī geara era foarte stoarsē de predecesoriī sei mi astē datē nē mai avea che lsa. De ačeeā lēkrē prin toate mizloavele la Konstantinopole, mi īn sfēruitš īsbēti a kēpēta Domnia gerei Romēnēwti, kare era mai bogatē de ktē a Moldovei. Astē felīš, dēpē mēnte lēni de domnie, se skimbē iargēmi kē Konstantinš Vodā Mavrokordatš, karele era Domnš īn geara Romēneaskē. Astē datē īmpērkēnduse Domniī, s'aš īntēlnitš la Fokmani mi, dēpē che aš netrekstš īmpresnē treī zile, a plekatš fiewte kare kētre tronslē seš.

A treea domnie a lui Constantinū Vodā Mavrocordatū.

Dēpē mēse domniī sūkcesive, adikē natrē īn geara Romēneaskē mi dozē īn Moldova, Konstantinš Ma-
vrokordatš veni kē a treia Domnie. Istoriķslē Fo-
tino īn istoriea ačeeastā n'a nomenitš nimika desure marea re-
formē kare ačestš domnš fēkzse īn anslē 1746 īn geara Ro-
mēneaskē. Ačeeastē reformē era emančinarea *Rsmenilorš*, saš
a lēksitorilorš plēgarī kariī prin abssslē proniatarilorš a-
jēnsese ka mi čei din Moldova īn stare de robie. īn 5 Av-
gustš 1746 Kostantinš Mavrokokordatš konvokē o adnare
generalē de boeri īn geara Romēneaskē mi īnkeiē sūš aktš
kē jērmēntš nentē ačeeastē fantē mare, kare indirektš da
ssfiētš mi tērie nācionalitēgi Romēne. Adnarea geri Ro-
mēnēwti atēnčē deklarē kē „Ea nē kēnoamte mai greš mi
mai mare pēkatš de ktē a avea nre fragiī nostri čei īntrē
Xristosē sēb jēgslē robiei noastre, de vreme čē Sfēnta E-
vangeliea ne zīčē: „*Isbeuite nre anroačele tēš ka īnssui nre
tine.*“ Ka smētori darē ačestēi porēnči, nē trebse sē ro-
bimš nre fragiī noutriī; kēvī robiea n'aš fostš de ničī sūš
folosš, čē īnkē sūš običēiē de mare pagēbē ssfiētelorē noa-

D. Chr.
1748.

stre, r̃mas̃z fiind̃z de la str̃mom̃i ka sũz blestem̃z as-
ura kanetelor̃ noastre.“ Acheastam̃i ad̃nare xot̃r̃i: „Mai
m̃lt̃z nent̃z sm̃zarea s̃fletelor̃ noastre, mi a p̃ringi-
lor̃, a momilor̃ mi a str̃momilor̃, ka or̃i la cine din
neam̃s̃l̃ boeresk̃, sãz la monastiri, vor̃ fi R̃sm̃ñi k̃z mo-
miile lor̃, momiile s̃z r̃m̃ze la st̃p̃ñirea noastr̃, s̃z
st̃p̃ñim̃z k̃zm̃z mi p̃ñz aks̃m̃z; dar k̃t̃z nent̃z kanetele
R̃sm̃nilor̃ f̃r̃z de momie, kare dintre noi va ṽrea din
b̃ñz voiña l̃i ka s̃i erte nent̃z a sa pomenire, bine va
face; ear̃z de ñz va ṽrea s̃z fak̃z acheast̃z f̃chere de bine
s̃flet̃s̃l̃i sẽz, s̃z al̃b̃z a face achei R̃sm̃ñi k̃zm̃z vor̃
ñstea, mi s̃z dea bañi de fiente che kañz k̃te taleri ze-
che mi s̃z se resk̃m̃ñere, mi k̃z võe de va fi st̃p̃ñs̃l̃i
sẽz, mi f̃r̃z de võe.“

Trei añi în sm̃z, în mease aprilie a añs̃l̃i 1749, vi-
ind̃z avelam̃i domñz în Moldova, konvok̃z iart̃m̃i o ad̃nare
general̃z, komp̃s̃z de k̃lers̃l̃ eniskonal̃z mi eg̃menik̃z, de
tót̃z boerimea, velig̃i, a doa mi a treia stare mi de al̃z ob-
ut̃ie, kare xot̃r̃i emañpinerea *vevinilor̃* f̃r̃z r̃sk̃m̃p̃zare.

Dar che erãz achei veviñi?

Pent̃z ka s̃z fim̃z îngelam̃i, treb̃ze s̃z ar̃t̃zm̃z k̃z l̃-
ks̃itorii agrikol̃i at̃ñche se im̃p̃r̃giãz în trei klase: 1° *R̃ss-
ũi*, *Knez̃i* sãz *Mouneñi*, karĩ im̃i p̃str̃ar̃z proprietatea mi
libertatea; 2° *L̃s̃raw̃i*, *oameñi sloboz̃i*, *oameñi domneut̃i*, ka-
ri se b̃k̃s̃rãz ñs̃mãi de libertate f̃r̃z a avea proprietate: a-
chestia se komp̃s̃neãz din r̃z̃ym̃i che-m̃i ṽnd̃s̃er̃z momia
f̃r̃z pers̃ona lor̃, — din kolonist̃i ad̃sm̃i de b̃ñz võe, —
din kolonist̃i ad̃sm̃i de b̃ñz võe, — din ostam̃i kari se
liberãz din servig̃; ei l̃ks̃iãz ne momiile boerem̃i f̃r̃z s̃z
fie linig̃i k̃z p̃m̃nt̃s̃l̃, ñsm̃ind̃sse *l̃s̃raw̃i* adek̃z al̃t̃zr̃i k̃z
veviñi sãz *xrisovoliq̃i*. Pent̃z l̃ks̃inga mi lok̃s̃rile lor̃
de xrañz, ei se învocãz k̃z proprietarĩ prin b̃ñz tokmeal̃;
iar mai t̃r̃zĩz se statorñi ka s̃z l̃kreze 12 zile ne añz mi
s̃z dea dijm̃z; 3° *Veviñi* sãz *uerbĩi*, a k̃rora kondig̃isne
era de a fi linig̃i k̃z p̃m̃nt̃s̃l̃: ei ñz ñsteãz nĩci o dat̃z a
se d̃che de ne momie, mi partea b̃r̃b̃teask̃z era deap̃s̃-
rea în servig̃is̃l̃ boerilor̃; iar prin ab̃s̃z̃ aj̃ñose a fi t̃r̃-

tağı ka robı; a fi lsağı în kasele bceremti sure slajb, a fi mstagi de la snş lokş la altslş dşpş nlakslş pronrietarşlş, a fi vşndşğı mi despnşrgıgı koniı de pnşingı, amanetagi mi treksğı în foi de zestre întokmaı ka ıiganıı.

Aceastş de ne şrmş klasş fs emanşinatş de Konstantinş Vodş Mastrokordatş. Póte kş Domnşlş a fşkst'o în intenşiane de a şnori nşmşrlş kontribşitorilorş, póte kş a fşkst'o din simşymşntşlş de şmanitate, destşlş e kş s'a rşdikatş şnş mare blestemş dş asşupra gereı. Póte kş mşlgı din boerı, kondşmı de şniritşlş progressşlş mi alş potriotis-mşlş, aş kontribşitş la aceasta; dar mi mşlgı aş rşmasş nemşlgymıgı. Eatş kşmş strşmowşlş infokatslş anşrtorş alş kestşgnilorş sociale de astş-zı, Enake Kogşlnıceans, karele, ka mi strşnenotşlş seş Mixailş, a skrişş parte din istoria gerı, deskrie fanta aşasta a lş Konstantinş Mavrokordatş:

„Aş mai şkornitş kş nş trebşe boerı şş aıbş veşinı
 „în satele lorş, dşndş ıntire ne la tóte ıınştrşrile ne şnde
 „vorş fi veşinı şş vie la lamı ka şş se desbatş de veşinş-
 „tate, norşnşındş mi boerilorş şelorş şe aş veşinı mi sine-
 „ştrı pentş veşinı şş vie, kşş este ka şş se kaste aceastş
 „prıcinş kş divanşrı. ııi strşngşndşse veşinştatea de pre-
 „ştindene la divanş kş o mare obrşznıcie, kşş ıı fşkşse
 „Konstantinş Vodş de nş bşga ne nimenı în seamş, vıındş
 „mi boerimea de ne afarş şeı şe avea veşinı; kariı dşpş
 „şe s'aş strşnsş kş toğı s'aş orşndşitş ka şş se fakş mare
 „şoborş în Monastirea Trısfetitele. ııi aıa mergşndş do-
 „mnşlş kş toğı boerı akolo, aş înşenşş a face mare şer-
 „şetare, de kşndş şşntş veşinı mi de la şine ııaş kşmpş-
 „ratş, mi ınkşş ııaş kşmpşratş. Atşnşe aş rşşşşşşş toğı boe-
 „rıı, zıkşndş: Noı nş ı-amş kşmpşratş, şı ı-amş ęşşitş ve-
 „şinı de la momı mi strşmowı nostri, miı şşşşşşş mi
 „noı; Iar aı vınde nş şştemş ka şşı vındemş, şeı şşnemş
 „kşte la o slşjbş a kaseı de ne daş aştorş. Atşnşe aş po-
 „rşşşitş Vodş kş mare şotşşşre şş nş mai fie veşinı de a-
 „ııı în nainte, nşmaı pentş kş medş prin satele boeremı
 „mi se şşşşşşş ne momıile lorş, şş lşkreze kşte 24 de zi-

„le într'ună ană boeriloră vară mi earna, aș să dea kște „dsoi lei de fiente kare kasă mi să lăkreze kște 12 zile ne „ană vară mi earna. Mi xotărândă într'ăvestă kină s'aș „mălgămîț mi boerii, învărîndă Domnăslă ka să se dea ve- „chiniloră mi kște o gidsle Domneaskă kă nechetie Gosnodă, „arătîndă kă de aive înkoave să nă se mai pomeneaskă „vechin, mi să aibă a slăji azele zile de mai săsă pomenite, „dîndă ne azele gidsle ună leș lăi Treti Logofătă mi kște „va parale Skriitorslăi.“

De la avestă Domnă se mai citează ună Xrisovă prin kare se sksteskă de dărule kătre stată boerii kariu nă mai sânt în fonkgisnă. Avestă Xrisovă s'a găsîtă în Odesa, s'a kopiată de D-lăi K. Xărmszake mi s'a tînrîtă în Arhiva Româneaskă ce emia la 1845 săb redakțiunea D. M. Kogălniceană. De mi poartă data din 1737, adică ne kîndă era kă a treea Domnie în țeara Româneaskă, dar ilă citămă aș ka o măsăre finangială a timpăslăi.

Elă a mai năssă dări ne stăni, ne maskări mi ne tă- tănă. dări kare nă mai făseseșă pănă atănche în Moldova. Între alte măsări de îngrijire păslikă, avestă Domnă a păsă la onreală mi ne măsărele nărdăte kare se snekslă kă kōr- năslă loră, mi nă le libera pănă nă'mi găsăa bărbăgi să se măsărite.

Kostantină Mavrokordată a stărsită de a skosă ună Xatixmaismă împărtășă prin kare s'aș denărtată ne togă negăptōrii Tărci kare făceăș mară neorăndăseli în țeară.

Timnăslă avestăi Domnă s'a mai însemnată kă kalami- tatea veniri lăksătiloră mi kă o fōmete înfrikomătă, în kătă lăksătorii trăeăș kă păsne făkstă de kōji de arberă saș de gindă.

Dar ne kîndă se afla într'o zi de veselie, kănsnîndă ne sna din fiicile sale kă ună fișă ală lăi Mixel Voda Răkovigă, priimi de o dată mătire din Konstantinonole kă Pōr- ta 'l-a destitătă mi a răndăsită Domnă ne Konstantin frate- le gineralăi săș; dășă kare, fără măsă întristare, s'a rădi- kată kă toată kasa mi a nlekată la Konstantinonole.

DOMNULU LXV.

Constantin Vodă Racoviță Cehană.

Acestă Domnă, dănuț ce mi-a lsatș firmanslă de rân-
 dsire, a mai meztă la Konstantinople înkă vre o
 trei lăni, trimigândș în lokș'i Kaïmakamș pe snă
 Surtarișlă Iordake nentră kărmsirea trebilorș geri;
 iar la mēnte Dekemvrie a intratș în laiu. Dănuț orândș-
 irea Ministrilorș mi a ispravniilorș, a făktă îndată kon-
 siliș kă tōtă boerimea, mi a pssă la kale amezarea dărilorș,
 pe kare le-a adzogatș mi le-a immslgițș nentră ka sș-mi
 skōtă keltzelele mi datorile ce făkșse la Konstantinople.

Fiindș kă Greții auksase tōte trebile gerei, boeri pș-
 mēteni, vāzndș-se daș la o parte mi fără mijlōce de a
 se folosi de jafșri mi kivermiseală, komulotarș în kontra lorș.
 Deč konspirandș în sekretă, lăară xotărgrea de a pșrgsi
 geara; mi ka vre o patș-zeu de familii de boeri mari mi
 bātrni s'aș rādikatș fără de veste mi aș plekatș neste
 Prstă, xotărgi a se dăce la Tătarī.

Domnslă, inspmēntatș de ačeasta, bānsindș resitate
 sșptărtōre nentră posigișnea sa mi temndș-se ka nă kēmș-
 va asemenea manifestagișne sș nșlă strice în okiū Porgei,
 a renezitș îndată dșoi Greči din ministri sei dănuț ei, kari kă
 dibăcia lorș îi indșlekarș sș se întōrkă.

În geara Romăneaskă fiindș asemenea mari nemslgș-
 miri în kontra Grețilorș, agenșii ambelorș Domni simșindș
 kă Porta pōte voia sș lea mssri ekstraordinare, s'aș inge-
 lesș între ei mi aș făktă tōte kiusrile de aș mijlovitș skim-
 barea Domnilorș dintr'snă lokș intr'altă, nentră kă kă ače-
 sta sș se sșmpere sra pșblikă.

Astfelș denț o domnie nēnsemnată de trei ani mi ze-
 ce lăni, Konstantină Vodă a trekță în geara Romăneaskă
 mi în Moldova a venită Domnslă de akolo Mateis Gika.

DOMNULU LXVI.

Mateiu Gica Vodă.

Mateis Gika era ală doilea fiu ală lăi Grigorie Vodă, D. Chr. 1753. } karele mai fssese Domnă în Moldova. Elă a intrat
D. I. Canta } în Iamă la Islie 1753. Domnia lăi s'a însemnată k
și Enache } adrogirea nămrăslăi Greviloră; dar avestia, înăpă-
Cogălnicén } mântăgi de smirităslă năblikă kare se revoltase în kontra
loră, nă mai eraă atătă de snerbă mi niă se nrea ameste-
kaă în trebile gerei.

Mateis Gika era tănără mi neeksperimentată la tre-
bile gerei: la jădekăgi nă se nrea îngelegea, mi *ve zicea*
boeriă ama gssea mi Măria Sa kă kale. Elă era de natăra sa
veselă, isbea netrecherile mi măierile. De ațeea adese ori
fățea mese mari, la kare kiema din ordină domneskă ne bo-
erii tineri, mi kiară ne Evreii kare aveă femeii frămăse, mi
dăpă țe se desfăță kă felsrite netrecheri, nănea mi fățea jokă.

Din birăile kare skosese în geară Mateis Vodă ad-
nase măgi băni, dară i-ă mănkată togă Grezii kariă eraă ne
lăngă dănsăslă, nătră kare, dăpă țe a emiă din domnie a
trebsiă să se jădițe ne la tribnălele țărēmăi din Kon-
stantinopole.

La anulă 1755 viundă mțire kă a mărită Săltansă mi
s'a făktă înărată Săltansă Osmană, îndată a dată ordină
de s'a ilăminată oramăslă Iamă mi tôte țărgăile de afară, fă-
kăndă-se veselie năblikă în tôte țărgile, lăkră țe nă se mai
făksse năpă atăpă.

Konstantină Vodă Masrokordată, karele se afla la
Konstantinopole de mai măltă timpă mazălită, profiă de skim-
barea Senatsăi Tărgesă mi prin intrigă sale isbăti a kă-
păta iărgămi tronsă gerei Romănemăi. Dăpă ațea sta, Kon-
stantină Vodă Rakoviă, săb protekăisnea partikălară a Vi-
zirăi Măstafa Pama, se strămăț iărgămi la domnia Moldovei;
iar Mateis Vodă Gika, dăpă o domnie de dăoi ani mi mēse
lăni se destiă.

A doua domnie a lui Constantinŭ Vodă Racoviță.

Aceasta veni în Moldova pe la Martie. Domnia lui nŭ se înseamnŭ de kŭtŭ kŭ rŭdikarea dŭrii vŭkŭritslŭi, (ce se întrodŭsese înkŭ de Dŭka Vodŭ celŭ bŭtrŭnŭ) } D. Chr. 1756.
D. I. Canta și Enache Cogălnicŭ
pentru kare a adŭsŭ karte de blestemŭ sŭb-skrisŭ de
cei patru Patriarhi, la a kŭreia cetire aŭ fostŭ faŭt totŭ kle-
rŭlŭ mi boerimea mi kŭte mŭnte gŭrŭnŭ adŭmŭ din fie kare
distriktŭ. Dar kŭndŭ ne de o parte rŭdika o dare ka aŭea-
sta, pe de alta se întrodŭcea Koniga mi altele; kŭci kŭ tŭtŭ
bŭna voingŭ ce ar fi avŭtŭ sŭnŭ Domnŭ ka sŭ sŭsreze pŭa-
ra, greŭtŭgile timnslŭi cereaŭ keltŭslŭi neînltŭrate.

Abia anŭkase a înnlini anslŭ mi, întŭmplŭndŭ-se a kŭdea
din vizirie protektorslŭ seŭ Mŭstafa Pama, destitŭsirea lui se
xotŭrŭ mi în lokŭ-i se rŭndŭi Beizadea Skarlatŭ Gika.

DOMNULU LXVII.

Scarlatŭ Grigorie Gica Vodă.

Domnia aŭestŭia nŭ s'a însemnatŭ de kŭtŭ kŭ } D. Chr. 1757.
Ioan Canta și Enache Cogălnicŭ
jafŭrŭ mi miseriŭ. Iatŭ kŭmŭ deskrie Enache Kogŭl-
niceanŭ epoka aŭeasta:

„Rŭsfertŭrŭ mi anŭkŭtŭrŭ nŭ se sokotea kŭte lŭa toŭi în
„tŭte pŭrgile, sfertŭrŭ mi dŭjdŭi mai ne tŭte lŭnile, mi mai de
„mŭlte ori îndoite, avŭndŭ ne lŭngŭ pŭinstŭrŭ ōmenŭ Greŭi,
„la kariŭ aŭei de lokŭ nŭ kŭsta prea bine, kŭ n'avea niŭi o
„kivernisealŭ. Mi ama kŭ mare strŭmniŭie netreŭea aŭea
„domnie; iarŭ zikŭtŭrŭ, jokŭrŭ, mi nlimbŭrŭ de agŭensŭ.”

Skarlatŭ Vodŭ Gika, îndemnatŭ de Greŭii ce îlŭ înkon-
jŭraŭ, a voitŭ sŭ strŭie legŭtŭra ce se fŭkŭse pentru anslă-
rea vŭkŭritslŭi. Mitropolitŭ mi kŭ episkopiŭ se opŭserŭ kŭ
toatŭ nŭsterea lorŭ. Dŭnŭ aŭeasta Domnslŭ avŭ rekŭrsŭ la
Konstantinopol, de rŭnde mi isbŭti a skoate sŭnŭ firmanŭ
pentru reintrodŭcŭrea aŭemtiŭ dŭrŭ grŭŭioase. Nŭ anŭkŭ
însŭ a se nŭne în lŭkrare mi veni mŭtŭre kŭ Pŭrta Otomanŭ,

destituziunii ne Domnului din geara Românească a răndăsit
ne el în locu'i.

DOMNULU LXIII.

Ioană Teodoră Vodă Calimachă.

Eată un domn Român în epoca Fanariilor. Io-
 D. Chr. 1758. } an Teodoră Kalimachă era fiul unu Teodoră Kăl-
 D. I. Cantă } mătăsă proprietar mikș din distriktul Orheiului.
 și Enache } Tatăl seș 'la trimis de mikș la Liov în Polonia,
 Cogălniceu } de unde s'a întors kă kumtinti perfecte în limba Latină
 mi Polonă. Tătarul Kalimachă făcuse învățat de
 de Nikolae Vodă Mavrokordat, mi trimisă kă Sekretar ne
 lângă fratele seș Ioană Mavrokordat, ce era mare dragoman
 al Porții la Konstantinople. Akolo, după ce Ioană Ma-
 vrokordat s'a făcut Domn în geara Românească, Kăl-
 mătăsă (karele lui greviză nămele în Kalimachă), rămasă lo-
 kotenent al seș vre-o un-sura-zecă ani. După aceea Ka-
 limachă veni în Moldova ne timpsul lui Grigore Vodă Gika
 mi, întrebă singur fiind în mai multe dregătorii, ajunse re-
 nede la rangul de Medelnicher; apoi făcuse trimisă iarăși kă
 Sekretar ne lângă Aleksandr fratele Domnului Gika ce era
 dragoman al Porții. Mărind Aleksandr Gika, Kalimachă
 kă unșă ce se întodăsesă nintre oameni înflinți ai Por-
 ții, trase laarea aminte a Vizirului mi se făcuse lokotenent
 de dragoman, mi după aceea se întări kiară defenitiv, mi
 servi astă-felă vre-o douăzeci mi doi de ani. După ser-
 viciile lui krescândă mi konsiderașinea, împăratul îl
 dăru kă domnia Moldovei.

Între oamenii ce adăse de la Konstantinople kă sine
 Kalimachă Vodă, avea mi ne un Grekă anume Stăvrake,
 omș foarte kapabil, însă viclean mi lakomș kă unș Fa-
 nariot. Kalimachă ne se năsea desigur de el, fiindă kă
 ne de o parte îl era rekomandat de Vizir, iară ne de alta
 fiindă kă îl era neamrătat trebător în trebile guvernului,

ka omș inteligentș aktivș mi esurimentatș. Dar, dșnș kșmș sșsnș kronikariș, Stavarașe, nșindș *banș ne boeriș mi ne Mș-nșstiriș, mi ne Jșnsșese kai dc Menșzilș, Podeniș mi Pogonș-rișș mi altele*, elș imș atrase șra nșblikș mi boeriș ăși mariș inșenșrș a mșrmșra in kontra lși. Stavarașe, nentș ka șș se asigșreze, skrișe la Konștantinopole mi skoase șnș fir-manș ka șș ekșileze ne boeriș ășiș ameringș. Astș-felș Logofștșlș Ioanș Bogdanș, Logofștș Manolake Kostake, Vor-nikșlș Kostantinș Balmș, Vornikșlș Dșmitramkș Paladi, Vornikșlș Lșnș Balmș, Sșștarışlș Filinș Katargiș, Vorni-kșlș Ionigș Ștrșzeș, Ștolnikșlș Vasile Negelș, Ștolnikșlș Konștantinș Rimkanș, Nikolae Bșxșmș, mi Ionigș Kșza, fșrș de o datș ridikașđ de Arnșșđđ mi Țeasmiș imșșrștewșđ mi transportașđ in Asia la Samșon-Kaliș mi la Ionikalisi. Atșnșđ boeriș ăș aș rșmasș in ęearș s'aș revoltatș mi mai tare mi, urofitșndș de okazisnea șnei zile de țergș (iarma-rokș) kșndș era o mșlgime de ponorș adșnatș in Iamș, aș agșđatș o revolșșisnea nșternikș. Stavarașe, kș Arnșșđđđ de gardș Domneakș s'a barikadatș in kșrtea palatșlși. Po-ponorșlș țarbatș, nșvșli kș șrlete, mi șnarse porșile palatșlși ășerșndș kanșlș lși Stavarașe. Așesta inșș, vșzșndș kș kș kșđđ-va oamenș șșimș nș se inșpșimșenta ponorșlș, kșștș de fșgș; mi, skimbatș in șaine Șrșșewșđ, se strekșrș pșn-tre mșlgime, mi prin Galașđ trekș la Konștantinopole. Po-ponorșlș, dșnș ăș kșlkș palatșlș, negșsindș ne Stavarașe, se mșlgșmi a-miș rșșșșna kș kște va inșșlște așșura ășelorș-l-alđđ Greșđ, mi dșnș așeasta inșenș a ășere de la Domnș ne Boe-riș ekșilașđ. Domnșlș, promiđđndș kș va adșșe ne Boeriș, revolșșisnea s'a așșmșșratș.

Ekșilașđ in adevșrș nș țarziș aș reintratș in ęearș, mi Domnșlș, arșnkșndș toatș vina așșura lși Stavarașe, s'a imșșkatș kș el.

Kalimaxș Vodș, gșsindș finangele ęeriș in prșstș stare mi, nenșșndș ințșmșina ășerile Șrșșilorș, kș toatș dragostea ăș avea nentș ęearș, kș tőtș bșșștatea inimi mi nietatea șș-fletșlși șșș, veni la xotșrșre ka șș reintrodșkș Vșkșritșlș. Mi-tronolitșlș Iakobș inșș pșferș așđ da dimisishnea de kștș șș

se învoească la o mîsere legată cu blestemă. Atunci Domnii aduse pe fratele său Gavrilă, ce era Arxierul la Salonică, mi lă făcă Mitropolită Moldovei. Dar mi ačesta niŭ într'ună kină nu se zni la reintrodučerea vîkărităsi. Domnii atunci, făkîndă adunare de boeri mi arătîndule greutățile mi nevoile gherei, ei aș kibzîtiș ka sî se skoapî o dare extraordinară nîmai pe ună ană sîb nîme de ajstoringî: kîte 11 lei, 4in4i mi jîmîtate, mi 3 lei de komă (ogeakă) nentî fie kare kasî.

Dînz ačeste Kalimachă Vodă, kîrmiș gîara cu blîndege mi cu dragoste, atrîgîndă-mi iăbirea generală. Dar dînz împlinirea de trei ani, de o dată nîrimi utire de la Aŭgeniî sei din Konstantinonole cu dîstîtsirea lăi s'a determinată dînz stîrîingele Domniloră mazili de akolo. Elă nu se tîrbîrî, kîvî în vîrsta în kare ajînsese, Domniea î pîrea sîrçinî. Peste kîrîndă însî nîrimi din noș utire cu Poarta, konsiderîndă serviciile mi karaktersiș seș, aș nîmită pe fiisă seș Grigore Domnă ală Moldovei. Dînz kare aștentîndă venirea sa. l-a așezată elă singră în skasniș Domneskă, lăkrî ce nu se mai întîmulase de kîndă gîara s'a nîsă sîb protekçisnea Tîrviloră.

Astă-felă bîtrîniș Domnă a mai netrekătiș kîte va zile cu fiisă seș în Iamî, mi apoi dîndăi cea de pe sîrmă bine kîvîntare mi cele de pe sîrmă konsiliîri, a pîrçesă mi s'a dîsă la Konstantinonole.

DOMNULU LXIX.

Grigorie Iônă Calimachă Vodă.

Ačestă Domnă, dînz ce s'a așezată în domnie, a în-

D. Chr. 1761.	} tîrită în fîkçisnile loră ne tonî dregîtoriî ce rî-
D. I. Cîntă	
și Enac Cogînicîn	

tîsese de la tatălă seș. Elă fiindă ne eksperimen-

D. I. Cîntă	} tată în tîre bile gherei, îmi lăz tîtă înkrederea în ei,
și Enac	
Cogînicîn	

mi din ačesta nu pîgîine nemîlgîsmiri se ridikarî în gîarî;

kъчѣ Grecii lakomî fъчаѣ че le eraѣ voca mi skoteaѣ felъ-rite dъrѣ че апъсаѣ ne lъkъitorѣ.

Grigore Vodъ Kalimaxъ, fiindъ neînsъratъ, trimise la Konstantinonole mi adъse ne fѣka lъi Aleksandrъ Vodъ Max-rokordatъ, kъ kare s'aъ kъnsъnatъ aich. Dъnъ o domnie de troѣ anѣ, în kare nimikъ însemnatъ nъ s'a petrektъ în geara aчeasta, intrigile Fanarъlъi isbъtirъ alъ destitъa: Pôrta, rъndъindъ Domnъ ne Grigorie Aleksandrъ Gika, kѣmъ ne Kalimaxъ la Konstantinonole.

DOMNULU LXX.

Grigore Alessandru Ghica III.

Aчesta a kъrъtatъ domnia în anslъ 1764 ne la fevrъarie. Sosindъ la Galaцѣ, boerѣ че 'l-aъ emitъ înainte
 'l-aъ vъzstъ akompaniatъ de faimoslъ Stavarake,
 dil a kъrъea kazzъ se revoltase geara în timnslъ
 bъtrъnslъ D. Kalimaxъ. Dar elъ, vъzъndъ mъrmъra generalъ a gereѣ în kontra aчestsѣ omъ, îndatъ îl mi întorse la Konstantinonole. Dъnъ aчesta viindъ în Iamѣ, dъnъ че aъ nъmitъ ministriѣ mi administratorѣ, le a datъ mare porъnkъ:
 „Ka sъ fie kъ mare drentate sъravilorъ, neîngъdъindъ ne ni-
 „minea ka sъ'ї kalче mi sъ'ї nъnъstъeaskъ, kъчѣ de va aъzi
 „kъtъ de nъginъ, kъ aъ nъzitъ хatъrslъ kъiva, mi va veni
 „vre snъ sъrakъ sъ jълъeaskъ, atъnче kъ mare nedeanъ fl
 „va nedensi, fъkъndъ marѣ drentъцѣ tъsrorъ; arъtъndъ tъs-
 „rorъ boerilorъ, ka sъ se nъzeaskъ fiemte kare, de a lъa
 „mitъ de ne la sъravѣ, kъtъ de nъginъ; mi de va veni la sre-
 „kele Mъrieѣ sale, sъ fie în mtiingъ tъsrorъ, kъ se va ne-
 „densi kъ mare nedeanъ, nekъtъndъ-ї niчѣ nikъ de хatъrъ,
 „de va fi mi boerъ mare, orѣ mi rъdъ, de vreme kъ Dъm-
 „nezeъ 'l aъ trimisъ într'aчestъ nъmъntъ, ka sъ nъzeaskъ pre
 „sъravѣ, mi sъ'ї fie milъ de dъnъцѣ.”

Aчestъ Domnъ s'a arъtatъ perfektъ în tôte. Pe lъngъ instrъkцiъne solidъ, elъ noseda mi o deosebîtъ nъчepere

*

nențră administrarea ȝerei. Elș a făkstă lăngă Mitronolie niunte kase mari mi frsmôse destinate nențră învâțătăra ȝă-nimeî; nențră aȝeasta ameză mi trei profesori kă leafă bș-nă, nențră limba Elină, Greȝeaskă mi Romăneaskă. Elș ȝelș întăis făks ȝimnele în oramă: șna în pórta Goliei, mi alta în pórta Sf. Sniridonă. Pe lăngă aȝeste totă elș fă ȝelș întăis karele avă ideea de a introdȝe fabriȝă în ȝeară: făks în anroniere de Iamă, la Kipăremti șnde se imuresnă Baxlăislă kă Jijiea, o fabriȝă de postavă kă menteri adămi din străinătate.

Grigore Vodă Gika, văzândă kă între alte obiȝeșiri deȝrădătóre domnia mi mania lăksăslă între boeri; obser-vândă kă nențră ka să'mi îndestăleze o asemenea noftă ne-bșneaskă, boeri șă kă'mi perdeăș avereă șă kă se de-daș la abșșiri în servirișrile ȝe li se înkredingăș; văzândă aȝeasta, sokoti ka să făkă elș înșămi eksemnă de modestie. Deȝi într'o zi a emită fără de veste la Divană imbrăkată kă Libade mi ȝăsbé de postavă făkstă în ȝeară, lăkră de kare fôrte se rășinară boeri ȝe eraș strălsȝitori de ȝăine skăm-ne; dăpă kare toȝi șrmără eksemnă Domnăslă kiară de a doăa zi.

În zilele aȝestăi Domnă s'a zidită în Mitronolia ȝea vekă din Iamă Biserika Sf. George kare eksistă mi pănă astăzi.

La anăș 1766 Aȝăstă 12 elș liberă șnă Xrisovă, min kare întări nriileȝrile boeriloră, nșindă stavilă ómeniloră promti de a intra în rândăslă boerimiă. Dar dăpă dăoi ani mi noă lăni de domnie, fiindă kă n'ăș voită să keltăskă kă Măkarelăslă, Pórta 'l-a destătată, rândăindă în lokăslă seă iarămi ne Grigore Vodă Kalimăxă.

A doăa domnie a lui Grigore Vodă Calimăxă.

Kăpătândă Domnieă de a doăa oară, Grigore Vodă

Kalimaxă își lăsa adio de la familia tatălui său din Konstantinople, mi împresură cu familia sa mi cu o mlaștină de Greci din Fanar și veni la Moldova. Aice boerii, cari se născuseră cu absențele mi cu korpnișnea, îl urimire cu multă afekțiune, știind că Domnău este moale mi ne esperimentat mi cu o stăruie fără trebile dăru plăt.

Kalimaxă însu de astă dată voi să se arate mai aspru către boerii. De aicea și din ei nemulțumiri cu ne li s'au dat posturi, în număr de opt-sprezece, să emigrat la Tatar mi de akolo să fără arzeri (știri) către împărie mi să trimisă ne știri din ei la Konstantinople. Nimikă însu n'au isprăvit, căci Vizirul, fiind amikă intimă al lui Grigore Vodă, se mărini a scrie Xanșu că să trimisă ne boerii la șma lor, iar Dămnău îi rekomandă că să ikonomisească lăcrile să ne mai vie asemenea plătgeri la Împăratul. Dăru aicea emigrații se întoarseră, mi Domnău îi urimi cu onore mi îi năse în fărăniș, prekmă le plăcea.

Între aicea, deara era foarte greș apăsă cu keltșele mi cu angriile; căci Polonia, ajungând a cădea în mâinele Rșmilor, Tșchia se temea să ne sufere aicea și soartă. De aicea la Xotin, la Bender mi la Krimă se trimetea omii Tșchiu neînțetă, dănd mare știrare Domnău mi lăksitorilor.

Înceind să știri domni, Agenții lui Grigore Vodă isbătiră a căpăta Măkareșul (firmă de înșire) în lăna lui Ișie 1768. Dăru aicea boerii Greci, vărând ne de o parte greșăgile dăru iar de alta cu Domnău se servea mai multă cu boerii nămănteni, să înșetă a emigra mi a se dăru la Konstantinople, nătră că stăru înșetă în kontra Domnău.

Relășările dintre Rșia mi Tșchia strikând să totă, Katerina II ridică o armă năternikă mi o trimise săb komăndău univineșu Galigin asșura Moldovei. În lăna lui Aurilie anul 1769, Rșmii bătă la Xotin și kornă de dăru-zău mi Tșchi, cari era săb komăndău lui Karaîmanș

Пана. Дунъ аyeasta în Islie Galigină bѣтs anș altș kornă de Тѣрѣи la Vѣскѣгѣ, desure xotarslă nordikă ală Moldovei, mi o flotilă Тѣрѣaskѣ fș nimicită anroane de Vozia.

Vizirslă, rѣdikѣndș-se kș tôte nșterile Тѣрѣiei, aș tre-kștă prin geara Romѣneaskѣ în Moldova mi a tѣbѣrītă ne valea Prѣtslăi la Movila Rѣbiei. Akolo Domnslă 'i-a emită înainte kș kѣгѣ-va boeri ka sѣlă felicitē. Vizirslă însѣ, a-гѣгѣată de intrigile Greiloră din Fanarș mi, nemăгѣmită de molștatea lăi Grigore Vodă în nregѣtirea provizisniloră, îndată ilă nșse în feare mi ilă trimise la Konstantinonole, snde îmпреnă kș agentălă seă Nikolae Drakș (saș Săгș) fș-rș sѣrѣnșrăгѣi ka trѣdștori kaszei Тѣрѣiunti.

Ayestă Domnă a amezată darea Goumtinei (oeritălă) kș-te zeye banī de oae, kare se înчeпșse înkă de la Ioană Masrokordată mi kare kontribsi a îmăгѣina foarte tare aye-te animale în geară.

A patra domnie a lui Constantină Maurocordatū.

În grelele îmпреjșrări în kare se afla Hoarta Otomanș, { D. Chr. 1769. Canta și Cogălniceu sokoti a trimite ne чelă mai kredinчiosă omă ală seă la Domniea Moldovei. Kostantină Mavrokordată, investită de a patra oarbă kș Domniea la 29 Isnie 1769, nlekă îndată la Moldova. Чea întăiș grije a sa fș de a proksra provizisni de nștritsră, de kare Тѣрѣii aveă mare nevoe. Terorismălă domniea în tôte geara: însămi Domnălă mergea din sată în sată kș slșjitori mi kș zanчii, mi anșka kș mare tѣrie ne boeri mi ne sѣtenī ka sѣ arate gro-nile în kare гѣneăș askѣnșe grăslă mi orzelă de frika inva-zisniloră.

Dar kș tôte nșterile nșmeroase ale Тѣрѣiloră, Mșska-līi ori snde s'aș întălnită kș ei 'i-aș bѣtștă mi 'i-aș zdrobită kș totălă. În fine Vizirslă kș rѣmăгѣgele omtirei sale a sokotită ka sѣ se retrăгѣ. Ayeastă mimkare se mi efektă, mi ne la kapătslă lăi Sentemvrie mai tôte Moldova se kō-nrinse de omtile Rșsemti. Konstantină Vodă, karele se a-fla în arieră garda Тѣрѣeaskă, întърziindșse la Galăгѣi kș

trezirea omirilor nese Dnre, fs lovit de kornsl vo-
lontirilor Rseut, mi, prins impregn k mai mslg Tgr, fs
transportat la Iamf. Aice, k tote k fsse destsl de
bine tratat, dar ptimind de o ran ce knptase la Galai,
la 4 Dekemvrie a mrit.

Astfel iu termin zilele Domnsl Konstantin Mx-
kordat, dn ce domnise n geara Romneask 16 ani n
mese rndgr, iar n Moldova vani n patz rndgr.

Interegnul Rusecu.

Dn ce a kmpins Galai, Rsiu s'a iutins repede-
de mi asura gerei Romnemt, lnd Brila mi
Bkremti, prinznd tot odar mi ne Grigore Gika
III Domnsl de akolo. Partea Moldovei din Basa-
rabia insz nnt n primvara ansl 1770 se okna de Tgr
mi de Ttari; mi n tmnsl aesta Ttari fkse o mlgime
de pndyisni mi robise nese 16 mi de sfilete, din kari
zni se trimisesz snre vzzare la Konstantinople, algi
se inekaz, iar algi se tgrir pentz ka sz skaue k viea-
uz. Dar faimoasa btalie de la Kaxsl¹⁾ xotri de soarta
Tgrilor: nese 120 mi de Tgr se nerdz inekndz-se
n lakrile Meridionale ale Basarabiei mi n trezere nese
Dnre; tote karele lor k provizisni mi k mnigisni, t-
nrile mi kai, nekzn mi o mlgime de rob, kzzz n
mnile Rsilor mi pgiu kltregi nmai a skpat fs-
gind n cetgile de ne Dnre Ismail, Kilia, mi Bendersl.

n Moldova okrmsirea gerei a lbat o generalsl Gor-
ceakov. Aesta, orndind Jdekrtori mi Administratori
dintre boeri nmnteni, le insemnz mi lefe din venizrile
vmei mi a oknei.

Atza skrie xronografsl Enake Koglniceanz desne
cele din nzntz a le gerei, Nici o notz, nici o insemnare

1). Ne loksl Btaliel szntz mi astz-z doz monmente rdikate de Rsi.
(Vest kstoria n Basarabia de G. Sion.)

desure rîndselile din noş introduse de Rămî mi desure greştile ce aş amnată ne dearg.

Răsboislă s'a pîrlîngită cînci anî auroane. La 17 Iulie 1774 abia s'a încheată pacea faimoasă de la Kîzîisk-Kainargi. Traktatîlă de pace în art. 16 prîvitoră ne Prinçinate konrinde şrmîtoarele: „Rassia dă Porçii îndrîrîtă Prinçinatele Moldoviei mi României kă aceste kondigîna. 1) Amnestie komntektă pentră togî, restitsirea averiloră mi demnîtşiloră celoră kompromimî în resbelă. 2) libertatea religisnei kremtine în Prinçinate. 3) restitsirea averiloră biserîcîntî mi private kare se okşnaseră de Tşrçî mi se adăşseră la regisnea (raia) Brăilei, Xotinîslî, Tiginei, etc; 4) „Traktare omeneaskă a klerîslî; 5) liberă emigrăşisne kă toate averile în kîrsă de şnă ană de zile; 6) dîrî vekî să nă să cheară de la Prinçinate. 7) çî din kontră să se ierte tribîtlă pre doi anî din kasza dasneloră întîmulate prîn resbelă; 8) dînpă termensîlă acesta, Pôrta să fie moderată în pînerea tribîtlî, kare se va da totă la doi anî, mi să observe privelegisrile prînçinateloră garantisate de Maxomedă IV; 9) Prinçinatele să aibă agengîi loră la Pôrta, kari să fie resnektagî dînpă drentslă gingiloră; 10) Ministîrîlă Ruseskă de la Pôrta să aibă drentă de a întevede pentră Prinçinate; eară Pôrta să fie datoare a lăa în konsideragisne arîtşrile loră.“

A doua domnie a lui Gligore Vodă Gika III.

În şrma traktatîslî de la Kîzîisk-Kainargi, de mi Români aveaş drentă să revie la vekile loră tratate kă Tşrçia, Poarta Otomană însă, vîzîndă slăbîşisnea loră, profitîndă de neîngelegerile dintre dînpîi ce le făcea slăbîşisnea mi mai mare, nămi iarîmî d'a drentslă ne Domnî. Pentră geara Româneaskă, nămi ne Dragomănlă Aleksandră Insilante, iar pentră Moldova ne Grigore Gika, karele dînpă ce se întorsese de la Petrezbergă şnde
 „okzilată, netrecea în Iamî ka prîvată. Investitsra Do-

D. Chr.
1774.
După dl.
verso note.

mnași sosi la 28 Septembrie, 1774, cândă Rșmii înkă nă demertaseră kă totașă pămăntășă Moldoviei. Domnașă guvernă geara foarte îngelențente, să okună de îmbunătățirea șkoleloră mi a biserișiloră, mi introduse mai mulțergndzele bșne pentră administrarea drentșii.

Profitsând de cele din urmă evenimente, de amegitara mi de slăbiciunea Turcilor, Austria, în înțelegere cu Rusia, ocupă partea nordică a Moldovei, sub pretextul de a apăra Galizia desure năvălirile Turcilor. După emirea Rămilor, atâtea Părta cât și Domnii vor să a rezvinge omțiile Austriei, dar fără îndemnat. Austria desekise negociatșii diplomatice la Konstantinopol, cerând de la Părta să se dea Bskovina, pentru că să'mi făcă trektórea între Galizia și Transilvania. Părta Otomană. de mi poate ară fi voită a se opune, de mi poate rekănomtea că nu era în drentă a ceda pământă streină, dar, obosită de război, koncedă în fine pământă Bskovinei; mi în 2 Ianie 1777 se skimbară aktele konvengionale pentru amezarea kótarelor între Austria și Turcia.

O asemenea urmărire de mătăsă prodrăse în geară o impresie dărunică. Jădegele, xotările de a rămânea sãb posesiunea Austriei, prekmã mi jãdegele învecinate, se o-
puseră la amezarea liniei xotarilor mi la ezekstarea aktelor
konvengienelor. Grigore Gika Vodă, nenstândă nici elă mis-
tă în sãfletul sã de Română o asemenea nelegisire, sã-
se Porgei protesturile gerei, fiindă kă nã era în stare Mol-
dova kă mai n'ainte de a protesta kă armele în mănă. Pôr-
ta, sã-șrată de manifesturile de nemulțămire din geară, își
deskără toată mânia pe Domnă, mtiindă kă kă ayeasta va
notoli de sigură ori țe revolte sã intengienă de lăkrare din
hartea Moldovenilor. De ayea trimise la Iamă sã Kani-
gi-Bama kă ordină kă sã adskă pe Grigore Gika viș s'ă
mortă. Tărkă, sosindă la Iamă, trase la Beilikă, niaga în
kare era nalatălă destinată nentă osnitalitatea funkționari-
loră Tărkă; dă-ș ayeasta trimise răsponă lă Grigore Gika
kă e bolnavă mi kă dorente s'ă lă vază.

Traditiunea spune că Grigore Gika ar fi zisă să-și a

adskt kalisl de krlrie ka s̄ meargt la Tsrkš. Kalisl adss̄ la skart mai intsl̄ a ingenskiat̄ mi apoi s'a krlkat̄ la p̄mnt̄, nevoind̄ s̄ mimeaskt a fi ink̄lekat̄. Familia mi toat̄ kasa Domnsl̄, prev̄znd̄ în ayeasta sn̄ nenorovit̄ asgr̄, se sk̄t în niçoare mi k̄ lakr̄m̄ r̄gt̄ ne Domn̄ ka s̄ n̄ se d̄kt la Tsrkš. Domnsl̄ îns̄, ne s̄s-pekt̄nd̄ vre sn̄ perikol̄ aua de mare, zise s̄'i adskt tr̄ss̄ra ka s̄ east̄. Int̄nd̄ la Tsrkš, în nainte de a ap̄ka a se amesa, el̄ r̄kni la d̄ns̄l̄ k̄ k̄v̄ntsl̄ de x̄in̄ mi k̄ o figr̄ sinistr̄. Domnsl̄ atsn̄c̄ f̄k̄s sn̄ nas̄ ind̄r̄t̄ ka s̄ ias̄. Eniverī îns̄ n̄ser̄ m̄na ne el̄. Grigor̄ Gika, fiind̄ om̄ kornslent̄ mi tare, se l̄nt̄ k̄te va momente, dar în fine k̄z̄s s̄b lovirl̄ iataganelor̄. D̄n̄ ayeasta kornsl̄ Domnsl̄ f̄s ar̄nkat̄ ne fereastr̄ în s̄l̄ī, iar kan̄sl̄ se trimise îndat̄ la Konstantinople, sr̄ne a inkredinga ne tiran̄ desne lauitatea komis̄.

Ast-felis neri Grigore Vod̄ Gika d̄n̄ d̄s̄i an̄ mi m̄se l̄n̄i de domnie, n̄l̄ns̄ de tot̄ geara ka vikt̄m̄ a patriotism̄sl̄ sē în niute timn̄i at̄t̄ de nenorovit̄ în k̄t̄ nimeni n̄ p̄stea s̄ r̄dīc̄ m̄kar̄ o stat̄ în memoria sa, m̄kar̄ sn̄ k̄v̄nt̄ nentr̄ r̄sbnarea mor̄ii sale.

Istoria a doū-deci și cinci de ani.

D̄n̄ s̄viderea l̄i Grigorie Vod̄ Gika ne la kan̄sl̄ D. Chr. 1777. P̄orta n̄mi Domn̄ ne Dragomans̄ sē 1777. 1812. Konstantin̄ M̄rszi. Neînsemnata l̄i domnie se n̄l̄ngi patr̄ an̄ mi ont̄ l̄n̄i, d̄n̄ kare destit̄nd̄-se la 1782 se n̄mi Aleksandr̄ Mārekordat̄, (n̄mit̄ mi Delibei) fiisl̄ fost̄l̄ Domn̄ Konstantin̄ Vod̄ Mārokordat̄. În timn̄sl̄ domniei ayes̄ia se n̄ser̄ la Iam̄ mi la Bak̄rem̄i agenḡi konslarī din partea As̄triei mi a T̄r̄iei.

La 1784 P̄orta Otoman̄, înn̄s̄ de inf̄linga mi ātoritatea R̄s̄iei, dete sn̄ nō xatimerīf̄ k̄surinz̄tor̄ ka mi vel̄ dat̄ în sr̄ma traktats̄l̄ de la K̄v̄isk̄-Kānargi, k̄ n̄

va skóte ne Domnș fърт dovezi kș sântș rebeli. Kș tóte ačeste nș lșșș inktș sș treaktș anslș mi destitșș ne Aleksandrъ Vodъ Mașrokordatș fърт ničї snș kșvntș valabilș dșpș dșoї anї mi treї lșnї de domnie.

La anslș 1785 Pórtă Otomanъ trimite Domnș în Moldova ne Aleksandrъ Mașrokordatș Firariș, vърș kș omoni- mslș seș Aleksandrъ Vodъ Mașrokordatș. Dșpș dșoї anї inșș trimite Domnș ne Aleksandrъ Insilante. Atșnčea inčep- ьndș iarșmї diskordiile între Rșsia mi Tșrčia, Aleksandrъ Insilante kșzș în bșnșealș kș arș fi inčelesș kș Rșmї. Pórtă atșnčea a trimisș snș Tșrkș ka sșї i-a kanșlș. In- silante inșș, simșindș, fșgi în Rșsia.

La 1788 rșmșndș-se iarșmї pačea între Rșsia mi Tșrčia, pșmșntslș Moldaviei se fșkș iarșmї teatrslș rșșbo- ișlș. Astș datș Austria, aliatș kș Rșsia, iea parte în kon- tra Tșrčilorș. Doșș-zevї mї Austriavї sșb Prinčipele Ko- bșrgș, la 9 fevrșarie intrș în Moldova mi okșpș Botomanї, șnde se snї kș Generalslș Saltikovș karele komanda 12 mї de Rșmї. Armata aliatș atakș četatea Xotїnslș mi ne la kanștșlș lșnї lș Așgșstș, dșpș snș asediș de natș lșnї, o ia, trekndș sșb sabie tóttș garnisona.

În primșvara anslș 1789 operșčїsnile resbelnice se inčenș iarșmї, prinčipele Kobșrgș pleakș kștre Romșnia; iar Rșmї atakș četatea Tigina de ne Dșnșre. La 1 Maiș Rșmї okșpș Galați; mi dșpș ačeastă Kobșrgș, snitș kș Sovarovș, bate ne Tșrčї la 31 Ișlie la Fokmanї, la 22 Sentemvrie la Martinemї mi la 6 Oktomvrie la Porčianї. În lșna lș Oktomvrie Rșmї iăș četatea Albș. În Noemvrie aliatiș se fakș stșpnї peste tóttș țeara Romșneaskș.

Peste iarnș se fșkș inčerkșrї de impșkare; dar ačeste nekșntșndș ničї snș resltatș, kș inčenștșlș primșverї anslș 1790 inčenșrș iarșmї a sșna armele. Astș-felș, ne kșndș Franga se afla sgșđsitș de revolșușionea čea infrikom- atș, țerile Romșnemї se aflăș sșb terorismslș a doșș o- mțiri pșternice če le okșpaș nentș snș resbelș de kare nș eraș ele kașsa.

Tóttș vara anslș 1790 rșșboișlș se șrmózz: čele mai

însemnate evenimente se petrecă în gheara Mântenească, prelună s'a vorbită la istoria acestei țări din Tomsă II. În fine în iarna anilor 1790 mi 1791 negocierile de pace iarămi învenă, mi, dăru mltă greșăli, la 4 August 1791 se încheie tratatul de la Sistovă între Austria și Turcia; iar și Rusia se încheie deosebită tratat la Iamă în 29 Decembrie. Kondigisiunile acestoră tratate a fostă ca să rămăie lăcrările în ațeeamă stare ca mai nainte de resboia, mi să nă se gje nivi într'o seamă atăta sange omeneskă vărsată mi de o parte mi de alta! Iar kăță nentru țerile Române, Pôrta, prin art. IV ală tratatului, se obligă din noă a garanta vekile loră drenteri mi a nă lăa tribută în kărsă de doi ani.

Pôrta Otomană rânduie dăru această Domniă pe Aleksandru Mărszi; nă-lă lăstă însă a îmulini bine anăli mi, nentru ka să mai nôtă stôrue bană și investitura, strămăta pe Mixail Săgă din gheara Mântenească aice. Acesta asemenea abia îmulini trei ani, mi în 1705 se înloksi de kătre Aleksandru Ioană Kalimaxă, karele la anăli 1797 făks lokă lăi Konstantină Insilante. La anăli 1800 în lokăli lăi Insilante se rânduie Aleksandru Săgă. Acesta, dăru țerbărerile armate în gheara Mântenească din kassa rebelsăi Pasvantoglă karele agădzise îmnerisă Otomană, fă kăemată pe kăță-va timnă la găverasăli țerei Românești; de akolo însă, în kărândă nri-mi ordină să se întôră la domnia Moldovei. Dăru această elă domni năru la 1803, kăndă, (pe la lăna lăi Oktomvrie) Pôrta de o dată-lă destitută ka akăsată kă ar fi de nartităli Franțesiloră.

Dăru destituzirea lăi Aleksandru Săgă, Pôrta nămi de a doăa ôră pe Aleksandru Vodă Mărsză, mi totă o dată în gheara Mântenească nămi pe Konstantină Insilante, fișă lăi Aleksandru. Kă okaziea această, la 23 Oktomvrie se promălgă ună xatimerișă prin kare se xotări nămirea Domniloră ne mēnte ană; țetatea mi ginatăli Xotinăli se lăstă pe seama Moldovei; gheara tótă se demertă de țerale Turcemă mi se ertă tributăli ne ună ană.

Dăru aceste abia nățără blegă Romăni să mai resăfie de nevoi mi de asămiri, mi lăcrările din Esrona Okviden-

talz înčenșrē iarēmī a ameninȝa linimțev lorē. La 1804 în 2 Dekemvrie fēkēndē se Napoleonē Bonaparte împēratē alē Franșesilorē, deklarē rēșboiē Austriei. Rēmī, voinđē a veni în ajstorslē Nemȝilorē, treksrē nrin Moldova în kontra lēi Napoleonē. Franșeii pșrșrea învingētorī, bētsrē mi ne Nemȝi mi ne Rēmī; dar în fine la 24 Dekemvrie 1805 fēksrē pa-
 ȝe nrin traktatslē de la Presbērgē. — Între aȝeste ambasa-
 dorslē Frangei de la Konstantinopole aȝȝa neînȝetatē ne Selimē III în kontra Rșsiei mi isbēti a'ē determina ka sē skōȝē ne Domniū din Prinȝinate, ka sniē ȝe ĝinea kē Rēmī. Atēȝī Pōrta (Aȝȝstē 1806) revokē ne Aleksandrē Morșzē mi trimise în lokslē seē ne Skarlatē Kalimaxē; totē odatē în ĝeara mēnteneaskē trimise ne Aleksandrē Sȝȝ, iar Kon-
 stantinē Vodē Insilante, simȝundē kē Pōrta xotērēse sē'i tae
 kanșlē, pērșei Bșksremtiū la 16 Aȝȝstē mi treks nrin Tran-
 silvaniea în Rșsiea.

Aȝeastē lșkrare din partea Porȝei, fiindē kontrarie kē
 Xatimerifslē karele întșrea domniile ne 7 ani, mi kē politi-
 ka Rșsiei, prodșse îndatē rēntșrē într'aȝeste doȝē pșteri. Sȝȝ mi Kalimaxē abīa domnisērē kēte zȝe zile mi, ne la
 kapștslē lēi Oktomvrie, nrīimīrē ordine sē vie la Konstanti-
 nopole. Dar în demertē Pōrta voi sē îndrente ĝremala sa
 dēndē firmanē de restabilirea Domnilorē de mai nainte, kȝȝī
 Rșsia, ka șna ȝe întrē aȝeasta avea nșmaī șn nretēkstē,
 merse înainte kē nșansrile sale. Astē datē ea nș ȝerea mai
 nșȝinē de kētē Dēntșrea drentē xotarē desnșȝȝitorē între ca
 mi Imnerislē Otomanē.

Astē-feliș rēșboișlē se înȝenș. Generalslē Mixelsonē
 okșȝē Moldova mi imuresșrē ȝetȝȝile desnșe Dēntșre. Rș-
 miī adșșerē între ei ne fostslē Domnē alē ĝerei Romșnemti
 Konstantinē Insilante mi ilē deklararē Domnē neste amēn-
 doȝē Prinȝinatele. Mixelsonē totē odatē la 16 Dekemvrie
 1806 nșblikē snē manifestē în nșmele împēratslēi nrin kare
 dekīarē. „Kē armata Rșșeaskē întrē în Prinȝinate șure a-
 „pșrșrea religișnei mi a drentșrilorē lorē, mi se va pșrta
 „kē tōtē disȝinlina.“ Rēșboișlē șrmē kē mare înverșșnare,
 mi progresile Rșșmilorē se fȝȝeaș din ȝe în ȝe mai simȝi-

tóre. Dar Rsmiî, aflându-se totu o dată în răsboi cu mi cu Franţesi, în bătălia de la Tilgitz făcându pace, prin care se determină ca Rusia să dea Principatele Româneşti înapoi mi cu să mi retragă oştirile. Cu tóte acestea condiţiunea aceasta nu se putea efectua fără să deosebită tractat cu Turcia. Răsboiul încă se şrme, mi abia se începe pacea de la 1812 prin care se stinslează condiţiunile şrmeitoare: „Prstul să fie margine desprăgitoare între provingiile Porţii Otomane mi între posesiunile Rseşti; Domniul Principatelor Române să se întărească pe câte 7 ani, mi să se observe Xatimerisul lui Sultănil Seilim III, prin care se garanta drentările Principatelor.” Acestă tractată fă o şrpriză pentru Turci. Pórta, cu toate că lă săbskrise, dar osândi ca înmăltorî pe fraţii Dimitrie mi Panaioti Marşă care făseseră între delegaţii să însărcinaţi cu negocierile, mi ordonă de îi tăeară la Şimla. Cu toate acestea nevinovata Moldova perdesă mai măltă de jsmătate din teritoriul să, din care abia la 1856 dăru răsboiul orientală imi reţapă o parte despre Sădă.

La 24 Augústă Pórta nămi Domnă, în Moldova pe Skarlată Kalimăxă mi în gęara Românească pe Dragomănilă Ioană Karagea.

Пънă аиче vine astorăилă ку История са.

FINE.

PARTEA V.

DESCRIERE GEOGRAFICA ȘI POLITICA

A

ȚIEREÎ ROMĂNEȘȚÎ.

CAPITULU I.

Despre întinderea Teritoriului.

Țeara Ромѣнеаскѣ împreună cu Banatslă Kraiovi se întinde în lungime între gradele 39 mi 45, iar în lărgime între gradele 43 mi 45, după meridianul Parisslăi.

Această țeară are figuță lungtrecuță, în lungime cu o întindere de 94 ore, iar în lărgime cu 40 ore mi în zile lokrî, prekmă desne trecătoarea Къinenilorș, cu чинчъ-зеуї ore.

Mănuї karii se întind de la Răsrîtiș spre Anssă, despartă țeara aceasta de Transilvania mi de Banatslă Temisiană ală Ţngariei.

Rismorlă nămită Milkovă, karele părăde din arțăgiї mănuї mi de în Siretă ceva mai înjosă de Fokmanı, desparte țeara aceasta de Moldova.

Dăntrea pănă la Găra Părislă Bodicea, preksrge prin Banatslă Kraiovi, o desparte de Bălgaria desne partea Sădikă.

În fine Ungaria, de la Cetatea Orșova (saș Adakalesi ce este pe o insulă a Dunării) până pe marginele Mehadii, o desparte desure apasă, unde cotarișă pârșesente Dunărea mi apskă sure Mergii, până ce dă țargșii în cotarișă Transilvaniei.

CAPITULU II.

Despre Munți.

Mângii, kari se întind de la Răsărit spre Apus mi despart deara Românească de Banatul Ţigăriei mi de Transilvania, sânt Karnagii. Asemenea se asemenează la mângii cei mai mari mi mai nalgii din Europa: Ţnele din vârfurile lor sânt mai nalte de cât norii mi adese ori koverite la zăpadă. Asemău lâng de mângii, srb diverse nămiri, desparte Polonia de Ţigăria, Transilvania de Moldova mi trece prin Ţigăria, Boemia, Silezia mi parte din Germania. Asemău mângii sânt zideli cei mai tare de apărare ce natura a dat perei Româneşti în kontra a orice năvăliri din partea aceea. Aş prea aşgine trekători, mi azelea foarte grele. Vârfurile cele mai nalte desure deara Românească sânt trei: Sasli, Băceşli mi Vârfli Kraişli.

Peaga Românească are 485 de mîngi, din care vîre o
doză sîte desure nordu, mi kare legați între ei delimita-
z peaga Românească de Transilvania.

Ea are 114 dealuri, saş nodgorii kş vii; 190 de dealuri desure noalele mşngilorş, dar ne frşktifere, 570 de pşdşri mari kş stejari; 25 de dşmbrşvi mai însemnate, afarş de o mşlgime kare sşntş fşrş de nşme; 223 movişi artifişiale, kare se vede kş din vekime s'aş înşlgatş saş sure komemorizarea resboaelorş saş sure îmormşntarea şşivnilorş.

CAPITULU III.

Despre Climatŭ.

Klimatslŭ este sŕntosŭ mi dŕlce. Se deosibeskŭ înst la natsrŭ loksrile mŕntoase din cele kŕmpene: Cele mŕntoase sŕntŭ mai reŭi, iarŭ cele kŕmpene mai kŭldŕroase. Vara se întŕmnlŭ armide înfrikomate kŭ tŕnete, ŕlgere. grin-dine, vŕrtejsrŭ mi trŕsnete. Earna este geroasŭ, în kŭtŭ atŭtŭ pŕrŕile mi elemtŕile kŭtŭ mi kiarŭ Dŕnŕrea îngiagŭ de notŭ treŭe ka ne ŕskatŭ karele cele mai grele. Primŕ-
vara mi Toamna sŕntŭ timpiŭ ŭei mai frŕmomiŭ ai anslŭ.

Maŭ jsmŕtate ŭeara Romŕneaskŭ este lokŭ de kŕmpie mi foarte prodŕktivŭ, adŭnŭndŕse de o mŕlgime de pŕrae mi rŕsleŭe, mi înŭŭiŭndŭ miŭ de livezi veselitoare. ŭeara Romŕneaskŭ are 3740 de momiŭ, din kare 935 sŕntŭ frŕrŭ de sate; 26 de kŕmpii mariŭ însemnate, 82 de poeni frŕk-tifere printre pŕdŕri; ontŭ lŕnŭi kare aŭ nŕmirile lorŭ dŕnŕ rŕsrŭ, prekŕmŭ, Bŕzŕŭ, Ialomiga, Dimboviŭa, Argeŭŭ, Vede-a, Olŭslŭ, Olteŭŭ mi Jiŭŭ, kare sŕntŭ lŕngŕreŭe mi îngŕste ne lŕngŭ marginile anilorŭ.

CAPITULU IV.

Despre Rŕuri.

Pŕgine ŭeriŭ posedŭ ka ŭeara Romŕneaskŭ atŭtea Pŕ-rae, Elemtŕe mi Sorgente, kare gemŭ de felsrimiŭ de nemti. În Dŕnŕre este atŭta mŕlgime de nemte, în kŭtŭ s'arŭ pŕrea kŕi-va fabŕlŭ, dakŭ n'arŭ vedea kŭ okiŭ. Pe la Maŭ mi Iŕ-nie, kŕndŭ ninsoarea se toneŭte de la mŕngiŭ, sŭ întŕmnlŭ adesea mariŭ rŭvrŕsrŭ de ane. Risrile ŭeriŭ Romŕnemtiŭ, kare nŕŭedŭ din mŕngiŭ ŕei, saŭ se varŭ din alte loksrŭ prin ea în Dŕnŕre, sŕntŭ 13: Siretslŭ, Rŕmnikslŭ, Bŕzŕslŭ, Praxova, Ialomiga, Dimboviŭa, Mostiŭtea, Argeŭŭ, Vede-a, Olŭ, Lotrŭ, Jiŭslŭ mi Tonoliŭa. Cele mai însemnate din

acestea sânt 4: Siretslă, Ialomia, Argemslă mi Oltslă, care fiindă destălă de adănci sântă mi plătitoare. Răsă mai mică sântă peste 140; despre aceste e de prisosă de a vorbi, iar despre cele mai mari sântemă datoră a spune câte ce-va.

Siretslă. Acesta din vekime se numea Seretră. În elă se vară răsile din Moldova, Trotsmslă, Bistriga, Brăladslă, (numită din vekime Baraloxă) mi altile. Elă părăde din Moldovia (din mănă Băkovine) mi în Jădegslă Rămnikslă se face xotară între gheara Româneaskă mi Moldova; iar ceva mai josă de Brăila se vară în Dăne.

Rămnikslă. Acesta din vekime se numea Ramidava; părăde din Moldova mi trece pe la plăislă Ţărgslă în gheara Româneaskă vărândăse în Siretsă.

Băzslă. Părăde din Transilvania mi trekândă prin jădegslă Băzslă se vară în Siretsă aproape de Măksineni.

Praxova. Părăde din muntele Predeală mi se vară în Ialomia, din săsă de podslă lă Kirană. —

Ialomia. Părăde din mănă Xodoislă Dist. Dăbovici mi trekândă prin Dist. Ilfovslă, intră în jădegslă Ialomia, mi de acolo se vară în Dăne în dreptslă Țetăelă Xărsova.

Dăbovicia. Părăde din mănă Groanele Vasalată mi prin satslă Bădemă se vară în Argemă.

Mostimtea. Părăde din jădegslă Ilfovslă de la Satslă Grei mi se vară în Dăne aproape de satslă Koriavelă.

Argemslă. Părăde din mănă Arifslă mi trekândă prin jădegile Argemslă, Vlașka mi Ilfovă sev ară pe la Oltelnigă în Dăne în dreptslă Tărtakaei.

Vedea. Părăde din jădegslă Argemslă, mi trekândă prin jădegslă Teleormană mi Vlașka se vară în Dăne mai din săsă de Țărgislă.

Oltslă. Acesta din vekime se numea Alăta. Elă părăde din Transilvania mi; sărgândă Karnăci pe la Kăneni, intră în gheara Româneaskă mi kerge printră jădegele Vlă-

cea, Argemș, Românai mi Oltelș vârsându-se în Dnșre, aproape de orașelș Târnelș Măgurelele în fațș kș Nikopole.

Lotrș. Pșrchede din jșdegelș Argemș, mi trekândș prin jșdegelș Vlșea se varșș în Oltș lșngș satelș Brezoaia.

Jiilșlș. Pșrchede din Banatșlș Timișoarei, mi trekândș printre Mșngiș Simbile mi Tșrșeniș intrș în jșdegile Gorgș mi Doljș; akolo se desparte în doșș rșmșrș, din kare șna ne la Orșmelșlș Nedaia, mi alta ne la Orșmelșlș Obanelș, se varșș în Dnșre, în drentelșlș ęetșgiș Rașova.

Topolișa. Pșrchede din mșnte Domoklitș, mi ne lșngș Orașelș ęerneși se varșș în Dnșre.

Afarș de nșmitelș rșșrș, mai este Borșea, o ramșrș a Dnșriș, kare despșrgindșse în doșș în drentelș Silistrei rșșe o margine din jșdegelș Ialomigiș mi vine pșșș aproape de Orașelș Kșlșramiș, în plasa Likiremtiș, de șnde imi îndreantș drșmelș la vale; anoi kșrgândș mai ne lșngș toatș marginea desure Dnșre a nșmitelșlș jșdegș, mi despșrgindș pșșmtelș în mai mșlte inșșle, se varșș ȳrșșmi în Dnșre la satelș Skrofentș, în fațș kș ęetatea Ȳirșova. Borșea inșș este șnș adevșratș rșș mare kșțș mi Dnșșrea, în kare nlșteskș korșbiș. Iar Dnșșrea, în kare se varșș d'a drentelșlș saș indirektș toate rșșrile nșmite mai șșșș, este șnelș din ęele mai mariș flșviș a le Eșronei, mi pșșș la gșra Oltelși are mai jșmștate lege de lșrgime. În așestș Flșviș șșntș o mșlgime de inșșle, șnile lșkșite, altile kșltivate, mi adornate kș ęele mai inavșgite pșșșniș. Nivș șnelș din rșșrile Eșronei nș este mai veselș mi mai folositorș gșrilorș gșrșșșene. Așesta are toate kalitșșile de îndemșnare ęe notș șș prokșre niște rșșrș pentrș o gșarș. Mai toatș intinderea în lșngime a gșri Romșnemtiș eșre ne lșngș rșșlș așesta: intrândș desure Șngaria, elș inșene a șda toatș partea ștșngș a șa ne la Dist. Mexedingelși, mi treęe ne lșngș jșdegele Doljș, Românai, Oltelș, Teleormanș, Vlașka, Ilfovș, Ialomiga, mi Brșila, de șnde priimindș în sinșlș seș rșșlș Șiretelși eșe din gșara Romșneaskș; de akolo trekândș printre Balșaria mi Moldova, intrș în Marea Neagrș prin trei gșrș, kare tșrșemte se kiamș Șșlina, Bo-

*

gază, Indrile-Bogază mi Kani-Bogază. Prin aceste guri intră mi ese korăbiu de ori ce mărime, kare năsteskă nău la Xirsova, fiindă kă Dănzrea pănă aice are adăncime de la 18 pănă la 16 nișoare, iar de la Xirsova în sasă năsteskă vase mai mici fiindă kă mi adăncimea mai skade.

Deara Româneaskă are înkă 15 Rîzlege kare esă din pământă mi se perdă iarămi în pământă. 202 Isvoare; 93 de bălgi kare se naskă din Dănzre; 150 de elemtee kă mslgime de nemti; mi 67 Fântăni ne lăngă drămări mai însemnate.

Ana tătărură Rîșriloră mi Rîzlegeloră este în genere bănă de băștă; iar a Dănzrii este ceva kamă sâlcie însă sântoasă. Toate rîșrile aș mslgime de nemti foarte gus-tomi, prekămă Morsăni mari, Păstrăvi, Nisetră, Vizză, Čegă, Somnă, Șală, Krană, Skămbrii mi altele mai mslte kare nă se deosibesă la gusă din nemti de mare. Pe lăngă aștea sântă mi molsăce, prekămă skoăce mi rări.

Ana din elemtee are în genere gusă metalikă mi sâlcie. Pe lăngă mslgimea nemțiloră, sântă desăre părgile de munte mi o mslgime de Păstrăvi mi Loștrige mari pănă la 7 oka, mi foarte gusă la mănăkare; asemenea în lokșrile de kămnie sântă Mixalgi kare se aseamănă ce-va kă Xelii de mare mi aș mare reștagisne.

CAPITULU V.

Despre Pământu.

Prodăktibilitatea nătrăle a pământăsi kă fôrte păgină mănăkă mi silingă răsăltăute ne agrikșitorăș Romănă kă felsrite frăkte mi grăne.

Pășăunile mi livezile se fakă de minăne, în kătă se năsteskă mi se ingamă kă păgină oșteneală, o mslgime de vite, boi, kăi, oi mi porci. Kămniile sântă atăta de bogate în kătă mi lăksitorii învechinăgi trimită în geara Româneaskă

miî de miî de vite atîtş nentş ernatekş kîţş mi nentş vîratekş.

Adese ori gîşemte vine-va krîngîrî întregî de arborî roditorî, preksmş merî, nerî, çiremî, nîçî, mi mai alesş prîmî. Mai în tôte pîrgile gîreî Romînemî viea se kîltîvî, iar la nôlele mîngîlorş, vînzîş se face mai renstatş, mi mai tôte lîngimea gîreî Romînemî, pîrgile desure mînte sîntş adornate kî kîltîra viilorş.

Mîngîî gîrî Romînemî mi o parte din lokîrile de kîmpie sîntş pline de pîdsî marî mi frîmîse kî arbsî mînsîngî de konstrîkîsîne, afarş de kîmpia desîpre Dînzîre, pînzî în patru çîncî ore departe de la rîş, unde greş se gîşemte çelş mai mikş lemnş saş pîatrş.

În pîdsî mi în mîngî sîntş o mîlgîme de animale nentş vînzîtîre, preksmş Kanre sîlbîţîce, Çerbî, Çîste, Mîstrengî, Euzî, Şîmî, Lîmî, Rîmî, Vîlmî, Çeakalî, Veverîge, Nevîstîçî, Kakomî, Vîezîrî, mi altele de açeste; iar desîpre marginea Dînzîrî se gîşeskş mi kîmî de apş saş Vidre.

Generea pîşîrîlorş întrecî în mîlgîme pe açeea a animalîlorş: miliîne de Pînelîge, Kîrsteî. Tîrtîrcîle, Bekîgî. Pîrsîmbî, Fasanî, Helekanî mi altele nensmîrate: iar urîvegîetîrile sîntş mai desîţîtîre, mi mai pîternîce la voce de kîţş în ori kare altş gearş.

În bîlgîle Dînzîreî sîntş iarşî o mîlgîme de pasîrî de apş, preksmş rage, gîmte, lebede mi altele. Asemenea se gîşeskş mi pasîrî gînarîge; preksmş Vîltsîrî, Şîî, Eregî; iar în pîrgile de mîute sîntş mi Mîmî, de kare eraş datorî vîtamîî de plîşîrî ka sî prînzş o kîţîme çotîrîş, mi sî adîkş Domîsîî, ama preksmş întîre kondîgîsînîle tribîţîlî şî ka sî se trîmîgş îmuîratsîî la Konstantînopole în totş-ansî kîgî-va Mîmî.

Albîjele sîntş fîrte nîmerîse atîtş în pîrgile de kîmpie kîţş mi în çele de mînte, mi nîrodşkş mîere fîrte mîltş mi bînz.

CAPITULU VI.

Despre Metale,

Mănghiŭ pereŭ Romănemŭi, dănuŭ semnele vederate kare se kănoskă, aș totă felăslă de metale, prekămă așră, argintă, aramă, fieră, argintă viă, păcăsă, sare, katrană mi alte. Mine de metale nă eksistă, kăci lăksitorii de frika stăpnitoriloră nă deskoneră asemenea avăgiŭ, nătră ka nă din kassa ačestora să năară mi păginele rămășige de libertate țe lea-ă mai remasă; iar stăpnitorii, din privere politikk, nătră ka să nă arate večiniloră kă în plășrile ačestea se află metale pregiôse, nă se anăkă să le eksnłóteze. De ačeea nămai trei mine de sare se eksnłoatează; șna nămită Okna mare, anróne de oramăslă Rimmikă Jădegslă Vălăeŭ: alta la satăslă Slănikă în Jădegslă Săkseniŭ; mi a treea Okna de la Telega în Jădegslă Praxoveŭ. În mănghiŭ Jădegeloră Fokmanŭ, Băză mi Dămboviăa sântă mi alte lokări de șnde s'ară skóte sare, dar fiindă kă țeale trei okne prodăkă neste 20 milióne oka sare ne ană, nă s'a simpiă trebășingă a le eksnłóta.

Păcłósa se găsește în Distriktele Mămăelă, Argemă, Dămboviăa mi Săkseniŭ, dar nă se eksnłoatează.

Katranslă se găsește în málte lokări de mănțe mi mai kă seamă ne lăngă Okne anróne de sare; elă ese din vinele nămăntăslă mi se skóte nrin pășări făkăte anăme, stăndă d'asăpă apei ka șntă de lemă.

Așrăslă țe se eksnłoatează este nrin nisășrile rizeriloră Olă, Tonologă, Argemă mi Dămboviăa. Ŭiganiŭ Domnemŭi kare în genere se okăpă kă messe de a-lă kăsta, mi kare se mi nămeskă Așrari, sântă îndatorăgi a adăče ne fiemte kare ană kăte trei nată dramsări, de fie kare omă la Domnie (karele oste venităslă Dómnei) iar restăslă, dăka găseskă mai málte, ilă văndă la oră mi ține ka pronietatea loră.

Argintăslă se găsește în mai málte lokări dar mai kă seamă în dăoi mănghiŭ din jădegslă Băzăslă; să însă neek-

snoatată. În mănăstiri se găsesc mi așă, kăci me-
talsurgi kare s'a înfrumusețat aș nropusă Gubernalsi ka s'z le
dea voe mi ajstoră a'lă eksnłota, kă kondigisne ka s'z dea
Statsli k'zte 50 lei de okaoa de argintă mi k'zte d'șoi lei
mi jsm'itate nent'z dramsli de așă.

Argintul vi se găsește în județul Gorj dar nu se exploatează.

Arama se ekspluata odiniorŭ lŕngŭ oramslŭ Chernyi din Distr. Mexedingui, snde mi pŕntŭ astŕzi lokslŭ se nŕ-
mŕnte Baea de Aramŕ; dar de multŭ timnŭ aveastŭ bae nŕ
mai ekzistŭ.

Fieră! 'l-aș fostă deskonerită Nemgii în jădeuglă Gor-
jăslă; dar astăzi mi avesta nu se mai eksploatează.

CAPITULU VII.

Despre Producte.

Prodsktele principale ale țerei Românești sunt: diversele feluri de semănături, precum: grâu, porumb, orz, mazăre, sădăci, mei, ovăz, și altele care au semnificație; însă mi s-a părut că cultivarea noastră pentru trebuințele private ale locuitorilor.

Una din cele mai mari avari ale gerei sânt vitele, preeksmă: kaî, boî, oi, kanre, porci, kare tôte sânt fôrte bune mi adskătore de venit mi kiar prin nêile, chirvinslă, sezlă, mi lăna loră. Mai kă seamă kamkavalzlă de la Kîmpina mi Penteles sânt vestite mi se face mare eksportagie în Tsrchiea.

Lemnărie (kerestea) de totfel felisă mi fôrte bânz se eksnorteazb o mslume.

Sarea este unul din cele mai însemnate produse care se eksportează în Turcia.

Vinși eate fôrte gâstosș mi nesșușș la strikșșne.

Rakia de m&rsne se face → mare k&rsime mi f&rscte b&rsn&rs.

Mierea se exportează iarăşi în mare cantitate.

Măstasea ȧrăni de kîni va ani a ȧncetă a se kăltiva mi va merge ȧn progresă nrin plantarea Dăziloră.

Piei de enșre, de vsni, de lăni, mi altele se enșortează fôrte mălte ȧn Polonia mi Germania.

Păksra, săă katranslă pămăntslă, este ȧrăniă șnă prodsktă fôrte ȧnsemnătoră.

ȧn ayeastă geară prodsktivă sântă mi alte prodskte minsate, kare ȧnșă nă se kăltivă kă destălă interesă din partea loksitoriloră; kăvă natra pare kă a ambigionată kă șă ȧnavădeaskă geara ayeasta kă tôte ȧele neșesară pētră nștrimentălă mi ȧndemănarea viegiă omenemă.

CAPITULU VIII.

Despre caracterul locuitoriloră.

Romăniă ȧn genere sântă năgi la stată, bine făksăgi, frămomi la figă, kă măltă ȧnteligină, mi kă konstășșisne sântoasă. Boalele ȧntre ei sântă rară: ayele enidemișe kare ȧnfestează ȧmnerislă Otomană atătă de kămlită, nă vină ȧntre ei de kătă foarte rară, mi nrin omăirile ștrăine.

Este ȧnristătoră lăkră kă o geară atătă de bșnă mi frămoasă, șnă pămăntă atătă de prodsktivă mi kă șnă kli-mată atătă de sântosă, șă fie atătă de nășină loksită. Sântă sigără kă elă ară nștea șă nștreaskă kă ȧmbelșășare o nopșlagisne de ȧinșă mi mēșe ori măi maro de kătă ȧea de astăzi: mi ȧe e măi tristă este kă din zi ȧn zi geara măi măltă se devăstează.

Kaszele devășării sântă mălte: ȧnainte de toate ră-sboalele ȧele dese ale Porgiă Otomane kă Rășia mi kă Aștria, grășșigile nemășșrate kare apasă așșna loksitoriloră din partea omăiriloră ștrăine, kare nă păzeskă nișă disșiulă nișă ordine, ȧi kalkă ȧn nișoare mi religie mi șmanitate, ne lăngă ayeștea boalele enidemișe kare se ȧntrodskă, kontră-bșe foarte măltă la stingerea mi la desertarea loksitoriloră, mi nrin șrmare la devășarea gercă ayeșștiea. Nșmăi vor-

baskă desmre ale guvernării, și zikă numai, kă în starea în kare se găsește astăzi țeara Românească trebuente ună guvernă stabilă mi de mai mslgi ani, pentră ka să ajungă să poată aduce țeara în vekia ei strălucire, să rădăie din rșine atâtea orame ce ekzistă din vekime, mi să restasreze atâtea sate împunsate, din kare astăzi la fie-kare pasă nă vede čineva de kătă nimate triste râmămige.

CAPITULU IX.

Despre Datine.

Datinele Româniloră sântă în genere primitive mi simple; cele mai mslte le aș îmurmștată de la dominatori loră Otomană. Ei sântă oameni foarte bni linimigi, sș-nșmi, mi rșbuitori virtșomi; kă toate ačestea astăzi rară dintre dșnșii întrebșingeară armele; dar la sșntorie, mai alesă loksitoriă de mșnte, sântă foarte dedağı mi foarte dibai.

Romșniă kă toate kă sântă liberi nă aș înș mi sentimentele libertăğı. Ačeasta nă vine de la natșră, și de la servitștea kă kare aș fostă apșșağı mi de la dominarea de kare aș fostă smiligi. Rară s'asde în țeara Românească de xodă, șiideră mi alte rele; dăkă kiar se întșmnlă kște čeva fante rele, elle se komită de Belgară, de Sșrbă mi de Țigană.

Romșniă țerană se imbrakă kă kșmșmi de ină, kă mantale albe de lînă, mi iarna, din kasza gerăslă, întrebșingeară kăvșle mi kojoave de mēi de oale. Femeele, kare în genere sântă frșmoase, albe kă pșră galbenă mi kă okiă frșmoni, poartă mi iarna mi vara o kșmăș, sș nēmțimană nșmită de elle fotă kă kare se învșleskă de la brăș în giosă, mi o skșrteikă fșră mșničă nșmită Tevelekie, sșnele din elle pōrtă mi rokie; iar ne kană o pșnzștșră sșpire mi albă. Fetele sșmblă kă kanșă golă, kă koadele înșletite ne kană mi legate kă o nalglikă.

Mâncarea loră este kumnată; preferă mai mult le-
gumele de rădăcină, mai ales fasole, varză acră, la-
te și fructe păstrămuri și nemițe.

Pâinea loră obișnuită este mămăliga, care se face de
faină de porumb [пшеница] și de meiș usind-o într'un
vasă kă apă și kă puțin sare, amestecând-o (pe kând
ferbe) kă ună făclăgă puțină să îngroașe: atunci răstoarnă
vasă deasupra unei skândure, și mămăliga rămâne ka o
mikstură, de se mănâncă ka pâinea, kă ori ce felă de
sătură.

Kasele loră sântă făcute pe pământă din gardă din
nșele, linite pe din lăsntră și pe din afară kăstă frământ-
tată, și konerite kă trestie de bălă; șnele sântă konerite
și kă skândurele șabgiri nemițe mindrile, care se amează
șna peste alta kă meștemșgire; ȳele mai multe însă sântă fă-
cute în pământă și se nșmesă borde. Iar kasele boga-
șilor sântă zidite kă kărmizi și vară, konfortabile, mșre-
șe și înalte, — kă kărgi întinșe și reglate, — kă pînșe
adâș și mari, în care se păstrează vinșile și alte obiek-
te de menagă.

Romăni în genere se arăă lenemi, fiindă kă nș îngri-
jesă să mșnească mai multă de rădăcină le treșemte ka ș-mi
ulșească darea și ș-mi prokșre ale vșegșirei. Așeasta în-
șă nș e ună defektă nășrălă la ei: ei nș kastă a se îmbo-
găș, vșzândă kă totă ȳe dobândeskă li se rănemte sșb di-
verse pretekste. Ei din nășră sântă begivi și simșșali.
Femeile și fetele loră nș le puțină askșne, ka în ȳele-l-alte
părgi ale Tșrgiei; așeastă datină aș kontraktat' o mai kă
șeamă dăș venirea Nemșiloră și a Rșșiloră, kari aș okș-
nată șerile așeste în timșălă roșbóeloră loră kă Tșrgii.

În totă întinderea șerei Romănești, kăltorii, din kășșă
linșei de otelșri, șaș de se odixnesă pe la kărgșme așă
pe la kasele șeriloră, care sântă fôrte ospățtôri.

Karakteristika datineloră, deșure care amă vor-
bită, se redășe mai kă șeamă așșura șeriloră ștenă,
iar nș așșura tășrôră Romăniloră. ȳei mai mari din-
tre ei, kărtisanii și bogășii, imitează kă deosebire pe

Otomanii at  t   la   mbr  k  minte k  t   mi la   mnodobirea kaselor  , la mese, la m  l  imea b  katelor  , la   eremonii, la r  ndsele, la m  l  imea servilor  , la l  ks  , mi la altele m  lte. K   t  te a  este, d  n   ok  np     nile Nem  ilor   mi a R  milor  , a     n  enst   a-   imita pe d  n  ii. Astfel   vede   ineva o amestek  t  r   de datine E  ropene mi T  r  en  i, mi la mesele lor   mi la kostom  l   femeilor   mi la konfortabil  l   kaselor   lor  .

Afară de boerii mari   e am   k  nosk  t   în   eara Rom  neask  , onest   la karakter  , virt  o  i, religi  o  i, osp    tor  , mi în adev  r   nobil   at  t   d  n   vekimea mi str  l    irea familiei lor   k  t   mi d  n   serviciile str  m  nilor   lor   k  tre natie, — noble  a   elor-l-al  i este falsă mi datează n  mai de la   mbr  karea kaftanelor  ,   ntrod  -se de Domn   d  n   datina T  r  ilor  ; mi kare le-a   k  n  tat   n   d  n   servicii personale sa   d  n   vekimea familiei,   i d  n   favori sa   mijlo  urile boerilor     elor   mari, sa   nrin dare de bani k  tre   menii de pe l  ng   Domn  .

Boerii Rom  ni a   t  te simptomele desnotism  l  i, mi se p  rt   absol  gi mi aspri pe la momiile lor   k  tre l  ksitor   mi k  tre s  n  mii lor  . A  easta   ns   n   o zik   desure to  i; mi kassa e k   j  nimea kremte   nk  ng  srat   de   iganii lor   rob   mi de servitor   f  rte răi, k   kare se denrind   a por  n  i în lok   de a ask  lta.

Pe l  ng   a  este mi tinerii din famili   nobile, kari a   spirit   mai desvoltat  , d  n     e aj  ng   la v  rsta de   in  i-sure-zech an  , sa     eva mai m  lt  ,   mi p  r  sesk     nv    t  rile, mi n   se ok  np   ni  i se g  ndesk   la alta de k  t   la kaftanurile de la K  rte; mi d  ka   ineva m  str   pe vre-  n  l   de   e n  -mi   rmeazz st  diile, r  sp  nde k   n'are să se fakt  , dask  li fiind   k   este nobil  , — ka k  nd     nv    t  ra n   u  te fi folositor   la nobilii   e aj  ng   boerii mi j  dek  tor   ai popor  l  i, mi ka k  nd   dask  li     e nossed   m  tiingele s  nt   m  risabil  . Ar fi însă m  lt   mai l  sdabil   mi mai folositor   ka mi   na s   fakt   mi   eea-l-alt   s   n   o lase.

CAPITULU XI.

Despre Messerii.

Lăcășitorii din gheara Românească foarte puțin se ocupă de meseriile folositoare. Numai Nemții, Armenii și Evreii posedă privilegii ale acestor ocupațiuni. Iar Românii, ca toate ca să meargă săvârșă naștrale și dibăcie pentru a imita, însă nu să anlekare ca să se ocupe de lucrări ce cer străduință, grije și reflecție. Aceasta însă nu provine din defektsositatea naștrale a karakterului lor, ci poate din neînțetata subjugare și servitate, prekmă se vede și în Grecia, unde atâtea spirite vii se stingă fără nici o kălsă sub gîgăle servitutei.

CAPITULU XII.

Despre Comerțul.

Kăndă cineva arănkă privirea asupra Dăniilor, acesă ră însemnată atăte pentru lungimea și lărgimea sa kăte și pentru îndemănarea komerșului cel și mai îndelungată dintre Asia și Europa; kăndă vede risurile Olte, Ialomița și Siretului ce kărgă prin gheara Românească și sântă plătitori, se înkredinșază că acesă gheară a kăpătată de la naștră toate înlesnirile komerșului, ne kare alte țări le kăpăte ca multe osteneli și ca multe kelteli. Toate părgile țerei Românești, prin mijloacele acestor risuri, ară ptea să kăstige komerșul cel și mai folositor; kăci avăndă kătre răsărită Konstantinopolă, kapitala unei mari și bogate monarșii, iară kătre apăsă atătea orășe mari și strălucite, ce să înperfekție totă felă de arte și meserii, priimitore de ori ce felă de skimbă, înșelege la ce gradă de înăvșire ară ptea să ajungă gheara Românească.

Din învekime eraă kăte va orășe komerșiale, prekmă de ekzemplă Orășul de Floară, ce era kătre gheara Ialomiței

re vnzare înlăuntră ȝeri, mai alesă de nemte srată karele se vinde ne la mângi, mi kiară în Transilvania. Prodăktela alese, kare în klimatslă avestă fericită se fakă făr de niči o silingă, ară merita mai mltă kăltără snre a prodăce snă folosă mai mare: Vinslă este prea bână, mi se face până la 20 milioane de vedre kândă e anslă bână: se bea însă în ȝeară, mi foarte năgînă să esnorțeară în Ūngaria, Transilvania, Polonia mi Ūkraina. Daka însă s'ar întrebănga mai mltă griă la kăltora viiloră, mi la fabrikarea vinslă, negremită kă s'ară prodăce mi mai mltă, mi în bntate ară întrece toate vinsrile din marea neagră: kăci dăpă observarea ȝe amă făktă în kărsă de mai mslă ană, m'amă înkredingătă kă vinslă ȝeră Pomnă, năstrată kă ȝe-va îngrigare mai mslă ană, este bână nentă stomaxsri-le ȝele mai delikate mi întrece toate vinsrile din nărgile Eșronă mi din Marea Albă.

Plăsrile sântă nline de arboră de totă felslă, kare în altă ȝeară sântă atătă de kăstăgi, atătă nentă klădiră kătă mi nentă konstrăkȝisnă de vase nltitoare. În ȝeara Romăneaskă însă, nă serveskă de kătă de azilă fiarelără sălbatiȝe. Arbări frăktiferă, prekămă alăni, năci, ȝireni, kare se kăstă în alte ȝeră nentă lăkrări de obiekte fine, în ȝeara Romăneaskă n'ăă niči o kăstare. Abia de kăgi-va ană s'ăă înfiingătă vre-o ȝină mase moră nentă tăeată skăndsri-loră, dară mi aȝeasta se face kă mare neîngrijire. Din aȝeasta poate ȝine-va s'ăă înkinăeaskă kă snă nonoră kare nă'mă îngrijamte de komergislă săă, nă poate să fakă progresă niči în Indăstrie. Odinioară era în Băksremă o fabrikă de postavă, sna de ȝesătri de mătase [de malări mi germesătri] dar s'ăă strikată fiindă kă n'ăă năstăă prosnera.

Din ȝele zise mai săă se dovedemte kă ȝeara Romăneaskă nă nămai kă are noră nentă ka să fakă snă kamergă întinsă stabilă mi folositoră, dar kă mi kiară nășra i-a dată o noȝigisne kă toate îndemănrile nentă a se face frăktiferă mi înăvșgă.

Komergslă, karele în sekăslă aktsală s'a dovedită kă este fântina nrinȝinală a înăvșgării mi a nășeri statăriloră,

mi totu o datu stădialu stărsitoru alu smriteloru țeloru mai kultivate, este abandonatū într'o gearu ne kare natara o ajutu ku fertilitatea mi ku toate mizloachele sale. Dar ațea-ștu adănkū litargie, kare adoarme unu ponoru, nu este o boala țaru de kaszu: Ea este konseksingū unu desnotismu îndelungatū, karele ku înțetu seaku toate isvoarele vieții, stagnioneazu mi împediku toate organile sșfletulu, mi ajunge în țele dăne urmu de a adătu o stagionare mortiferu în totu kornulu soțialu.

Astă-feliu este starea aktsalu a țerei Romănemti. Săb desnotismulu în kare se afu, ponorul nu poate niču su se înavățeasku, niču su prospereze. Skimbările țele dese ale Domniloru, neînțelegerile dintre împăruții, răsboalele dintre străini ărmate ne pământulu ațea, au adăsu țeara în aseminea stare. Aseminea mizerii au înșfătu friku mi linsu de simgiminte în sșfetele unu ponoru, karele din afaru n'are niču unu surijinu, mi în lăntu niču o ăstere; ațea mizerii au făkuțu din țeara ațea o vitu smilitu mi frikoasu.

Astă-feliu este ărsita mi skimbarea lăkrărilor omene-mti! Strănenogii făimomiloru Dăci mi Romăni, împărsu ku libertatea mi ku karaktersulu loru răsăitoru, au perdatu mi amorulu kătre industrie mi arte. Săvenirile unoru ama strălăvigi strămomi nu faku țea mai miku energie în sșfetele smilite din kasza servitădei, mi, deăarte de a mai adătu simgiminte de mărire mi de glorie, înțăneku ori-țe nobile instinkte.

PARTEA VI.

IMPARTIREA POLITICA A ȚIEREI ROMANEȘTI.

CAPITULU I.

Țeara Românească se desparte în două min rîșlă Oltslă: Partea desure rîșrită formează România mronie, iar partea desure anssă Banatslă Kraioveș, saș România mikă.

România mare se împarte în 12 distrikte, afară de raialele ȳetșgiloră Brăila, Ȳisrgiă, mi Tărnă; iar România mikă în ȳinșlă jșdege. Ȳele 12 jșdege ale României mari sîntă: Slam-Râmnikă, Bșzăș, Săkseni, Praxova, Ialomiga, Ilfovslă, Dâmboviga, Vlașka, Teleormană, Mșșvelslă, Argemslă mi Oltă. — Iar jșdegile Banatslă Kraiovi, sîntă Romanagi, Vășea, Doljă, Gorjă mi Mehedingi.

Din așeste jșdege 10 sîntă Nordișe mi 7 Sădișe. Ȳele Nordișe sîntă: Argemslă, Mșșvelslă, Dâmboviga, Praxova, Săkseni, Bșzăș, Râmnikă, Mehedingi, Gorjă, mi Vășea; iar ȳele sădișe sîntă: Oltslă, Teleormanăslă, Vlașka, Ilfovslă, Ialomiga, Doljă, mi Romanagi.

Afară de distriktele nșmite, sîntă mi alte pșrgi pe pșmîntslă României, kă mai mșlăte sate, kare se nșmeskă raealele ȳetșgiloră okșnate de Tșrăi.

Raialele ačeste se stăpînescă de către Nazirîi чetъгилоръ prin kadîi mi Voevozi, dăpî sistemele guvernălii Otomană.

Raiaoa Brăilei se desparte prin zîș semnă de judegăli Rămnikăli mi se întinde pînă în Dunăre; iar despre Moldova se desparte prin rîșli Siretăli.

Raiaoa Giurgăli se otăreinte kă judegăli Vlamka mi se întinde pînă în Dunăre.

Asemine Raiaoa Tărnăli se desparte de judegăli Olăli pînă în Dunăre, în kare se vară una dia gurele Olăli, despre Tărnă.

Iar o parte din Raiaoa Brăilei, țe se nămente odae Vizirăli, să Viziră Kislași, kă xotare deosebite, se stăpî-nente de Domnăli derei Romănemti prin zîș isuravnikă (vezi biografia lăi Skarlată Vodă Gika).

Țele 17 judege ale derei Romănemti, pentru înlesnirea Administratorilor, se sîb împartă în okoale, din kare țe despre kămnie se nămeskă Plămî, iar țe despre munte Plășri. La plămî se orîndșeskă de către Ispravnicî Зап-чій (Săbkărmășitorî), kari klasifikă dările pe sate mi le adăpă dăpă orîndșelele Ispravnicilor, îngrijeskă pentru băna rîndșeală mi pentru împăcșirea sătenilor, mi observă michele loră neîndelegeri kă să nă se asăpăreaskă zîi pe al-ții. Iar la Plășri se rîndșeskă de către Vornicî (Ministri din lășntre) Vatașî, kari păzeskă intrările trekătorile Karpașilor; vegiază mi păndeskă xogii; îngrijeskă kă să nă treakă nimeni prin poteșile mășgilor în Ardeală să în Ţn-garia; leaș seama să nă se kalăe xotarele de către vecini; klasifikă mi adăpă dările prin sate, dăndă seamă Ispravni-șilor; judekă, xotăreskă, nedenseskă mi arestează.

Însemnămi aice împăpăgeala ačestoră 17 judege kă plă-mile mi satele loră kă lăksitorii loră, mi kă toate țe țe se află în ele, dăpă katagrafia făkă în anulă 1815 săb Do-mnia Mărici sale Domnăli Ioan Karagea.

CAPITULU II.

DISTRICTELE MUNTENE.**1. SLAM-RÎMNICŪ.**

Acestă Distriktă, după geografia lui Ptolemeș, se numea din vechime Ramidava după orașul său, care se numea astăzi-felîș de la un rău ce curge prin el și carele astăzi se numește Slam-Râmnikul, pentru anele sale scurte și vinș din mângii de sare. Ast-felîș s'a numit și orașul Râmnikul și totă județul.

Se întinde la nord către mângii Buzului spre Transilvania; la răsărit spre munte către județele Moldovei Pstina, Tekușul și Kovrîșul; la sud către câmpie către raiaa Brăilei, și la apăs într-o mică parte către județul Ia-lomița, iar în cea mai mare parte către județul Buzului.

Afară de râul omonim Slam-Râmnikul, județul acesta are încă 10 Părae: Balia, ce porcește de la muntele Balean și du în Râmnik; Baba, ce porcește de la Băbeni și du în Râmnik; Kakova ce porcește de la izvorul Tomlișului și du către în Râmnik; Regka mică, ce porcește din sursă de Băbeni și du în Râmnik; Kregulul, ce porcește din mângii Kăksul și du în Râmnik; Orișul, carele porcește totă de acolo, și du către în Râmnik; Măntene-lul, ce porcește de la Dimitriești din Dealul-rom și se varsă în Râmnik; Valbali, ce porcește din malul Kamrei și du în Milkov; Rikorsul mare, porcește din mângii Kogira, și se varsă în Milkov; Rîmna sau Milkovul, ce porcește din mângii Măntimor, apoi întrece mângul la Giolița și du în Râmnik, iar o ramură formează cotarul între Moldova și gura Măntenească.

Acestă județ se împarte în 10 plăși și un Țlaș cu 144 sate, și anume:

1° Plasa Belgei cu 10 sate: Păginteii, Kikinegii,

*

Totarslă, Slăjitorii Albotești, Bărbătești, Stanka, Zăvoale, Țîmislă, Vadslă Veigii, mi altă Vadslă Veigii.

2° Plassa Gradimtea cu 14 sate: Droșlă, Amarslă, Vadani, Sărgiul Oveșeni, Maraloșlă, Vivani, Domniga, Kăinenii, Ketslă Farlăslă, Piskă Isi Nigră, Frigșrôsa, Pleșoșlă, Rakovița saș Kameniga, mi Gradimtea.

3° Plassa Maksineniloră cu 10 sate: Gărgășii, Korblă, Maksinenii, Slăbozia Blexanei, Belcișgslă, Tătarlă, alți Maksineni, Rimniceni, Bolboka, mi altă Bolboka.

4° Plassa Mijloșlă cu 14 sate: Kodrești, alți Kodrești, Voetinslă, Țiorenții, alți Țiorenți, Bogza, Sixlele, Bălești, Gădești Țngari, Țngărenii ot Retezani, Mixalgenii, Țngărenii de la Kăfata, mi Mărtinești.

5° Plassa Belegeșii, cu 15 sate: Țăgășii, Soșii, Măștile, Xiglești, Obilești, Beslegenii, alți Țăgășii, Paraskeveni, Limotești, Gologranș, alți Limotești, Măndrești, Borzeșlă, mi Bănele.

6° Plassa Milkovslă cu 14 sate: Pentegești, alți Pentegești, Vălelele, Adănașii de la Olteni, Paraskeveni, Vîrtiskoșlă, Fărăonele, Găteșlă, Bălcăneasa, Pribeagslă, Broomeni, Pitălsma, Oșebii, Andreișanlă.

7° Plassa Măngiloră cu 20 sate: Răda, Podș-lăklă, Dăslă-lăngă, Bădești, Dălxăgslă, Găra Kaligii, Poenile, Frasinlă de gîșă, Kîrligile, Lăklă Isi Bombanș, Pomești, Golești, Vasele Koișei, Odobeasca, Frasinlă de săș, Dragosloveni, Tățrani, Kotegii, Țrekești, Blidarii.

8° Plassa Rimnei cu 14 sate: Kindești, alți Kindești, Brădești, Tămnoești, Gărbovenii, Slimnikslă, Obregiga, Adănașii, Koroteni, Tigogăslă, Olereni, Zădenii din vale, Tăbăkarii.

9° Plassa Rimnikslă de săș cu 14 sate: Dedălești, Băbenii, Drăgoești, Rădășești, Tonliceni, Zăgărești de gîșă, Zăgărești de săș, Kărtienii, Grămăzslă, Făndșile, Zenlămii, Făntana Tărkăslă, Pătrede, Măkarii.

10° Plassa Rimnikslă de jîșă, cu 21 sate: Tărgslă Rimnikslă, Obadești, Pășibeșlă, Fotinslă, Gălbășlă, Xărtoma, Kăfărigii, Niklești, Băgdătlă, Odașă Băbășlă,

Sokarigiî, Snîlîcheanş, Bîlîîora, Kostieniî de sîsî, Kostieniî de josî, Ploniî, Boldîsî, Rîbla, Mîrîviniî Greksîsî, Pîemtiî, Makrina.

11° Plaîsîş Rîmnîksî kî 8 sate: Bîda, Bîgemtiî, Dînzîemtiî, Bîzemtiî, Kîozdeniî, Dimitremtiî, Zîtigîa, Pîlemtiî.

Nîmitsîş Plaîş se nîzemte de snî Vîtafîş, karele pri-veglîzî xogîile. Nî are nîgî o notekî, kîvî nî se xotîramte kî Transilvania. În avestî jîdegîş sîntîş doz orame: Fokmanî, akasîsîş Isîravnîilorîş, nîin kare trece o gîrlîş din Milkovîş çe façe xotarîşî între Moldova mi gîara Mînteneaskî; avestî oramîş se împarte în înénte sîbsîrbîl (ma-xalale) mi are o Mîrîstîre a Sîntîsîlî Ioanîş mi mîse bîserîvî de neatrî. Alîş doilea oramîş este Rîmnîksîş kî o Monîstîre nîmitsî Rîmnîksîş mi vînvî bîserîvî de neatrî.

Avestî jîdegîş are o Polkovîniçîe mi snî Bîvîîskîş (snî ordinîş kî jîmîstîte tsîs; vezî la reforma lîî Konstantînîş Vodîş Masrokosdatîş).

Are noî kîvîîtsîî, mi anîme: Vîrtîskoîî, Bîlîîsgata, Maksînenîî, Mîrtînemtiî, Gradîmtea, Şîntîrîsa, Rîmnîksîş, Krîçîea Komisîelî, mi Albîtemtiî.

Are natî Monastîrî: Bîbenîî, Dîdzîemtiî, Maksînenîî mi Bîrdemtiî.

Are snîsnîrezîe Metoame: Poiana Mîrîsîî, Skîtrîş, Kîlîska, Borîemtiî, Bogîdzîemtiî, Dîlxîşvîî, Vîrzîremtiî, Gîrbîvîî, Treîstenîî, mi Îîerbanî; iar bîserîvî 68, afarî de çele din orame.

Avestî jîdegîş are o sîngîrîş trekîtoare kî Vamî la Fokmanî kître Moldova; iar desîre Dînzîre are treî, înez nî dîa dîrentîsîş çî nîin raîaoa Brîileî: Şîna din sîsîş de çetate nîin o gîrlîş a Dînzîreî trece dînkolo la Mîvîînî; a dozî la satîsî Bîrtîemtiî din Ialomîîgîş, departe ontîş ore de Brîila la gîra Bîlîgelî, ne şînde se trece iarîmî la Mîvîînî; mi a treîa la satîsî Ploniî din Ialomîîgîş dozîş ore departe de Bîrtîemtiî trece la satele Tîrîemtiî de dînkolo.

Dîrmîsîş komîsnîş de la Bîksîremtiî la Fokmanî este de

zece postii: Șindrilita, Movilița, Țrzičenț, Mărgineanu, Kălmășș, Băzș, Kălnăș, Rimnikș, Kăkă mi Fokșani.

Acestă judecș are 7681 familii mi anșme:

- 5074. Birniș, șșșșș la dșrș mi Angșrii.
  - 24. Postelnișei, șșșșș kș skrisori Domnemi.
  - 60. Neamșri. } Priveligeagș kș skrisori.
  - 179. Kompanitș. } Domnemi mi șșșșș.
  - 70. Mazili. } la Angșrii.
  - 7. Rșntamș, kș deosebitș dare la Visterie.
  - 560. Șkștelniș, kș deosebitș dare la boeri mi Mănăștiri.
  - 785. Poslșjniș, rșndșșș la boeri mi Mănăștiri.
  - 253. Slșșșș, rșndșșș la Isnșșșșș.
  - 159. Preoșș, kș dare la Mitronolitș mi Episkoni.
  - 11. Diakonș, asemenea.
  - 291. Șngșrenș. } Kș deosebitș dare la Visterie.
  - 81. Bșlgari. }
  - 127. Bice de șșșșș, fșrș dare în șșșșș.
-
- 7681.

2. BUZEȘ.

Dșrș geografia lși Ptolemeș, acestș judecș se nșmea Nanska. Aseminea nșmire nșrta mi rislș mi oramșlș, kare astșzi se nșmeskș Băzșlș. Desnre Nordș se xotșremte kș Transilvania; desnre rșșșritș kș o mikș parte din judecșlș Pșșșa alș Moldovei mi în tștșșșșșșș d'alsngș kș jșdeșș Rimnikș; desnre șșdș kș jșdeșș Ialomiga mi desnre anșș kș jșdeșș Șkșșeniș.

Afarș de rislș omonimș Băzș, are inkș ontș nșrae mi anșme: Șirșea șe nșrșede din Slșnikș mi dș în Băzș; Șșșșșș din Mșntele Iovșngș mare mi dș în Băzș; Kălmășșșș șe nșrșede de la nșdșșrea Kșșere mi dș în Dșnșre; Kălnăș, din mșșșș Kșșșșșșș-Omșșșșșșșș mi dș în Băzș; Mșșșșșș din Mșntele Podșșe mi Modea mi dș în

Bszzë; Zëbalea, din Țeulș Transilvaniei mi dë în Këlnzë; Slënikulș, din Mënteale Mëma mi dë în Bszzë; Bika sëratz, din Mënteale Lëksegë din Transilvania mi dë în Bszzë mi Ialomigë.

Ȳestë jëdegë se sëb-înnarte în trei plëmi, mi dozë plësrî mi anëme:

1. Plasa Këmnëslë kë 24 sate ¹⁾.
2. — Pënteale-Bszzëslë kë 23 sate.
3. — Sërëgei kë 17 sate.
4. Plëslë Slënikulș kë 25 sate.
5. — Përskovëslë kë 28 sate.

Ȳeste de ne srmë dozë ulașrî se pëzeskë de këtre dol Vëtamî. Ele aș dozë potëvî: poteka plëslë Slënikulș încëpe de la satele Mënnëmtî mi Lonnëtarî; iarë a Përskovëslë de la satulș Brëemtil, mi urin mënteale Pëntealeș treks amëndozë în Transilvania.

Oramëslë de rezidengë alș Ispravnicilorș se nëmënte Bszzë. Aivî este unș skasnë de Eniskonie mi dozë Mënnëstirî, Banëslë mi Eniskonia; mëse Biserivî, kë mëse enorî, sna Greceaskë, sna a Tîrgulș mi alte patrë. În Ȳestë oramë în totș anulș la 24 Iënie se face unș tîrgș mare kare se nëmënte Drëgalka. În Ȳestë jëdegë sântë patrë kënitëni: a Skasnëslë, a Palanvî, a Rësegëslë mi a Tîrgulș. Kënitaniî se rëndëeskë de këtre Sërëtarëslë Ȳelș mare. Mai este mi unș Kîrk-sërdariș (Kolonelș) karele nrivegiazë nen-të fëkëtori de rele.

Mai are o Mënnëstire kare se nëmënte NëȲetë mi ontë Mëtoamë: Vintilë Vodë, Berka, Șngareiz, Përskovë, Isvorenî, Ȳeleș, Barbë mi Gëvana.

Afarë de biserivele din oramë, în Ȳestë jëdegë sântë mënte-zevî mi trei.

Trekëtorile nestë Dënnëre sântë totș aȲele kare le-amë snëșë mi la jëdegëslë Slam-Rîmnikë.

1). Nëmele satelorș amë sokotitë de nrisosë a le înmîra dëurë tekëș.

(Traducëlorulü).

Această județe are 5334 familii mi ansme:

2706.	Birniți.
26.	Hostelnice.
40.	Neamări.
2.	Kompanimți.
139.	Mazili.
128.	Rantani.
1198.	Skstelnici.
650.	Poslsunici.
125.	Slajitori.
154.	Preoni.
41.	Diakoni.
30.	Ţngsreni.
24.	Bslgari.
71.	Srregii de nomt.
<hr/>	
5334.	

3. SĂCULENI.

Această județe se delimitează desure nordă cu Transilvania, desure răsărită cu județelă Buzsăsi, desure sudeă cu ală Iaomigii mi desure anseă cu ală Praxovii.

Nici ună răsă însemnată nu trece prin județelă acesta. Totuși suntă vre-o 17 nărieame kare pentru neînsemnatătea loră nu le mai nămimă.

Această județe se aşb-împarte în şinai nătini mi domă năisri, cu 186 de sate mi ansme:

1. Plasa Kîmnsăsi cu 21 sate.
2. — Toxaniloră cu 21 sate.
3. — Krikovsăsi cu 18 sate.
4. — Potgorii cu 12 sate.
5. — Skşeniloră cu 23 sate.
6. Plais Teleajnsăsi cu 26 sate.
7. — Desure Buzsăsi cu 49 sate.

Plașurile acestea sînt administrate de către Vîtamî.
 Plașul Teleajănelor are oțte notele de trektoare în
 Transilvania, mi anume:

Pe la satul Bîtrînî prin mîntele Brezeans;
 pe la satul Țireuș prin mîntele Pîsekka;
 pe la satul Mînemîlî prin plașul Bîtrînîlor;
 pe la satul Isvoarele prin plașul Mare;
 pe la avelanș satul prin Teleajăne;
 pe la satul Stefănemîlî prin mîntele Țrsoaea;
 pe la satul Berta prin plașul Șerbanș Vodă;
 pe la avelanș satul prin mîntul Vălna, Skrimoara
 mi Lăz Romș.

Iar plașul desore Băzș are mîntele notele trektoare
 iarșul în Transilvania la vama Băzșul mi anume:

Pe la satul Starkioz prin mîntele Kălgăril,
 pe la satul Kiozdi prin mîntele Biska,
 pe la satul Păltinenîlî prin mîntele Pitikș,
 pe la satul Nevoeamș prin plașul Băzșul,
 pe la satul Biska-Romîlî prin mîntele Arsile,
 pe la satul Nevoeamșulî prin mîntele Kalaska,
 pe la satul Biska-Romîlî prin mîntele Tega.

Jădegulș acesta are doș orame unde este rezidența
 ispravnicilor: Băkovulș kș doș biseriș mi enorî;

Vălenîl de mîntele kș trei enorî, o mîntăstire, mi doș
 biseriș. Mai este unș oramș nămitș Slănikulș, unde este okna
 de sare, Skășulș kșmăramilorș, kș trei enorî mi kș trei
 biseriș.

Săntă patru kșnităni: a Skășulș, a Starkiozi, a Mă-
 ginașulș mi a Găgenilorș. Pe lîngă aceste mai este mi o
 Polkomișie.

Săntă doș Monăstiri, Bradulș mi Kornulș; asemenea 11
 metóme: Vălenîl, Iordăkianș, Apostolake, Vorhila, Barbș,
 Zanfra, Bădenîl, Alăniulș, Țăfanîl, Mixălemîlî mi Skeatșulș.

Săntă 187 Biseriș afară de cele de prin orame.

Trektorea principală este pe la Vălenîl de mîntele prin
 Karnagî, unde este mi vamă, drășulș se întinde de la Vă-
 lenîl, prin satul Țireuș neate vîrfșul Kășulș, de unde de-

pe nouă ore de călătorie ajunge la vama Buzetului în Transilvania.

Județul acesta are 10,892 familii mi ansme:

5992.	Birniș.
61.	Postelnicul.
97.	Neamșul.
1.	Kompaniștii.
17.	Răutani.
1987.	Șkătelnicul.
935.	Poslășnicul.
176.	Slăjitori.
388.	Preoții.
162.	Diakoni.
834.	Țigăreni.
339.	Mășii.
75.	Sărgii.

10,892.

---

4. PRAHOVA.

Județul acesta se delimitează desmere nordică cu Transilvania, desmere răsăritică cu județul Săcșeni, desmere sudică cu județul Ialomița, mi desmere apăsă cu județul Dâmbovița.

Afară de râul principală karele se numesc Prahova, mai sîntă vre-o 17 mîreșe cu totăle neînsemnate kare năvălind din Mărgi se varsă în Prahova mi în Teleajen.

Acestă județ se sîb împarte în cinci plășii mi sîntă 112 sate mi ansme.

1. Plasa Căminului cu 13 sate.
2. — Rîfovul cu 20 sate.
3. — Tîrnăveni cu 17 sate.
4. — Plasa Filineștilor cu 27 sate.
5. — Teleajen cu 16 sate.
6. Plășile Prahovei cu 19 sate.

Plaislă ačesta, pëzită Iarămî de zăd Vătafă, are no-
ș poteci de trekătoare spre Transilvania mi anume:

Pe la satlă Breaza prin Măntele Tărgseata.

pe la Mănăstirea Sinaea prin mănțele Fărnikă.

pe la satlă Komarnikă prin mănțele Gârbova, pe zăde
de la Vama Timenișlă din Transilvania mi la Săzele, aproape
de Brașovă;

Pe la satlă Săkarî prin mănțele Steiasa.

pe la satlă Tesila prin mănțele Prisoș.

pe la satle Trestrienî prin mănțele Orjogă.

pe la Posada prin mănțele Parakle.

pe la Kăștăria de poduri prin mănțele Mășiga.

pe la Tesila prin Doftana.

Săntă doză kămităni: a Skasnișlă mi a Mănăstiriloră,
o polkomnizie mi o vătămie de Arabagi.

Maî are Monastirea Mărginenî, mi noșă Metoame; Si-
naea, Lesneșile, Poșana, Breș, Mislea, Tîrnoră, Praxovița,
Brezoaea mi Korlăteni; iară Biserici ontă-zeci mi mănțele.

Ačestă jădegă are trei orame: Ploemti skasnișlă is-
pravnișiloră, o biserikă Domneaskă, mi alte cinci; Filineni
doză biserici; mi Kămpina, kă mănăstirea Lășoniloră, mi do-
ză biserici. Maî este mi oramălă Telega, zăde este oknă
de sare mi skasnișlă kămpăramișlă.

Ačestă jădegă are 7132 de familii mi anume.

3139. Birniș.

35. Postelniș.

36. Neamș.

16. Mășli.

244. Răntam.

1606. Skătelniș.

1113. Poșăjniș.

121. Slăjitori.

194. Preoți.

21. Diaconi.

330. Șăngreni.

264. Bălgari.

13. Sărgi.

7132.

5. DÂMBOVÎȚA.

Județul acesta se întindea asupra nordului Transilvaniei, asupra regiunilor județului Ilrăvoa, asupra sudului județului Ilfov, și asupra apăsii județului Mureș și Vlașca.

Afară de râul omonim Dâmbovița, în acest județ sunt încă șase râuri destule de vii: Sabarul ce curge în Argeș; Kolintina, Ialomia mică, Glavorenii, Brateu, care curge în Dâmbovița; și Ilfovul, ce curge din satul Doicești și curge în Dâmbovița.

Acest județ se subdividea în opt plăși și două plăși cu 108 sate.

1. Plasa Ialomia cu 24 sate.
2. — Kornățelul cu 15 sate.
3. — Bolintinești 23 sate.
4. — Mijlocul cu 13 sate.
5. — Văcărenii cu 23 sate.
6. — Kirănovștii cu 11 sate.
7. — Dâmbovița cu 19 sate.
8. — Dealul de sare cu 13 sate.
9. Plasa Dâmbovița cu 11 sate.
10. — Ialomia cu 11 sate.

Din acest județ curgeau zece râuri spre Transilvania, și anume.

De la satul Breaza prin muntele Pârșkioș.

— Mănăstirea Sinaia prin muntele Fărâncă.

De la Pârșkioș prin muntele Sârlele;

Pe la Cărlig;

pe la Muntele Răzândă;

pe la satul Pătrăuș prin satul Dobescul;

pe la Bădeni prin Muntele Măgarele;

pe la Pârșkioș Alb prin Muntele Breb;

pe la Păeni prin Plasa Șăkeni;

Tot pe acolo prin Muntele Marginea Domnească.

Oramsl̃ de residinȝ al̃ Ispravnicilor̃ este T̃rgovi-
mtea, odinioar̃ fōrte mare mi k̃ cetate tar̃. Aȝeasta din
vekime (d̃sp̃ Lazis) se ñmea Tirisk̃ mi T̃er̃is̃, sã T̃a-
ros̃. Aic̃ era a t̃reia residenȝ a Domnilor̃ karĩ, de la
anl̃ 1833 ĩnkoȝe Iarna se d̃ȝeas̃ de petreȝeas̃ la B̃sk̃-
rem̃i; mi ñmaĩ de la 1716 ã ĩnȝetat̃ de a resida vara la
T̃rgovim̃te.

Palat̃erile Domneim̃i, kare s̃nt̃ ĩnk̃ ĩn r̃eine, se re-
stasrase mi se ĩnf̃r̃m̃s̃egase ĩn domnia l̃ai Grigore Vod̃z̃
Gika II; dar ne tim̃ñl̃ d̃om̃niel̃ l̃ai Konstantiñ M̃as̃r̃okor-
dat̃ ĩn tim̃ñl̃ r̃s̃boĩsl̃ai k̃ Austria, T̃er̃ĩ le-ã ar̃s̃ k̃
tot̃l̃.

Aȝest̃ oram̃ are t̃rei M̃ñst̃ir̃i: Mitronolia, Stelea mi
Polniga. Eks̃iat̃ ĩnk̃ mi s̃ñ t̃er̃ñ ĩnalt̃ ĩn k̃rtea pala-
t̃sl̃ai Domnesk̃. Afar̃ de aȝeasta mai s̃nt̃ 22 biser̃iĩ din
kare t̃rei ñst̃iĩ mi ĩnȝi f̃r̃ de ñme.

J̃s̃deg̃sl̃ are mase K̃ñit̃añi: a Skauñsl̃, a K̃az̃ari-
lor̃, a Ṽlenilor̃, a Korñȝel̃sl̃ai, a Florent̃ilor̃, a Br̃zoãi
mi a Ȣoro-G̃er̃li; ne l̃ang̃ aȝest̃ mi o pol̃koṽñie.

Ear m̃ñst̃ir̃i s̃nt̃ nat̃r̃: M̃ñst̃irea Deals̃sl̃, Ñs̃-
ȝet̃, B̃sk̃, mi Golgota. Afar̃ de aȝest̃a ĩnk̃ m̃es̃e Me-
toame: Ṽl̃kana, D̃̃ks̃l̃em̃tĩ, Ṽiferita, Ȣet̃ȝysea, R̃̃toĩs̃ mi
G̃iseñi. Biser̃iile din j̃s̃deg̃, afar̃ din ȝele din oram̃
s̃nt̃ la ñm̃r̃ de s̃na s̃t̃ t̃rei z̃ȝi.

J̃s̃deg̃sl̃ aȝesta ñ are ñĩ o t̃reȝtoare k̃tre Tran-
s̃irvania, afar̃ de aȝea a K̃̃nenilor̃ ne la K̃rtea de Ar-
gem̃.

Їмпопореа н̃м̃р̃ 11,937 familiĩ mi añme:

- 7129. Bir̃nĩ.
- 23. Postelñĩ.
- 13. Neam̃r̃i.
- 22. Mac̃i.
- 179. R̃̃ntam̃i.
- 2036. Sk̃stelñĩ.
- 1330. Post̃ȝur̃i.
- 266. Sl̃ȝitor̃i.

305. Preoți.

69. Diaconi.

432. Țigăreni.

69. Sărgii.

 11,937.

---

6. MUȘCELŪ.

Judegslă aresta se mărginește desure nordă cu Transilvania, desure răsărită cu judegslă Dombovița, desure sâdă cu judegele Vlașca mi Teleormană, iar desure apăsă cu judegslă Argeșslă.

Nișă snă rîș însemnată nu trece prin judegslă aresta afară de vre-o 9 părțeamă foarte mică,

Se sîb-împarte în mîșe ulăuș mi doșă ulăușă cu 121 sate mi anșme.

1. Plășă Dombovița cu 15 sate.

2. — Năkmoara cu 12 sate.

3. Plășă Argeșslă de sîșă cu 10 sate.

4. — Rislă Dîmni cu 23 sate.

5. — Brătiană Bșga cu 24 sate.

6. — Argeșslă de josă cu 16 sate.

7. — Dealslă cu 7 sate.

8. — Kărcinovslă cu 14 sate.

Din arestă judegă sîntă 10 notăușă trekătore în Transilvania mi anșme:

Pe la satslă Țetșgeniș prin Măntele Sleasa.

pe la satslă Bîdeniș prin Valea Bîdeniș.

pe la satslă Dragoslăele prin Măntele Gimnăș.

pe la satslă Rșkărș prin ulăușlă Tărkăslă, prin gara vșii Tamăușlă mi prin Zibadia.

Pe la satslă Nemeșatș prin ulăușlă Xogslă.

pe la satslă Năkmoara prin ulăușlă Petrovș.

prin Măngiș Năkmoareș mi Kălbășnemtiș.

pe la Plășmoră la satslă Pînda mi Sîmbătașă prin Măntele Sems.

Pe la satul Verivoenți, prin mănăstirile Karnanteans, Frăgels, Voivoda, mi Păltinet.

Afară de aceste mai este mi o școală cu trezător mare mi cu vama, care se koboară de la satele Răkars mi Moșii mi în karsă de mese ore ajunge la Branslă Făgărașul prin Transilvania.

Județul acesta are orașul Kămp-Lung de residin-dență ală Ispravnicilor. Aice a fost Șkănsul celălă întărit Domn Răd Vodă Negru, carele a făcăt palatul dom-neni, care astăzi sânt în ruine, mi Mănăstirea nămită Kămp-Lung. Orașul este înălțat în 13 mahalale cu avelanș nămită de Biserici, mi încă una Latină.

Județul are trei Kămităni: a Șkănsul, a Văntorilor, mi a Baskovăsi; ne lungă aceste mi o Polkovnicie.

În acestă județ este mi Mănăstirea Vieremă mi 11 metoame: Aninoasa, Răngăzovă, Rădomi, Valea-mare, Kălsăreii, Piskăleni, Doberești, Valea Poni, Golemi, Čokăns, mi Čoka.

Afară de bisericile din oraș, județul nămită încă o sâtă trei-zece de biserici.

Eară în totă județul acesta se nămită 6291 de fa-miliă mi anse:

- 3313. Birni.
- 14. Postelnici.
- 25. Neamuri.
- 110. Mazili.
- 300. Răntam.
- 1092. Șkătelnici.
- 661. Poslăjnici.
- 156. Slăjitori.
- 286. Preoți.
- 167. Diaconi.
- 132. Șăgăreni.
- 35. Săreși.

6291.

7. ARGEȘU.

Județul aresta se delimitează desure nordică cu Transilvania, înfrunzându-se mi neste Oltă năru în județul Gorjă; desure răsărită cu județul Mărmureș, desure sudeș cu județele Oltă, Teleormană, mi Vlașka, iar desure anășă cu județul Vâlcea.

Afară de râșă omonimă Argemă karele din vekime se numea Araromă, mi afară de râșă Lotră, karele nărtede din județul aresta, elă mai are ontă râșă mai mișă: Dămboviskă ce dă în Neazlovă; Neazlovă mi Baskovă, ce dă în Argemă: Vadiga ce dă în Vedeă; Kotmana, kare din vekime se numea Tiarantă, dă în Dămre; Vălkantă, Tonologă mi râșă Vadășă ce dă în Oltă.

Județul aresta se sâb înmarte în ontă nășă mi-doră nășă, kă 172 sate mi anăme:

1. Masa Sănegă de josă kă 16 sate.
2. — Oltășă de josă kă 17 sate.
3. — Kremenariloră kă 12 sate.
4. — Oltășă de sâșă kă 17 sate.
5. — Tonologă kă 21 sate.
6. — Argemă kă 11 sate.
7. — Pităntiloră kă 23 sate.
8. — Valeană kă 15 sate.
9. Mășă Arășă kă 20 sate.
10. — Lovintă kă 20 sate.

Mășă Arășă are noră notă, dăktoare sâre Transilvania:

Pă la satsă Selatrășă nrin măntele Măntimoră; ne la satsă Arășă nrin Mășă Oisă.

Pă la satsă Korbenă nrin măntele Korbenă;
 ne la satsă Brătienă nrin măntele Brătienă;
 ne la satsă Bășășă nrin Mășă Șășă;
 ne la satsă Pităntă nrin măntele Mărginenă;
 ne la satsă Bășășă nrin măntele Zonogă.
 ne la satsă Glășășă nrin măntele Kovă;
 ne la satsă Kășășă nrin măntele Zonogă.

Îar plăisliș Lovimtiî trece podslî Oltslî mi desparte
judegslî Vâlcei pînă unde se sîmte kă judegslî Gorjiș.

Elî are çinçi poteçi kătre Transilvania mi anșme:

Pe la satlî Robemtiî prin mînteale Mărgamș;

pe la satlî Brezoaea prin mînteale Klăbșcetș;

pe la satlî Troeniî prin mînteale Robș;

pe la satlî Mălaiș prin Dealș Negrș;

pe la satlî Voineasa prin mînteale Poklșbeanș:

Judegslî ačestă are doză orame: Pitemtiî, skaznslî
Înpravniciilor kă ontș Biseriçi mi Enoriî; mi kărtea de
Argemș, unde era a doză rezidingș a lî Radș Vodș Ne-
grș, kă kărte mi nalatsrî Domnemti, a le kărora șrme mi
pînă astă-zî se kănoskș. Ačestș de pe șrmă oramș are çinçi
Biseriçi, din kare șna se nșmșmte Biserika Domneaskș, șn-
de este mi mormăntslî lî Radș Vodș Negrș. Pe lăngă a-
čestea este mi faimoasa Mănșstire a Argemslî, ziditș de
Neagș Vodș Basarabș, edificatș çelș mai frămăș mi mai
monșmentalș çe ekzistș pînă astăzî în çeara Romșneaskș.
Amăndoș ačeste orame din învekime aș fostș rezidinge
Domnemti.

Ačestș judegș are patș kăpitșniî: a Skaznslî, a Vș-
nștorilorș, a Baskovslî mi a Lovimtiî; pe lăngă ačestea
mi o Polkovniçi.

În judegslî ačestă sîntș mi trei mănșstiri: Kotmana,
Tștana mi Vșleniî; asemenea çinçi-șure-zere metôme: Kor-
nets, Fedelemois, Berislșvemtiî, Bșliga, Brșdetșlș, Brștș-
memtiî, Robaia, Tșrgș, Kotemtiî, Teismlș, Flșmănda mi
Morșnglavș. Mai sîntș mi 174 de biseriçi afară de çele
din oramș.

Ačestș judegș are 10,744 de familiî:

- 7382. Birniçi.
- 18. Postelniçi.
- 46. Neamșri.
- 50. Mazil.
- 403. Rșntamî.
- 842. Skștelniçi.

VOL. III.

11

731. Послѣжніѣ.

231. Слѣжторѣ.

374. Преогѣ.

289. Диаконѣ.

279. Ънгсренѣ.

99. Сѣрсгилѣ.

 10,744.

Districtele Cămpene despre Apus și Sud.

1. IALOMIȚA.

Acestă județ se hotărânte despre nordă kă judegele Săkseniî mi Praxova, despre răsărită kă judegele Bsză mi Slamș Rimnikă, despre Miază-zi kă Dsnărea mi raiaoa Brăilei, mi despre auză kă judegslă Ilfovslă.

Prin acestă județ trece răsă Ialomiga, karele din vechime se numea Naparisă mi s'a nămită mai târziu Ialomiga dăntă nămele omouimă ală oramslă distriktăslă, kare se vede kă era odinioară akolo unde astă-zi este oramslă de Florești. Afară de răsă acesta mai este încă răsă nămită Retetăslă de josă kare născade de la satăslă Bordonani mi dă în Praxova.

Judegslă acesta se srb împarte în 7 plămă kă 127 de sate.

1. Plasa Likirimtiloră 16 sate.
2. — Stelniki kă 18 sate.
3. — Oramslă kă 26 sate.
4. — Sloboziei kă 20 sate.
5. — Gîrboviloră kă 16 sate.
6. — Jilăvil kă 11 sate.
7. — Dridslă kă 20 sate.

Judegslă acesta are mēnte kănităni: a Skăznăslă, a Likirimtiloră, a Stelnici, a Oramslă Sloboziei, a Grindă Făgărașslă; a Făndă Dangăslă, mi o Polkomnăie.

Afară de Măntăstirea Slobozia lă Enake, în judegslă acesta nă este năi o măntăstire mi năi încă metokă; iar biserică sântă 79 afară de cele din oramă.

Oramniş principală ală auestăi jşdegş este oramniş de Flovi, pe auroane de gşra Ialomigi, şnde odinioară era mare mimkare komercială; dar ispravnişii mşdş la Tirgşmoriş Şrzişeni şnde este o singură biserikă ¹⁾.

Afară de skelile Bertemti mi Ploniş desure kare amş vorbitş la jşdegşlş Rimnikalsi, în jşdegşlş auesta şşntş natş skeli însemnştoare :

Şea întşşş ne la oramniş de Flovi, natş ore denarte da la Bertemti, şnde este gşra Ialomigi mi vine în faşş kş şetatea Şşşşovi.

A doşă la Stelnika kare este natş ore denarte de oramş mi se koboară prin Borşea mi intrş în Dşşşre prin gşra Ialomigi.

A treea ne la Timbşremti, denarte kş natş ore Stelnika se koboară prin Borşea la gşra Vali mi de akolo treşş Dşşşrea la şetatea Silistrii.

Şea de ne şrmş, ne la orşşelşlş Kşşşramiş din plasa Likirentilorş, treşş îndatş prin Borşea în Dşşşre la Silistra. Jşdegşlş auesta are 6256 familii mi anşme :

- 2835. Birniş.
  - 38. Postelnişei
  - 35. Neamşri.
  - 1. Kommanisti.
  - 75. Mazili.
  - 59. Rşntami.
  - 701. Skştelniş.
  - 546. Postelniş.
  - 269. Slşjitori.
  - 168. Preoş.
  - 21. Diakon.
  - 366. Şngşreni.
  - 899. Bşlgari.
  - 243. Şşşşgi.
-
- 6256.

1). Astşă niş şrmele oramniş de Flovi nş se kşnoskş; iar rezidişga ispravnişilorş, este la Kşşşrami. (Traducştorulş).

2. ILFOVULŪ.

Judegslē ačesta se mērginemte desure nordē kē jēdegslē Dīmboviga, desure rēšritē kē judegele Prahova mi Ialomiga, desure sēdē kē Dsnērea, mi desure āpēsē kē Vlamka.

Afarē de rislē Dīmboviga, karele trēte prin judegslē ačesta, mai sntē inkē ontē rīsrī mai mičī mi anšme, Bēl-gstegs, kare dē in Dsnēre; Verboloasa ēe dē in Kolintina; nēgē-Valimtea, ēe dē in balta Kēldērsmi; Perimē, Paserea mi Dēgremtī, ēe daš totē in balta Kēldērsmi mi Čorogērla kare dē in Sabarē.

Jēdegslē ačesta se sēb imparte in 12 plēmī kē 208 sate.

1. Plasa Čoknēmtilorē kē 15 sate;
2. — Obilemtī kē 22 sate.
3. — Mēstimteā kē 17 sate.
4. — Gergigi de josē kē 17 sate.
5. — Znagovē kē 18 sate.
6. — Gergigi de sēsē kē 25 sate.
7. — Sabarē de sēsē kē 25 sate.
8. — Sabarē de josē kē 16 sate.
9. — Dēmboviga de sēsē 13 Sate.
10. — Dēmboviga de josē kē 16 sate.
11. — Negoemtī kē 14 sate.
12. — Oltelnigi kē 10 sate.

În ačestē jēdegslē este snē orāmēslē kare se nēmēnte Gergiga kē trēi biseričī mi Enorī. Dar orāmēslē prinčipalē, karele astē-zī este kanitala ġeri Romnēmmtī mi Škasnēslē Domnīlorē, este Bskēremtī. Înainteā lēi Mirčea Vodē, Domniī imī aveāš rezidingele prin alte orame nreksmē s'a mai vorbitē. În anulē 1383 nēmītslē Mirčea Vodē a ziditē ačē Kērtēa veke kare ekzistē mi pēnē astēzī in Bskēremtī, mi sēkčesorī sēi aš întemeiatē orāmēslē nreksmē se vede pēnē astēzī.

Aičī înēz Domniī netrečēāš nēmai earna, iar primēvara se sēcēā la Tērgovimte; dar de la anulē 1716 aš înčetatē de a mai merge akolo.

Bășkremiții dăuț limba ponorslăi însemnează oramslă bășkriei, mi se zice că Mircea Vodă 'l-a fâdată de bășkria viktoriei ce a reuștată ne lokslă ačesta, în kontra lăi Seltană Baiazetă Ilderimă,

Ačestă oramă este mare mi ponslată; așzată ne o kămnie fôrte întinsă prin mijlokslă kăria trece rislă Dămbovița. Elă kăprinde noșă mănăstiri mari domnemi mi anșme:

Mitronolia, serbarea Sf. Împărați Konstantină mi Elena, așzată ne o movilă kă o posigișne minșnată; Radă Vodă kă serbarea Sf. Treimă; Sf. Sniridonă ăelă noș; Domna Bălașa kă serbarea Înelgării; Kolgea kă serbarea ăeloră trei lerarimă; Sărindară kă serbarea Adormirei Maicii Domnăslă; Arximandrită kă Serbarea Sf. Anostoli; Mixaiă Vodă kă serbarea Sf. Nikolae; mi Antimă kă serbarea tătără Sfințiloră.

Ne lăngă ačeste mai sântă înkă ontă mănăstiri mari kari aș în kărtea loră mi xanșri: Sf. George ăelă mare, Sf. Ioană; Stravonolișă; Grevi; Zlătari; Sf. Sniridonă ăelă vekis, Xană Kolgi; mi Șerbană Vodă.

Mai sântă zăce mănăstiri de klasă a doă; Sfânta Ekaterina, Stelea, Răzvăn, Odrikană, Sf. Lefterie; Eniskonia Rimnikslă; Sf. Sava; Kregșleskă; Skită Kălgăriloră, mi Snirea.

Ear biserică sântă mēnte-zăci mi doă. În nlasă de joră sântă: Sf. Atanasă; Sf. George ăelă vekis, Sf. Ionikă; Sf. Nikolae; Profetă Ilie; Sf. Nikolae din pigănie; Bărbăteskă; Alekse; Flămănda; Slobozia; Bromteni; Kărmidari de joră; Anostolake; Dobroteasa; Tabaci; Poneskă; Olteni; Bradă; Foimoră; Sf. Troigă; ăeasmi Radă; Lăkaci; Sf. Stefană; Xagi; Deală-noș; Deală-vekis; Pona Nană; Iankă; Oboră vekis: Sf. Pantelimonă; Olari; Pona Soare; Măntșleasa; Negșstori mi Sf. Paraskiva.

Iar nlasă de sșă: Biserika lăi Pităș Momă; Silivestă; Prekșnegi vekă; Pona Petre; ăeasmi Davidă; Boteană; Batimtea; Ogetari; Pona Rășă; Kălmeta; Sevilele; Skășnele; Pășkăria; Șelari; Bălcăeană; Dămna; Biserika

Eni; Biserika dintr'o zi; Moldoveniî; Brezoean; Пона Коз-
ма; Stejar; Biserika Alb; Sf. Vasilie; Пона Рад; Фън-
тъна Босл; Skits Vistiersl; Подъ де пѣмѣнтъ; Gorganî;
Postvarii; Кѣтъmidarii de sss; Amza; mi Sf. Dimitrie,
Episkopie a Bъzъsl.

Înъsntъ Bskъremtilorъ, sntъ mi 17 Paraklise; a lî
Banъ Gika; a lî Skarlatъ Gika; a skôli Grechemî; a lî Ra-
kovigъ; a lî Manolake Brъnkovean; a lî Grigore Brъn-
kovean; a Drъgъnesksl; natъ alo Kolgi, a lî Stravono-
liss; a lî Sf. George; a Mitropoliei; a Dônni Bъlamî; a
Zlъtarilorъ mi a Sърindarsl.

Maî sntъ ne la marginile Oramsl vre-o 25 de bise-
rii de lemn.

Ear biseri de alte ritri sntъ natъ: a Panistamilorъ;
a Lsteranilorъ; a Armenilorъ, mi a Evreilorъ.

Xansri marî fъrъ biseri sntъ mēte: Manъk; Kon-
stantinъ Vodъ; Panazogl; Golesk; Gabroveni; Zamfirъ mi
Filinesk.

Xansri maî miî neste doъъ-zeci mi ontъ.

Bъi natъ.

Fъntni saъ чiшmelo doъъ-zeci mi doъъ.

O skoalъ domneaskъ kъ mēse profesori nentъ invъъ-
tsrile filosofice mi literare, afarъ de skoalele private kare
sntъ în oramъ mi nrin kasele boerilorъ.

O altъ skoalъ, kъ dъoi profesori de limba romъneaskъ,
kare s'aъ respektatъ de kъtre togî Domni, че аъ fostъ dъnъ
timnъ.

Snitalri sntъ natъ, snsl la Kolgea, fъkstъ de Snъ-
tarisl Mixailъ Kantъkszenъ nentъ rъni, mi alte felsri de
bôle, kъ amternstari, mъnkare mi servitori kъ snъ doktorъ.
snъ xirъrgъ mi o snigerie.

Alъ Sf. Pantelimonъ, fondatъ de Grigore Vodъ Gika II
nentъ bolnavi mi rъni, kъ snъ doktorъ, snъ xirъrgъ mi o
snigerie.

Snъ altъ snitalъ la Skitlъ Sf. Visarionъ, nentъ чъ-
manî, ne kare l'a reziditъ mi l'a mъritъ Aleksandrъ Vodъ
Merszъ.

IIIi alts mai bznș mi mai regslatș de krtș tôte la Izvoralș lsi Mavrogeni ¹⁾.

Çirkoferinga avestsi oramș este aurône de çinçi ore; ayeastș întindere este, dșntș lșrgimea kșrgilorș kaselorș bo. eremti mi mșltele grădinî kare înfșdimeazș oramșlș ayeasta ka o pșdsre mare, neste 16 miî de kase împșrgite în atștea enoriî pre kște mșnșstirî mi biseriçi sântș în oramș; iar împorarea se sokotemte neste 100,000 șșflete.

Afarș de boeriî de tôte klasele, de komergançi de totș felslș de rșfetșri mi isnafi, strșini saș pșmșnteni de diverse meseriî mi profesioni, sântș mi alto familiî de loksitoriî în oramș în nșmșrș de 5535, adikș:

1500. Strșiniî kș dare kștre Vorniciî Oramșlș.

79. Postelniçi.

113. Neamșri.

56. Kompanimti.

25. Mazili.

638. Rșntami.

217. Skștelniçi.

1172, Poskșunniçi (Servitori.)

- 1). Ayeaste snitalșri nefindș îndestlștôre dșntș înmșlgirea loksitorilorș mi a boalelorș, ne la anulș 1811, doktorslș Konstantinș Karakamș a fi- kștș pronșnere Vornikslș Grigore Bșleanș, karele atșnșe era Agș, ka sș îndemne ne boeri mi ne negșrgștori la o sșbskringisne nentș fșndarea snșl snitalș mai mare. Pronșnerca nsindș-se în lșkrare, s'aș înfșingatș snș snitalș afarș din oramș șnde era o datș fabrika de no- stavș. Ayeastș snitalș kș înçetșlș s'aș mșritș pșntș la 200 de kreva- tșri, mi la anulș 1717 Domnșlș Ioanș Grigorie Karagea la dotatș kș deosebite venitșri sure a se nștea șșșgine, mi anșme: 25 de skștel- niçi, 10 șșlame de Ușani, 25 de lei de fie kare lșnarvniș noș, 10 lei de fie-kare Samemș noș, 2 lei din fie-kare nșngș a șșșmetsrilorș, șe se vindea pe anș, nșrekșmș dijmșritșlș, vinșritșlș, vșmîle, mi ok- nile; ne lșngș ayeaste i-a dedikatș mi mșnșstirile domnemti din Jșde- gșlș Vșlçel, Grovora, mi Arnota. Efori ayeastșl snitalș sântș Pșea șf. Enișkonș alș Bșșșșlșl Koustantie, Banșlș Grigore Brșnkoveanș, Banșlș Radș Goleșkș, Vornikș Grigore Bșleanș, Logofștșlș George Goleșkș; Xatmanș Konstantinș Goleșkș, Kışçerș Konstantinș Brșlôlș, Ștolnikș Geanș, mi alçi kșçi-va. Iar înaintea tștlora, doktorslș Kon- stantinș Karakamș, karele a lșkratș din înçenștș la fșndarea lșl.

1401. Slujitorî (dorobanji, gendarmî.)

280. Preoaji mirenî.

54. Sarsaji.

5535.

Ka kaji-va ani mai înainte eraa afara din Baskremti mi fabriki de mansfaktura, prekmia de postavai, xartie, meluri, germesitari, kara eraa in mare progres; dar de la anu timpa s'a desfiingat ai linsite de ajstoris mi protektsione. Numai o fabrika de testemeluri mai este la Morkaja; afara de aceasta faka mi namnteni namigi Postovari prin kasele lor ai anu felis de postavai (pura) grosa nentra gerani.

Avesta jdegai are zece kaitai: a skaznisi, a Gagsisi, a Cioknemtilora, a Podu Pitarsisi, a Obilemtilora, a Kopcenilorai, a Paserei, a Oltenigei mi a Orzicenei. Asemine doza Polkovnicii, ana a jdegaisi mi alta a Vlasi.

Mai are mi 11 Mestiri: Vaskremtii, Kotroveni, Zna-govais, Kaidrshani, Panteleimonsai, Plambaita, Negoemtii, Plakremtii, Balamska, Kodrenii mi Tingana. Iar Metome 15: Kasis, Machina, Perlita, Titirevici, Grgai, Malamaka, Morkaja, Chernika, Rantsa, Tabaia, Dignemtii, Dobrotemtii, Vorniceasa, Beltenii, mi Samarkshemtii, skit ai de kairige. Iar biserici, afara de cele din kanitala, sunt 120.

Mai are mi trei trektori sa skeli katre Dnre: ana ne la Cioknemti, departe ka patra ore de la Kalgamii, treknd in intr'ana krak ai Dnrei spre Silistra ne la Kalgamii vek; a doza ne la Kornogelsi mi Zbaniciokai, ne unde knd sunt anele mici, se trece neste Dnre de-adrentsai: mi a treia ne la Olteniga, ka 14 ore departe de Cioknemti din jos de gara Argemaisi, treknd dinkolo la Tertskaia.

Drumai komn de la Baskremti la Olteniga este de 12 ore; iar avela ai karierilor e de trei poste: de la Baskremti la Tingana, la Negoemti mi la Olteniga.

Afara de laksitorii kanitalei, jdegaisi avesta pura 11,773, familii mi anse:

3150. Birnici.

24. Postelnice.

13. Neamari.

- 13. Mazili.
- 17. Bantamî.
- 1807. Skstelniçî.
- 2133. Poalejniçî.
- 465. Slăjitori.
- 509. Preoçi.
- 32. Diakonî.
- 1110. Ţingreni.
- 2232. Bălgari.
- 268. Sărgii.

11,773.

---

3. VLAŞCA.

Judegşlă ačestă se ătrăgheşte desăpre nordă kă judegele Mămçels mi Dămboviça, desăpre răsărită kă Dămboviça mi Ilfovă, desăpre săsă kă raiaoa Giurgăslă mi Dănrăea mi desăpre apăsă kă judegşlă Teleormană.

Nămaî doă părăe miçi trekă prin judegşlă ačestă: Kilniştea ăe se vară în Argemă, mi Glavăniokslă asemenea.

Elă se săb împarte în noă plămî kă 120 sate:

- 1. Plasa Kobie kă 15 sate.
- 2. — Găleşeniloră kă 17 sate.
- 3. — Isvorăslă kă 12 sate.
- 4. — Greşiloră kă 11 sate.
- 5. — Ogrăzeniloră kă 11 sate.
- 6. — Kilniştei kă 20 sate.
- 7. — Fărsinelslă kă 9 sate.
- 8. — Xodovoii kă 10 sate.
- 9. — Bălgii kă 15 sate.

Singărlă oramă din ačestă judegă este satăslă Găemti şkaşnăslă Ispravniçiloră, kă o singărlă biserică.

Are 9 Kăuetenii; a Găemtiloră, a Băşlăslă, a Podăslă Dămnei, a Fălsătăçei, a Kăleşăreniloră, a Dăgei, a Xodivoei, mi a Kăkaleşiloră; pe lăngă ačeste o singărlă Polkovniçie.

Are trei Mănăstiri: Glavaciokslă. Kăsiacióra mi Komană: iar Metóme 5: Babele, Poenarg, Kobia, Libăremti mi Negru Vodă, iar biserici în totș jădegslă sântă 214.

Are trei skeli la Dănăre: sna ne la ȳetatea Gărgăslă, 12 ore departe de Tărtăkaia, trece printr'o gără a Dănărei nămită Rama-dana, din josă de ȳetate, la satslă Slobozia lă ȳelembaga, de akolo prin Dănăre la ȳetatea Rămăiskslă; a doa ne la Slobozia lă ȳelembaga, o oră departe de Gărgă, trece Dănărea de-a dreptslă la Rămăiskă; mi a treia ne la satslă Petrowani, mēse ore departe de Gărgă, trekândă dinkolo la nimate sate tăremti.

Drămslă de la Băkremti la Gărgă este de 12 ore; iar poste sântă ȳinci.

ȳestă jădegă are 7036 familii, mi anșme:

4206.	Birniă:	641.	Poslănniă.
13.	Postelniă.	471.	Slăjitori.
17.	Neamșri.	430.	Preoți.
29.	Mazili.	8.	Diakon.
3.	Răntam.	372.	Bălgari.
558.	Skătelniă.	268.	Sărgăi.
		<u>7036.</u>	

4. TELEORMANŪ.

ȳestă jădegă se otrăamte desne nordă kă jădegile Argemă mi Mămăelă, desne rășrită kă jădegslă Vlamka, desne sădă kă Dănărea, mi desne anșă kă jădegslă Oltsă.

Afară de rislă Vedeă, ȳe se nămea din vekime Vănză, mai are doză risri mai miă: Teleormană ȳe dă în Vedeă, mi Șrlă ȳe dă în Kotmana.

Elă se săb înnarte în 10 nlămi kă 137 sate:

1. Plasa Vezelă kă 12 sate.
2. — Kotmaniă kă 21 sate.

3. — Teleormanș de sșșș kș 16 sate.
4. — Teleormanș de mijlokș kș 12 sate.
5. — Mijlokșlș de josș kș 7 sate.
6. — Mijlokșlș de sșșș kș 12 sate.
7. — Sirgșlș kș 15 sate.
8. — Teleormanș de josș kș 11 sate.
9. — Marginei de josș kș 15 sate.
10. — Marginei de sșșș kș 16 sate.

În jșdegșlș acesta este șnș singrș oramș, Rșmiș de Vede, skasșlș Ispravnicilorș kș 2 biseriçlș.

Are 7 kșpitșniș: a skasșlș, a Kotmanei, a Xșmalei, a Balacișlș, a Çiolșnemțilorș, a Rakei, a Petrei, mi a Zemniçei. Pe lșngș aceste, o Polkovnicie mi o Vștșmie de Arabagiș.

Niçl o mșnșstire, afarș de 2 metóme: Drșgșnemțlș mi Dșdiegiș; iar biseriçl 190 în totș jșdegșlș.

Are o singrș skele ne la Zemniçea, çinçl ore departe de Gișrgiș, koborșndșse mıntr'șnș krakș alș Dșnșrei çe se varș în bșlgi mi trekșndș de çeea parte la Sistovș.

Açestș jșdegș are 12,146 familii mi anșme:

9007. Birniçl.	535. Poslșjniçl.
8. Postelniçei.	357. Slșjitori.
22. Neamșri.	385. Preoçi.
43. Mazili.	264. Diakonl.
183. Rșntaml.	927. Bșlgari.
245. Skștelniçl.	170. Sșrșgi.
<hr/>	
12146.	

5. OLTULŪ.

Açestș jșdegș se otșreante desne nordș kș jșdegșlș Argemșlș, desne rșșritș kș alș Teleormanșlș, desne sșdș kș Dșnșrea, mi desne anșș kș jșdegile Romanagiș mi Vșl-çea, de kștrș kare se desnarte prin rișlș Oltșlș.

Afară de omonimul rîu Olta (din vechime numit Al-ta) karele sînt toate întinderea în lungime a așezărilor județ, are mi patru părți mai mici; Kalmuziș, ce e în Dâmbovitza; Xerleș, ce e în Olta; Jiș, ce e în Oltimorș; mi Oltimorș ce e în Olta.

El e se sînt împarte în 8 părți cu 141 sate:

1. Pasa Oltești de sînt cu 18 sate.
2. — Bezei cu 28 sate.
3. — Pîlîni cu 20 sate.
4. — Mîlcoș cu 20 sate.
5. — Pîrbești cu 15 sate.
6. — Kalmuziș cu 9 sate.
7. — Margenei cu 14 sate.
8. — Oltești de jos cu 17 sate.

Skasniș Ispravnicilor este în orașul Slatina, karele are patru biserici.

Așezărilor județ are o Polkovnicie mi mese kîrășniș; a Skasniș, a Poganiș, a Pîrbești, a Inoteniș, a Ștefănești mi a Ștef; Mîrștîr doș: Klokoșkîș mi Gilmeile, iar metoșe mînte: Streșă, Delîniș, Pîlîniș, Geriș, Gobroteniș, Sanotș, mi Komaniș; iar biserici, afară de cele din oraș 151.

În așezărilor județ este o singură treacătoare peste Dâmbovitza pe la cetatea Tîrniș, 7 ore departe de Zemnișea, dînd de cea parte la cetatea Nikopole.

Drumul de la Bîrștîr la Slatina este de 36 ore, iar al kîrșilor de 9 noște.

Așezărilor județ are 6220 familii mi anșe:

4379. Birniș.	237. Poșkîșniș.
7. Poștîniș.	252. Slăjitoriș,
10. Neamșri.	310. Pîrșniș.
43. Mazili.	255. Diakonî.
97. Rîștaniș.	252. Ștefăreniș.
293. Skîștîniș.	85. Sîrșniș.
	6220.

JUDEŢELE DE PESTE OLTŪ.

1. VĂLCEA.

Acestă judegă se întinde desure nordă kă Măngăi judegăslă Argemă, desure răsărită kă judegăslă Argemăslă, desure sădă kă judegele Oltă mi Romanagiă mi desure apăsă kă Gorjă mi Doljă.

Afară de rislă Oltăslă, nrin acestă judegă se skirgă vre o 13 rislege neînsemnate.

Acestă judegă se săb împarte în 9 plămă mi 2 plăşlă kă 175 sate, mi a năme.

1. Plasa Oltăslă de săsă kă 16 sate.
2. — Oltăslă de josă kă 20 sate.
3. — Chernei de săsă kă 20 sate.
4. — Chernei de josă kă 12 sate.
5. — Oltegăslă de săsă kă 17 sate.
6. — Oltegăslă de josă kă 18 sate.
7. Plăşlă Xoreslă kă 28 sate.
8. — Koziei kă 21 sate.
9. Plasa Otomeslă de săsă kă 10 sate.
10. — Otomeslă de josă kă 11 sate.
11. — Rîmnikslă kă 13 sate.

Plăşlile se prăzeskă de kătră doi Vatamlă, dar nă aă năvă o notekă snre Transilvania, kăvă sînt în mijlokă mănăgiă judegăslă Argemă.

Doă orame sîntă în acestă judegă: Rîmnikslă aproape de malările Oltăslă, skasnlă Ispravniciloră, mi cea întă Eniskonie a gerei Romănemtlă, kă mease biseriă mi doză skitsră, Titirevîslă mi Teimăslă. Aproape de acestă oramă, desure marginea Oltăslă, la lokslă vă se keamă Risreniă, se face în totă anslă zi de tărgă (Tarmarokă) mare, nă lă învenstăslă lă Sentemvie. Căla-l-altă oramă este Oknelă mară, kă vînă biseriă mi snă skită Dăika, împărgită în vînă malale.

Acestă judegă are 4 kăpitănlă: a Skasnlă Slăjitoriloră

Rimniksîi, a Potirei, a Katanilorş lăi Markă, mi a Olteş-lăi. Elş mai are 6 monastiri: Kozia, Arnota, Monastirea din-tr'şnş lemnş de Kălgărige, Bistriga, Xorezş, mi Govora. Afară de ačeste mi 12 metoaame: Stănemtiî, Dobrocea, Četăgeniî, Sărăcinemtiî, Arkangelş, Slătioara, Bončemtiî, Văleniî, Neteda, Mănzilemtiî, Băbeniî mi Romanşlş; iar bise-riči, afară de čele din oraae, 446.

Drămslş komşnş de la Rimnikş în Transilvania este pe la Kăineni, kale mai de 10 ore.

Ačestş jădegş are 12,014 familii de lăksitori:

7826.	Birniči.	1010.	Skătelniči.
14.	Postelničei.	668.	Poslămnici.
75.	Neamşri.	374.	Slăjitori.
110.	Kompanimti.	1378.	Preođi.
248.	Mazili.	163.	Diakonî.
89.	Răntamî.	222.	Bălgari.
		<hr/> 12,014.	

2. GORJIŮ.

Jădegşlş ačesta se otrăemte desure nordş kă Transilvania, desure răsăritş kă mşngiî Jădegşlăi Argemşlş mi al Văłčei, desure sădş kă jădegele Doljş mi Mexedingiî, mi desure apăsş iarămi kă Mexedingiî.

Risłş čelş mai însemnatş če treče nrin jădegşlş ačesta, este Jiłslş, karele din vekime se numea Sigetşlş mi nr-čede din oramşlş Sigetş din Ůngaria. Afară de ačesta mai are vre o 20 rislege mai mič neînsemnate.

Jădegşlş ačesta se săb împarte în 8 plămi mi 2 pla-iri, kă 230 sate, mi anşme:

1. Plăislş Novăčilorş kă 16 sate.
2. — Vălkansłş kă 34 sate.
3. Plasa Tismeniî de săsş kă 21 sate.
4. — Tismeniî de josş kă 14 sate.

5. — Jiislă de săsă kă 24 sate.
6. — Jiislă de josă kă 19 sate.
7. — Țilortslă de săsă kă 24 sate.
8. — Țilortslă de josă kă 25 sate.
9. — Xamrezi de săsă kă 22 sate.
10. — Xamrezi de josă kă 25 sate.

Potezele jădegslă avestăia, din kassa mănșiloră, sântă forte groș de trekstă.

Skașnlă Ispravnișiloră este în orășnlă Țărgslă-Jiislă, karele are 4 biserișă; afară de așta mai este mi orășnlă Kărbășnemtiă, kă o biserikă.

În avestă jădegă sântă 5 kănetăni: a Slăjitoriloră Skașnlă, a Potirei, a Kataniloră Tismanei, a Xăidsșiloră Predăi, mi a Xamoreziloră.

Mai sântă 3 mănșetiri: Tismana, Krasna mi Strimba. Așemine 3 metóme, Țioklovina mi Holovrașă mi sntă Skită. Iar biserișă în totă jădegslă sântă 193.

Trekătórea saș skelea țe dăce în Transilvania este ne la Vălskană: iar drămslă komășă de la Țărgă-Jiislă, pănă la xotarăslă Transilvaniei este mai de 12 ore.

Lăkășitorii așestă jădegă se nămără la 10,522 familii mi anșme:

6701. Birnișă.
20. Postelnișă.
43. Neamșă.
191. Komunanimtiă.
338. Mazili.
114. Răntamă.
257. Skătelnișă.
1077. Poslășmnișă.
256. Slăjitoriă.
399. Preoșă.
208. Diakonă.
768. Bălgari.

10,522.

3. ROMANAȚI.

Judegslă așesta se oțărânte desure nordă kă judegslă Vălcel, desure răsrită kă judegslă Oltslă, desure sude kă Dănzrea, mi desure așsă kă judegslă Doljă.

Afară de rislă Oltslă, karele kerge în tótă întinderea de-lângslă judegslă așestă, mai sântă doă rislege, Beika mi Oltegslă, kare se varsă în Oltă.

Judegslă așesta se srb împarte în 9 plămi kă 124 sate.

1. Plasa Bălgei de sșsă kă 8 sate.
2. — Bălgei de josă kă 13 sate.
3. — Oltslă de josă kă 20 sate.
4. — Oltslă de sșsă kă 16 sate.
5. — Oltegslă de sșsă kă 19 sate.
6. — Oltegslă de josă kă 17 sate.
7. — Teslăslă kă 19 sate.
8. — Kămpslă kă 17 sate.
9. — Mijlokslă kă 15 sate.

Skasnlă Ispravniciloră este în orășnlă Karakală, kare odată se nămea Băridava mi s'a nămită ama dănă cetatea ce a făkstă čeva mai din sșsă împăratslă Antonină Karakala în așslă 216 dănă Kristă. (Vezi tomslă I ală așestei istorii.) Așestă orășă are trei biseriči.

Așestă judegă are 6 kăneteni: a Kălăramiloră Skasnlă, a Potirci, a Islazslă, a Sarăslă, a Belslă, mi a Čeleislă.

Elă are doă Mănăstiri: Brănkoveni mi Xotăranii, iar metoșe natră: Greveni, Brătoislă, Katalăslă, mi Balmii; iar biseriči afară de čele din orășă, sântă 166.

Trekători desure Dănăre sântă doă: sna ne la satslă Islază din sșsă de cetatea Tărnslă kă 2 ore, în fagă kă satslă Barnoglă; mi čeealaltă ne la satslă Čeleis, din sșsă de Islază kă 6 ore, printă'nă krakă ală Dănărei emiță din bălgii, în fagă kă orășmelsă Plevna.

Drămslă de la Karakală la Čeleis este de 7 ore, iar la Islază de 10 ore.

Judegslē ačesta are 7396 familii mi anšme:

4545	Birnič.	596	Poslānnič.
23	Postelničei.	232	Slājitori.
21	Neamsrī.	338	Preogi.
93	Kompanimti.	348	Diakonī.
25	Mazilī.	717	Bēlgari.
156	Ryntamī.	26	Sērsgi.
276	Skēstelnīč.	7396.	

4. DOLJŪ.

Ačestš judegš se ožramte desnre nordš kē judegele Gorjslē mi Vēlčea, desnre rēšritš kē Romanagi, desnre sēdš kē Dēnčrea, mi desnre anšsš kē Mexedingi.

Elš nē are alte rīsrī de kētš Jiislē, karele pērgede din judegslē Gorjī, mi prin judegslē ačesta se kobōrē mi dē in Dēnčre.

Elš se sēb-īnnarte in 10 plēmī kē 146 sate:

1. Plasa Kēmmēslē kē 15 sate.
2. — Bēlgei de sēšš kē 8 sate.
3. — Bēlgei de jōšš kē 11 sate.
4. — Dēmbēvēi de jōšš kē 14 sate.
5. — " " sēšš kē 14 sate.
6. — Jiislēi de jōšš kē 17 sate.
7. — " " sēšš kē 13 sate.
8. — Xaunrežslē de jōšš kē 24 sate.
9. — " " sēšš kē 19 sate.
10. — Čilortēslē kē 11 sate.

Oramslē prinčinalē din ačestš judegš este Kraiova (sāš Kraislē-Iova), alē treilea skasnē alē Bēniēl. Elš s'a fundatš de Kraislē Iova (īnnēratēslē Ioanš) alē Bēlgaro-romēnilorē in anslē 1286, karele a fēkētš mi biserika astēzi nēmitē Bēnēasa, kē sērbarea mareslē Martirē Dimitrie. Ačesta se prokiemase Domnē Mavēdoniēl mi Tessaliēl mi īnnēratē alē Romēnilorē mi alē Bēlgarilorē (Vēzi Partea III tomnēslē I

alș auestei Istorii); mi atsnue se vede kș s'a strēmstatș mi skasnșlș Bniet de la Strexala în auestș oramș. Elș este onoratș mi kș skasnșlș Eniskonslș, karele kște odatș ma-de la Rîmnikș unde este nronria sa residengș, mi kște-odatz la Kraiova, unde este mi skasnșlș Banslș.

Astșzi însz în lokș de Banș este lokotenentslș (Kaï-makamșlș) țe se rēndșemte de Domnș; iar Banslș residș în Bskșremti.

Aice sșntș mi deosebite dregștorii: Polkovnikslș Kalamilorș, Logofștslș alș treilea, Armanșlș alș doilea, mi Portarișlș, dregștori țe se nșmeskș de kștre Domnș prin rekomandarea Kaïmakamșlș. Mai sșntș mi trei Logofșgi de Divanș, șnș jșde sșnremș mi șnș Staroste de negșștorii.

Auestș oramș are în lșntrelș seș patrș kșnitșni: a Katanelorș, a Armșșeilorș, a Mazililorș mi a Slșjitorilorș.

Aice este mi șnș Divanș, unde se katz proșesele mi jșdekșșgile ȳelorș ȳinȳi jșdege de kștre Kaïmakamșlș mi boeriȳ marȳ divaniști de akolo; iar aȳele mai înșemnaȳe se sșnșnș deslegșrei mi xotșrirei Domnșlș prin intermedișlș Banslș, karele mēde de-a nșrsrea la Bskșremti.

În auestș oramș este mi residenȳa Isnrvniȳilorș, kari se okșnș kș trebile administrative mi kș strēngerea dșrilorș.

În lșntrelș oramșlș sșntș 8 monastiri: a Obedeans-lș, a Gșneskșlș, St. Sergie, St. Dimitrie, St. Nikolae, a Vlșdoianslș, a Dșdșlș, mi Profetslș Ilie; afarș de aȳeste mi ȳinȳi biseriȳi de neatrș: a lși Petrș Boȳiș, a Stirbȳiȳei a sșntslș Ioan, a Șngșrelșlș mi a Jieanslș; iar biseriȳi de lemnș sșntș 33.

Mșltele mi marȳ kase boeremti, tșrglș întinsș mi mare, isnafșrile de negșștorii meseriamȳ strșini mi pșmșnteni, împonȳarea kare treȳe de 25 miȳ lokșitori, mi nosiȳisnea minsnatș a auestei oramș, renresintș o adevșratș a doa kapitalș a Romșniei.

Aice este o skȳlș pșblikș Elineaskș mi șnș snitalș minsnatș ziditș la anșlș 1811 sșb-kșimșkșmia ferivitslș întrș nomenire Vornikș Manolake Laxovari, sșb-gșvernșlș nrovisoriș alș Rșmilorș.

Afară de boeri mi negăritori, în avestă oramă mai sânt
mi 1129 familii de lăksitori:

167 Kompaniutî.

400 Rantamî.

465 Poslănniçî.

97 Preoți mireni.

1129.

Afară de kăpităniile oramăleș, mai sântă çinçi ale jă-
degăleș: a Skasneleș, a Potirei, a Gidigăleș, a Çiobăneleș
mi a Prodilei.

În avestă jădegă sântă doă monastiri: Băkovădegă mi
Jiteaneleș; aseminea mi 6 metoșe: Segarga, Sadova, Çiștora,
Tărnovădegă, Rôba mi Greçemti; iar biseriçi, afară de cele
din oramă, 161.

Kătre Dăneș are çinçi trekători: șna ne la satsleș
Çioldană, din șșș de Çeleș kă 8 ore, șnde dă Jișleș în
Dăneș, drentă satsleș Basklikioi ală orămeleșleș tăçeskeș Ra-
xova; a doa ne la satsleș Nedeia, din șșș de Çioldană kă
trei ore, drentă în fağă kă Raxova; a treia ne la satsleș
Bistriga, kă o oră din șșș de Nedeia, trekăndă Dăneșea
nintre bălgî la Çimbră Palega; a patra ne la satsleș Gidiga,
din șșș de Bistriga kă çinçi ore, dăndă nrin șnă rișmoră
în Dăneș, drentă satsleș Lomă; mi a çinșea ne la satsleș
Zdegă, çinçi ore din șșș de Gidiga, dăndă nintre bălgî în
Dăneș la Palanka Aksară.

Afară de lăksitoriî oramăleș, jădegăleș aștea mai nă-
măre 10,315 familii:

6151 Birniçi.

11 Postelniçi.

62 Neamșri.

297 Kompaniutî.

122 Mazili.

841 Rantamî.

830 Skătelniçi.

1087 Poslănniçi.

374 Slăjitori.

322 Preoți.

173 Diakonî.

921 Bălgari.

124 Sășăgi.

10,315.

5. MEHEDINȚI.

Acesta este celăl din ȣrmă jădegă ală gerei Romănești mi mai mare de țăță tôte. Întinderea lăi în lăngime, din mănguî Karnagî desure nordă mi sursă sădă pănă la satălă Ȣignelniga, are o kale de 35 ore mi mai bine. Elă se o-țramante desure nordă kă Banatălă Temimôrei din Ţngaria, desure răsărită kă jădegele Gorjă mi Doljă, desure sădă iargămi kă Doljă, mi desure apăsă kă Dănrăea, unde de ăeea parte este Bălgaria mi mai din săsă Serbia.

Afară de răsă celă mare Dănrăea, karele sădă doz treimi din lăngimea ăvestăi jădegă, mai ăirkăle înkă 12 răsă mai mică.

Jădegălă ăvesta se săb-ămparte în 11 plămă mi 1 plăis kă 293 sate, mi ănsăme:

1. Plasa Jilyălăi de săsă kă 38 sate.
2. — — — josă kă 22 sate.
3. — Dămbărvăi de săsă kă 28 sate.
4. — — — josă kă 24 sate.
5. — Kămnălăi de josă kă 23 sate
6. — — — săsă kă 21 sate.
7. — Blăxniă de săsă kă 16 sate.
8. — — — josă kă 17 sate.
9. — Okolălăi de săsă kă 30 sate.
10. — — — josă kă 23 sate.
11. — Băea kă 27 sate.
12. — Plăislă Klomaniă kă 24 sate.

Ăvestă plăis se păzente de snă vțăfă mi ăre 33 de notevă trektôre în Ţngaria. Dar trektôri mai însemnate săntă doz: snă ne la Vama Ȣernegiloră ăe dă la Mexadia; mi alta ne la Vama Băxnei (snă sată în ăvestă jădegă) dăndă prin Plăislă Lăngă la satălă Ȣsfară din Banatălă Mexadie.

Ăvestă jădegă ăre doz orame: Ȣernegăi în fagă kă Kladova, skăsnălă Ispravniciloră, mi kă o Monastire mi doz biserică; mi Kalafatălă în fagă kă Vidinsălă, kă ăinvă biserică.

Antrone de Černegi este Tsrnsli Severinș, unde era o-
 diniortz mi oramsl Severinonole (ne snș mesș ce se kiamz
 Kzmslș Severinsliș) ziditș de Severș impzratsliș Romei,
 în timnslș espedișneș sale asupra Gogilorș. De la avelș
 impzratș a lșatș nșmire mi geara din Oltș pșnz în Dșnzre
 Komitatlș Severinș; așestș komitatș se gșverna de ktre Ko-
 migi (saș Banı în limba poplarș), kariș din vekime ișmı
 aveăș skaznslș în Strexaea¹, de unde apoi l'aș strșmștatș
 la Severinonole mi mai tșrziș la Kraiova.

În drentalș Tsrnsli Severinș se vđđ în Dșnzre mi
 rșmșșmigile faimossliș podș alș lșı Traianș. Mai în sșș de
 aice sșntș mi kataraktele Istrslı, kare tșrșemte se kiamz
 Gerdanzri mi Demirkani; mi șeva mai din sșș este șetatea
 tșrșeaskz Orșova desre rıslș Černa, ce este xotarș des-
 pșrgitorș între Banatslș Temimórei mi Banatslș Kraiovei.

Orșova veke este ne malslș Dșnzrei sșb stșpnșnirea
 Asstriakz; iar Orșova noșz este în anpniere ne o inslș
 nelsabilz, kare se kiamz Ada-Kalesi mi e sșb stșpnșnirea
 Tșrgilorș

Jșdegslș așesta are 7 kșpeteriș: a Skaznslı, a Kala-
 fatalsı, a Potirei, a Čerșisrilorș, a Prostolsliș, a Bșei mi a
 Vodigei.

Elș are mi natrș Monastiri: Motrș, Čingșreniș, Tonol-
 niga mi Strexala; metóme nș are; iar biseriș 179.

Desre Dșnzre are řinșı trekștori: șna ne la Kala-
 fatș la Vidinș, a doa ne la satslș Salșea, natrș ore din
 sșș de Kalafatș nrintre bșlgı, esc la orșmelslș Florenti-
 niș; a treea ne la Čoroborenı, prin Balta verde, din sșș
 de Salșea kș natrș ore, treșe dinkolo la satslș Praova;
 a natra ne la Černegi mi Tsrnsli Severinsliș, řinșı ore
 din sșș de Balta verde, treșe la Fetislam, saș Kladova;
 a řinșea ne la Rșșava řinșı ore din sșș de Černegi, la
 șetatea Ada-Kalesi.

1). Strexala astzi nș mai e oramș; dar ne rsinele salo Mixaiș Vodș
 Viteazslș a ziditș o Monastire iňksșjratz kș zidș, înainte de a se
 face Domnș.

În judecșlă ačestă sântă 14,376 familii:

11,427.	Birniči.
14.	Postelničei.
50.	Neamșri.
205.	Skatelniči.
1125.	Poslșnniči.
233.	Slșjitori.
373.	Pireogi.
30.	Diakonī.
372.	Bșlgari.
146.	Sșrșgiu.

14,376.

CAPITULU III

Despre clerulă țierei Romănesci.

Nșmitele 17 judege din țeara Romăneaskă se împartă mi bisericește în natrș Enarxiu: a Mitropolitslăi mi a Eniskonilorș de Rîmnikș, Bșzeș mi Argemș.

Пѣтъ la domnia lăi Radș Vodș celș mare, în țeara Romăneaskă era nșmai șnș Arxiereș. Nșmitslă Domnș, pe la înčenstslă sekolslă XV, adșkindș pe Nifonș Patriarxslă Konstantinoplei ce era eksilatș la Andrianopole, l'a pșș în lokslă Mitropolitslăi, alș kșrșia nostș era vakantă. Dșnș kombinarea ačestăi Patriarxș, Domnslă a kreatș Eniskonațrile de Rîmnikș mi Bșzșș. (Vezi biografia lăi Radș Vodș celș mare la tomslă II alș ačestei opere.) Dșnș ačeea în zilele noastre, sșb întșia domnie a lăi Aleksandrș Vodș Mșrșzi, s'a înfingatș mi alș treilea Eniskonș de Argemș. Astfelș Enarxia Mitropolitslăi kșnrinde mēnte judege; adikț: Slam-Rîmnikslă, Прахова, Іalomіга, Ілфовъ, Дѣмбовица, Влашка mi Teleormanș; ačeea a Rîmnikslăi, judegele de neste Oltș; a Bșzșslăi trei judege, Bșzșș, Sșkșeniū mi Mșșchelș; iar a Argemslăi, Oltslă mi Argemslă.

Pe Arxierei mi ne Esgmeni i rëndsemtē Domnslē. Semnele dēmnitāgei lorē sēntē deosebite: Mitronolitslē are Paterigē saē toeagē nēstoreskē; Episkoniē aē Xazranē (kēr-jē kē kauē de argintē) iar egsmeniē kērjē mai simple mi mai mičē de kētē ale Episkonilorē. Ačeste semne se daē în mēnile lorē kīar de kētre Domnslē kēndē i instaleazē.

Iar rëndseala, kē kare se dāce Mitronolitslē la skas-nslē seē dēpē čē i-ea Paterigā de la Domnē, se face în kī-nslē srmēterē:

Mergē înainte: Kēnitanslē de Dorobanģi, kē Polkov-nikslē oramslē kēlēri, kē zančii mi ómeni lorē ne jōšē.

Dēpē ačemtia Aga, kē Zančii mi ómeni seī.

Vel Kēnitanslē de Lefegii, kē Baš-Bēlskbaša, mi kē toģi Seimeniē Sņētriei.

Portarslē čelē mare, kē tótē sēita Portēriei mi kē mē-se Postelniceī.

Patē Logofegii de taīnē, din kari doī Logofegii treī im-brēkaģi kē kaftansēri.

Patē zančii de Divanē.

Postelnikslē alē treilea, kē Pitarslē alē doilea.

Doī treti-Logofegii din ġeara de sēšē mi de jōšē.

Logofētslē alē doilea din ġēra de jōšē, kē Postelnikslē alē doilea.

Pitarslē čelē mare, kē Logofētslē alē doilea din ġeara de sēšē.

Protononiē kē toģi nreogii ne jōšē în doē mirēri.

Arxidiakonslē kē Paterigā.

Doī boeri mari, Logofētslē de ġeara de sēšē mi čelē de ġeara de jōšē, kē Mitronolitslē în kareť.

Pe se festai kē
temberile.

4 Čioxodari.

Karela Domnslē
kē mēse kai.

4 Čioxodari.

Pe se festai kē
temberile.

Logofegii de Divanē.

Logofegii de Divanē.

Îar rîndseala, k̃z kare se trimate Eniskonsl̃ș de la K̃arte la sk̃așnsl̃ș seș, se face în kinsl̃ș ȣrm̃storîș:

K̃ñitansl̃ș de Dorobañș, k̃z Polkovniksl̃ș or̃amsl̃ș mi k̃z t̃gî ȣmenîi seî.

Logof̃tsl̃ș al̃ș treilea din ȣeara de josș, k̃z Logof̃tsl̃ș al̃ș treilea de t̃aiñș.

Logof̃tsl̃ș al̃ș treilea din ȣeara de s̃sșș, k̃z Pitarsl̃ș al̃ș doilea.

Arxidiakonsl̃ș k̃z Xasransl̃ș.

Doi Logof̃egî al̃ș doilea din ȣeara de s̃sșș mi de josș în karets̃ k̃z Eniskonsl̃ș.

Trei Ȣioxodari.

Karets̃ Domñesk̃ k̃z m̃șe kai.

Trei Ȣioxodari.

Logof̃egî de Divañș.

Logof̃egî de Divañș.

Mitronolitsl̃ș mi Eniskoniî aș ȣrem̃dinga în ad̃ñrile generale. Aȣem̃tia, în enarxia sa j̃sdecks̃ klersl̃ș, ȣriimeseks̃ d̃rile de la ȣreȣî mi ieaș plat̃ș nent̃ș xirotonîi. Ei kap̃ts̃ fol̃ose mi de la laiȣ, ne botez̃rî, ne k̃ñsnîi, mi alte-le; mai aș momîi k̃z sate, ȣigani, robî, sk̃stelnîȣ, Posl̃sm̃nîȣ, k̃zte 12 mari Monastiri, mi k̃zte o k̃r̃ñism̃ș în B̃eks̃rem̃ti, libere de orî ȣe dare. Mitronolitsl̃ș, Eniskoniî mi Monastirile k̃z donag̃isnele lorș, s̃nt̃ș libere de Viñritș, D̃ijm̃ritș mi Oeritș.

Mitronolitsl̃ș este s̃ñpsș̃ tronsl̃ș patriarkal̃ș din Konstantinouole, k̃r̃șî-a i se s̃ñps̃ș̃ s̃ñre dezlegare mi xot̃r̃ire kassele sniritsale ȣele mai însem̃nate. Ñm̃irea Mitronolitsl̃șî o rekomañds̃ Domñsl̃ș nr̃in îȣeleȣere mi s̃ñire k̃z Eniskoniî mi k̃z boerîi ȣei mari; totș Domñsl̃ș îi d̃ș în m̃ñș mi Pateriga, mi-lș trimate la Mitronolie k̃z ȣeremonie. ȣrek̃sm̃ș s'a zisș mai s̃sșș, înm̃tiȣȣndș ñmaî ne Patriarksl̃ș des̃ñre r̃nds̃irea sa. Mitronolitsl̃ș îns̃ș trimate Patriarksl̃ș ȣe va dar̃rî s̃ñre sem̃nș de s̃ñps̃ș̃ñere, d̃șne kare în-datș i se trimate konfirmarea d̃șñș obiȣeîș.

În kasă de vakangă, Eniskonslă Rîmnikslă are drep-
tăși a fi înaintată la demnitatea skasnăslă Mitronoliel.

Eniskoni se fakă prin mîirea Domnăslă mi prin ale-
gerea Mitronolitslă mi a boeriloră. Mitronolitslă îi xirotone-
mte mi Domnăslă le dă în mănă Xasranăslă [saă kărja].

Din Monastiri sântă ssnăse Mitronolitslă mi Enisko-
niloră, iar altele tronăslă Antioxiei, Aleksandriei, Ierusalim-
slă, mntelsă Sinaea mi Atosă, mi altoră lokări sfinte din
imnerislă Otomană. Egsmeni avestora se rîndăeskă de kă-
tre Patriarni resnektivi, mi se rekomandă Domnăslă mi
Mitronolitslă snre reksnămtere mi instalare. Iar Egsmeni
Monastiriloră nămintemti se rekomandă la întăirea Dom-
năslă de kătră Mitronolitslă mi Eniskoni prin Logofătăslă
velă mare.

Sokotelele de venituri mi keltsele ale Monastiriloră
sântă ssnăse lokăriloră sfinte din imnerislă Otomană, se
chetează de kătre enitronăslă rîndăită de kătre skănele
resnektive mi de kătră Logofătăslă velă mare; iar sokotelele
Monastiriloră nămintenemti de kătre Mitronolitslă, Eniskoni
mi marele Logofătă.

În tôte jădegele sântă Protononi nămigi de Mitrono-
litslă mi Eniskoni resnektivi ai enarxiiloră.

Preogi tătloră bisericiloră din geară se xirotoneskă
de kătre arxierei fie-kării enarxi: Ei în totală sântă
10,278, mi a năme:

3430. Preogi. } Ssb Mitronolitslă.
478. Diakon. }

2907. Preogi. } Ssb Enisk. Rîmnikslă.
932. Diakon. }

828. Preogi. } Ssb Enisk. Băzăslă.
370. Diakon. }

684. Preogi. } Ssb Enisk. Argemslă.
544. Diakon. }

10,278.

CAPITULU IV.

Despre Țigani din țear'a Românească.

În totz țeara Românească se aflz o mslgime de Țigani, sklavi domneshi, boereshi mi monastireshi.

Eatz nsmtrsls lorș:

700.	Asrarī saș Rșdarī.	} Domneshi.
100.	Bșeamī asrarī.	
1000.	Șrsarī nșmīntenī.	
800.	Lingșrarī.	
700.	Lșemī țerarī.	} Monastireshi.
20,000.	Vatramī boereshi mi Monastireshi.	
23,300.	Sșlame saș familiī ¹ .	

CAPITULU V.

Despre frontierele țerei Românești.

Dșpnș konrinderea Xșdștnamelelorș, (saș xotșrnișia țerei fșkștz dșpnș nșchea de la 1741) limitele țerei Romșneshi se înșenș de la Rșșmava, șnde se desparte de Serbia țșrșeaskș prin Dșpnșre mi de Germania ² prin Banatslș Temișoarei. Semnele nșse, înșenșndș de la jșdegslș Mexedingiī, șșnt șrmștoarele:

- 1). Arș fi fostș loksłș avi ka astorsłș șz fi vorbitș țe-va mai nrelargș despre istoria, limba mi datinile așestorș loksitori țe s'aș limitș de nșmșntslș noștrș.

Șnre utiinda posteritșgei înșemnșmș, kș mșlgșmitș, progresslș civilizatișnei între Romșni, astșzi sklaviș nș mai este ne nșmșntslș noștrș. Țiganiī Domneshi mi Monastireshi s'aș emancipatș înkș în anslș 1846; iar ței boereshi la 1854, adekș în șrma Revolușieiș de la 1848, kare prokemase prinșinsłș emanșușrei lorș.

(Traducștoriulș.)

- 2). Astorsłș prin așestș kșvnștș voemte șz zikș *Austria*, lșșndș-se dșpnș gergslș nșnșlaris, karele prin kșvnșntslș *Nemș*, înșelegē mi ne Asstriakș mi ne Germanș.

[Traducștoriulș.]

Mehedinții.

*Numele muniilor
și al proprietă-
ților lor.*

De la gura râului Vodiga ce se varsă
în Dâmbovită, în sus până la o movilă.

Панна Monastirei
Tismana, și Lo-
viga totuși a acei
Monastirei.

Și pe din sus de apa Cara-velului,
unde rămâne apa Vodigă în deala Rom-
nească, către cămea muntelui Daran-
să Daraninșă, urmează din vârful munte-
lui Doran Meterezului, între două pietre pe-
se pe hotarul vechi, atânci când s'a făcut
pacea, unde s'a înțeles și două movile.

De acolo trece prin desprinderea mun-
telui Irtane să Giertanti, și urmează: că-
tre vârful muntelui Dâmboșta să Dâm-
boșta;

Къмина Комое-
nilor.

Către vârful muntelui Kerkiga;
Către vârful muntelui Piatra căme-
lui, care de locuitori se numește Peliniga
mare;

Gorvodiga și
George și Tru-
șă și al ei.

Către vârful muntelui Peliniga mare
la părul Chesna, unde se varsă în Cerna;

Прасна și Ioan-
și Kerkinșă și al
ei.

De la apa Cerna pe din sus până la
apa Craiova, unde se varsă în Cerna;

Isvarna și Geor-
gis și Lonia K-
nitinșă și al ei.

Trece hotarul peste apa Cerneli și
rămâne acestă părul în deal; urmează pe
sus poalele muntelui Kobant, să Kapino, și
se întinde:

Merimentii și
Konstantinș Sto-
nesc.

Pe la vârful muntelui Dâmbravul;

A Predemtilor.

Pe la vârful muntelui Tstov;
Pe la vârful muntelui Tstela (Satsla
Klomain).

a Frământilor.

Pe la vârful muntelui Nesek și Sek
(satsla Vieni).

Aice se termină jădeglă Mexedingii mi înțene jădeglă Gorjii; mi în Austria se termină xotarsă Banatsăi Temimoareî mi se înțene ală Ardealsăi săă Transilvaniei. În Xădstnamea se kănrinde, kă de aice nă s'aă năă alte lemne de xotară, ăi aă rămasă dăpă xotarăle vekî ale Momiloră; kăă atăă din partea gerei Romănemti, kăă mi din partea Transilvaniei, s'aă măldămită amăndăă părgile kă să meargă păpă în ana Răslă Vadsăi, karele se varsă kătre podslă răsăi Oltă. Pe lîngă ačeste lămăremte mi semnile kare s'aă arătată ne xotară de kătre proprietariî de akolo, de ănde se înțene jădeglă Gorjii, mi kăm se delimitează kă Transilvania nîpă în răsăi Oltăsi.

Gorju.

Monastirea Tismana.

Tămana.

Momneniă Tăreni.
mi Frăgemti.

ală Bengemtiloră.
mi Brăiloă lăi
Geanoglă.

ală Frăgemtiloră.
ală Skit. Stănemti.
ală Kălineștiloră.

Vărfăă măntelăi Stărsăă, ănde face xotară de vale în ana Jislă Romăneskă, karele ese din dăoi măngiă ăi gerei Romănemti, ănelă nămită Șerbile mi altăă Tăreni, kare apă kăpă kătre Ramii Retii, ne săă măse măngiă nămipi:

Tărzeneasa!

Oslă;

Nădelea;

Rostovansăă;

Păatra Tănasi mi

Arkansăă;

De ăci ese xotarsă kătre răsă, mi face dănpărgirea desăre Transilvania. Apăi xotarsă merge ne săă zăce măngiă nămipi:

Segrăă;

Mămăelă;

Kărnile!

Năgrile!

alŝ Vateskiilorŝ.
 alŝ Xŝnegeniilorŝ.
 alŝ Brŝiloiilorŝ.
 alŝ Monneniilorŝ.
 alŝ Plŝiamilorŝ.
 alŝ Vŝlkanilorŝ.

Mŝtŝlŝ;
 Fŝtaiŝlŝ;
 Balkanŝlŝ;
 Drŝgoŝlŝ;
 Mŝgile;
 Kindekŝlŝ.

Ayeaŝtŝ anŝ se întinde anoi nînŝ în
 ana Jiŝlŝl, desure kare am vorbiŝ mai ŝŝ
 mi ŝrmeaŝtŝ xotarŝ mŝnteŝ nŝmitŝ Grŝis
 Gardŝlŝl, neste alŝ kŝrŝia kŝemtŝtŝ treve
 nînŝ ŝnde se ŝneme ana Jiŝlŝ ,Romŝneskŝ
 kŝ Jiŝlŝ Ŭngŝreskŝ, karele vine din Ardealŝ
 din mŝnteŝ nŝmitŝ vîrŝlŝl lŝl Petrŝ, mi kŝ
 nŝmirea de Jiŝ se varŝ în geara Romŝneaskŝ.

Xotarŝlŝ treve dinkolo de Jiŝ ne din
 joŝŝ, nînŝ ŝnde se ŝneme mi dŝ în ana
 nŝmitŝ Polotîntea de ŝŝ, kare vine din trei
 mŝnguŝ nŝmîŝl:

al Arŝbŝemtilorŝ.
 al Berlŝemtŝlorŝ.
 al Stŝnŝemtilorŝ.

Palatiîntea;
 Prilonile;
 Ŭemŝnariŝ:

De aice ŝrmeaŝtŝ xotarŝlŝ ne ŝkatŝ
 ne la lokŝlŝ nŝmitŝ Kŝrmŝtsra, ne ŝŝb ăinŝl-
 ŝnre-zŝve mŝnguŝ nŝmîŝl.

al Stŝnŝemtilorŝ.
 al Mŝŝŝtemtilorŝ.
 alŝ Radŝlorŝ.
 alŝ Polinilorŝ.

Stoanîŝa.
 Dealŝ Iŝvorŝlŝl.
 Badiŝ.
 Gŝra Plaiŝlŝl.
 Slima.

alŝ Tibanilorŝ.

Slŝvialŝ.
 Kimtea Romŝ.

alŝ Xŝlŝbenilorŝ.
 alŝ Bŝlkoenilorŝ
 mi Kininautilorŝ.

Ŭibanslŝ.
 Groana ŝeakŝ.

al Rodŝmenemti-
 lorŝ.

(Totŝ din kŝrmŝtsra kostimŝlŝl)
 Bŝria.
 Provŝriŝ.

alș Razilorș mi
Kinstemtilorș. —

alș Vlădenilorș.

alș Beremtilorș.

alș Beremtilorș.

Argeșiu.

Totș a Beremti-
lorș.

al Momnenil. din
Voinea mi Malaș

a Skitsl. Kornet.
a Olăneskăsl.

a Momnenilorș
Kănenl.

Poeana Mșeril.

Saxanikle.

Sxomoislș.

Xotarșlș de aive șrmeazș ne vîrșlș a
mante mșngiî nșmigl:

Larga din Bștrîna;

Larga din Pîrșlș feti;

Larga din Grșiș;

Balșlș; de aive înșenș semnile de xotar.

Saravigislș Grivelorș;

Din Mijlokș.

Xîrșemtiî.

Aive se terminș jșdegslș Gorjîș mi în-
șenș mșngiî Lotrșlșl din jșdegslș Arșemș-
lșl; ear xotarșlș șrmeazș ne ontș-sure-ze-
ce mșngiî nșmigl:

Gotega;

Șreșga:

Xșineskș;

Vîrșlș Gronilorș.

Balintșlș.

Strikatslș.

Vîrșlș Nedi.

Dobronșlș;

Zidșlș;

Xotanslș.

Bșșegislș.

Voineșș.

Toate vîrșșrile mșntelșl Negrș.

Voinesiga.

Mîndra.

Șșerbinslș.

Șîrkșlabslș.

Koasta Kînenilorș.

Din ayeastă koastă a Kîineniloră ese ana rîslă Vadslă, desne kare se vorbesce mi în Xădătmăne, ureksm s'a zisă mai sşş mi ayeastă apă şrmează ka xotarăş pînz la nodslă Oltslă.

Ayeste sşnt semnele ce s'aş dată lăi Skarlată Vodă Gika dşntă veruetărea ce s'aş făkstă în anslă 1766.

De la nodslă kare s'a nşmită mai sşşş, xotarşlă trece neste ana Oltslă, totă în jşdegşlă Argemşlă.

totă a Kşinenilor. Xotarşlă trece prin valea Frate, mi şrmează ne vîrfşrile mşngiloră nşmigî:

Prionş.

a Grăblemşiloră. Prisklme.

Mşnte, kolşslă.

ală satşslă Păno. Vîrfşlă Boi.

a Or. Pitemşlă. Skşrimşara.

a satşslă Arifş. Xotarşlă de aci şrmează ne ulaislă Arşemşlă, ne la Obîrmie, ne la Tonologş, ne la vîrfşlă Mşntelă Țokanş, ne la Kşlme mi ne la vîrfşrile Păziloră earşuî în Kşlme pînz la Boltă.

a Arifşlă. De aci trece ne la Vîrfşlă Obîrmîi Kanra Reş, pînz la Obîrmia anei Bşda, kare şnită kş Kanra Reş formează rîslă Arşemşlă.

idem. Şrmează ne la vîrfşlă mşntelă Simşş Făştramşlă mi ne vîrfşlă Mşntelă Moldoveanş, pînz la Obîrmia anei Valsanş, şnde se termină jşdegşlă Argemşlă mi înşene jşdegşlă Mşmşelşlă.

Muşcelă. De aci trece xotarşlă prin mşnte Valea Lşngă mi şrmează prin mşngîi:

Skşrimşara.

Mşsimşslă.

Galbenile.

Ală Monastiriei
Argemș.

idemă.

a Mst. Kămpuș-
lângă.

a Mst. Aninoasa.

a Mst. Kămpuș-
lângăslă.

idemă.

ai lăi Balotș,
a satăslă Răkălă.

idemă.

A satăslă Drago-
slăveni.

Valea Rea.

Băda din kare ese rîslă Doamnei,
Tindora,

Mămurtaskș,

Boravislă,

Piskăslă Leotii,

Valea,

Țirna,

Malamorslă,

Piskăslă Nenotăslă,

Brătla,

Mădămorslă,

Piskăslă Nenotăslă,

Brătla,

Măntele Gromile, karele este în faț-
kș Făgăramș mi din kare kșrge ana Bra-
tea; măntele Valea Dealăslă, din kare se în-
țene plăislă Dîmbovigei, de znde ese ana
Kîmpuș-Lăngăslă între dsoi mănșii;

Herivoemții, din kare se varșă ana
Dîmbovigei din mănșii Lășile.

Prin dsoi mănșii ai komișăslă Olăres-
kș; Xogetș Kaurei.

Tomamăslă țelș mare,

Pandemăslă mikș,

Piatra lăi Kraiș,

Făndășile,

Țerile, de znde pșrțede ana Dîm-
bovigei;

Măntele Kongii, znde e drămăslă Ba-
năslă;

Măntele Făndata;

Măntele Sekarele; mi

măntele Șintălia.

Dimbovița.

Aiçe se terminz jūdegslz Mz̄m̄qelslzi, mi inčene jūdegslz D̄m̄bovigei, de la lokslz če se k̄iamz Marginea Domneaskz mi z̄rmeaz̄:

ne la m̄ntele lsi Laiotz;
ne la Slemne;
ne la m̄ntele Mačeaslz;
ne la Petrele Albe;
ne la m̄n̄giŋ Slemnei mi K̄lmei.
mi ne la m̄ntele D̄d̄slzi.

Aiçe se koboaz̄ la Ob̄ir̄mia Br̄tois-lsi mi se s̄ve in v̄z̄fslz Kotekislzi urin mijlo-kslz Stringei, din Slimn̄z p̄nz in margi-ne, mi z̄rmeaz̄ ne la Ob̄ir̄mia Ialomigei.

De la Slimn̄z p̄nz in marginea Kodor̄-lsi: ne la Balele, mi ne dindosslz B̄zegislzi.

Prahova.

Aiçe se inkee jūdegslz D̄m̄bovigei, mi inčene jūdegslz Praxovei; r̄m̄z̄ne m̄ntele B̄zegislz in gearz mi xotar̄slz z̄rmeaz̄ ne d̄nz B̄zegislz Slemnei la m̄ntele Plaislzi.

III eaz̄m̄i ne Slemnea p̄nz la Kr̄z̄e ne la Predealz, de z̄nde ese ana Praxovei mi se varz̄ in gearz, mi ana Temișlzi če k̄erge sure Transilvania.

III eaz̄m̄i Slemna, ne la m̄ntele S̄-saizl̄z.

ne la m̄ntele Peatra;
mi eaz̄m̄i Slemna.
ne la m̄ntele Valea Neagr̄z.
ne la Sassl̄z Paizlzi p̄nz la Gebr̄stiŋ.

Săcuenii.

Aiçe se terminz jūdegslz Praxovei mi inčene jūdegslz S̄k̄zenii, ne la plaizl̄z Te-leajen̄z, z̄nde z̄rmeaz̄ xotar̄slz:

ne la m̄ntele Grotim̄slz in Slemna;

Alz lsi Radz B̄r-k̄neskz.

alz Mst. M̄rgi-neniŋ.

ne la Bob̄sl mare, z̄nde se tae ana Teleajenslzi;

alș Vstaſelsi
Mikleă.
alș Stolnikelsi
Skarlatș.

alș Megiamilorș.
alș lsi Pant Fi-
lineskș.

ne la Bobșlș mikș;

- ne la Slemnea în muntele Babemșlș;
mi earșmi Slemnea muntelsi Aratoșii;
mi în Slemnea muntelsi Teigois;
mi în Slemnea muntelsi Kșl-Romș;
mi în Slemnea Vșei Stegilorș.

Din mșngiș așentia se adșnș ana Bș-
zșșlș mi se varș în Transilvania. Xota-
rșlș șrmeazș Slemnea ne la kșrmșșra Kș-
rșlș-Pșmîntelsi, ese în mangș; de akolo
prin Slemnea pșnș în muntele Tștarșlș.

Iar de la muntele Tștarșlș înșene
Slemna din țela-laltș plaiș alș așestș jș-
degș, pșnș în kșrmșșra Krasei, mi în jorș
pșnș la vșrșșra Krasei în Bșzșș.

Ana Bșzșșlș.

III Piatra Keiș, de șnde rșmîne ana
Bșzșșlș în țearș, ear xotarșlș șrmeazș prin
dealslș Keiș nînș la desșșșșirea Nemșilerș,
șnde se keamș Xerșkș, mi nînș la Isvo-
rșlș Xerșkș, din jorș de Pișka-mangș;
mi nînș în ana Bșșii, mi în jorș nînș la
xotarșlș Bșzșșlș, în ana Pișka-Romiș.

Buzău.
A Kindemtilorș.

Aișe intrș xotarșlș din jșdegșlș Bșzșș-
lș mi treș ana Bișka-Romiș ne la xota-
rșlș Șkșșenilorș ne lingș koasta muntelsi
desșre țearș, mi de akolo se koboarș nînș
la isvorșlș Tșmșșoișlș șnde se șneme kș
Bșrkșlișa.

idemș.

Șrmeazș ne kșrșlș nșmîș Isvorș ne
dșnș muntele Karșislsi, karele rșmîne în
țearș.

De la desșșșșirea Mșntelsi Bșbeskș
xotarșlș se șșe nînș în vîrfș mi se koboarș
în altș anș kare se nșmeme Pișka.

Ana Mogerbșkșrș karele se deșșștea-

ze mslăt păn se koboar la Isvorul Gergisli.

Îmi de la ana Gergisli tot ne adestă isvor pîn la krmătara mntelsi adestă, karele remîne tot în gear.

Aice se termină xotarul Transilvaniei mi înene xotarul gerei Românei k Moldova.

idem.

Xotarul adesta înene de la poalele mntelsi Țirui.

Adestă mnte fiindă k se abandonează de ktre Moldoveni, se însemnă xotar de ktre boeri îmbeloră pîrui.

De aice sremează xotarul ktre Slemen ne vîrslă mngilor:

a lăi Pan Grmătik.

Masa,

Fărlă,

Îmi Mntiorsli.

Rîmnicu - Săratu.

De aice se înene jdegslă Rîmniksli-Sărat.

De la mntele nsmi Mntiors, se desparte ana Milkovsli, kare merge ka xotar pîn la momia Țirui.

De la Țirui remîne ana Milkovsli în gear mi se face xotar mangslă în kare kerge ana Milkovsli. Adestă mang trece prin orașul Fokșani mi se dă ka xotar pîn la Măksineni unde dă în Șiret.

Ana Șiretsli se face xotar pîn unde înene xotarul konrinsli Brilei.

Din rîslă Șiretsli, unde se desparte xotarul Moldovei mi ală gerei Mntenesli se înene xotarul Brilei.

Pe marginea Șiretsli s'a fktă xotar de la sine o movi, mi din movi nîn la Halgiva s'a pssă nlat.

*

De akolo la Zadna sure podslă Badea s'a făkstă movilă; mi de akolo în lănkă, ne marginea Tărlăslăi s'a făkstă movilă, mi ne drămslă celă vekîș în lănkă s'a pssă niatră; mi ne dinaintea odzi lăi Sar-Xai-Ali-Çelibi în katlă desure sđđ sa pssă niatră; mi ne drămslă Baldovinemtiloră desure răsărită s'a pssă niatră; mi ne lokslă biserică de la Baldovinemti, între dsoi stîlni de niatră s'a pssă mi altă niatră; mi de la Baldovinemti sure sđđ este o altă movilă.

De aci mai nainte snt alte trei movili, mi ne vîrfslă znea din ele s'a pssă, niatră; mi ne movilele de la Çemeni znde se întinde drămslă între movili, este altă niatră; mi la odaia lăi Sari-Sleimană ne alăsră kă sată, este o niatră albă veke, mi în faț kă niatra ațeea o movilă, mi în satlă Çstayi la movilă, znde se îngroapă țărui, este xotară vekîș; mi ne la odaia lăi Sleimană-Aga znde este o niatră veke, în drentslă ei s'a făkstă movilă; mi ne la odaia Oenemti este o movilă în vîrfslă kăria s'a pssă niatră; mi desure partea nordikă a Tăsslăi znde era o niatră veke s'a mai pssă zna noșă; mi ne koasta Angii znde este movila Dslăi mi o niatră veke romie s'a făkstă movilă; ne movila Sănată desure koasta Angii, znde este o niatră albă veke, s'a făkstă anroane de ea movilă.

În Siliuntea lăi Steriană este totă a țerei Romănemti; ear la podă mi ne lokslă insulei lăi Emiră este o movilă kare să keamă Leminata; mi ne vîrfslă movilei este o niatră mi la Iovaneli sntă trei miçi movile ne vîrfslă znea din ele s'a pssă niatră mi anroane de ațeea s'a mai făkstă zna. Odaia Vizirslă pănă la çinç Gorgană este totă ne partea țerei Romănemti znde este xotară vekîș, mi din ațeste çinç movili zna este ne la mijloklă Kărgii Odzi, mi ne movila Kalslăi s'a pssă niatră, tîndă-se movila în doșă mi rămîndă jămătate a Tărciei mi jămătate a țerei Romănemti; movila din koasta satlăi Kăntoră s'a pssă niatră; de akolo înainte merge nîș la lokslă znde se keamă Nisinșrile, să Șolină, pănă la lokslă znde se kiamă Orășni; mi de akolo merge la satlă Boslă să movila Boslăi, znde kiară

pe xotarslăş derei Româneşti a zidită şpătarăslăş Mixailăş Kantakszenăş o biserikăş.

De aci înainte se întinde xotarslăş pînă la marginea Dănrîi mi de la oadaa lăi Iasigi Săleimanăş pînă la păşlăş Țiganăslăi, unde este o movilăş kă kărbăni; de aci pînă la păşlăş Batoisăi unde este earăşă o movilăş kă kărbăni mi de akolo se întinde iarăşă pînă la movila Katîrăslăi unde este altă movilăş kă kărbăni; mi se întinde înkă pînă în drămslăş Brăilei, unde mai este o movilăş kă kărbăni.

De aci înkolo Dănrăea se face xotarăş derei Româneşti, kare dăpă Xatixmaismăslăş împărtăşăi merge kiar pe matka rîslăi neste kare tărăi nă aă voe kă să treakă; pe lăngă ačeste mi înăslile kare sântăş în mijlăkslăş Dănrîi, ş-nele vinăş în partea derei Româneşti iar altele în partea Tărgiei, stăpînite de Nazirăslăş.

Kătre kapătslăş jădegăslăi Fokmanăi otarslăş merge pe la momia mare în kare se konrindăş mălte nămiră a le mare-lăi boerăş Vistierslăş Mixailăş Kontakşzenăş.

Ialomita.

Vlădoeni.

Făkăeni.

Lăşeni.

Bordomanăi.

Țigani.

Piskăslăş Enăre.

Stelnika.

Fătemti.

Dădămti.

Timăşremti.

Piatra.

Brănzăni.

Dikisămti.

Xotarslăş.

Şrmeazăş xotarslăş pe marginea Dănrăi pe la momile şrmătoare.

a Monastirei St. Ioanăş din Băksăremti

a lăi Bama Eni Dimitriş.

a Monastirei Kăşăoarele.

a Brăţşmanilorăş mi a Kindămtilorăş.

a lăi Banăş Kreşşleskăş mi a Meşiamilorăş.

a Megiamilorăş.

a Monastirei Kolgi.

a Monastirei Argăşă.

a Monastirei Sinaea.

a Brănkoveanăslăi.

a Monastirei Plămbăşita.

a Monastirei Dealăslăi.

a I Eniskăniei Băşşăslăi mi a I Mariei I-păpăaski.

a Monastirei Radăş-Vodăş.

Xiremborslă.

Trinmanii.

Kregeniî saş }

Măgureniî }

Likiremtii.

Kakamei.

Ilfovulă.

Gălăgăş.

Cokşenemtii.

Vărmătii.

Kornăgels.

Keleşets. }

Stoiceniî. }

Snančov.

Tatinile.

Tătorile.

Iltişbelslă.

Şlmele.

Olteniă.

Kristemtii mi }

Zmoleanş. }

Bozonislă.

Kataliş.

Kăşvoarele.

Kringislă.

Vlaşca.

Făndaea.

Greaka.

Valea Barbi.

Prănts.

Păeniî.

Pişetrel.

a Bănzlăi Kregşleskă.

a Monastirei Radş-Vodş.

indemş.

a Monastirei Kăldăşmanii.

a Monastirei Radş-Vodş.

a Monastirei Tăţslorş Sfingilorş.

a Monastirei Mixai-Vodş.

a Monastirei Viforîta.

a lăi Dămitramkă Rosset.

a Monastirei Radş-Vodş.

a Monastirei Radş-Vodş mi Znagovş.

a Spătarşlăi Mixai Kantakşzen.

a lăi Konstantin Tăşmanş.

a Monastirei Văkşremti.

a lăi Kantakşzen.

a Kantakşzinemtilorş.

a Monastirei St. Pantelimonş.

a Mariei Poneaski.

a Monastirei Kotroçeni.

a Sărdarşlăi Obedeans mi a lăi Dan Nona.

a Mariei Poneaski.

a Mitronoliei.

a Monastirei Mislea.

a lăi Enake Mextşnçiş.

a lăi Rakovigş.

a Monastirei St. GG.

a Monastirei Kotroçeniî.

Aice xotarşlă părgşemte momiile de
ne malslă Dănzrii, mi şrmeazş ne şskatş
despărgindş pămăntslă gherei de înprejmăi-
rea Giurgăslă.

De la marginea Dănrîi merge la satul Braniutea, la satul Ștăbeis, mi la mormia Ștrăbănești aproape de un lakș, de acolo în drumul Băneli la zăgazș, unde este xotarș movila Xodivolei, care se numește a lăi Mixnea Vodă; ne la matca nărlăi nărlă în baltă mi iargăni din baltă drentă în malsă Dănrîi la gura girlii Glavokalsi, unde este o movilă nămită Xisarlikș aproape de biserica Glebochenilorș, devala de via Voraikșlă la groapa lakș Părvăsi; Pe din dos Braniutei, baltă Boșilorș, unde este mi un sat romănescș; valea Șăkseni; Petroiș în drumul Băneli; Derevea Komovanilorș, unde este matriș xotarș; kanalsă ciumelelorș mi eargăni trei niere în mirș ne momile Kăkrănilorș lăi Stoean din Xodivoea.

Xodivoea a Sf.
Pantelemon.
Parainansă.

Moara Xodivolei în zăgazul lăi Ginea.

Drumul ce merge la satul Drăgiceni pănă la movila Păgansă unde este satul Drăgiceni.

a Mst. Radș-
Vodă.

De aci drentă înainte la zăxanoea Năkalsă; mi eargăni apa Dănrîi este xotarș pănă la zăgazul Tărnăsi, care se numește Kălesă, mi este la kanălsă jădegăsi Olta. Momile ale kăroa margini mergă nărlă în Dăntre:

a Mst. Radș-
Vodă.
a D-ei Bălam.
Teleormană.
Petromani.

Răveni
Parainansă } totș unș xotarș.
Găitani.

A Stolnikăsi Bălcăeanș, a Monastirei Kotmana mi a Păxarnikăsi Nikolae.

Jădegă.
Poamă.
Zimnicea.

a Stolnikăsi George.
a lăi Bănș Fierăskș.
a Monastirei Kotroveni.

Zimnicea Țimș-
leni.

Fintinelile.

Сухая.

Vișoara.

Къкърълѣ, }
mi Lisa.

Sekarea.

Чоара.

Тэраіа.

a Banșei Konstandin Kregșleskș.

a Haxar. Nikolake.

a Monastirei Klockovovș.

a Stolnikșei Ștefan mi a lșei Radș
Gșliano.

a Klșchervșei Slștineanș.

a Banșei Konstantin Kregșleskș.

a Monastirei Vșkșremșii.

OLTULŮ.

Despre kapștșlș jșdegșlș Oltș, xotarșlș înțene din marginea Dșnrșii despșrgindș imprejmsirea Kșlei de Țeta-tea de pșmintș; de la Traianș ne sșkatș trece ne aproape de o moviș ce este ne marginea Troianșlș; de acolo merge la alte doz moviș totș ne marginea Troeanșlș mi iarșmi la a treia moviș totș ne marginea Troianșlș, de unde merge ne drșmlș nșmitș al Banșei, drentș în sșșș la apa nșmitș Xirlșș, mi se întinde nșntre viș nșnș la biseri-rika ce era ne unș satș desfiingatș alș derei Romșnemșii.

Xotarșlș șrmeazș ne Mșgșrș, nșntre viile Țșnerșeni-lorș, din kare jșmștate rșmșnș la Kșla mi jșmștate în geara Romșneaskș. Se întinde de la Mșgșrș ne drșmlș Vie-rilorș nșnș la altș mșgșrș mi iarșmi nșnș la gara Rșșvșș-kșlș, mi la Negșra de la Gșnoisłș-dșșmanș, totș ne drșmlș Banșei, întinsș la marginea movișei lșei Peklivanogłș șnre Kșla; earș movia remșne în gearș, nșnș în apa Xirlșlșlș la moara Beilikșlș.

De la apa Xirlșlșlș șnre Dșntre nșnș la moara Hamei, ce este la satșlș Piskș, mi totș ne apa Xirlșlșlș pșnș unde se varșș în Oltș; de acolo trece dinkolo de rșșlș Oltș, din josș de Romanogł nșnș la gșrla ce se desparte din Oltș șșb nșme de Oltșmorș, mi se varșș în Dșntre; iar din josș de Izlazș se face Dșntrea xotarș.

III ne partea de din sssș a anei Dș-
 Romanașii. } nrîi, atîțș a jșdegșlșl Romanagiî kștș mi
 Dotjii. } a jșdegșlșl Doljș mi Mexedingiî, nînz la
 Meedinșii. } semnșlș țe sa nșșș xotarș ne Пашна, în a-
 na Vodiga lîngș Rșmava, se înkee xotarșlș.

PARTEA VII.

Despre chipul moștenirei și alu Cărmuirei Domnilorū.

CAPITULU I.

Domniū pereī Romȃnesȃi ȃraș de sine stȃmȃnitori mi astonomi. Dșnȃ moartea lorș ei se înlokșiaș saș prin drep-telș moștenirei saș prin alegerea Boerilorș; aȃestia mai totș-dasna votaș pentrȃ fii mi rȃdele mortelșī Domnș, iar sne-orī pentrȃ snșlș dintr'înmiī. Aȃeastȃ datinȃ s'a șrmatș pȃnȃ la înkinarea pereī kȃtre Poarta otomanȃ, kȃ toate kȃ adesea-orī neînlegelegȃndȃ-se Boeriī asșnra persoaui Domnș-lșī, fiemte-kare partidȃ îmi alegȃ pe Domnșlș șȃș. Poar-ta otomanȃ în așua kazș întȃrea pe snșlș din aleui kare îī venea mai bine la sokotealȃ; rȃndșiala aȃeastȃ s'a pȃzitș pȃnȃ la anșlș 1730, la ȃea întȃiș Domnie a lșī Konstan-tin Vodȃ Mavrokordatș.

Gȃvernarea Domnilorș se fȃȃea totș-d'ȃșna prin kon-sșltarea adșnȃrei boerilorș fȃrȃ de kare niȃi o desnosigȃșne generalȃ mi însemnatȃ nȃ se întrodȃȃea: Ordinele se da dșnȃ xotȃrȃrea mitropolitslșī mi a șfatșlșī boerilorș ȃelorș mari, prinȃinș karele se nreskȃria în toate fermanile îmnȃ-rȃșemti atȃtș pentrȃ domnie noȃ, saș pentrȃ înoire de Do-

mnie ¹⁾ mi kare punea îndatorire Domnului de a lăkra în armonie cu boerii ²⁾. Rangurile se da de către Domni după alegerea boerilor celor mari la cei mai nobili mi mai demni pentru serviciile către patrie mi virtuţile personale; dar după domnia lui Konstantin Vodă Mavrokordat în anul 1739, instituirea boerismului s'a prefăcută cu totul din ceea ce era.

1]. Dintre invenţiile domnia se da pe viaţă, dar mai târziu terţii a statornită ca să se dea numai pe trei ani, după care să se schimbă s'a să se înnoască. Mai târziu s'a pus la cale ca Domnului să i se dea în fie care an întărire printr'ună fermană înmărmătescă pe se numea Mxarelă. Din această nestatornicie a posigişiei Domnilor parea să sferită foarte mult; forma din năztru a guvernului din timpul în timpul a lăsat felurite prefaceri; cea după urmă este reforma lui Konstantin Vodă Mavrokordat care a schimbată faga tuturor orăzdelilor de mai înainte. Multe din orăzdelele noi s'a prefăcută în meşteşuguri de a face bani, mi argintul s'a făcut mijlocul mi cămăna pentru ori ce lucrare. Această amezare notrivindă cu prinşinile stăpânitorilor, a pus neapărat mi armăni lui Konstantin Vodă Mavrokordat; mi de atunci toate domniile mi puză astăzi nu s'a sosită de către nimeni organe de succesiune.

2]. Boeri se numău [Vezi Kap. IV. din Tomsul I. ală acestei onere] totu avei kare a fostă mi suntă în dregătorii; distikşiea această este totă atată de veche ca mi aceea a Domnilor; iar orăzdeala kare s'a amezată pentru ierarşia lor s'a invenţiat de la domnia lui Radă Vodă cel Mare în anul 1482. Atunci după konsiliul Patriarşiei de la Konstantinonole Nifon, s'a organizată această instituşie după modelul statului imperiului Bizantin din Konstantinonole, ure cămă se vede după numirile ce a şuele boerii, prekam Logofăt, Şerţar, Komieş mi altele. Rangurile de Şerdară mi Agă s'a introdusă mai târziu de domnia lui Radă Vodă mi suntă înmărmstate de la Terş. Asemenea mi rangul de Xatman s'a lăsat de la Poloni.

Votul boerilor din vekime ave ea mare putere la alegerea Domnilor; Părta otomană priimea mi întrea totă-d'asna pe acela ce se alegea cu votul în şnamitate. Celă după urmă esemul a fostă alegerea lui Konstantin Vodă Mavrokordat din 1730; după această Părta mi-a lăsat dreptul de a rândă domni fără întrebarea boerilor, mi în fermanul kare se dă fie cărei nouă domnă cămănde ca lokşitorii să lă reknoască mi să i se şue sure înclinarea înmărmtemtilor ordine neskriindă mi Domnului ca să dea protekşie boeri-

trebsingele monastiremti ear restelē nrin mtirea Domnslēi se da în felsrite fayeri de bine, dēnē glēsirea testamentelorē Ktitoricēmti. ¹⁾ Elē a desfiingatē mi darea nreogilorē ²⁾ nreskriindē ka sē nē se mai fakē nreogī neīnvēdagi, nentru kare a mi înfiingatē skolī snegiale ³⁾.

b). Aē desfiingatē darea kare era ne boeri. ⁴⁾ mi aē fēkstē alegere mi imnēryealtē, nūmindē ne sni intī, ne algi alē doilea mi ne fii lorē neamēri ⁵⁾.

ele totē nriimeas milele rēndsire nrin xrisōve. La anulē 1734 Grigore Vodē Gika a suoritē nreglē vēmilorē, dēnē azeea snorē monastiri le-aē tēatē kē totalē milele iar altora le-a adzogatē inoindē-le xrisōvele. Asemenea a amēzatē mi milele vinēritslēi, kēvī dēnē vekile xrisōve se lēa dēoi banī ne vadru iar Konstantinē Vodē Mavrokordatē l'aē kreskstē nēnē la 4 mi 5 banī. Astē-felē monastirile ēe dēnē xrisōve aveas a nriimi vinēritē, nriimeas nsmā ēēi dēoi banī, iar ēēi treī adzogigī intra în kēmara Domnslēi.

Milele ēe le aveas de la okne le nriimeas nsmā monastirile azelea ēe aveas xrisōve inoite. Konstantinē Vodē Mavrokordatē, vēzēndē kē monastirile din kassa dērilorē kēzserē în datorī, nrii reforma sa a amēzatē ka de dērisē ēe skētite, iar milele dēnē xrisōve sē nē le mai kanete în ktē nīvī sē ea nīvī sē dea. Atēnēi egēmēni fēkēndē strigare kē li s'aē lsatē venitsrile, elē a amēzatē enitronī ingrijitori nentru kēstarea momilorē, a viilorē, a giganilorē mi a altorē averi nrekmē mai nainte se va însema.

- 1). Ţnele din monastiri s'a ziditē de kētre Domnī mi s'aē înzestratē kē averi mi kē alte venitsri; iar altele s'aē ziditē de kētre boeri mi s'aē înzestratē asemenea. Dēnē testamentele deosebīgilorē fondatori, Ţnele sēntē amezate ka kinovī kē mai mēgi kēlsgrī, altele ka skitsri, altele ka orfano-trofi mi altele ka sē mērite fete sēraye; iar azele înkinate la monastirile din geara tēryeaskē mai intēis imī inkinēeskē trebsingele lorē, alē doilea imī nēteskē dērile mi alē treilea din nrisoē dāē milele orēndsire dēnē testamentele ktitorilorē. Astēzi însē azele monastiri aē înētatē de a mīsi ne sērayi mi de a nēzi rēndēlele ktitorilorē fiindē kē kēlsgrīi aē arētatē kē monastirile aē kēzstē în datorī; kassa însē este lēkomia mi abēssrile nekontēnte a-le kēlsgrīlorē.
- 2). Azeastē legēsire sēne-orī s'a nēzitē, iar alte-orī s'a desfiingatē.
- 3). Astēzi skōlele nsmā eksistē, mi nreogī se fakē nsmā din ōmēni neīnvēdagi.
- 4). Azeasta a kontribsitē la retragerea boerilorē din mīrsrile ōmtirei.
- 5). Azeastē Domnē a deosebitē ne strēnēnōgi boerilorē de starea intēis mi

c). A desflingată venitsrile ȳe priimează ka dară boerii mi kăkoanile, rëndsindă fiamte kăria leafă, notrivită kă venitslă de kare s'a linsită; ne lăngă avestea a rëndsită mi lefi boeriloră ȳe nă avează dregătorii. ¹⁾

d). A rëndikată de la kănitani năsterea mi stănănirea ȳe avea de neste jădegele din geară, mi în lokslă loră a rëndsită ispravniči dintre boerii nobili nentre fie kare jădegă, kă lefi din visterie notrivită kă demnitatea loră ²⁾.

e). A nămită ne strănenogii boeriloră mazili ³⁾ orindă-

---

a doua mi a făktă din ei o a treia klasă nămită neamări adikă ômeni koboritori din nobili. Avenția năkămă mi mazili, desne kare se va vorbi mai nainte, aș rămasă skătiği de Vinărită mi Dijmărită, năktindă nămai Oeritslă.

- 1). Avestă legisire mi se nare îngeleantă mi imitabilă. Ea s'a konservată nănz în zilele lăi Konstantină Vodă Inailantă, dar de la okănapisnea de mēse ani a Rămiloră [1806—1812] a învență a nă se rapokta; în kătă astăzi urea năgine nersône nriimeskă lefi mi skătelniči, ne kăndă mai înainte mēte vădăve mi boeri, fără fənkgișni nriimează lefi lănare, skătelniči mi darsri la Piamte mi la anslă noă dănz karakterslă mi rangslă loră, nentre ka s'ămi ikonomiseaskă greșăgile kasel.
- 2). Kănitaniči ȳei mai mari din învekime eră jădekători jădegeloră, atătă de dinkoare kătă mi de dinkolo de Oltă. ȳei mai mari kănitani era ȳei de la Fokmani mi Černegii. ȳelă de la Fokmani avea mi jəmstăte tsjă [stindardă kă o kôdz de kală] karele mi astăzi esists kă nămele în ordinslă Kanitsniči de Fokmani, săb năme de Băviskă, nămindă-se mi ȳei de săb dănzslă băviskami. Toği Kanitaniči în genere avează mare năstere în nartea militară mi administrativă. Dănz desflingarea loră s'ăz rëndsită ne lăngă ispravniči mai mēgi kănitani miči kă kăte năgini slăjitori, săb astoritatea Sărtarislăi ȳelă mare, nentre naza de xogii, nentre servičișlă de kărieri, nentre adănarea dăriloră mi alte esekgișni, dănz ordinile ispravnișiloră.
- 3). Înainte de Reformă toği boerii ȳe nă eră în fənkgisne se nămează mazili. Konstantină Vodă Mavrokordată aș făktă o distinkgisne; ne boerii mari kare eră în fənkgisne i-a nămită Veligi, iar ne aȳei ȳe eră fără fənkgisne i-a nămită Biv-velă, adikă fomti boeri mari; ne aȳei ȳe eră nămai koboritori din neamă de boeri kare nă fəscesări nivi de kămă în dregătorii i-a nămită mazili. Atătă avenția kătă mi aȳei ȳe se nămează neamări eră datori s'ă lăkreze la provizionarea ȳeloră trebănișioase în timnă de resbolă.

indă ka sꝛ rꝛmie neszꝛꝛaꝛi de dijmꝛritꝛ mi vinꝛritꝛ, sꝛ-
nșindăi nșmaî la dare de patrꝛ ori ne anș.

f). Brasla logofegilorș de visterie, kare mꝛdeasꝛ afa-
rꝛ ne la sate a skimbat'o kꝛ aꝛeea a mazîlilorș; asemenea
mi ne aꝛeea a logofegilorș de divanș ¹⁾ mi alte brasle
maî miꝛi.

- 1). Logofegiei de Divanș se fꝛceasꝛ dșꝛz ereditatea familiei, înainte de Re-
formꝛ ei serveasꝛ la Divanș ne rꝛndș fꝛꝛ sꝛ dea dijmꝛritꝛ mi vinꝛ-
ritꝛ; de atꝛnꝛi înꝛ s'aș sꝛnșș mi ei la darea aꝛeasta.

Mazîlii mi Kanitanii s'aș fꝛkștș breasle noi, inventate dșꝛz Re-
formꝛ.

Kanitanii, kare aș fostș denꝛrtagi din Kanitșnii, s'aș fꝛkștș mi
ei alte breasle.

Negꝛꝛtorii din Bșkșremii eraș breasle veke: aꝛeasta maî ne sꝛ-
mꝛ s'a mꝛritș nꝛnꝛ la 24 sșb sꝛnș staroste karele o reuresinta.

Kompaniile Kraïovei, adikꝛ kompania mare mi mikꝛ konsista din
negꝛꝛtorii de neste Oltș. Aꝛeste din timꝛrșlș domniei nemꝛilorș s'aș
nșmitș kompanii, avꝛndș xrisôve domneuti mi privilegii de deosebite
de a le velorș-l-aiꝛi negꝛꝛtorii. Aꝛemtia aꝛeasꝛ în fie-kare jșdegș kște-o
kompanie deosebitꝛ mi imi sꝛmaș komerșiiș lorș.

Negꝛꝛtorii fșgari de neste Dșnzre în geara Romșneaskꝛ, sꝛntș o
altꝛ breasle în felsș kompaniei, mi se nșmeskș Arnașgi-Keislii, saș
loksitorii de Albania.

Bramovenii, adikꝛ loksitorii din Bramovș se aș nꝛꝛvlii mi vii în
geara Romșneaskꝛ formeazꝛ o breasle deosebitꝛ kꝛ privilegii, fig-
rꝛndș între ei mi aiꝛi Bramovenii maî miꝛi, kare dșꝛz timꝛș s'aș a-
mezatș kꝛ totșlș în geara Romșneaskꝛ.

Rșntamii, sꝛntș breasle vekie, kare difera de ꝛꝛanii nentꝛ aꝛeea
kꝛ nșteskș darea d'a drentșlș la Visterie.

Alemii, sꝛntș o breasle maî noș fꝛkștꝛ sșb domnia lși Grigore
Vodꝛ Gika, kare înꝛ astꝛzi s'aș asimilatș kꝛ klasa Rșntamilorș.

Kaloenii, sꝛntș dot sate lșksite de Bșlgari, venigi de neste Dș-
nzre în jșdegșlș Ialomiiꝛi, mi sꝛnșmi la dare deosebitꝛ.

Armenii, sꝛntș altꝛ breasle sșb sꝛ staroste se'i reuresintꝛ.

Evreii, asemenea.

Togi aꝛemtia se nșmeasꝛ Breasle mi aꝛeasꝛ privilegii deosebite:
Șnii din ei imi nꝛedaș darea la Visterie, iar aiꝛii, nꝛekșmș Kompani-
mii, Armenii mi Evreii, la kșmara domneaskꝛ. În vele din sꝛmꝛ ș-
ninds-se Visteria kꝛ kșmara, tôte breaslele aꝛeasta imi nșteskș darea
la Visterie, mi nșmaî starosti lorș se nșmeskș de kștre Kșmꝛꝛamșlș
velș mare.

g). Elă a redsăş nsm̃r̃s Slăjitoriloră, Sutzreiloră, Arm̃-meiloră, Anroziloră mi ală Iyoglaniloră (găarzi de koruă ai Domniloră) dîndă la dare ne togi avei ȳe s'aă desfiingată ¹⁾. Asemenea a îm̃năginată mi slăjitorii de la k̃ñpit̃ñiile de afară.

1). ȳei mai alemi ostami din vekime eraă dorobañii. Fiil acestora mo-
utenindă totă-d'asna de la ñringii loră virtstea r̃sboinik̃, eraă ama
zik̃ndă Eniverii saă Pretorieanii găardienii ai gerei Rom̃nemti. ȳea
mai mare parte era infanterie mi artilerie. Dar fiindă k̃z adesea-ori
ei se revoltaă, s̃videaă boeri, nredaă monastiri mi f̃z̃ceaă miil de es̃ve-
sari in geară, Konstantină Vodă K̃r̃ñs Basarabă, a îñvenstă a îm̃nă-
gina nsm̃r̃sliă loră: elă ii ñsese s̃sb komanda Agi, iar t̃ñsrile le-aă
ñsă s̃sb Armam̃liă ȳelă mare. IIIz̃rb̃ană Vodă Kantakuzino in anliă
1688 mai k̃z totliă a desf̃aktă omtirea aȳesta mi ñginiă k̃zgi mai
r̃m̃sese dintre ei s'aă îm̃ñrgită ñntre alte ȳete de ostami, ñrek̃mă
Talulii mi Kazavii kare s'aă ñsă s̃sb komanda Agii.

Din îñvekime era îñk̃z snă felă de ostami kare se ñmea Romii
de geară, s̃sb komanda Haxarnik̃sliă ȳelă mare; dar de la domnia lui
Konstantină Vodă Br̃ñkoveană s'aă desfiingată.

Omtirea kom̃ñs̃ de st̃feini se ñmea Seimeni. [k̃ṽntă t̃r̃veskă]
era s̃sb komanda lui Bamă-B̃s̃bamă, karele era s̃ñsă Sutzarsliă
ȳelă mare.

Lefegii, era s̃sb komanda snă kanitană deosebită; iar Lefegii Sutz-
triei, eraă s̃sb ȳeas̃m̃liă Sutzarsliă.

S̃r̃z̃geii mi Sk̃stelnii, eraă kavaleria B̃ks̃remtiloră, s̃sb kanitani
deosebiți, s̃ñs̃m̃i Sutzarsliă ȳelă mare; dar mi aȳentia s'aă desfiin-
gată togi.

Ṽñz̃torii, eraă s̃sb kanitani loră, s̃ñs̃m̃i Agii.

Kazavii, eraă s̃sb Polkovnik̃liă mi se ñmeaă nedestrami; aȳentia
eraă totă s̃sb Aga karele avea mi k̃l̃z̃regii dintre d̃ñamii.

Linkanii mi K̃l̃z̃ramii, kare eraă togi k̃l̃z̃ri, se adă s̃sb Pos-
telnik̃sliă ȳelă mare.

P̃m̃kamii, kare ur̃zeaă ñm̃k̃ria, mi Tanarii, eraă s̃sb Armam̃liă
ȳelă mare.

Anrozii saă îm̃ulinitorii datoriiiloră mi smierii Divansliă, eraă s̃sb
Ṽt̃afeliă mi ȳeas̃m̃liă de Anrozii, s̃ñs̃m̃i Postelnik̃sliă ȳelă mare.

Iyoglanii, ñmigi in limba gerei Konii de kasă, eraă găardienii
personalii ai Dom̃ñsliă; aȳentia ñrtaă mi St̃indardsliă Dom̃neskă, ne
kare era marka gerei k̃z Sfingii Konstantină mi Elena ne o uarte, mi
ne de alta Ṽlt̃arsliă k̃z K̃r̃ȳea in uokă: aȳentia ñrtaă mi s̃lige k̃z
flamsre miă in doă k̃zlori; nortliă loră era molonesă; ei ñrtaă mi k̃k̃z-
re [tolbe] k̃z s̃z̃geii ne l̃ng̃ s̃ligile in kare eraă flamsrile.

h). Pe Snătrei, Visterei, Romii, Păharniceii, Postelniceii, Vizitei, Komineii, Șătrărei, mi algi sabbalernii ai

Tôte omtirile auestea eraș neretribsite. Săb Mircea Vodă celș bătrânș însz fie-kare priimea kște doi banii romii ne zi mi morgizne de karne mi mlaia de meis, la Pamti o manta de postavș lemeaskă mi o kivăz ne kanș, iar cea-l-altă îmbrăcăminte m'o fizea fie-kare de la sine. Săb Mateis Vodă Basarabș leaia lorș s'a urkatș pânz la ontș banii ne zi. Auei ce aș mai remaș dănz reforma lăi Konstantinș Vodă Mavrokordatș priimeaș pânz la snș timnș kște trei lei ne lănz lea-fă, morgiznele de pîne mi de karne, mi postavșlș; dar mai țarziș tôte auestea s'aș rădikatș, în kștș astăzi nș nșmai kș nș li se dș ni-mika dar înkș li se ea kște ce-va nentz ka sș fie liberii mi neszuragi de dări.

Omtirea reglată desure kare s'a vorbitș mai sșș, komșnea snș kornș nșste 30 miî ômenii mi anșme:

10,000. Dorobanșii nedestri, sșb Kșnitanslș de Dorobanșii.

2000. Talni } nedestri sșb Agș.

2000. Kazai } nedestri sșb Agș.

2000. Seimenii sșb Banș-Balsbama Snătreii.

5000. Romii sșb Păharnikslș celș mare.

1000. Lefegii sșb kșnitanslș de Lefegii alș Snătreii.

500. idem sșb Ceașmăslș Visterei.

500. Șătrărei } sșb Kșnitaniil Snătreii, kșlari.

500. Skstelnii. } sșb Kșnitaniil Snătreii, kșlari.

500. Vănzatori nedestri. } sșb Agș.

500. idemș kșlari. } sșb Agș.

2000. Kazai nedestri mi kșlari kș snș Polkovnikș sșb Agș.

1000. Linkanii. } kșlari sșb Postelnikslș celș mare.

1000. Kșlaramii. } kșlari sșb Postelnikslș celș mare.

5000. Pșmkamii } sșb Armașslș celș mare.

5000. Tșnarii } sșb Armașslș celș mare.

500. Aurozii kș sn Vătașș mi sn Ceașmăș, sșb Postelnikslș celș mare.

500. Konii de kasș sșb snș deosebitș Vătașș.

30,500.

Aueastă omtire zne-ori se înmășgea, alte-ori se înmășgina, dănz voinza Domnilorș, dănz înmășjurări, mi dănz nșsterea țerei. Afarș de aueasta, eraș mi alte mai mișii kornșri ostșmenții, sșrșse nșmai la Boeri kș rangșri ka gșarzi ai lorș, kare lșaș armele în timnș de resbois.

Mai era o omtire de 18,000 ômenii sșb 18 Kșnitani ce lăkșeaș prin jădege, kare nș priimeaș leaia, vi eraș skștigii de dări nentz ka sș lea armele în timnș de resbois. Auestia se nșmeaș Kazai Martalogi mi Kazai Katarogi, kare adese ori s'a ilstratș în resboale kș enemișzii țerei. Nikolae Vodă Mavrokordatș la auzlș 1716 a deslin-

dregătoriilor kă avelamă năme, de kare eraș foarte mslgi prin sate, ăa nășă lă dare ¹⁾.

i). Pe ȣranii kari era robi ²⁾ ai boeriloră mi ai monastiriloră ăa sănsăș ne togii la dare generală, dindă în lokăliș loră drentă desnăgăbire kite șnă nămăgă de skătelniči ³⁾.

ȣatș ȣea mai mare parte din omăirea ăeasta [kare nănă atănȣea răsăse mai jămătate:] ăar fișă seș Konstantină Mavrokordată a desfiingat o mai kă totăliș, lășândă nămai năgini ôneni, mi ăeăa năarmăgi, nătră servicișrile administrative, năkșmă se va sūșne mai înainte.

- 1). Boerii de starea intăliș mi a doăa ăeăș o mslgime de servitori, kari nărtăș nămele dănă rangăliș loră: ăeă kare se ălăș săb Sărtărsăliș se nămeăș sūrtăreă; ȣeă ȣe era săb Vistiersăliș visterniȣă, ȣeă de săb Postelnikă postelniciă, mi prin șrmare nășărniciă, komiseă, mărtăreă, nărtăreă [săș vizitiă] mi ătele. Eraș sate întregi de ăemătia, kare în timăș de năȣe eraș nășnăragă de ori ȣe dări, ăar în timăș de reșolăș lășă ărmele. Nikolae Mavrokordată mi kă fișă seș Konstantină lășă desfiingată kă totăliș, lășândă nămai kăgi-va Sărtărsăliș mi ăgi nătră servicișliș din Băksremă.
- 2). Din ăvekime șniș din ȣărană ăeăș năonrietăgile loră, se nămeăș Megiamă mi Mămnenă, liberi de ăărnărea boeriloră. ălgii ăară liberi țără să. ălăș mămie, mi se nămeăș Klăkamă, măzândă ne mămie boeriloră mi ăle mănăstiriloră; ăar ȣeă mai mslgi eraș sklavi mi se nămeăș vėini, [în stărea ilogiloră din Lăvedemonia.] ăeă liberi mi mămnenă năteă dările ȣele mai grele; ăar sklaviă săș vėiniă năteăș o dare mai mikă fișă săb ăărnărea stănăniloră loră, kare ăeăș nătere absolăș de ăl vinde ămăresă kă satele săș în familiă desnărgindă ne năringă de konii mi ne konii dintre sine. Konstantină Vodă Mavrokordată în domăia sa ȣea din țăiș ăș nășă la biră mi ne vėini de o nătrivă kă mămnenă, kă klăkamă mi kă ăkăjitoră ȣeă desfiingăse; ăar în a doăa domăie kăndă a făktă Reforma lă liberăș ne togii kă vole mi fără de volea boeriloră lășândă în lokăliș loră kă desnăgăbire kăte kăgi-va skătelniči, în ăalogia robiloră ȣe li s'ăș lășă. De ătănȣe ȣărană ăș remăș nămai în doăă klăse, Mămnenă mi Klăkamă; mămnenă mēzândă ne mămăntăliș loră de năonrietăte fără să șe sūșmă la servicișliș nămăliș, ăar klăkamă, mēzândă ne mămie boeriloră a mănăstiriloră, dăndă dijmă din tôte sēmăntășrile mi ătele mi lăkăndă 12 zile de klăkă la ărtășă, la seȣere, nășmă, năkșmă se va sūșne înainte mai năre largă.
- 3). Skătelničiă nă eraș mikă domăeășă, ȣi desnăgăbire ȣe s'a făktă prin Remormă, ȣeloră ȣe ăeăș robi. ăvestia ăară fără dare kătre Stată mi mănășă săș năteăș stămăniloră loră kăte-ȣea dănă tokmeăș.

j). A desființat dările ce erau sub nume de vâk-ritș, pogonritș, pecegile, plokonsiș mi altele.

k). A amezatș ka fie kare guranș sș dea kîte 10 lei pe anș în patru termene, adikș kîte doi lei mi 60 bani la fie kare sfertș, (tribsnie) mi din zece oameni sniș sș dea kîte cinci lei pe anș. Atsnce fșkândș katagrafie a gșsitș 147 mi bșr-bagi kare s'aș amezatș la darea generalș, afarș de Bresle.

l). A sporitș venitșrile tesarslei Domneskș, adșogindș la nlata oeritslei kîte 16 bani, la vinritș kîte mase bani de vadrș, la dijmăritș kîte 13 bani de stăni mi de porkș; vș-mile le'a lșsatș dșnș amezarea lși Grigore Vodș Gika; pre-gșlș sșrei de la Okne l'a măritș kș firmanș imnărtesekș, vînzîndșse kîte 180 bani sșta de oka, mi astș felș a sta-tornicit vonitslș gerei dșnș vekisłș obișei.

Ka Domnș autonomș mi independentș de Kapș-ke-xaelile sale, elș a snitș venitșlș kșmării (kaseta sa priva-tș) kș venitșlș Visterii, fșkîndș o singurș kasș din kare se nlătea tribștșlș kștre imnărtșie, keltșelile kș magnaii Por-gii, darsrile ce se trimitea la Pami, keltșelile kadiilor dș-nș margine, lefile, milele mi alte keltșeli, iar restșlș rșmî-nea în folosłș seș.

Kș kînșlș ačesta, țeara intrase de o kam datș în bnș orșndșealș, mi din zi în zi fșcea progrese de sporire, kșci venea loksitori de neste, Dșnșre din Transilvania mi din Șn-garia, de imșlșea nșmărlș imponorșrei.

Asemenea skstelnici s'aș datș mi mănștirilorș mi kokónelorș vđsve mi fiilorș de boeri, kari nș erau în fșnkjisi. Domni ce aș șmatș dșnș Mavrokordatș aș respektatș orșndșeala skstelniciilorș dar din timpș în timpș s'aș imșșginatș din nșmărlș. preskriș de Reformș; kș tôte ačesta mi nșnș astși ei eksistș; sniș nlăteskș o sșmș de bani lașstăpnșni lorș în doșș termene a le anșlș; algi fakș diverse serviciuri dșnș kșmș se învoeskș, nreksmș ačei ce adskș snș ôre-kare nșmărlș de karș de lemne se nșmeskș Dșrvari, ačei ce adskș o sștș de rači ne sșntșmșnș Rșkari, mi prin șmare Pșskari, Stșnari, Vșkari, Morari, Pogonari, Vieri mi altele. Mșlgi din ačestia sșntș posłșjnici, neste nșmărlș skstelniciilorș, nlătîndș la stăpnșni lorș kîte o dare anualș la Sfântș George mi la Sf. Dșmitrș fșrș sș serveaskș, saș servîndș fșrș sș nlăteaskș.

*

Mixaîs-Vodă Rakoviț, vâzând fericirea achemii țerii, adăogi darea împărăției mi nemkeshările ktre oamenii înfluenți din Konstantinople, mi kapătă Domnia. Atsne viindă în țeara Românească, a adăogită dările în kîță țărani aș închenstă a fsgi iarămi peste xotară saș a se amesteka într'o konfzisie generală.

Acesta a skosă în țeară earămi Văkărită, adikă darea pe vitele mari. Dar nemslăgmirea țerei ajngândă la Poartă, mi rëndsindse earămi Konstatin Vodă Mavrokordată, acesta aș черкатă toate kinsrile ka să îndrente lăkrările, dar 'i-a stată kă nenstingă; kăci lăksitorii supmîntăgi de mslăimea dărilor fgsieră în toate țărșile, în kătă dăpă katagrafia ce s'a făkstă în anulă 1745 nămărlă loră abia s'a sșită la 70 mii. Atsne a fostă silită mi elă să sremeze sistemă lăi Mixai Vodă Rakoviț.

CAPITULU III.

Căderea.

Dăpă nămita Reformă, kând Domniă aș închetă de a se mai face dăpă alegere mi s'a desfiingată vekii ostamii boeri a țerei kari apăraș patria kă zelă de rele mi strîmbățăgi, țeara Românească a kăzstă în mare tiklomie mi nevoe, kăci niči din afară nă avea vre o protekție saș ajstoră, niči din năntre vre-o nătere saș apărare.

Poarta Otomană lăsase în adevătră Domniloră oare kare năvilegiă; nă se amesteka fșgișă mi direktă în administrăție interioară; kă această politikă ea nă voea niči pe Romăni să'i atingă, niči ne vecini loră să'i nemslăgmească; ci kă kăvântă de dăntate mi kă nămele de protektoare a năporsăi, îmi făcea toate voile năin deasa skimbare a Domniloră. Această mai kă seamă a provenită din kasza lăi Kostantin Vodă Mavrokordată, karele kă toate kă apăzase oare kare bșne orteșeli în Domnia sa cea din țăi, a făkstă însă mai mătă răș țerei de kătă togi ței

lalgi Domni; kȳvī la relile cele profunde mi învechite a le gerei elș n'a întrebșingdatș de kītș niuto naliative mīngi-toare.

Țelș întȳiș rȳș ȳe a fȳkștș a fostș desfiinȳarea omi-trei pȳmīntemti, kare înȳenȳndș-se de tatșlș seș Nikolae Ma-vrokordatș, s'a indenlinitș de elș, mi astș-feliș nș nșmaī kȳ a indenlinitș skonslș Țȳȳiei, lșsīndș ȳeara în diskregișnea sa, dar a deskisș kalea țelșlorș Țȳȳilorș vecinī de peste Dșnș-re ka sȳ fakș totș felșlș de ekșesșrī mi sșpȳȳrī lȳkșitori-lorș din ȳeara Romȳneaskȳ. Pȳnȳ la rȳsboișlș alș doilē alș īmpȳȳtesei Ekaterinei II, īnemīȳi de peste Dșnșre fȳȳeaș neīnȳetate nȳȳlirī fȳȳ de niȳi o frikș saș kȳȳntș, pentȳ ka sȳ kapete kȳ pșterea darșrī de la Domnș, saș ka sȳ se īmbogȳȳeaskȳ din snoliile blegilorș Romīnī. Nȳȳlirea lși Pasvantogls, mi a le altora desure kari s'a vorbitș în bio-grafia Domnilorș ȳerei Romȳnemti, a fostș konsekșīnda fșnestȳ a desarmȳrīi bravilorș ostamī kari anȳȳa ȳeara.

Alș doilea rȳș ȳe a fȳkștș ȳerei a fostș krȳnterea tri-bștșlși kȳȳ īmpȳȳȳie. Konstantinș Vodȳ Mavrokordatș, în lokș sȳ fi stȳȳitș a redșȳe sșma ȳe se lșa în kontra ve-kilorș tratate mi Xatemerifșrī, īndatș ȳe a vȳȳtș kȳ riva-lii sei īmbła sȳ kapete Domnia, a kȳstatș sȳ se intȳreaskȳ īn nosigishea sa, adȳogȳndș īnkȳ o mie de pșngī dē banī la tribștșlș ansalș kȳȳ Poarta Otomanȳ. Aȳeastȳ fantȳ nenrekșȳȳatȳ a kșfșndatș nș nșmaī ȳeara īntȳȳnș ȳaosș de tikȳlomīi; dar mi īnsșmī Domnșlși, ī-a fostș fatalȳ mi kȳșș de neboe mi kȳdere; kȳȳ adȳogirea tribștșlși la īȳȳenștșlș fie kȳȳi Domni a servitș pentȳ Țȳȳi ka kȳșș bine kȳ-vȳntatȳ sșre a skimba ne Domni kītș mai desș mi fȳȳ de kȳȳntș, pentȳ ka sȳ poatȳ lșa kȳtș mai desș sșma de ș-na mie pșngī de banī; mi astș-feliș obiȳeīlș la Pȳrtȳ s'aș fȳkștș lege, īn kȳtș fȳȳ sșma arștatȳ niȳi șnș Domnș nș pștea kȳȳȳta Domnia. Mșșȳȳa aȳeastȳ a fostș īndoītș fa-talȳ, kȳȳ mi ȳeara s'a īmpȳȳratș kȳ keltșeli nesșferite, mi demnitȳtea Domnilorș s'a fȳkștș nșlș: s'aș pșșș dȳȳi ne-mșșșrate ne klasa lȳkrȳtorilorș de pȳȳȳntș, īnkȳtș aș a-ȳȳnșș īn ȳea mai mare tikȳlomīe, mi kȳndș se sșȳȳȳȳa șnș

Domnș dărule se înproșpătaș mi se adăogeaș dăpă gâstăș mi voinga Domnășlă.

E de mirare kă ničî zăș Domnș n'a voitș să îngelea-
gă resăltatile ačestă nenorocitș obiceș pentră ka să čerče
alș desfiingă. Dakă dărule s'arș fi amăzatș ne prodăktele
pămăntăslă iar nă ne kanăte, vederatș e kă la greșăgile
găreî arș fi lăatș parte mi bogatșă îmăreșnă kă sărakăș;
mi atănce înșămî Otomanî kare sșekăș kă prodăktele găreî
arș fi kontribăitș la greșatea dărilorș kare se čerăăș.

Toatș lămea astă-zî utie kă darea indirektă ne pro-
dăktele pămăntăslă, kăndș nă treče mășșrile drentăslă, în-
tăremte aktivitatea, îmălgăemte prodăktele, kontribăe la șnor-
irea nenorăslă mi la îmălgăirea vitelorș, stimslează meseriile
mi komerčăslă, mi în totș kinsl dă mîmkare șnirităslă ome-
neșkă; din kontra darea ne kană, aulikată din șniritș des-
notikș, sășăemte kă totăș ne lăksitorî, paralizează agri-
kăltăra, lăngăemte mi îmădikă meseriile, tîmăemte șnirităș
mi adăče 'toatș mălgăimea relelorș, kare fakș viktime kiar
ne găvernele ăele măi konmăiăoase.

CAPITULU IV.

Despre Tribută.

Tribățăș kătre Înalta Poartă pășă la 1769 se da în
kinslă șmăștorș:

500 lei săș 3000 banî Romî (Monedă kare șmbla kăte
6 la leș) s'a datș în tîmăslă lă Mirăea Vodă ăelș bătrîă
karele înkinăse găara la Otomanî în așăș 1393.

40,000 lei săș zăče mîl de galbenî (kăte 4 lei galbenș)
s'a datș de Lălotș Vodă în așăș 1460 kăndș de a dăă
oară s'a înkinatș găara.

125,000 lei s'a adăogitș de Mateî Vodă Basarabă,
kăndș s'a îmăkatș kă Tăruî în așăș 1640.

50,000 a măi adăogăi Kostantinș Vodă Brînkoveanș
la 1701.

100,000 lei a mai adrogat Konstantin Vodă Mavrokordată kândă a lăsat cele cinci județe de peste Oltă de la Nemți la anul 1739.

500,000 lei a mai adrogat totă așestă Domnă srb năme de Geaige, adică dar împărătsăi în anul 1761.

125,000 lei totă așesta srb năme de Geaige Vizirăi.

2000 lei a mai adrogat Ștefană Vodă Rakovigă în anul 1764 pentru nănte înșale ce i să dată în drentă Silistreă pe Dănră.

32,500 s'a mai adrogat totă de așestă Domnă srb năme de Ilakonă, să dar de Baeramă.

25,000 lei a mai adrogat Skarlată Vodă Gika kândă a lăsat srb stăpânirea sa Odaea Vizirăi. (Vezi biografia așestă Domnă la Tomă II).

Ast-felă tribută gereă de la săma de 500 lei ajunse pănă la 1,000,000. Pănă la a treia domnie a lă Mihaă Vodă Sădă. Așesta făgindă în Transilvania dănră evenimentele kănoskăte de atăncea, boeriă emigrăiă împresă kă Mitronolitsă Dositei mi kă eniskoniă aș făkstă Arzmagzară kătre Poarta Otomană, tăngăindăse de miseriile gereă mi arătândă nenătingă de a mai răsănde o sămă atăstă de essorbitantă. Atănce Săltană Selimă dete ză Xati-Xă-măiă (în anul 1803) prin kare hotără kă geară Romăneaskă, să dea pe ană nămai 619 păngă tribută, 180 păngă edigiă mi 80 păngă *rikiabia*¹⁾, mi pe lăngă așesta întări privilegăile mi skătingele gereă kănrinse în firmanele de mai năinte, kare se vor arăta la lokălă loră.

1). În totă 897 păngă, să 439,500 lei, sokotă kăte 500 lei păngă.

CAPITULU V.

ADUNAREA VECHILORU HATI-HUMAIUNURI.

Hati-humaiunulū luī Sultanū Baīazetū I Ilderimū din anulū 1393 dupe Christū.

Memleketiŝ (geara) Romāneskŝ karele akuma s'a sŝ-
nssŝ neīnvinsŝ nsterei nōstre, 'lŝ amezmŝ prin īnalta nōstr
milostivire ka sŝ se gverneze dŝnŝ legile sale proprii, mi
Eflak-Voevodasi (Domnŝlŝ) sŝ aibŝ deplinŝ nstere ka sŝ fa-
kŝ rŝeboiŝ vecinilorŝ sei, saŝ sŝ īnkee nache kŝndŝ va voi;
mi prin ŝrmare sŝ aibŝ drentŝ de viagŝ mi de mōrte ass-
pra sŝnŝmilorŝ sei.

Kremtinū kari, dŝnŝ ȳe ar priimi legea lŝi Moametŝ,
ar treȳe iartŝmī din ĳinŝtrile nōstre īn geara Romāneaskŝ
mi ar īmbrȳdima iartŝmī kīstianismŝlŝ, nŝ vor nŝtea fi ŝr-
mȳriȳi saŝ sŝnŝragi.

Kȳȳi din Romāni ar treȳe īn vre-o parte din ĳinŝtri-
le nōstre nentŝ trebŝingī partikŝlare, vor fi nŝsŝnŝragi de
ȳarȳiŝ (kanitȳisne) mi ne ȳerȳetȳi nentŝ portȳlŝ lorŝ.

Domniī kremtini se ȳor alege de kȳtre Mitronolitŝlŝ
mi de kȳtre boeri.

Dar nentŝ īnalta nōstrŝ milostivire, mi nentŝ kȳ amŝ
īnskriŝ ne aȳeastȳ raȳa (aŝnŝŝ) īn katalogŝlŝ ȳelorŝ-l-alȳi
sŝnŝmī ai nomtriī, elŝ va fi datorŝ a da la īmpȳrȳteskŝlŝ
nostrŝ Miri (tesaŝrŝ) īn fie-kare anŝ kȳte 3000 bani d'ai
gerei, saŝ 500 lei de argintŝ īn moneda nōstrŝ.

S'a dȳtŝ aȳeastȳ īn Nikonole la 805 īn lŝna Rabŝl-
evvel, mi s'a īnskriŝ īn Kŝstȳkŝrile (kondȳele) nōstre ¹.

1.) Įtr'o īnsemnare veke a sŝnŝi boerŝ Serdarŝ Konstantinŝ Kigoreans
amŝ gȳsitŝ nreskriŝ dŝnŝ sŝnŝ xrisovŝ vekŝ, titlŝ lŝi Mirȳea Vods
ȳelŝ bȳtrȳnŝ karele ȳelŝ īntȳis a īnkīnatŝ geara Romāneaskŝ Tȳrȳi-

ESTRASŪ DURĒ

Hati-humaiunulū luī Sultanū Meemetū II din anulū 1460 după Christū.

Acestŭ aktŭ, pe lāngŭ cele koupiūse în celŭ citatŭ mai
sŭsŭ adaoge mi ŝrmŭtŭorele :

Otomanii sŭ nŭ se amestecŭe niŭi de kŭmŭ întrŭ ale
derei, niŭi sŭ aibŭ proprietŭii niŭi sŭ se pŭrte prin deargŭ.
Nŭmai pentrŭ priimirea tribŭtslai sŭ se trimidŭ sŭ omŭ îm-
pŭrteskŭ, mi prin ŭtirea Domnŭslŭi, sŭ treakŭ Dŭnŭrea mi
sŭ vie nŭnŭ la Tŭrgoviūte kŭ omŭ Domneskŭ, de sŭde pri-
mindŭ tribŭtslŭi, sŭ se întŭrkŭ iarŭmŭi kŭ ŭmeniī Domnŭslŭi
nŭnŭ la Giŭrgiŭ, sŭde nŭmŭrŭndŭ de alŭ doilea banii, kare
trebse sŭ fie zecŭe mi galbeni Sŭltanini kŭ peŭetiea nŭstrŭ,
sŭ priimeaskŭ akolo ilamŭ (dovadŭ) de la kadiŭ, mi tre-
kŭndŭ la Rŭssŭiskŭ sŭ dea iarŭmŭi ilamŭ, pentrŭ ka sŭ rŭ-
mŭe deara nesŭpŭratŭ daka s'arŭ întŭmŭla sŭ se nŭarzŭ ba-
nii ne drŭmŭ !

Daka vre sŭnŭ tŭrkŭ arŭ avea jŭdekatŭ kŭ vre-sŭnŭ ro-
mŭnŭ, proceŭslŭ sŭ se kaste la Divanŭslŭ Domnŭslŭi, mi xo-
tŭrŭrea jŭdektŭii sŭ se întŭreaskŭ dŭnŭ legile derei.

Negŭŭtorii Otomanii, kŭndŭ vorŭ voi a veni kŭ marŭ,
nŭ vorŭ nŭtea fŭrŭ de a da de ŭtire Domnŭslŭi din ŭe lokŭ
se afŭ; mi fŭrŭ zŭbavŭ sŭ kŭmpere mi sŭ vŭnzŭ lŭ-
kŭrŭi nemiŭkŭtŭore dŭnŭ kare indatŭ se easŭ din deargŭ.

---

lorŭ mi aŭ fŭktŭ traktatŭlŭ de mai sŭsŭ kŭ Sŭltanŭslŭ Balazetŭ Il-
derimŭ. Titlŭ lŭi Mirŭea Vodŭ era astŭ-felŭ :

„Drentŭ kredinŭioslŭi întrŭ Xristosŭ Dŭmnezeŭ, nietoslŭi mi iŭbitorslŭ
„de Dŭmnezeŭ Mirŭea celŭ mare, Domnŭ kŭ mila lŭi Dŭmnezeŭ mi
„singsŭ Sŭpŭnŭitorŭ a totŭ nŭmŭntslŭi Ŗngro-Vlŭxiŭi, mi de dinkolo
„de Mŭnŭii Karnai, nŭnŭ în nŭmŭntslŭi Tŭtŭreskŭ [Basarabia], Xer-
„dogŭ [Dŭce] Almaŭslŭi mi Fŭrgŭamŭslŭi, Domnŭ alŭ Banatŭslŭi des-
„sŭre Anŭsŭ, Sŭpŭnŭilorŭ ŭmbelorŭ lŭteri ale Dŭnŭrei nŭnŭ în Marea
„Neagŭ, mi Domnŭ ŭetŭgii Drŭstiorslŭi mi alŭ tatŭlorŭ gerilorŭ mi
„Oramelorŭ, nŭnŭ în xotarele Andrianopolŭi. Anŭlŭ de la fŭŭerea lŭ-
„mei 6901.“

- 1). Acestŭ modŭ de trimitere a tribŭtslŭi s'a ŝmatŭ nŭnŭ la Ŗherbanŭ
Vodŭ Kantakŭzino.

Otomanii 'nș aș voe sș i-a niș servitorș niș servitóre dintre Romșni; niș vorș avea deosebitș lokș nentș inkinșvışne.

Igzarș firmanș (ordinș de kemare) sș nș se fakș niș sșnș dintre pșmșnteni; mi nentș niș o kassș nș se varș-dika nimini din gearș ka sș fie dssș la Konstantinopole saș la altș jșdegș alș Tșrșiei. Datș in anșlș 1822¹.

Arștatele kondigisni s'aș stinslatș mi in firmarele posteriore, kare s'aș trimisș dșpș vreme in geara Romșneasș adikș:

Firmanșrile ințșritóre privelegișrilorș gerii dșpș vekile xatixșmaışnsri;

Firmanșrile țe țeiteazș totș-dășna legile gerei mi liniștirea ei din ințș;

Firmanșrile prin kare se stinsleazș șirkșlarea negșgștorilorș tșrși prin gearș, kș termenș xotșrștș mi nșma in orawe, indatorșnds-se a'mi da marfa kș dearidikata;

Firmanșrile kare regsleazș ka romșni in gerile imperișlș Otomanș sș nș fie sșpșrșgi niș nentș dare niș nentș kostșmslș țe poartș;

Firmanșrile kare onreskș treșerea mi netreșerea in gearș nș nșma a Tșrșilorș promi dar mi a Pamilorș țelorș mari;

Firmanșrile prin kare se onrește a se rșdika din gearș pe sșș pșmșnteanș sure alș dșșe inaintea tribunalelorș tșrșești de peste Dșnșre;

Firmanșrile kare inștiugeazș kș alegerea Domnilorș sș se fakș din partea Domnilorș pșmșnteni; ne lșngș așeasta tôte firmarele pșnș astșzi preskriș indatorirea nentș boeri de a fi sșpșmi Domnșlș, mi nentș Domni de a se pșrta kș dragoste kștre Boeri; mi ori țe procesș din

1). Konrinderea așestorș dokșmente amș gșsito inț'o kșrtișkș țe mi-a dato ferisitș ințș memorie Aleksandrș Vșkșreskș, karele o uoseda de la țatșlș seș Banș Enake Vșkșreskș, karele mi așesta le-aș kșnștatș kș mare kelțșlș de bani konlnds-le dșpș kondișile inșșrștemi, ure kșndș se afla la Konstantinopole.

geară s' se kaste mi s' se termineze k' konsilișl' boerilor¹.

Firmanulă lui Sultană Meemetă IV. despre boeri. (Anulă 1663.)

Alesse dintre domniș semingiei lăi Mesia, astăzi domnșle alș gerei Romăneștă Grigorie Vodă, sfărșitșrile tale fie k' bine! iar voi lasda țeloră mai mari din semingia lăi Mesia, boeri alș gerei, mărītă fie s'pșnșerea vōștră! k'ndă va ajsnșe așestă lăminată ordiș, k'noskătă s' v' fie, k' fi-

1). Așcea kreș de k'viingă a pșne s'șb okiș ăititoriloră mi traktatșl' Moldovei înkeiată între Bogdană Vodă mi Săltanșl' Selimă în anșl' 1513, ne kare astorșl' se vede k' nș l'a nosedată, dar kare este konstatată de togi kronikariș Moldoveni mi de togi istoriăi străini.

Art. 1. „Săltanșl' k'șnōmte k' Moldavia de bșnă voia, fără a fi silită, fără s'fēmtē askăltare ămășrăgiei Tșrăeștăi.

Art. 2. Nagiea Moldoveană rēmăne, ka mi mai nainte, bșkșrēndș-se de libertășile sale, fără ka s' fie în vre șnă k'ndă asșurită, mi fără ka Pōrta s' aibă țeva volnișie a se atinge de așelea. Leșgile, dăfinile, drentșrile mi privilegiele țereș rēmănă nentș totă-deașna nevătșmate.

Art. 3. Domniș vor gșverna geara ka mi mai nainte neatșrnată fără ka Pōrta s' se amestice kșm-va nișă mijloăită nișă nemijloăită.

Art. 4. Totă asemenea nș se va amesteka Pōrta în nișă o dă-raveră din intră săș din afără; ăi desmre așestea va țotșră Domnșl' k' Senatsl' s'ș, fără ka Pōrta, dēndș-i-se nrilejă, s' se înkșmete a se amesteka în ele nișă mijloăită nișă nemijloăită.

Art. 5. Moldavia ămă va năștra granigile sale neatinșe mi în tōtă întregimea loră.

Art. 6. Religia tșrăeaskă e onrită în tōtă Moldavia.

Art. 7. Nișă șnă tșrkă nș este ăertată a avea în Moldavia de pronrietate nēmășută, kasă săș nrăvșile, nișă s' netreakă în geară neste șorokșl' țotorită de Domnă.

Art. 8. Negōșl' Moldaviei va fi liberă nentș tōte nășile; to-tșmă în kșmășrītōrea nrodăkteloră țereș, negōșțoriș tșrăi voră avea ăntșietate așșnra altora de veră kare nășie vor fi. Kș tōte aștea ei ămă voră țave la Galăgi, Ismailă mi Kilă k' bșnă tokmeakă, ăvōingule loră, fără s' kșteze a intra mai denarte în geară de kștă nșmă k' ănadinsă ăvōingă a Domnșlăi.

indă kă ȝeara Româneaskă este moutenirea strălucitei mele înnărbării mi grănaris înaltei mele kanitale, kă kăviingă este să o întîmpinămă, să ō pămămă mi să o apărămă de făkătorii de rele, ȝe s'ară întinde asupra noporslă seă, karele dăpă înalta năstră bătă-voingă dorimă să samene mi să sechere în năche mi în ferivire. Kăci în vîemile trekste

Art. 9. Tîtlă de neatrnată se va năstra pentră Moldavia mi se va întrebăsinga în tôte skierile îndrentate din nartea Porgii kătre Domnă.

Art. 10. Tăruii trimiui de Pôrtă kă skrisori kătre Domnă nă voră fi fertagi a trece neste Dăntre. Ei voră rămănea pe ȝelă de dinkolo nală ală rislă, mi voră trimate de akolo stafetele loră kătre [administratorslă] părkilablă din Galagă kare le va învita la Domnă, mi va nreda apoi mi resnănsrile la aȝele stafete la alergătorii trimiui de Pôrtă.

Art. 11. Domni năȝiei Moldovene se voră alege de kătre Obmteaska Adnare, mi se voră rekănomte de kătră Pôrtă, fără kă să se amestice ȝeva în alegere, săă să făkă vre-o înuotrivire, ori vre-o grestate, ori nădikă la aȝeea.

Art. 12. ȝeara va fi apărată de Tărgia în ori ȝe întămulare, în dată ȝe năȝia Moldoveană va ȝere ajstoră mi reazimă.

Art. 13. Pentră tôte aȝeste folôse ȝeara nă este îndatorată kătre Pôrtă de kătlă kă snă dară [nemkēmă] ansală de nată mi galbeni.

Pe kăȝă aȝesta, renprodăȝemă mi ȝmătorătlă tratată de negoȝă înkeiată la anulă 1588 între Petră Vodă mi Elisabeta Regina Angliei.

„Petră, kă mila lăi Dămnezeă Domnă ală ȝerei Romănemă mi ală Moldaviei, făȝemă kănoskătlă nrin aȝesta la togă mila fie-kare kăroră se kăvine săă se va kăveni să mtie, kă amă înkeiată kă marele domnă Gălielmă Xarebornă, legată ală nrea strălucitei mi nrea năternicei Dămne, Dămna Elisabeta, kă mila lăi Dămnezeă, kărlasa Englieterei, a Frangiei mi a Irlandei, akreditată la kărtea nrea năternikslăi înnărată ală Tărsailoră, aȝestă traktată kare ȝrmează.

De akămă înaintă sănsămiă mi togă negăȝtorii înălgimei Sale aă volă să trălăskă mi să kăltoreaskă în ȝeara năstră, să kămnere, să văȝă, să kontrakteze mi kă snă kăvântă să snelteaskă tôte kăte se atingă de negoȝă mi de viaga năvată, fără năȝi ō nădikă săă onreală, sănsăndă-se kă tôte aȝesta la drentăslă năstră de vămă de trei la sătlă. Aȝestea voimă a fi amezate mi întărite nrin traktatăslă năstră. Săre mai năternikă mărtărie a aȝestora, amă năssă neȝetea năstră. Făkătlă în tabăra năstră în zioa 27 a lănei lăi Aăȝăstă, anulă Domnăslă 1588.

Hakluyt Richard.

London, 1589, 3 vol. în folio.

(Traductătorii.)

în kontra fireștei mi înaltei nôstre bune-voinii) deara s'a țarbsratș de kștezarea, smegia mi ekșessrile fčkțrilorș de rele pnpț în atța, în kțș a kzztș mi din onôrea sa, în kțș sate întregi de lksitorî mi-aș lșsatș kasele mi lș-țndșmî souiile mi koniî, aș fșgitș ka sș se askșnzș. A-țeastș întmmlare a ajșnsș la așzslș nostrș. Ama darș țș, nșmitsle Domnș, karele ai pșzitș kșvenita sșpnșnere, mi ai mșngșbeatș pe lksitorîi țereî, îmulinindș mi alte ordine a le mșrireî nôstre kș grșbire mi sirșgingș, sșerșmș kș, kș îngelențisnea ta, mi akșma te veî sni kș boeriî Sfetniș (konsiliari) mi veî arșta kțrș sșrmanî lokșitorî, țe aș fșgitș mi s'aș askșnsș, mșngșere kș totș felșslș de blșndegș, ka sș-lș adșțegî la kalea țea dreantș, sș seamene mi sș seșere de bșnș voca sa mi kș mșlșgmîrea inimeî. Iar de akșma înainte orî kare din ostamî nostrî, saș alșii, ar tre-țe în țeara vóstrș ka sș sșuere femeile, koniî saș lșkrșrile vóstre, sș vș siligî kș totș kinșslș ka sș se nedenseas-kș ka țarșrștorî, trimigșndș înaltșslî meș Vizirș nșmele mi diskrierea kinșslî lorș. Ama darș, prekșmș îgî skriș mai sșsș, earșmî îgî ordonș sș te zneutî kș nșmigîi boeri mi sș întinzî snorish mileî mele neste ațestî neferițigîi lo-kșitorî, kari se rógș lșî D-zeș de akolo se aflș askșnmî ka sș'î adșțegî, mi la semnșslș Împșrșțgieî mele sș fîgî sșpnșmî

Anslș Tșrșesks 1067 ¹⁾.

Tóte ațeste s'aș pșzitș pnpț la domnia lșî Stefanș Vodș Katakszenș în anslș 1716, kșțî țeara avea destșlș o-știre, prekșmș se vede din rșsbóele țe-a avștș. Pnpț a-țșnș se fșțea mi alegerea Domnilorș de kștre Mitronolitș mi boeri, mi se întșria nșmaî de Pórtș.

Titlșsl țe se da țereî în firmanele împșrșțemî se skri-
ea astfelîș: „ *Min kışlil vsux serbestigiet szre veistiklal birlē*
mefrszel kalem, ce maktssz kadem, „ adekș: țerile ațeste sș

1). Firmanele desnșre kare s'a vorbitș mai sșsș, mi altele mai moderne, se aflș în arșiva sfintei Mitronolî, prekșmș nșmitslș Enake Vșkț-resks însemneazș.

(Traducătorulă).

fie totu deasna în libertatea datinelorş lorş, mi kş propria lorş kşrmşire, desprşgite de aşeea a împşrşgiei.

Firmaneale chele mai moderne mai adaogş mi kşvintele: „*Mefruzum calem, ve mactuulş cadem*“ adekş magazinslş împşrşteskş.

Din aşestea se vede tşriea mi respektşlş vekilorş in-stituşişnş a le derei, fşrş de kare n'ar fi nştatş nşstra gea-ra Romşneaskş pşnş în timniş din şrmş atşte prşvilegşşri. Pe lşngş aşeste mi konsideraşişnea kare s'a arştatş Dom-nilorş din vekime mi pşnş astşzi, dovedemte kondigişnea gerilorş aşestora kştre împşrşgia Otomanilorş.

---

*Firmanulş lui Sultanu Abdulş-Hamid cştrş Nicolae
Vodă Maurogeni pentru declararea resboiulş cu Rusia, din
anulş 1787 Auguş 5.*

Alessle dintre Domniş neamşlş lş lşss, temelia che-lorş mariş din kompania lş lşss, astşzi Voevodş alş Derei Romşnemtiş Nikolae Masrogeni, nechetşeaskşse sfşrmişşrile tale kş şşkşesş! Dşnş che va sosi aşestş împşrşteskş semnş mtiştş şş-şş fie, kş ama nrekşmş Rşuiş nş s'aş şşşratş de foloasele mi kşmtişşrile che aş dobşnditş în artikoliş şşinş-laşş prin tratatşlş de la Kainargi, mi fiind kş dşnş sfintele tetvale (kapete de legi) trebşe şş se faktş dşnş komşna în-şelegere esnedigişne, este nregşşire ka şş easş sangişak-meriş, mi kiar vekilşlş înaltş denlinş înpnşternişvitş, marele konsiliariş, kşrmşştoriş al lşmei, anşrşştorişlş nopórelorş, E-nitronşlş meş lşssş Паша (a kşrşşia şşrşşşşire D-zeş s'o şşie în mşşşş anş, mi şş mşreaskş nşşerea mi ferişşirea lş)! mi toşş Ogeakliş, rigealşrile mi alte ordine ale omşşirilorş nóştre; mi kş ajşştorşlş lş D-zeş momentşlş nlekşrei lorş se va arşta prin împşrşşeaska mea rşndşşialş. Ama darş şş, karele emtiş Domnşlş derei Romşnemtiş, vei înşşşşima a-şeasş împşejşrare boerilorş derei ka şş mtiş kş înkredin-şare toşş, kş nş se va face niş o lovire în drentşrile lorş

din partea înaltă şi meş Devletş [Adunarea generală a tărui-
lorş] mi prin şrmare eş fie togi statornici în ventrelş sşnş-
nerei, ş ş nş aibş nivi o grijş saş prenşşş, mi ş ş se sileas-
kş a indenlini ordinele imneriale; mi fie-kşrsia ş ş arşgi
kş vorş fi kş sigşrangş mi naye sşb şmbra milei mele im-
pşrştemti; mi ş ş, Domnşlş şerei Romşnemtş nş linsî ne
lşngş ayeşte, a te ingelege kş şeraskierslş Ismailşlş, de-
nlinş imşşterniciş mi înaltş konsiliarş, mi fostşlş Epitronş
kşrmsitoriş Ali-Paşa, şure a şma întokmaî dşnş konsili-
slş mi ordinslş seş Prin şrmare ş ş daî mi ş ş priimemtş im-
mtiingşri desure mimkarea dşumanilorş, şrtşndşte kş kre-
dingş mi lşkrşndş dşnş ordinele ş ş se vorş da, raportşndş
mi la Înalta Pórtş ayele ş ş meritş a fi imtiingate. Drentş
kare s'a mi datş ayeştş ordinş imşşrşteskş alş meş.

Xati-xşmaishşlş întşritoris vekilorş privileşiri ale
şerei Romşnesş mi Moldovei, datş de Şלטانش Selim IV
în anşlş 1803, ne timşslş Domniei lşi Konstantinş Vodş
Insilante în şeara Romşneaskş.

De îndatş ş ş a înkeeatş nayeş între Înalta mi eter-
na mea imşşrşşie mi între imşşrşşia Nemşilorş, imşşrş-
şia mea komştimindş kş şşferingele mi greşşşile ş ş aş
trasş în timşslş rşşboişlş lokşitoriî şerei Romşnemtş, a datş
ordinş sakşş pentş şşktirea Харачёвсё, edigieşlorş ¹⁾ ri-
kiambialeşlorş ²⁾ mi zakareşlorş; asemenea ne la mijloklş
lşnei Mşxaremlş a anşlş 1200 s'a datş sakşslş meş or-
dinş ka ş ş nş se ştrşmbşşşgeaskş bişgiî lokşitoriî. Venindş
dşnş ayeasta Magzarşlş (şşlika) Romşneskş mi Tşrşeskş
din partea Mitronolitşlş şerei Romşnemtş, a eniskonilorş,
a egşmenilorş mi a preşgilorş tşşrşrşş biseriçilorş, a boeri-
lorş, a kşnitanişlorş mi a tşşrşrşş zabetşrilşrş, kş arştare kş
din kşşsa nşvşlirilorş mi a resbóelşrş şei mai mşşgi din ei

---

1). Darşri ş ş se da la Памяі de neste Dşnşre.

2). Imşşneri bşşnemtş.

'mi aș părăsiț patria mi s'aș depărtatș, în kăț lăksitorii aș venitș în starea cea mai miserabilă, mi kă răgăminte ka sș se înocaskă înaltăș ordinș datș de mai nainte, atingătoris de privilegiirile mi buna orândueală a gerei Romănemti. Atuncăa ȳerȳetândș-se kondiile ȳe se pșstrează în înȳrăteskăș mieș Divanș kourinztoare de ordinele ȳe se daș din timnș în timnș, grșindșse aȳele kare s'a datș nentș amăndozș gerile în anulș 1188 (1774) ne la mijloksăș lănei lă Sevalș, nreskrisș într'snș sakrș Xăti-xămašnș, saș vȳzătș în șrmătoarea kourindere.

Sșușmiă amăndșrorș gerilorș Valaxia mi Moldavia kare lokșeskăș gerile ȳe sșntș grănare ale înaltei mele împȳrăȳii mi năteskăș dșuș starea lorș darea ansală, saș xaraȳășăș, sș nș se sșnere nentș sokotelile mălte mi fȳrș de kȳvântș, niȳi nentș bană nșmăragi, niȳi nentș altș-ȳe-ȳa; mi de s'arș întămula neîngelegere saș între snș țarkș mi snș Romănș, saș între doi Romăni, o asemenea neîngelegere sș o ȳerȳeteze Domnășăș gerei kă drentate mi sș dea fie kȳrșea ȳeaa ȳe i s'arș kȳveni; ear la ȳerȳetarea proȳeselorș între Tșrȳi mi kremătină, sș întrevie mi Divan Kiati-Pi grămătikășăș Tșrkș alș Divanășăș Domneskș) karele se află ne lăngș Domnș, kă algi exliislami (tșrȳi); saș dakș prin aȳeasăș intervenire se va deskoneri kă nărăȳii saș năritorii exliislami aș avătș de skonș ka sș înmele s'aș sș strămbăȳșgeasăș ne Romăni, sș nș se îngădșse niȳi o asșnrire mi sș se fakș kȳvenita drentate; ear ekzekșȳisnea sș se fakș în prezenȳa lăi Gărgiovș Kadisi (șdekștorii de la Gărgis) kare este datorș a nrivegea sș nș se fakș nimikș în kontra drentăȳii șure nagșba saș înnilarea ștrăvilorș Romăni.

Raealile (lokșitorii) gerei Romănemti sș nș fie sșnșragi saș kemaȳi la șdekăȳăș în altș ȳearș.

Făindș kă s'a datș Fetva (ȳirkșlarș șșdegială) ka mărtșria snș Raea asșnra snș Exliislamș sș fie priimitș la șșdekșȳile Vasigetsășăș (Testamentș) mi a Șnisnetsășăș [Enitronie] sș se șrmeze dșuș kourinderea Fetvali.

Askerlii (ostami) saș algi din Exliislami kăndș arș komite ȳre-snș ekȳesș în lășntș gerei Romănemti, sș fie

Kă toate kă s'ăș dată mai multe ordine înalte kă s'ă
nă între în geara Românească Serxatlii (soldați din garni-
soanele ȧetăgiloră Tărcemli) mi alți oameni kare se oknaș
kă kizlalele ȧe se fȧeăș mai nainte în năntreș gherei Ro-
mănemti; fiindă înăș kă sni kă ȧemtia fȧș îndoeală înkă
șrmează a trece mi fȧe felșrite șșșșșșș mi pagșbe loks-
toriloră gherei Romănemti kă felșrite pretengii mi pronșneri
înnelștoare, de ȧceea de akșmă înainte, afarș din negșșș-
torii kșnoskșgi mi nșmeromi ai Șirxatsriloră, niči snală s'ă
nă mai kșteze a intra în geară, mi kiar ȧemtia kăndă voră
voi s'ă între s'ămă arate temkereaoa (bilețelă de drșmă) kiar
la Eflak-Voșă-Vodasi (Domnșlă) săș la vekilșlă seș, mi astă-
felș s'ămă fakă snekslăgiile, fȧș s'ă ȧeară în jșdegile ne
șnde voră șmbła niči a-mă zidi kăș, niči a ara, niči a șe-
măna, niči a șșșșra ne loksitori, niči a ȧere Seleană-Ag-
gasi (bakmimă), kare toate ȧestea șrmează a se năzi, mi a
se resnektă întokmaș dăntă înaltele ordine date.

Lokșrile mi kasele dăruț nrouietăgile monastirentă s'aș
partikolare, kăte pănă akzma aș anskatș a se stăpăni kă
silă mi kă nedrentate dă kătre ninte asemenea răi mi în-
nilkștoră, să se țerțeteze kă skămpăitate mi să se întoarkă la
adevărăgii lorș nrouietari.

Negogitorii Exiliislaui ne voră nătea înlăuntră derei
Romănemii ničî kase saş momii şă albe, ničî vitele şă'mi
paskă.

Fiind că pînă akuma sînt din Viziriî noutri mi din Miri-miraniî (Памі къ догъ тѣлѣрі) noutri trimiteaș în geara Româneaskă ka s'îmî kanete fîră nregă prodskte mi nstri-mentă pentră oamenii mi vitele loră, lășă mi kai de nouțe, fêkîndă mi mai multe sîpîrîrî bieșiloră loksitorî, de auea că niyî sînt kînt de akumă înainte, imîrîrîtsaska mea Mîrîre nă mai sferă ka s' se fakă asemenea nagbe loksitoriloră gerei Româneutî din partea Viziriloră, a Miri-miraniiloră, mi a Etkaeliloră (săbalterniloră) loră, kare s'aș abîrîstă din kalea cea dreantă că asemenea sîmîrîrî.

Tîtarîi s'aș algiî kare se dăkă mi vînt ne lătarile aveloră pîrîgi pentră trebsînge neaustrate, nă se voră abate din drîmslă mare niyî voră cere kai de nouțe mai mîlgi de kîntă avel ce voră fi konrinuî în menzilîrile (bileterile de nouțe) ce voră avea în mînt. Aseminea mi Meemîrîi (tînkjionari inferiori Tîrîemîi) kare voră veni în geară pentră deosebite kasse s' nă geară mi ei mai mîlgi kai de kîntă avel ce voră fi konrinuî în menzilîrile ce voră avea în mînt; mi dakă în lăkrarea auestoră de mai sîșă (kare se konrîndă în ordinele de mai nainte) pînă akuma s'a întîmplată oare kare neîngrijire, de akuma înainte însă se va nîzi că mare striktege arîstătele sîrîrîrî (privilegiîrî); mi vîne va kîsteza s' lăkreze în kontra auestă înaltă ordină, s' fie nedensită fîră cea mai mîkă întîrziere.

Înaltele ordine de mai nainte preskriș că kîndă loksitorî gerei Româneutî voră trece în satele de peste Dîngre pentră vre-o trebsîngă s'aș pentră snekîlăgi; s' nă fie sîpîragî niyî de xaravîs niyî de ală dare sîb niyî sînt kăkîvîntă, prekîmă niyî ômenîi astorîrîșiloră de akolo s' nă pôtă trece în geara Româneaskă sîb kăvîntă de sîmîrîgea raleliloră ce ară veni de dînkolo dîakôvî. Avel înalte ordine le întîrimă mi akuma ka s' se pîzeaskă întokmai.

Loksitorî gerei Româneutî s' nă fie sîpîragî de kître niminea în libertatea nortîriloră loră.

Loksitorî din geara Româneaskă kare ară îmbrîșma religînea Otomană nă voră pîtea cere partea de klironomie de la pîrîngî mi rîdele loră. Pentră aueasta cerîndă-se

konstitarea jîridikî, s'aş datî natîrî Fetvâle sakre în ksurindere: cea întîis kî, daka Nazarineanîş (kremtînsîş) dîpîr, ce va priimi Islamsîş va mîri, pîrintele seî fiindî Nazarineanîş, nî va pîtea mouteni pe fîsîş seî; a doîa kî, daka Nazarineanîş va veni la Islamsî mi femcea lîî arî rîmînea în legea -eî, elî dîpîr mîrte nî o nîte mouteni; a treia, kî Nazarineanîş ce a priimitî Islamsîş nî nîte mouteni pe tatîş seî karele arî fi remasî totî Nazarineanîş; mi a natîa kî, daka şîî Zeimî Mîslimî va libera pe sklavsîş seî karele arî fi rîmasî Nazarineanîş, mi dakî adestî sklavsî arî mîri fîrî sî fi priimitî Islamsîş, Zeidsîş nî va pîtea mouteni pe liberatsîş Nazarineanîş. Ama dar konrînderea adestorî Fetvâle se kîvine a se resnehta mi a se nîzi dîpîr spiritalî lorî.

Fiîndî kî s'a reglatî mi s'a nîşî la kale ka sî se fakî Mîmbaîa, mi sî se kînnere în fie-kare zi oî din gea-ra Romîneaskî, dîpîr înalte ordine nentîrî taînatîrile omîtreî mi a le loksîtorîlorî kapitaleî, prin marafetsî (agîstorîşî) lîî Kasap-baîa (staroste de mîchelari) de dîpîr tînnîş, este de neapîratî trebsîngî ka sî se îndeulîneaskî ayeasta, mi de ayea loksîtorîî georî Romîneutîî nî nîî askînnî oile, çî sî le vînnî kî nîegîşî korentî la negîgîtorîî mi Çelebîî Otomanî, mi astî-felîş kî Nazaretîş (prevegîere) Domnîsî de dîpîr tînnîş sî nî fakî smîntealî kî trînitîrea oîlorî trebsîncîose nentîrî împîrîgia mea; mi oile ayeasta sî se vînnî nîmîî negîgîtorîlorî aelora kare aî a le adîce la împîrîgia mea, iar nî aîsrea.

Memleketsî georî Romîneutîî, fîkîndî parte din grî-narsî împîrîgieî mele mi şîmîndî a da zahereaoa kare mîî nainte se lîa sîb kîvîntî de Mîskaeasî din tîte felîrile de prodskte ce lîkreazî mi seamîntî loksîtorîî georî Romîneutîî, de akîma vorî adîce neîncetatsî destale zaherele la skelele Dînnîreî mi vorî vinde-o kî nîegîşî korentî la Reizîî (kînitaniî de korîbîî) korîbîîlorî Kanansîî kare aî sî vie la Konstantînopole, iar nî în alte nîrgî. De ayeasta loksîtorîî nî vorî lînsî a se okîna de kîltsîa nîmîntalsîî mi nî vorî askînde prodsktele kare sîntî destînate mi nentîrî

*

kămrigelă loră mi pentră îndestăarea kanitalei mele. Întră ayește voră năne deosebire stărsingă mi pravigiere atătă Domnălă kătă mi boeril.

Oră-kăte gremeli aș agănsă a se face din partea boerilor săă loksitoriloră gerei Romănemti mi ai Moldovei în timnălă răsboisli închetată, tôte s'aș ertată kă amnistie komnlektă de kătre împărzăgia mea, kare nă'mi va mai adăce aminte niči o dată despre ele, niči va mai sșpăra nre ni-menă despre fantele sale de mai 'nainte; mi întră kătă va rămănea în ăentrelă sșpănerelă kătre pătarnika mea împărzăgie mi se voră părta dăpă kăviingă kă nimte sșpăni, fără abatare, nă voră vedea alta din partea împărzăgiei mele de kătă milă îndărare mi komătimire.

Pentăr neîngelegerea dintre Domnălă gerei Romănemti mi Nazirălă Silistrei despre xotarele despre Dănpăre, sș se zmeze kă lăare aminte ordinălă ăe s'a dată de a doăă oră, karele kăurinde ordinele date din anălă 77.

Fănkăisnele năbliăe fiindă kă trebăea sș se dea mi la Greăi mi la pămăntenă, kare se voră sokoti mai kredinăiomă mi mai kanabili, de ayeă s'a lăsată în făkăltatea Domniloră kă sș le atribăe dăpă kămă va kibăzi, păferăndă ne boeril pămăntenă pentăr servăisrile administrăgisnei interne.

Kăndă voră trebăi kerestela pentăr ăetăgile din Răme-lia, sș se ăae din măngăi gerei Romănemti mi ai Moldovei mi sș se transporteze akolo unde se voră ăere, lăndă-se adeveringă sigilată de la Bina-Eminiă (Arkitekăii) împărzătemti, mi sș se nlăteaskă țăerea mi transportarea loră din sșma tribătsli anălă fără sș se skăză sșă bănă.

Vitele loksitorilloră din ăetăgile de ne Dănpăre nă se voră mai îngădsi a se namte în ăeară niči vara niči țarna, pentăr kă sș se mai făkă păgăbă mi strikăăisne loksitoriloră.

De akăma înainte sș nă se mai ăeară de la ăeară Romăneaskă mai măltă de mēse sște noăă-săre-zăce păngă mi de la Moldova mai măltă de 135 păngă mi 445 lei sșb kăvătă de tribăts anălă, kare se va răspănde la înăăerea fie-kărsăia ană de-o-dată mi fără ordine.

Afară de aceasta, deara Românească va răspunde în numărătoare pentru Digie (Dară) 180 pengi mi pentru Rikiambie 80 pengi; iar Moldova pentru Digie 180 pengi, mi pentru Rikiambie 50 pengi, mai mult, însă s'z nu se chear.

De la Domnă s'z nu se mai chear Inkaiea, să kielte-ielele Mskarelslăi, mi întră kătă nu voră face vre-o xogie dovedită, nu se voră destitua.

Domniū din noă rândsigi nu voră mai cere nemkemșri mi avaetsri de la loksitori, ți se voră murgini în venitșrile okneloră mi ale vămiloră mi a altoră ressmatsri reglate.

Паміі, Кадііі ми alte zabetsri de pe marginile acestoră doăș ȣeri nu voră cere tribetsri niči angarale pęębitoare bęęiloră loksitori, niči voră trimite din partea loră eksekşisni de Bęmbașiri sşb niči şşă kşvęntă, kşči nu va fi ertată din partea înaltei mele împęręęiі.

Prodşkte de îndestłare nu se voră cere de la nşmi-tele ȣeri mai mşlte de kătă voră nştea da loksitori; mi kşndă se voră kşmpęra se voră nlţi în nşmърtoare, iar transportăş nu va privi pe loksitori. Asemenea mi negşȣtori karc voră kşmpęra zaherele, le voră nlţi dşpş pre-ȣăş kşrgętoră kş banı de-amına.

Kşmpęrętoarea oiloră prin Saęgi (nşmърtori) mi oameniū lăi Kasan-bama, kş toate kş adşce pagşbş mi asşnrire loksitoriloră, prękşm mai sşşă s'a zisă, dar fiindă kş este de nevoe a se adşce oi din împęrętemtile mele ȣinştsri pentru tainatsrile omşirei mi pentru nştrirea kapitalei, de aceea loksitori ȣeri Romşnemti nu voră askşnde de la vşnzare oile loră, ți kş preȣăş kşrgętoră le voră vinde la negşȣtori mi la Çelibii, mi ast-feliş kş stşrsingş lăi Eflaxş Voievodasi de dşpş timşă s'z nu fakş sminteală de a trimite la kapitala mea oi kătă mai mşlte, mi oile acestea s'z le vşnzş loksitori ȣeri Romşnemti nşmai la loksitori mi Çelibii acela kari le voră dşce la Konstantinopole, iar nu aışrea, pentru karc se va nşne cea mai mare şşrgşingş mi energie.

Kind se vorş cere de la ambele geri kerestele saş alte obiekte de klădire, întrîs sî se dea de mire Domnilorş desure kantitatea cherştr, mi ast-felis sî se adskt cele cherşte la xotarşlş ambelorş geri, unde rëndsişii de a le primi vorş plţiti preşşlş mi kiria kş bani în nsmştrtoare kiar în mîna loksitorilorş.

Asemenea kîndş se vorş cere de la amîndoştr aceste geri vaci mi xarabale, sî se plşteask dştr preşşlş kşvenitş, fştr sî se skazş o para mi fştr nişî o înterziere.

Afarş de negşştrtorii fermanlii, algi loksitori de peste Dşnşre nş vorş pştea intra în aceste doştr geri kş skonş de a face strikşşişne mi pagşbş boerilorş, nişî vor semşna, nişî vor ara loksşile kşvenite loksitorilorş, nişî vorş adşre vite nentrş pşnuşne mi nştrire; iar avelş ce va kşteza în kontra acestşî ordinş sî fie nedensitş kş asprime.

Loksşile pşmşntenilorş, kare s'aş okşpatş în timşşlş rşşboişlş, sî se întoarkş la prourietariş lorş.

Kîndş nş va fi vre-o trebsingş şrgentş, sî nş se trimiş în aceste doştr geri bşmbamiri din partea înaltei mele împşrşşii; mi kîndş se vorş trimite, ei nş vorş cere bşmbamirgieri (ostenealş de nişorş) de la loksitori, nişî sşb pretekste diverse sî mi prelşngeaskş akolo netreşerea. Kşşî aceste toate privileşşiri se kşşrindş în cele de mai nainte, mi se vorş şma kş nestrîmstare mi fştr abatere; iar avelş ce arş kşteza sî faktş ce-va din kontra, sî fie adşş la Înalta Pórtş sure a-mi lşa nedeaşsa. Asemenea boeriş kare aş slşjitş kş kredingş înaltei mele împşrşşii, mi sşntş sşşşşî Domnilorş lorş, sî mi kanete rangşrile lorş, mi dregştoriiile ce le-aş meritată înainte de rşşboiş; rşmşindş mi stşşşî ne momiile lorş.

Fiind kş şrmeazş ka aceste privileşşiri se rşşşş nentrş totş d'aşna nestrîmstate, momiile boerilorş, kş kare nşzşeskş a trîi nş vorş fi sşşşse la dare şî fie kare din ei se vorş bukşra de foloaşele lorş dştr obişşişlş pşmşntşlş mi dştr rangşrile pşşingilorş lorş, kş mşşşşire ka sî nştreakş kş vederea pşşş la şşş fştr de pşşş de a pşşş în lşkrare dştr datorie sşşşşşşş lorş la ordinele mi voingş

Domnilor⁸ lor⁸, mi respecta⁸ k⁸tre d⁸nmii. K⁸nd⁸ ast-fel⁸ se vor⁸ n⁸rta, s⁸ fie ⁸ngrijire pentru s⁸granga mi liniu⁸tea lor⁸, n⁸str⁸nd⁸-i privileg⁸iile lor⁸. ⁸n drenta⁸l⁸ a⁸estei ⁸ngrijiri din partea g⁸v⁸rn⁸ilor⁸, boeri⁸ se vor⁸ n⁸r⁸si de la ⁸ererile lor⁸ f⁸r⁸ de k⁸v⁸nt⁸, mi mai ales⁸ de la pron⁸ne-rile mi n⁸reteng⁸ie⁸nile kare n⁸ le not⁸ ⁸nt⁸muina loksitori din kassa miserii la kare s'a⁸ red⁸s⁸ din timn⁸l⁸ r⁸sboi⁸sl⁸. ⁸ar daka vre s⁸n⁸l⁸ din ei n⁸ se va s⁸n⁸ne la ordin⁸l⁸ a-⁸esta, mi ⁸nainte ⁸mp⁸r⁸tem⁸ti mele v⁸inge ar⁸ as⁸uri mi ar⁸ n⁸gsbi ne biegi⁸ l⁸ksitori k⁸ ⁸erer⁸ nedrente mi k⁸ im-⁸ner⁸ neste velle legisito, sa⁸ kare va k⁸teza a face vre o s⁸mare ⁸n kontra v⁸ingei Domn⁸sl⁸ se⁸, s⁸n⁸ ka a⁸em⁸ia vor fi s⁸us⁸mi la nedensile k⁸venite de k⁸tre Domn⁸ kare a⁸ toat⁸ n⁸sterea ⁸ntr⁸ a⁸esta. ⁸ar darea ansa⁸ s⁸ se ad⁸ne k⁸ analogie de la tog⁸ loksitori, n⁸reks⁸m⁸ d⁸np⁸ drentate va veni partea fie k⁸rsia, f⁸r⁸ a se ek⁸enta ne s⁸n⁸ nent⁸ a se ⁸nnila ne algi⁸.

Dar ⁸nainte de toate s⁸ fie l⁸sare aminte de a se n⁸zi drentatea tot⁸ d'a⁸na; mi fiind⁸ k⁸ nent⁸ toate privileg⁸iile a⁸esta s'a dat⁸ ordin⁸ sak⁸ ⁸n an⁸l⁸ 1198 (al⁸ nostr⁸ 1784) ⁸n l⁸na l⁸ Radis⁸l⁸-Revel⁸ ne timn⁸l⁸ ⁸mp⁸r⁸giei me-morabil⁸sl⁸ mi malt⁸ glorios⁸sl⁸ me⁸ s⁸n⁸l⁸ S⁸ltan⁸ Xamid⁸ karele s'a⁸ g⁸sit⁸ trekst⁸ ⁸n kondi⁸re, mi karele konrinde toate privileg⁸iile de mai s⁸s⁸ ating⁸toare de ⁸mb⁸n⁸tpi-rea n⁸mitei g⁸rei Rom⁸nem⁸ti mi ap⁸rarea de ap⁸sare a lo-ksitorilor⁸, de a⁸cea d⁸np⁸ ⁸mp⁸r⁸teaska mea ind⁸rare k⁸-tre tog⁸ s⁸rmanii mi nevoi⁸amii, ⁸e este s⁸na din kalit⁸gile str⁸l⁸vite a le persoanei mele ⁸mp⁸r⁸tem⁸ti, s'a⁸ fost⁸ dat⁸ la an⁸l⁸ 1206 (al⁸ nostr⁸ 1802) ⁸nalt⁸l⁸ mie⁸ Xatixsmaism⁸ karele k⁸urinde at⁸t⁸ ne a⁸ele din An⁸l⁸ 1088 k⁸t⁸ mi ne a⁸ela din 1198, fiind⁸ k⁸ ⁸mp⁸r⁸teaska mea m⁸rire voemte ka ⁸n zilele de drentate a le ⁸mp⁸r⁸giei mele, a⁸este privileg⁸i⁸ s⁸ fie respectate nent⁸ ka s⁸ se ⁸ndrente relele s⁸ra-vilor⁸ mi s⁸ se s⁸oreas⁸k⁸ mijloa⁸ele g⁸rei, ⁸ntokmai d⁸np⁸ ⁸ngeas⁸l⁸ str⁸l⁸vit⁸ al⁸ ⁸nalt⁸l⁸ mie⁸ ordin⁸ nent⁸ s⁸ktirea de doi an⁸ a d⁸ri loksitorilor⁸.

A⁸esta s⁸nt⁸ dar ⁸naltele ordine date de mai 'nainte;

dar fiindcă că în timpul acesta, s'au făcut abuzuri în unele din privilegiile acordate, mi s'au dat tractatele semnate între înalta mea împărăție, mi s'au dat împărăția Rusească, are dreptate această împărăție să intervie pentru drepturile gerei Românești mi a le Moldovei, de aceea pentru întărirea mi s'au dat linierea nămitelor privilegii, ambasadorii ei din Constantinople a înțeles prin tăcerea (note) înaltei mele Porții că din partea împărăției Sale că se cere adăugirea semnăturilor canonicilor la scrisorile privilegii.

Că de acum înainte Domniile să se numească pe numele anilor, s'au dat termenul din ziua rândirii lor; mi s'au dat că nu se va arăta vre-o vină dovedită Domniei, să nu se destituie înainte de această termen; iar dacă în această interval se va ivi vre-o băneală de greseli, înalta mea împărăție să dea de către Elizaiei Rusiei mi s'au dovedind-se greselile atâta cât se destituie.

Deci, avândurile mi s'au impusivile, după sinetului de la anul 1198 să înțeteze de a mai avea iskrare, mi se va da această temă Domniile că boerii va regala dările sale anuale mi se va da după dreptate; mi pentru această Domniile de după timpul să i-a aminte că să păstreze dovezile pentru conservarea privilegiilor conținse în această înaltă ordine, să se servească ca documente la înțelegerea ce ar face Elizaiei Rusiei.

Să se rădăcească mi să lăsească abuzurile introduse în scutelnici boerului, că ast-fel să nu mai așeze greutatea dărilor numai asupra unor locuitori, ci să rămână scutelnici numai scutelnicii înscriși la Visterie din învechime.

Fiindcă că pentru plata leilor lăsa a omțirei din geara Românească este trebuință a se da oare-care agitorilor din partea Moldovei, agitorilor arănată pe niște dări deosebite, această să se efectueze că dreptate mi Domniile că boerii gerei Românești să îngrijă a se da reglata celorlalte omțire; mi fiindcă că trebuința arătatelor lefe reklamă că să se adăne numai de către banii trebuințelor, după ce Domniile va îndenline această datorie, va scuti pe locuitorii gerei Românești de dare ună ană de zile.

Dispozițiunile ce se vorș lua din partea înaltei mele împărății pentru aprovizionări de zădă, oi mi alte produse, se vor însemna kă lămsrire desure kantitatea lorș în ordinele ce se vorș da, mi aceste înalte ordine se vorș țeti în azsălș boerilorș Divanslș gherei Româneștî; mi fiindș kă boerilș aș sș fie konsultagi, dakă țele țerște, ori țe arș fi, se potș face îndatș saș mai kă prelșngire, din țearș saș de alșrea, de aceea țerșrea țe le se va face nrin Domnșlș lorș sș fie asksltatș mi pșșș în lăkrare, iar țregșlș nșmitelorș orșndșole sș se plșteaskș din partea împărăției țărș întz-ziere dșpș țregșlș kșrentș, mi transportșlș sș nș se fakș nrin angzrie. Domnșlș komnetentș se va țergzi kă kredingș ka zahareaoa kșvenitș sș se adșkș la skele, mi țregșlș transportșlș sș se plșteaskș kă analogie; iar înaltele ordine țe vorș veni sș se țeteaskș în pșblikș la Divanslș gherei Româneștî, mi dșpș țetire sș se țreakș în kondițe-le țerei.

Dregțoriile țerei sș se dea la nșmțentî, dar Domnșlș sș aibș drentate a rșndsi mi din Grețî în dregțoriilș ne ațel țe iar gțsi mai onestî mi mai kanabilș; asemenea sș aibș drentate ka sș dențrteze mi sș nedenscaskș ne ațel țe s'arș abate la abșșșrî, fie Grețî fie Romșnî, mi sș-lș îndatoreaskș a întôrțe țeea țe kă nedrentșlș arș fi lșatș.

Keltșelele kște vorș țrebsi neste anș pentru ținșrea postelorș, Domnșlș mi boerilș de Divanș le vorș rșndsi mi le vorș xotșrî, mi neste sșma kare se va țegula odatș sș nș se mai țearș nițî sșș banș. Administrarea șnitalelorș, a șkolei, a drșmșrilorș mi altorș amețșmite pșblice ale țerei sș se țeguloze de kștre Domnș mi boerî; mi averile țe arș rșmțnea dșpș moartea Mitropolitșlș mi altorș kș-lșgțrî, sș se adșne la sșș lokș ka sș țormeze o kasș pentru șțrșș, orfanî mi alte fante nietôșe; iar ale kșlșgțrilorș de nrin monastirî, sș rșmțș ka venitș a monastirei kștre kare arș fi înkinagi. Iar pentru ômenilș țrebsitori șure naza țerei mi a xotarșlorș, Domnșlș îmureșș kă boerilș se vorș kibșsi mi vorș pșșne la kale dșpș orșndșealș.

Lokșrile de ȣroprietate ale lokșitorilorș țerei Romș-

nemți mi Moldovei, kâte s'aș fâkătă mi kă nedrentelă se stăpăneskă ne lăngă lătrile Gîrgăslăi, Brăilei, kă lei, de neste Oltă, mi ne lăngă răsăoa Xotinslăi, să se întorcă la adevărații lorș pruprietari; mi nreksmă mai sșș s'a arătătă bșna voingă a împerăgiei mele, să fie lăare aminte ka de aksma 'nainte, afară de neguștorii fermanlii, nimeni din loksitorii de din afară să nă aibă drentate a veni în îmbele geră, a loksă să a face vre-o pagabă nămănteniloră.

Înaltele ordine kâte de aksmă înainte sē voră trimite în aveste doșă geră să fie totă d'asna konforme kă prinvi- niile avestea mi kă nprivilegișrile garantate.

Tôte măsșrile atingătoare de administrarea, îmberăț- girea mi liniștirea loksitoriloră ce trăsă sșb nraglă în- naltă ală împerăgiei mele să se îndenlineaskă întokmai fără năi o abatere din cele nreskrise în avestă înaltă ordină, mi fără a se îngădă năi năș nasă în kontra nprivilegișriloră.

De ațea s'a dată avestă înaltă ordină nreskrintivă kă atătă ts, alessle Domnă ală gerei Romănenți, dșnă fireaska ta sadaka (kredingă) dreanta ta jșdekăț mi zelăș tsă kă- tre cele năkăte, nreksmă mi boerii mi loksitorii gerei, a nregșindă dșnă kșviingă nprivilegișrile de kare v'agă fâkătă Domnă, mi sșrgșindă-vă în adșverea la îndenlinire aveloră țerște nvin 'naltele mele ordine, konformă kă cele nreskrise mai sșș, să nșnegă toată sșrșingă mi nșterea totă d'asna ka să arătăgi sșnșnere mi askăltare, mi să șrmağă cele de kșviingă mi kă kredingă, mi să fiğă lăștoră aminte ka să nă se îngădă ase întămpla vre-nă lăkră kătă de mikă în kontra avestă înaltă ordină, mi în kontra împerăștemtei me- le voingă, nentș kare s'aș mi trimisă ațeașta.

Îğă ordonă dară, ġie alessle Domnă ală gerei Romă- nemți, ka să țetemă avestă înaltă ordină în nșesengă Mi- tropolitslăi, a Eniskoniloră, a Arximandrigiloră, a Kălgă- riloră, mi a Egșmeniloră, a Boeriloră mi a țășloră boeri- loră nămăntenă, mi să făvă năblikă împerășteaska mea drentate mi bșnă voingă, mi să înkredingeză ne toğă, kă întră kătă boerii mi ței-l-alğă loksitoră aș gerei Romănenți nă se voră abate din kălea țea dreantă, ăi voră lăkră cele

de ksviingz kx sxsxsnera mi askxlare intrx indenlinirea in-naltelorx ordine date, vorx fi in drentele zile ale impzrtziei mele in totx kinslx protegiu, mi impzrtxentile mele mile se vorx rxspsndi peste togi pmsntenii mi sxsxmi, bolnavi mi nenstinuomi, mi vorx dobndi fxyz smintealz mi pentrx totx d'asna liniute mi resxflare nemzrginitz.

Îar tx, alessle Domnș, mi aței ce te vorx șma, kztș vegi arșta sxsxsnera voastrz mi mlygmirea kxtre impzrtxentile mele strlxvite bine facheri, intrx kztș vegi șma mi vegi indenlini cele preskrise in impzrtxentile mele ordine mai sxsș arștate, șz figi sigșri kx de nș se va arșta vre-o vinovție vđitș in kontra voastrz dșnz kare șz meritu denșrtare mi skinbare, nș vegi avea nič o griș de destitșare saș esilș, mi intrx kztș vegi sta in kredinga mi ingelenxisnea voastrz, vegi rșmșnea la domnia gerei Romșnemti, mi nș nșmai kx se vorx pștra totș-dea-șna arștatele mai sxsș privelegișri, či inkș se va face pșnere la kale ka atștș marii mei viziri kztș mi strlxviti enitroni ai impzrtziei mele șz privelege a se resnekt privelegișrile mi skstingile kxtre s'aș datș pmsntenilorx așestei ger inkș din timnșlx nemșritorișlx mieș strșmomș Ssltanș Maxmđđ Xanș (preste kare șz reverse Dșmnezeș nemzrginitz milș do ertare!) mi șz se ntie de sigșrș kx togi exali (konnagionali) de peste Dșnzre de prin sîrxatșri mi de urin alte pșrui mari mi mič, mi ori kare arș kxteze a lșkra in kontra așestl ordinș, sni ka așentia, indatș ce se va da ntire desnre nekșviničioasa lorș șmare, indatș se vor nedensi kx kșvenitele nedense.

Ama darș pșblikndș mi inkredingndș ne togi boeri mi čei-l-ali loksitori desnre kșnrinderș așestl înaltș ordinș, tx, alessle Domnș alș gerei Romșnemti, le vei ordon de șz se oksne rșgndș-se lș Dșmnezeș pentrx nrelșngirea vîegii impzrtziei mele, mi pentrx întzirea mșzirei mele, kș lzare aminte a nș se abate pentrx nimika de la înaltșlx ordinș de fagz. Datș-s'aș in lșna Gemagișlx Arxirș anslș 1217 (al nostrș 1803.)

PARTEA VIII.

Despre datinele proprietății.

CAPITULU I.

Pronrietățile din învechime erau mai toate publice sau domniale. Domniile de dintr-un timp, împingând proprietățile în mormii, au înzestrat cu unele monastirile ce au fondat, iar pe altele le-au dăruit la persoanele private ce merita recompensa Statului, în câtă astăzi mai nu mai sunt proprietăți publice. Astăzi-felul de gura Românească astăzi este împingută în mormii boierilor, monastirilor, mi moștenite (războierilor); iar dăruirile ce nu au mormii sunt datorită să lăkreze pronrietărilor pe a căror mormie mediu mi se kivernisească.

Din învechime lăkraș stărușilor mormiei la ori-ce lăkraș au fi avut. Pe urmă, după ce judecele Craiovei au kăzistă sub stărușirea Nemților, ei i au sursă a lăkra 48 de zile. După aceasta Konstantin Vodă Mavrokordat prin Reformă aceste zile le-au mărginit la 24. Mai târziu Domniile moderne le-au redus la 12 zile, prekmă se urmează mi pănă astăzi. La multe mormii însă care nu sunt destul de loksite, pronrietarii pentru ca să atragă pe lokșitori i-au învoit pănă la opt mi mese zile.

Acei ce au vii pe mormii stăruie, daș din 20 vedre

vinș zna stăpânslăi momii, kare se nămește otomintă; al-
gii daș kâte 20 parale de nogonș, mi algi kâte doi mi
trei lei.

Nimeni nă are voe să plănteze ne momie străină vie
saș livede de nomi roditori făr mțirea mi voia stăpânslăi.

Din toate semănăturile se dă din zech zna stăpânslăi
momii, kare se nămește dijmr.

Nimeni nă poate să peskăaskă prin gârle mi bălgi
făr mțirea stăpânslăi.

Nimeni nă are voe să kalche păsrea saș livedea de
fănș saș kămslă de semănătură ne kare le-ară fi alesă stă-
pânslă momiei pentru sine.

Kândș unș lokșitorș va părăsi ogorșlă săș nînă în trei
ani, stăpânslă momiei pôte s'ă dea kăi va voi.

Din fânge proprietariș iaș doșă din zech kăi.

Çei çe aș stăni, daș kâte noșă banș de fie-kare stăniș,
mi din doșă-zech roi unșlă ne anș.

De fiemte kare kanră daș kâte 12 banș primăvara mi
măse iarna.

De la tôte tărmele de oi se dă kâte unș mîelș mi
băznză dăpă învoială.

Pentru nori daș kâte 18 banș pentru păsrea kare
are gindă mi este netrebăinçioaș stăpânslăi momiei; iar în
păsrea porrită ne seama sa, niminea nă are voe să vîre
vite făr tokmeală mi învoire.

Niminea nă poate să vîznză vinș rakiș mi alte de a-
çestea ne o momie, afară de proprietariș ei; kăçi açeasta
este unșlă din çele mai însemnate venituri.

Momteniș lokșeskș liberi ne momiile lorș, făr a fi sș-
psmi la alte îndatoriri de kăț la ale Domnșlăi. Nă aș în-
să voe să se mște în alte sate. Kăkamii çe nă sântș pro-
prietari se potș mata de la unș satș la altșlă, însă kă kș-
vântș întemeiatș; iar kândș se va strămsta făr kșvântș,
stăpânslă momiei are drentate s'ă srmăreaskă mi s'ă în-
tórčk la satșlă seș.

Açelș çe voemte să se strămste de la o momie la alta
trebze să arate kșvintele sale prin sșnikk kătre Domnș, mi

după cheretarea marelei Vistier și a Divanului capetele căr-
te domnească de strămutare.

Nu are însă nici străbunilor moșiei voe ca să sângere
pe lăcășitorii după moșia sa peste orândselele prescrise pe
le-amă ensmertaș mai sssș.

CAPITULU II.

Despre Țigani.

Nămă Țiganii sânt sklavi în țeara Românească. Ei
se împart în domnești boeremți și monastirești; cei dom-
nești pórte felșrite nșmiri și profesisni.

Rsdarii saș *Asrarîi*. Achemtia daș în lokș de dare kște
trei saș patrș dramsrî de așrș pe anș la domnie, mi aș voe
sț'îș kșleagș pe malsrile risrilorș, Oltș, Topologș, Argemș
și Dâmbovița. Kș ayeastș meserie fiindș și Țiganii Mo-
nastirii Koziei, domnia îi ia pe seama sa îndatorândș-i a
nști la Monastire kște unș leș de sșlamș [familie]. Ache-
mtiea sântș pșpș la No. de 700.

Bșeamîi Asrarîi. Achemtia skotș așrșlș sșpșndș în uie-
tre, și sântș o sșț sșlame.

Ţrsarii. Achemtia se pórte prin țearș kș sșmî imblșn-
ziș, pe kare îi joakș pe la kase nentș kșmtigș. Achemtia
imșșlșgeskș și katșrii. Ei daș kște 20 saș 30 lei la dom-
nie pe anș, și sântș sșlame 1000.

Lingsrarîi. Achemtia fakș albiș, kșrșbnî, și alte lș-
krșrî de lemșrie; daș dare ka și cei de sșșș și sântș 800
sșlame.

Lșemîi. Achemtia sântș ferarî și lșkștșmî, în nșmșrș
de 700 sșlame.

Achemtia togi imșresnș, prekșmș s'a zisș mai în sșmș
se sșkș la nșmșrș de 3,300 sșlame. Togi sântș Nomazi,
sșmștșndș-se din lokș în lokș sșb kortșrî și sântș sșb
kșrșșirea Armamșlși chelș mare.

Țiganii boeremți și monastirești, se nșmeskș Vș-

trami. Ei sânt k̃s totsl̃ l̃s̃aŭ în disposig̃iunea st̃p̃ñilor̃ lor̃, mi domnia ns are nimik̃ a face k̃s ei.

Ei lok̃esk̃ nr̃in sate sã nr̃in or̃aŃe se ok̃up̃ k̃s toate meut̃m̃s̃g̃urile la kare ũ anlik̃, mi s̃nt̃ foarte dib̃aŭ. Ei s̃nt̃ întreb̃sing̃aŭ mai k̃s seam̃ de st̃p̃ñii lor̃ în diverse servisĩr̃i domestice. Fetele mi femeile s̃nt̃ nent̃s trebs̃ingele din l̃str̃ ale kas̃i; k̃onii mi b̃rb̃aŭi s̃e întreb̃sing̃eaz̃ ka servi, b̃k̃ztari, br̃stari, vizitĩ, k̃r̃t̃cheri, ferari; mi m̃sl̃gi din ei s̃nt̃ zidari, lemnari, kroitori mi altele. K̃s deosebire ei s̃nt̃ f̃orte îndem̃ñatĩi nent̃s m̃szik̃ mi k̃nt̃ k̃s vióra. k̃s kobza mi k̃s m̃skals [naŃ]; într̃ a-veasta ei întrek̃ ne or̃i kare alt̃ naŃiŃe mi k̃lar̃ ne Persĩ, grek̃m̃s̃, ãs m̃rt̃risitĩ mi ins̃m̃i Xansl̃s fratele Plaxsl̃s Persiel, karele trimis̃ la Napoleoñ Bonaparte ka ambasador̃, mi întork̃nd̃-se din FranŃa nr̃in geara Rom̃neas̃k̃ în ans̃l̃ 1810, s'a miñnat̃ de talent̃sl̃ l̃st̃avilor̃ gigañi mai ṽrtos̃ la M̃skals̃. Ei k̃nt̃ mi din g̃r̃ de miñae, mi f̃r̃z̃ avea o inṽỹt̃s̃r̃ oare-kare sistematik̃ komp̃ñs̃ mi k̃nt̃eche f̃orte d̃sl̃vi în k̃t̃s mi m̃szikanŃii EŃronei ũ admir̃.

Ṽztramĩ boerem̃ti mi monastiremt̃i, k̃s t̃ote k̃s ns s'ãs f̃k̃st̃s̃ niŃi o katagrafie des̃pre ei, se pres̃p̃ne ink̃ k̃s treb̃e s̃z fie neste 20,000 fam̃ilĩ; sñi din ei s̃nt̃ mi kortamĩ, pl̃t̃ind̃ dare ansal̃ st̃p̃ñilor̃ lor̃.

CAPITULU III.

Despre prerogativele Domnilor̃.

În stat̃sl̃ monarkik̃ al̃s derei Rom̃nem̃ti, cea înt̃sl̃ pers̃oñ este Domñsl̃. El̃s g̃verneaz̃ ka astonom̃, mi are prerogativele urm̃t̃ore:

a). S̃z ameze legi noi ins̃ k̃s invoirea Mitronolitsl̃i, a Eniskonilor̃ mi a Boerilor̃. S̃z desfiingeze legile vek̃i mi s̃z îndrent̃eze ne acele ce asfer̃ îndrent̃are; se adaog̃

mi sî interpreteze pe acele ce sîntî întînekóse mi ne lî-mărite.

b). Sî fie judecătórislî sînpremă: tóte xotărîrile țeloră-l-alte tribșnale se termină în cea de pe sîmț instanț, fîrș anelș, la Divanslș seș, adikș la tribșnalslș seș.

c). Sî xotăraskș nedensile pe kare legile nș le prevădș, sî mîreaskș saș sî modereze dîpș trebsingș pe acele prevzște de legi, saș sî grațioze pe vinovați.

d). Elș singărș are drentslș a eksila mi a nedensi kș Okna pe vinovați.

e). Elș singărș are drentslș a xotărî mórtea vino-vagilorș.

f). Elș proklamș mi întremte pe Mitronolitș mi pe Eniskoni, însș kș akordslș boerilorș; elș întremte pe Egt-meniî monastirilorș; elș dekretș boeriile mi dregătóriile.

g). Elș dăreemte privilegîșrile, adikș noblegea, skș-tirile de dare, milele, skștelnițî, robî mi altele.

h). Elș crăndseemte dările mi zovîselile, prekșmă dij-măritslș ¹, oieritslș ², văkrîritslș ³, vămile ⁴ mi țele-l-alte.

CAPITULU IV.

Despre datorile Domnului.

Datoria Domnslî este a se sîrgș sî se fakș drentate, sî adșkș pe fie-kare de la rșș la bine, saș prin ordine saș prin nedense, sî oureaskș nekșviingele, sî mîrgineaskș pe fie-ține în karakterslș seș, sî se kônóskș pe sine, sî nș atingș șnslș onórea altșia, sî resnekteze onórea atștș a arxiereslș kștș mi a boerilorș, sî nș risiueaskș averile nș-

1.) Dijmăritslș se zîcea zovîseala ce se lșa dîn nregslș maskórilorș mi alș stășurilorș.

2.) Oieritslș, asemine de la oi.

4.) Vinăritslș, asemine de la vinări.

4.) Vămile, asemine de la lșkrșrile ce se kșmpărș mi se vândș.

blize, sã se îngrijeaskã despre liniimea mi pachea poporsã, sã fackã drentate în jãdekã, fãrã sã arate pãrtinire niciã chelã mare niciã chelã mikã, sã pãzeaskã datinile, mi sã nã aibã voe a pãne dãri fãrã konsimãmãmãntulã nãblikã; sã fackã Divanã ' în zile xotãrãte, ka mã nã se prelãngeaskã jãdekãpile mi sã se sãrãcheaskã chelã che se jãdekã.

CAPITULU V.

Legiãtirile lui Alecsandru Ipsilante despre boeri.

Boerii trebãe sã se înainteze la rangã gratsitã, dãndã nãmaã avãetsrile obiãnsite mi altã nimikã.

Boiersã, karele arã kãpãta rangulã kã dare de bani sã s'arã prinde fãrã, se nãblikã, se essileazã mi se nedensente trãneute.

Oriã che boeriã sã ispravnikã trece din trãsnã jãdegã în altã nã are drentate a chere angãrie (beilikã) de la lokãitorii, çi va întrebãsingã vitele mi kieltãselele sale.

Dãminezele mi serbãtorile boerii sãntã datorã a cherecheta arestãrile mi a se inkredingã dakã arestãgii sãntã tratãgii omenemute mi de kapãtã îndestãlarea kãvenitã.

Achã che se mãrtãriseskã sãntã demni de societate, onorãgii mi apãrãtori ai drentãlsã; achã se înainteazã la rangãrile boeremti fãrã niciã o dare; mi chelã che se va dovedi kã alãatã vre snã rãmfetã pentrã asemenea înainteãri, se va îndãtori a nãti la Visterie îndoitã de che a lãatã.

Atãtã boerii de Divanã, kãtã mi jãdekãtorii de jãdege, sãntã datorã înainte de toate a se pãzi de a lãa chelã mãi

- 1). Divanã se zive kãndã înssini Domnãlã kã Mitronolitãlã mi kã boerii se konstitãe în tribunãlã. În zioa mi în kamera însemnatã iesã logofegii alã doilea mi anãngã pãchesele che sãntã sure kãstare; apoi Postelnikãlã chelã mare anãngã kã Divanãlã e gata, mi atãnuã vine Domnãlã de jãdekã mi xotãramte. Divanãlã se konvókã în zile nãmite, Lãnea, Mierkãrea mi Vinerea.

mikş râmsetş, mi a se mǎlîţmi kş chea che kanţţ din Visterie.

Niçi şnş boeriş nş va veni în kapitalţ fîrţ voie.

Onorile mi rangurile ş se dea celorş che meritş; iar chei che kanţţ aţeste prin dare de bani, se essileazş, se desonoreazş mi se degradeazş.

Boeriî xojî ş se dǎpîrteze din dregţtorii mi ş nş mai snere a reintra niçi o datş.

Ori-che boeriş, în ori-che dregţtorie arş avea, ş nş se abatş la niçi şnş abşş, mi ş se mǎlîţmeaskş kş chea che kanţţ din Visterie.

Boeriî chei mai miçi trebse ş arate kştre chei mai mari resnektş mi deferengş.

Boeriî nş vorş da voie zapîilorş Divanslî ş îmuli-neaskş mai mǎltş de kşţ xotîrîta zecişcalţ, çi ş-i onrea-skş, mi de nş vorş askşta, ş raporteze Domnşlî.

CAPITULU VI.

Despre rânduirea Domnilorş.

Kîndş este ş se rîndşlaskş çine-va Domnş în ueara Romşneaskş saş Moldova, kiarş de arş fi fostş elş Domnş, este noftitş de kş searş de kştre marele Vizirş ka ş mear-gş ne a doşa zi la Пана-Капssi (palatslş îmupîrtesekş,) şnde se kastş trebile administrative mi jşdekţtoremtî ale îm-pîrşgiei mi şnde se konvókş Divanslş îmupîrtesekş sşb pre-medinga Vizirşlî, karele dşnş orîndşlş se îmbrakş kş kaftanş în zioa aţeea. Dakş kandidatslş este mare Drago-manş, fiindş kş elş se gşsemtе în tóte zilele la Пана-Капssi, Vizirşlş îlş kîamş îndatş mi-lş proklamş; iar elş, în-kîrîndş-se pînş la pîmîntş dşnş datina tşrşeaskş. mi ş-rşşîndş Sangeakşlş, [adikş marginea amternşşlî ne kare mède Vizirşlş, mi kare are ansme lokş nentrş şrştare] eso îndatş de akolo mi mergîndş la kasa sa, îmî rîndşsemtе mai întîiş Kapş-Kexaialele mi a anoi înţene a se megîti.

În ziua aceea seara, pe la 4 sau 5 ore de noapte (dă-ne orologislă țărănească), Vizirul îi trimite un Dăvegîș (inviztorîș) cu o barkă domnească vîlsită cu albiș mi cu chinî vîslamî. A doua zi se sîie întîi Dăvegîșul în barkă mi dăne elă predestinatul Domn cu Kapu-Kexaialele mi boerîi sei; mi apoi, trecînd la malul de la Bakçe-Kapısı, se kobôră înpreună cu toți ai sei, unde-lă amteantă ună kală împodobită, pe care înțelekînd Domnul înpreună cu boerîi sei [kari aș kai negrîtiul cu nlată] se sîie la Pama-Kapısı.

Vizirul, mezină în Divan cu toți magnailă împărgie, se înfrîimează mi Domnul cu kavenita orîndială, Atsunî Vizirul îi spune kate-va kăvinte de lădă pentru demnitatea sa mi pentru kredinîósele sale servişîrî. îndemînd-lă sî-mi pzească datoriile dăne kăvîingă, mi apoi ilă îmbracă cu kaftanul, [manta asiatică, kăssă cu firă mi lăngă, cu gărî desne smere prin kare-mi skóte mînele, iar mînicele spînză pănă în pămîntă.] Domnul se înkină iarămi sîrîtîndă zangeakul Vizirul, mi apoi ese mi înkalekă înpreună cu toți boerîi sei, kărora li se oferă iarămi kai împodobigî. Înainte mergă pe josă toți Ianiveri Ortalei (Divisînei) Xasamiloră, cu tóte stîndardele loră, pîrîtîndă în mîini bastoane mi pe kapă ună felă de koróne cu kşele arşukate îndrîtă, în nămră de 200 mi mai bine. Dăne achemtia şmează Xasas-bama (Divisionarîslă) cu ofîgerimea sa, şabama (urefektulă kanitalei) cu çioxodari sei, mi Çiorbagislă [kolonelulă] Ortalei, toți kîlîrî. Pe şmă vină cu tóte stîndardele loră: Çeasmlarî-Kolazşă (kănitănzulă de çeasmi) cu ai sei, Çeasmlar-Doagisi cu alai-çeasmlari [eralzi] sei, Çeasml-bama-Kiesadari [lokotenentulă lă Çeasml-bama] cu ai sei, Reis-Kiesaderi (lokotenentulă lă Reis-Efendi, ministrulă trebiloră din afară) cu ai sei, Beilikçi-Kiesaderi (lokotenentulă Beilikçislă, ministrulă kancelariei împărgtemti al Divanulă) cu ai sei, Içoglan-Çeasmlari (enistailă servitoriloră împărgtemti), mi apoi boerîi Domnului, mi Domnulă înkănjîrată de Çioxodari, de satiri, de çeasmi, mi algi servitori ştrăşită îmbrăkağı.

*

Înainte de a se koboři la kasa sa, tótz narada se o-
prente înaintea porgiî Fanarșlși. Domnșlș kș boeriî seîns-
maî, întrz în biserika mare a Patriarxieî. Akolo Patriar-
xșlș îmbrakatș în vestmintele patriarkale mi kș evangelia în
mânz kș arxiereî preogi mi ierodiakonî, îmbrakađi kș sa-
krele vestmintे, kș fzkliî mi kș kșdelnige, mi kșntzregiî
kșntzndș *Vrednikș este*, î ese în nainte; Domnșlș se înkînș,
se sșie pe tronș mi se îndenlineunte tótz ęeremonia. Daka
este ęea întzș domnie, îndatz ęe întrz în biserikz, îlș a-
nskz de ęmere Arxieresłș Eraklieî mi altsłș kare va fi din
ęei de fagz, mi adskândșlș înaintea Patriarxșlși, kșntz în
glasș mare: *Bine kșvintezș nre ęelș ęe se înkînș ęie*. Pa-
triarxșlș, nșindș mșna pe kșnșlș Domnșlși, zize în glasș
mare: *Darsłș lșî Dsmnezeș nrin smerenia noastrș te înalș
Domnș -stșnsnitorș alș tôteî ęerei Romșneutș*; mi engândșlș
kș sakrșlș mirș, Arxidiakonșlș deklamz faîma Patriarxșlși: "
Prea-șfinșitslși Patriarxș alș tôteî lsmî [kștare] msluî anî."
Atșnșî Domnșlș se sșe pe tronș, mi îndatz se kșntz: "*Kș
ęerstș îndelșngatz sș fakș Domnșlș Dsmnezeș ne bine kredin-
ęiosłș mi drentș slșvitorșlș Domnșlș stșnsnitorș alș ęerei Ro-
mșneutș [kștare] la msluî anî*"¹⁴ Pe ęrmz Diakonșlș îņęene
rșgșzșisnile, *mîseute Dsmnezesle*, mi ęele-l-alte. Dșnz a-
ęeasta Predikatorșlș se sșe pe amvomș mi faze kșvntșlș
de lazđz. Terminđndș-se kșvntșlș iarșmî îņęenș ęzřile,
mi se faze îņķeîerea. Îar Domnșlș, emindș, se dșęe kș ęe-
remonia kare-lș amteantz akasz, șnde îņęene sșî kșnte me-
terxaneaoa Vizirșlși.

Dșnz kște-va zile, într'o zi xotzřtz, (kare trebșe sș
fie marđi), înainte de rșșřritșlș sórełșî, Domnșlș se dșęe la
împzřęie, kș doi-sure-zęe saș maî msluî boeri de aî seî
Intrđndș în kșrtea a doșa a palatslși treęe într'șnș kîoskș
alș Kanșgibamilorș (șmierîî împzřteutșî). Akolo se nșne o
masz înaintea Domnșlși, adskândș maî întzș de gștare
ęiorba Ianıęerilorș, (kare îņsemneatz kș se ęrenșmęřz în
katalogșlș lorș) mi anoî alte bșkate felșrite. La masa a-
ęeasta serveatz Ięi-agalele (servitoriî din afarz aî Palatslși),
mi îņprezș kș Domnșlș mșnșnkș Kanșgi-bamîî, Dragoma-

nelă țelă mare, săș mi vre-o altă răsă a sa țe ară fi ako-
lo; iar boerii Domnăsi la o altă masă în anoniere.

După țe se termină ayeasta, Vizirăș țe mède la Ka-
laba-Divană, (lokăș konsiliăsi sekretă), unde anume trebe
ș se afe în ora ayeaă înpresăș kă țel-lalgi konsiliari, fa-
țe țelăș (raportăș kătre împăratăș) kă a venităș Beisăș. A-
yeșăș raportăș ilă dăče șăș Kanăgi-bama săș șăș Kanăgilar-
Kexaia, karele pórtaș semnele ofiăisăsi seă, adikă șăș Xas-
rană (bastonă de abanosă kă gămălia de argintă) mi çisme
galbene. Dăkăndă raportăș, împăratăș înseamnăș ne elă
xatăș, adikă ordinăș de a veni. Trimisăș, lăndă-lă ia-
rămi, ilă pine în săăș deasăpra kanăsi, mi emindă kă ma-
re respektăș mi bătăndă mereă kă bastonăș în pământă,
postemte respektășăș ne Domnă.

Atăncea se înfăçimează Măgăș-aga (intendantăș inki-
sorilorăș împăratemă) mi Kaftangi-bama (garderolistăș) îm-
păratăsi. Țelă întăș, lăndăș din kanăș Domnăsi kăçisla
de samăș, îi pșne în lokăș Kăka, kare este fără arini mi în
formă uiramidală kă Kislafăș, îmbrăkatăș ne din afară kă
katifea așrie; iar țelă ală doilea ilă îmbrăkă kă Kaftană a-
tăș ne elă kăță mi ne țel 12 boeri ai seă. După ayeștea
Vizirăș, emindă de la Kalabaoa Divanăsi kă șăș între la
împăratăș, salăș ne Domnăș înkinăndă-mă kanăș țe-va kă-
tre șmăș; iar Domnăș îi răsănde kă temenele, adikă ple-
kăndă kanăș, întinde măna pșnă la pământă, o adăče la
găș, o sășăș mi o pșne la kană, [după salstarea Tăçii-
loră.)

După țe intră Vizirăș la Împăratăș, esă dăoi Kană-
gilar-Kexaia, mi lăndăș ne Domnă, șășăș din drenta mi
altăș din stănga (iar boerii lăi remănă departe afară la ș-
mă), ilă adăkă kă mare grabă de-lă înfăçimează la împă-
ratăș. Akolo stăș de fără, kă semnele loră, marele Viziră-
Kănităș-Pama (ministră de marină), Miralemăș (kanăș
Kanăgi-bamiloră) mi marele Dragomană ală împăratășiei. Îm-
păratăș mède ne o sofa înaltă (kăçă Tăçii nă aș tronă)
atăș de mikă în kăță abia înkape singură; elă este îmbră-
kată kă Kabaniğă, săș mantă kășăș în firă de așăș mi de

argintă, blănți k samără saș vâlne neagră, mi k pólă îndrăț lăngă ka de trei palme k de ațeeamî blană, k mî-nile skóse urin gărî desure smere ka la Kaftană, iar mî-nicele arănkate îndrăț pînă la pîmîntă mi k mî-nicele arănkate îndrăț pînă la pîmîntă mi k marginele iărîmî blănite; dinainte la pîntă are țeaprazrî (mîretsrî în lan-gsrî mi nastsrî marî); pórț țeisme galbene, mi peste ge-nskî are o pólă kssăț k firă; ne kană pórț snă Kavskă (snă felis de kăvîslă) k srgăvîs (pană naltă k mîetre sksmue; ne de o parte are în auroniere o sabie mare k doș asksgîsrî, iar ne de alta o kălimare mare; alăsrî stă în nișoare Silixtar-aga, (urotosnătarîslă) pîrtîndă sabie îm-pîrteaskă, atărnată k snă kolană așrită de smere săb săb-piorî.

Înfășurînd-se Domnăslă, dăpă înkințîșnile lăi pînă la pîmîntă, îmbratălă îi zice urin Vizirălă, mi ațesta urin Dragomansălă țeală mare:

„Kileri Xəmaışnəm, dikatilenə rebetamini ksedənə „matlsmnə olənər. Ekrəna tərəfəndan xəvadiuə gietisti-„resiş, iflak vəifəvodalı minkəli mərbəstietə, szre Səna nasuə „oləndə, sadakatınə matlsmnə olənər.“ adikə: „A imnə-„teskəslə mieu grənarə indəstəlarə, de la tınə se çərə k „stərsingə. Din çerilə Ekrəpənə sə ne trimiğl grabniçə „utiri. Domniə çerel Rəmnəmtil kə libərtatə mi mətərə ab-„soləstə çie çil sə də; se çərə insə mi kredinga tə.“

Domnăslă dăpă ațeasta k mēte înkințrî se pleakă pînă la pîmîntă sîrstîndă poala natslăi îmbrăteskă. Dăpă ațeasta deklamă snă diskərsă skərtă în limba Arabă (snă insă se abgină de ațeasta) de mslgsmire kətre îmbratălă; apoi ese din palatălă îmbrăteskă mi se adățe iărîmî la kîoskălă Kanşgi-bamiloră. Akoło îi pană ne kană Kəka k nişte pene albe lăngi mi frsmóse, kare înkinşeskă o kaskă mînsnată mi mîreagă; se dezbrakă de kaftană mi se îm-brakă k o kabaniğ 1, totă înforma aței țe pórț imuz-

1). Înț de la țeă întă ssmnere a çerel Rəmnəmtil. Səltanil trimitea Domniloră o Kabaniğ, stîndardă mi Təsrî. Kəka este mai modernă:

ratulă, ne kare înssimî o pneghementu elă de akasă. Dsup ațeasta Domnslă, împresnă kă boeriî sîi, îmbrăkați mi ei kă kaftane, se koboară ne skara împărtășeskă, în kanlă kăria marele imbroxoră (komisă împărtășeskă) îi oferează snă kală împărtășeskă karele se kiamă tablăm-pama, (celă d'întîi din staslă) kă frîș kăsstă în firă mi împodobită, avîndă ne mea tonșă mi sabie. Akolo înkalekă împresnă kă boeriî seî, kăroră li se dă kăi împărtășemti, mi emîndă se onrește kălare înaintea porții a doza a palatslăi, ne unde aș să treacă toate rigealșrile (konsiliariî) kari se întîmulă să fie la palată.

Atșnțea ese Enișeră-Aga (komandantslă enișeriloră) împresnă kă aî seî, apoî tonči-pama (komandantslă artilerieî) kă aî sel. Apoî Çemnezi-bama, (kolonelslă artilerieî) kă aî seî, apoî kəmnaça-bama (intendantslă arsenalslăi), kă aî seî, apoî Siliktară-Agasi (protosnătarăslă) kă aî seî. Defterdară-Efendi (kontabilslă vistierii imneriale) kă toată ssita sa, ssita slemaleloră (klerăslă), Reiză-efendi, Kənitanaș pama mi Vizirăslă kă ssitele loră. Toți ațemtia, trekîndă ne dinaintea Domnslăi, ilă felicită; iar elă îi salată kă temenele. Atșnți mai vină mi doi Peikiî (gsarzi de kornă aî Seltanslăi) ne josă, kari dsună țe salată ne Domnă se usnă în dreanta mi în stînga sa. Ațemtia noartă niunte teassri nalte mi asrite ne kană, kă sșrgăvîșri de nene de pșnă rătēde; aș niunte sșligi lșngi în mină mi sșntă îmbrăkați nșmai kă kaftansri, ale kăroră noale sșntă răsfrînte mi ridikate la brîș, mi sșntă închinmi kă brîe kăssate, în firă kă xangere asrite, kă sșbiî miș țe snînzșră de smere de snă kolană asrită de sșbgiori, mi kă vizme galbene ¹.

Se zice kă snă Domnă ore-kare [vine nă se mie] ațēndă-se odîmôră kă snă Seltană în esnedigisne, faksse-atztea viteji, în kăstă voină aî arăta mșlgșmirea mi neavîndă altă țe-va sșb mșnă kă sșî dea, a lșată de la snă Măgjer-Agasi de lșngă elă kăka țe nșrta ne kană, mi a nșs'o ne kanlă Domnslăi. De atșnți se zice kă s'a obișnșită a se da Domnslăi mi kăkă între țele-l-alte semue de domnie.

- 1). Onoarea ațeasta de a se da Domniloră kăte dșol gșarzi de kornă, țe ațea mai mare din tôte mi nă se face nîi Viziriloră.

Dșnș ȝe vinș nșmigiî Peiki, tôte parada se pșne în mirș dșnș orșndșialș întokmai nrekșmș se faye kșndș Vizirșlș îmbrakș ne Domnș kș kaftanș; kș atșta diferinș, kș dșnș Enișeriî mi fșnkșionariî ȝe mergș înainte, șrmeazș boerimea Domnșlși kșlare, mergșndș kște doî, doî, ne kaî înpodobigiî mi îmbrșkagiî kș kaftane. Dșnș aȝeasta șrmeazș trei edekșri, adikș kaî kș frșe înfirate mi kș armale strșlșȝite, fșrș kșlșregiî. Dșnș aȝeasta vinș dșoi Solayî, kare fakș parte din gșarzi de kornș aî înpșratslși, mi mergș înaintea kalslși domneskș ne josș. Astș-felș Domnșlș, avșndș la latsrile sale ne ȝei dșoi Peișî, ȝleakș înkongșratș de o mșlșime de ȝișxodarî, satiramî, ȝeazșmi, mi algi de aȝemștia strșlșȝitș îmbrșkagiî.

Kș asemenea paradș strșlșȝitș trekșndș prin zliga mare a Konstantinoplei, în vederea mșlșimeî lokșitorilorș de tôte nașisnile, Domnșlș ȝleakș la kasa sa, șnde este iarșmi trimiș meterxaneoa (mșzika) Vizirșlși, kare iarșmi kșntș ka mai 'nainte'.

Domnșlș dșnș aȝeasta mai șrș kște-ȝa zile în Konstantinople pșnș îmi faye pșeparativele de kșlștorie mi 'mi pșne la kale interesele. Atșnși la o zi înșemnatș trimite la Pașa-Kașși ne ȝre șnșlș din rșdele sale ȝele mai apromișe, împreșnș kș boeriî sei, mi fi adșkș tșlșrile domniei (kare nș șșntș de kștș niunte kozî de kalș (ne kare alemiî Domnșlși le giîș în mșnș kș mșltș resnektș, akompaniagiî ne drșmș de meterxaneaoa împșrșteaskș. Domnșlș atșnși se koboarș la poarta din afarș, șnde șnș Imamș (nourș Tșrkș) alș palatslși ȝitemte șnș felș de rșgșȝișne, dșnș kare Domnșlș le priimește kș rșgșȝișni resnektșoase, mi anoi le atșrșnș de șligile lorș kare staș înșinte în pșmșntș drente. Dșnș aȝeasta nefiîndș ertatș a medea mai mșltș de trei zile, (nentrș kare este îndatoratș a nlști kște ȝinșî ște de lei ne zi la bukștșria Vizirșlși,) îmi faye pșegștirile de a emi din Konstantinople. Dar ori kște zile arș me-

1). Se înșeamnș kș togî magnagiî împșrșgiș, trimiș kaî mi alte darsri Domnșlși, kare li se rșșșșnde kș darsri mșltș mai pșgioase.

dea, meterxaneoa îi kântă neîncrețată ka mi la kasa Vizirului.

Dăru primirea țărșilor, în aceste trei zile Domnșlă face mi trei divanșrî la kasa sa, la kare asistă trei Peșkil, trei divanș-çeașmlarî, trei İzolanlar-Çeașmlarî, trei Xasaxir-Kaseleri, dșoi çioxodarî ai lșî Magzır-Aga, Divanș-Efendi-Efendesi alș Domnșlșî, mi togi boerii. Ayeasta se face în kinslș ȣrmătorș: Togi çei de mai sșșș staș în niçiore dșne orăndșială sșșș în sala Domneaskă, șnde daka Domnșlș voemte vine mi înșșș; iar de nș, ayeamtia pșnș kșka în mijlokslș sșli ne șnș skaznș koneritș kș măxramă kșșșș kș firș, mi anoi o salșă kș șrșrî de mșlgi anî nentș nșternikslș împșratș. În ayeșș intervalș meterxaneaoa Domnșlșî kântă, mi dșpă çe înçetează pleakă kș togi. În aceste trei zile Domnșlș dș mi rangșrî la çei çe voemte ai face boeri, denșmindș-i mi în dregștoriile çe voemte ale înkrodinga în ȣeară.

Dșpă çe se face pregătirea, Domnșlș ese din Konstantinople iarșmî kș çeremonie șrșlșçitș mi mșreagș toatș komnșș de kremtinî. Ayeastș çeremonie nentș ka ș se arate mai pompoasș, oamenii Domnșlșî gșseskș oameni năimigi kș zioa ne kare îi pșnș în mișș pșnș kândș ese Domnșlș la lokslș însemnatș. Adese-orî ayeastș paradș se face foarte întinsș în kinslș ȣrmătorș :

Mergș înainte doșș mișrșrî lșngi de Tșrçî ne joșș kș pșșçile ne șmșrî; dșpă ayeamtia șrmează stindardslș Katanelorș din ȣeară, preșrmatș de Aga ne șnș kalș împodobitș împșesnș kș ai sei togi îmbrșkagi kș șrșlșçire; anoi șrmează stegariî Agiei kș stindardslș ayeșș postș mi kș algiî kșlșrî dșne dșnșslș, kare giñș togi în mșnș ȣrapșrî; anoi Bamaș-Bemleaga kș togi Neferi sei înainte kșlșrî mi înarmagi; ne șrmă kșlșramiî mi Linkaniî Xătmăniei kșlșrî totș kște dșoi, Deliî, Tșfekçiî, Lagșmgiî, mi algiî kș Odobamiî lorș kșlșrî, înarmagi mi kș stindardslș Ogeakșrîlorș lorș; dșpă ayeamtia șrmează Postelnikslș çelș mare kș ai sei mi stindardslș Xătmăniei; anoi parada Șuțarșlș çelș mare, Bççışkışlș (jșmăstate țșș) mi Șuțarșlș kș ai sei, dș-

ne kare vine stegarslă kă stindardslă snătrăieî, lefegiiî toî
kă nansre mi trămbigile kă çimbalele; anoi zăpçiiî Diva-
nslăî mi portarslă çelă mare kă aî seî, stindardele domnemiî
trămbigile mi çimbalele, tsăsrile înnătrătemiî, mi İsrăkă Băi-
raksă (stindardsă albă de kăltorie;) ne ărmă sakalile kă
Saka-bama; mataragiiî kă Mataragi-bama, Sarau-bama kă
aî seî; salaxorii kă toege în mănă, mi edeksrile trase kăte
snăslă dăpă orăndsălă. Dăpă achemtia ărmeară kălări kă-
te dăoi:

Komissălă ală doilea, kă ală treilea;

İitarsălă ală doilea kă ală treilea Postelnikă;

İitarsălă çelă mare kă Postelnikslă ală doilea;

İİi Komissălă çelă mare kă aî seî;

Stindardsălă İi Tabla-bama (kălsă înnătrăteskă) kă
İsză-bama; ne ărmă vină beizadelile Domnslăî (daka are)
kă kăçislă de samărsă în kană, mi anoi:

Skiemnă-Agasi ¹ kă Divană Efendi-si ².

Dăoi çeasmi înnătrătemiî

Dăoi eniçeri keçeliî

Satiramî.

Anoi çeasmi-lari

İçolană-lari çeasmi-lari

Dăoi kavami

Dăoi Xasă-Axărlı;

Deli-Bama — — — Gıslar-Aga

Bamă-Çoxodarsălă — — — Tsfekçi-Bama;

Çoxodari pedestri;

Doi sulaçi din kornslă

de ăardie ală İnnătrătsălă

Đnă İeikă

Çoxodari

Tsfekçi

mi Domnslă

Đnă İeikă

Çoxodari

Tsfekçi.

1 Aceasta este snă tsnkjonară Tsrkă, kare se trimite kă să întroneze
ne Domnă.

2 Acesta ăine loksă de sekretară mi jsdektoră la Divansălă Domnslăî,
în kăsele întănnătsăre dintre Kremniî mi Tsrsă.

Kălare pe kalsă împărtășească, îmbrăcată cu kabaniga,
mi cu kăka pe kană.

Pe zrmă vine:

Sntarșlă ală doilea kă tonșzslă mi sabiea Domnșlă;	{	Vștafslă de Divană kă arslă mi kăkăra de sș- geșă a Domnșlă;
--	---	--

Stindardslă Domniei kă sfingii Konstantinș mi Elena;

Sșngeakslă (stindardslă) împărtășească înkonjșrată de mai
mălte nșansre;

Kșmșramșlă ăelș mare — Grșmștikslă ăelș mare

Ișnșravnikslă de kșrte — Kșnarșlă

Kafegi-bama — — — Ișă-șoxodarslă;

mi togii ăei mai mișă servitorii mi edeklii ai Domnșlă. În
fine Mexteș-bama kă togii Mexteșii de sșb elă, adikă ordi-
nșlă mșzikangiloră, tobșmariloră, trîmbigamiloră mi, altora,
kari sșntă togii kășări mi kîntă neîncetată kă organele loră.

Togii boerii mari ai Domnșlă mi fșnkșionarii de starea
a dșsa mi a trea, kari komșnșă ăeasșă naradă, sșntă îm-
brăkașă kă mălte strășăire mi ne kăl foarte înuodobigii,
îmșrșmștagii de la amiișii loră Tșrăi nentăș ăeasșă zi. Pe
kîndă Domnșlă ese kă asemenea ăeremonie, adăe ori vine
Enișeș-agasi kă ofișerimea șa tentilă (degșisată) la Hoarta
Fanarșlă, șnde îndată ăe înkalekă Domnșlă, merge dșșă
elă kă togii ai seii, înlăștrîndă mșlgișnea noporșlă din zlige
mi mergîndă nîșă la bariera de la Aivasă-Sari, de șnde se
întoarăe îndășrășă. Domnșlă, emîndă ast-felă din Konstanti-
nonole, se onrește la satșlă Avșșă-Keoii, ăe este așroașe
doșă ore de oramă; akolo elă adese ori se onrește nentăș
kîte-va zile kă sș'mi nșe la kăle interesele, mi anoi îmșreș-
nă kă toată familia Domneaskă mi kă familiile boeriloră seii
aușkă kălea șure ăeară Romșneaskă.

Se înșemnează kă dakă în kărsșlă treșerii Domnșlă
urin oramă kă ăeremonia arătată, dakă vre șușlă din oto-
manii ară kșteza sș nș'lă șalște, elă nôte șl'lă nedenseaskă
mi kiar kă môrte, adăkîndă nșmai la mțirea Împăratșlă
kășă. Onșarea mi ăeremonia ăe se făe Domnșloră de
Moldova mi de ăeară Romșneaskă în Konstantinșnole nș se

făce nici Vizirilorș, nici altorș persoane sșneriøre ale împșrșgiei. Kșzza kș li se dș dozș țșisrș iar nș trei, este: întiiș kș sșntș kremtinș mi legea otomanș preskrie kș e mșkatș a li se da trei; alș doilea kșș provingiile ășestea fiindș oare-kșmș astonome mi vecine kș împșrșgiile kremtiniilorș, li se dș înadinsș asemenea onøre ka sș nș fie bșnsite de țșdare.

CAPITULU VII.

Despre autoritatea noului Domnș.

Din zioa kândș nosș Domnș priimemte kaftansș de la vizirș, se face mi firmanș împșrșteskș nșin kare se xșțramte destitsirea țelsi de mai nainte mi întșrirea țelsi noș. ășestș fermanș se trimite kș șnș kanșoglanș înadinsș ka kșrierș în țeara Romșneaskș, Domnșș trimite boerilorș țelorș mari din țearș mi skrisori deosebite, nșin kare rîndșemte kaĩmakamș ka sș priimeaskș nșterea de la fostșș Domnș mi sș gșverneze țeara nșnș va veni elș. Peste nșșine zile însș trimite mi șnș deosebitș kaĩmakamș diņtre boerii sei ka sș konșkreze kș boerii din țearș. — Kanșoglanșș (saș omsș Domneskș) ășșngîndș kș ășea mai mare grabș la Bșkșremti merge întinsș la Mitronolie. Akolo Mitronolitsșș adșnș ne boerii nșmîntenș, le țitemte skrisorile Domnești mi se dșșe îndatș la Domnșș aktsalș, în ori ășe orș arș fi, de ș vestemte destitsirea; dșnș ășeasta se întșrșe la Mitronolie. Anoi adșnîndș-se la Mitronolie Eniskoniș kș boerii ășei mari mi miș nșnș la Kșșerș, atitș fșnkșionariș kītș mi partikslariș, kș Mitronolitsșș înainte, se dșkș kș togii la kșrte mi intrîndș la Domnșș se face țetirea solemnelș a firmanșș de destitsire. Întorkîndș-se iarșmi la Mitronolie, Mitronolitsșș, kș Eniskoniș mi kș boerii de starea întișș iăș kirma gșvernșșș țerei, destitșe ne fșnkșionariș Domnșșș skosș mi rîndșeskș ne algiș provizoriș nșnș la venirea Domnșșș. La ășeste rîndșiri se preferș kș deo-

sehire boeriî strachî mi nekivernisiđi, pentră ka să se folosească măcară 40 sau 60 de zile une-orî mi kiară trei lăni, pînă vine Domnăle. Iar Kaïmakamăle Domneskă îndată ce sosemte prekm amă zisă, konlăkrează kă boeriî pămîntenî, jădekă, kotăramte, sâb-skrie împreră kă dănniî sentingele de proțese, mi cerțetează sokotelele mi venitșrile de ne dășrile reglate, prekmă dijme, okne, vămî mi altele, kare se kăvină noșlă Domnă, din zioa de kăndă a priimită kăf-tanăle de la Viziră.

Deaia este datăre să trimiță' la Konstantinople kare pentră bagașrile noșlă Domnă, mi sâă boeră însemnată ka Mexmendariă, adică îngrijitoră ală kăltoriei, kă sâă Baș-bălsbaș mi mai mălă Neferi arnășă de pază; totă odată să dea mi Domnăle destitătă kă mi ômenî pănă la Konstantinople, kăci aieșta e datoră să părăsească deaia înainte de a intra chelă noă; ese însă din oramă kă destăle parată mi onôre din partea boeriloră pămîntenî.

În tătă întinderea kăltoriei sale de la Konstantinople pănă în deaș, noșlă Domnă merge kă stindardele sale deskise, kă tășrile rădikate, mi kă meterxaneaoa kăntăndă. Kăndă ajunge la Dășre ka să treacă ne la Tărtskala la Ôleniă, se onrește pănă î vînă karetele, bătăle mi karele, mi priimemte felicitășrile boeriloră ce vînă întră întîminarea sa. De akolo vine kă tătă săita sa la monastirea Văkăremtiî în marginea Băkăremtiloră, unde stă kăte-va zile pănă să se pregătească alăleș deaie; în așele pășine zile însă, elă vine prin Băkăremtiî pentră trebile domniei, dar fără stindarde mi tășră. Dăș ce se fakă preparativele, în zioa însemnată ese tôte ordinele de boeri mi mălăpimea noporăle fôrte de dimineadă, mi înșene parada de la monastirea Văkăremtiî.

CAPITULU VIII.

Ceremonia și întronarea Domnului.

Merge înainte stindardslă kataneloră de dearg, kă kănitaniî mi tôte katanele. (rămășișe ale vekiloră ostaniî de dearg) armașî mi kălărî.

Dăpă achemtia șrmează toșî isnașî țe sântă sșb îșris-dișșisnea Agiei kălărî, mi apoî Polkovnikslă nodăriloră kă toșî nodariî înainte nămî în doș mîrșrî ne josă mi kă sekșrile ne șmere.

Toșî Polkovnișî Agiei kălărî mi armașî.

Velă kănitanslă Kazaviloră nămîntenî armatăș mi kă stindardslă seș.

Talniî Dorobănșiei kă kiverile, ne josă, kă stindardslă loră, mi kă mșșika loră pronșie.

Kănitanslă de Dorobanșî kălare kă zapăișî seî înainte, kă kăpî-va din korporașia Armeniloră, mi kă stindardslă seș.

Kazavîi de Agie ne josă, kă mșșika loră.

Vănștorîi asemenea, kă șnă edekă ală Agîi.

Kănitaniî de Agie armașî, îmbrăkașî kă kapotșrî mi kălărî.

Çeasșslă Agiei, kă Polkovnikslă de Tărgoviște.

Polkovnikslă vășștoriloră, kă logofătșlă Agiei.

Aga ne kală frămosă înpodobită, kă kăvîșlă de samșră mi kă kontășș.

Ștegarșlă kă stindardslă Agiei, kă mășșî kălărî ne lăngă elă, pîindă Prapșre.

Ispravnikslă de oramă kă ai seî.

Ordinulă Hatmaniei.

Baș-bemleaga kă toșî Neferîi seî armașî mi kălărî.

Kălăramîi Xătmăniei kă zapăișî loră, kălărî totă kăte doî.

Deliî mi Tșfekvîi kă Odabamîi loră.

Velš kņpitanslš } — { Kš Polkovņskslš
Menzilsrilorš. } — { Xātmtēniel.

III Postelnikslš velš mare

Ordinulă Spătāriei.

Lefegii kēlri kš stindardslš lorš.

Velš kņpitanslš de Lefegii kš zapciū seī.

Bvčīskslš (jsmētateā de tols) spātāriei kš tobz m
trēmbigz deosebītē, mī skētelničiū spātāriei armaģi.

Poteramiū togī armaģi, kēlri, kš xāne verzi deskise,
kš fēnde la Baretele lorš din kanš, mī kš mēssika lorš.

Seīmeniū armaģi, kš xāne romiū, kš fēnde galbene la
barete, kš stindards mare, kš mēssikz, mī doz edekēri ale
Spētarslš.

Kņpitaniū de spātārie kēlri, armaģi, kš barete mī ka-
notēri romiū.

Polkovnikslš de notirz, kš Čeasmslš spātāriei.

Polkovnikslš de Seīmeni, kš ačela de Vēpētōri.

Logofētslš Spātāriei, kš bam-bēlskbaša.

Spētarslš velš mare.

Stegarislš kš stindardslš, lefegii kš prapērile, mī kš
mēssivele lorš.

Zapciū de Divanū.

Anrozii Vētmiei mī ai Čeasmiei, mī togī Konii din
kasz ai vētmiei Divanslš mī ai Vētmiei Pēxērniceilorš.

Vētafslš de } — — { Vatafslš de
Vistierie. } — — { Pēxērnicei.

Vētafslš de anrozī, mī čeasmslš de anrozī.

Ordinulă Portāriei.

Portāreii ne josz kš stindardele lorš in mirš.

Portārislš alš doile, — mī alš treilea.

Portārlš velš mare.

Negspitorii nēmīnteni kēlri.

Negustorii de kompanie kълъrî.

Starostele de negustorii.

Linkanii kълъrî kъte doî kъ kaniî lorş.

III toî boerîi pъmîntenî kълъrî kъte doî dъnъ karakterislş lorş, de la Klъcherislş de Agie pъnъ la Banislş чelş mare ¹.

Ordinulă Armăşiei.

Armăşiei mi Pъmkaniî ne josş kъte doî.

Armamislş II — — — kъ armamislş III.

Armamislş чelş mare.

Toî lъstariî pъmîntenî.

Mъsika Ekroneanъ.

Stindardele domnemti.

Trъmbigele.

Tъisrile.

Işrşkş-baerakslş.

Sakagiî dъnъ orъndşealъ kъ sakalele.

Salaxoriî Kъmъrъşiei ne josş kъ bastonele în mъnъ.

Edekşrile domnemti trase kъte doî dъnъ orъndşealъ.

Komisşlş II — — — kъ komisşlş III.

Kълъramiî — — — kъ Linkaniî.

Vistierslş III — — — kъ Postelnikslş III.

Logofştslş III — — — kъ logofştslş III.

Logofştslş II — — — kъ logofştslş II.

Пitarislş чelş mare — — kъ Postelnikslş II.

Şnş mare Klъcherş — — kъ şnş mare Kъminarş

Şnş fostş Suatariş — — kъ şnş fostş xatmanş.

Beîzadelele (dakъ are).

Skiemn-agasi — — — kъ Divanş-efendiş.

Şnş чeazmş împъrşteskş — kъ altş чeazmş.

Şnş keçeliş împъrşteskş — kъ şnş altş keçeliş.

Işzbama.

Trei satiramî — — — mi trei satiramî.

1). Boerîi de starea întîi pôtъ kълъisle de samerş; iar çei de starea a doa konteme mi kълъisle nalte mi rştsnde.

Iamavii Mataragii.

Mataragi-bama.

Alai-*ceasmlar* ¹.

Festamii — ² — mi iar Festamii.

5 kmitani de snetarie — 5 kmitani de snetarie.

Orta-kssakš kš Tabla-bama, mi Orta-kssakš.

Iamavii lai Saravi-bama.

Saravi-bama.

Ivi-oglandarš — *Čeasmlari*.

Doi Kavami.

Doi Xas-axirlii *imprzetenti*.

Deli-bama — — — *Gisler-agasi*.

Bam-*čioxodarslš* — — — *Tšfekvi-bama*.

Čioxodari *pedestri*.

Šnš Peikš *imprzeteskš* — altš Peikš.

Čioxodari.

Tšfekvi.

Domnli

Čioxodari.

Tšfekvi.

Snstareš II kš

Sabia mi Tonsszslš.

} — { Vatafelš de Divanš
kš szgeata mi kškra.

Stindardslš Domneskš kš sfingii Kostantinš mi Elena,

mi kš sznta Kręce de o parte, iar de alta marka domneaskš.

Sangeakslš *imprzeteskš*.

Konii din kas kš pransrele *imprejsrš*.

Kšmaramslš *čelš mare* — Gršmatikslš *čelš mare*.

Ispravnikslš de Kšrte — Kšnarislš.

Kafegi-bama — — — Ivi-*čioxodarslš*,

mi toni *servitortii* mi *Iedeklii Domnslš*.

În fine *Meterxaneaoa* ne josš.

În asemenea paradš, în sznetslš neînčetatš alš tštsrorš klonotelorš din oramš, intrš Domnslš în Bksremtii. Iar Mitronolitslš kš Eniskonii amteantš în biserika de la Kšrtea Veke, şnde era odinioarš palatslš de remedingš alš Dom-

1). *Azentia* şinš în mşnz rđdikate în şsš nimte kşrje miči kš kanete, klonogei mi *hşgimşre* de argintš käre se kšamş şrene.

2). *Azentia* şinš în mşnz nimte şşlige kš kşrvi de ferš în vşrş, ale kşrora bege şntš *imbrkate* în *nostavš romş*.

nilorș. Akolo sosindș ȳeremonia se onrește, mi Domnșlș kș toȳi boeriș se kobôrș ka sș intre în biserikș. Mitronolitslș kș Eniskoniș ilș priimeskș la sșmș, îmbrșkaȳi în vestimintele arxieremș, kș Evgangelia în mșnz mi kșntșndș „Vrednikș este;“ mi lșzșndș-lș de brade ilș vșrș în altariș mi fakș okolș sșntei mese kșntșndș „Isaia dșnșseȳute“. Dșnz aȳeasta skoușndș-lș din altariș ne sșma ȳea mare, Arxidiakonslș deklamș faima Mitronolitslș:

„Prea sfingitslș mi de Dșmnezeș bine kșvintatslș
„Mitronolitș alș sfintei Mitronoliș a ȳerei Romanemș, prea
„onoratslș Eksarș alș ulașrilorș ȳesariei mi Kanadociș,
„mșlȳi anı.“

Dșnz aȳeasta aurșzindș ne Domnș în Tronslș sșș, kșntșregiș indatș înȳenș a kșnta:

„Viagș indelșngatș sș dșrșlaskș Domnșlș Dșmnezeș,
„drentș kredinȳosșlș mi izbitorșlș de Xristosș Domnșlș
„nostrș Stșninitorș alș tôtei ȳerei Romanemș . . . . .
„îmureșnz mi drentș kredinȳoșei Doamne mi fiilorș lorș,
„Dômne nșșemșe-i întrș mșlȳi anı.“

Diakonslș deklamș rșȳȳișnlie, dșnz kare predikatorșlș indatș se șrkș ne amvonș mi faye diskursș de lasdș, nre kare ilș terminș kș bine-kșvintarea Mitronolitslș. Dșnz aȳeasta Domnșlș rșșșndș kș șnș kșvintș de mșlȳșmire kștre Dșmnezeș mi de lasdș kștre boeriș; apoi înȳenș a se kșnta Polixronismı mi se înkeș ȳeremonia.

Domnșlș, cșvindș din Biserikș iarșmi kș toȳi boeriș, merge kș aȳeșmi paradș nșnz la kșrtea Domneaskș. Akolo se sșe într'o salț mare, kare se nșmenșe Sșșțerie, mi auroniindș-se de tronslș Domneskș se onrește. În dreapta mi în stșnga staș Mitronolitslș, eniskoniș mi boeriș de toatș klasa; dar mai anroane de elș staș doi Peikii din ȳarșzi de kornș ai împșratslș. Atșnȳi fșnkȳionarișlș imșrșteskș skoate firmanșlș dintr'șnș tokș asritș; Domnșlș ilș priimește kș adînkș resnektș mi kș înkinșȳișni. apoi ilș șșrșșș mi ilș dș în mîna lși Divanș-efendisı. Aȳesta ilș ȳitește kș glasș mare în limba arabș. Dșnz aȳeastș ȳetire se deklamș mi o rșȳȳișne țșrșeaskș kștre Dșmnezeș

pentru îndelungarea vieţii mi a sînzături împăratului, se
daş tînrî mi împînzăturî, mi kintî meterxaneaoa în karte
kî toate cele-l-alte mîziî. Domnîlî, dînz ce se amază pe
Tronî, noftemte pe fînkjionariîlî împînzăteskî mi îlî îm-
brakî kî xaiîz de samîrî, asemenea pe cei doi Peîki, iar
pe tîrçîi cei mai mari îî îmbrakî kî kanodîrî. Dînz a-
ceasta Vistierîlî celî mare alî dîreî vine mi vîtemte tra-
dîcherea firmansîlî în Romînemte pentru îngelegerea pî-
mîntenilorî. Îlî îmbrakî mi pe acesta Domnîlî kî blanî
de samîrî, mi dînz aceea, Arxiereî mi Boerîi cei mari
aî dîreî, sîrîstîndî mai întîis mîza Domnîlî, se amează la
lokîrile lorî dînz orîndîsîlî. Se dî vîsîbskî Domnîlî;
iar arxiereilorî mi boerilorî dîlîceagî mi kafele. Într'aceste
salvele de tînrî mi de pînzî mi kîntelele meterxanelî nî
încetează. Domnîlî skîmbî kîte-va vorbe kî arxierei mi
kî boerîi desure diverse lîskrîi mi interese lokale, dînz
kare, skîlîndî-se togî în nîzîoare, salîte pe Domnî mi ese,
dîkîndî-se fie-kare la alc sale.

Se înceamî kî daka Domnîlî adîce kî sine mi pe
Dîmna sa, se dîkî tîte kokîonele cele mari la Monastirea
Vîkîremî de o salîte. Iar dînz ceremonîa Domnîlî, se
face mi a Dîmnei în kînzîlî sîrmîtorî:

100 de Seîmenî polkovnîcemî mergî înaînte kîlzî
mi înamîgî.

100 Seîmenî Bîçîsk-bîmîemî, asemenea.

4 Postelnîcelî kîlzî — — mi alîî patrî.

Çeasîmîlî Sînzîrieî — — çeasîmîlî Agieî.

Polkovnikîlî podîsîlî — — Polkovnikîlî çoklîlorî.

Polkovnikîlî Seîmenîlorî — Polkovnikîlî vînzîtorîlorî

Ûn Bîlsk-bamî — — — Polkovnikîlî de oramî.

Vel Kînitansîlî de Menzîlîrî — Vel Kînitansî de Lefegî

Komîssîlî III — — — Armaîmîlî III.

Postelnîkîlî III — — — Armaîmîlî II.

Vornîkîlî xaremîlî — — Kînitansî de Dorobançî.

Grîmîtikîlî II — — — Komîssîlî II.

Logofîtsîlî III — — — Postelnîkîlî II.

Doî fountî sîrdari.

*

Un fostă Suptarș. — Armanșlă ȳelă mare.

50 Nemȳi de Pórtă ne josă kă kostamele loră.

12 Făstamă de xaremă kă Iăz-bașa loră.

8 Kămitană, 4 din Seimeni Suptăriei mi 4 din ai Agiei
ne josă mi înarmagi.

10 Ȳioxodari, anroane de kareta Dómnai, ne amăndoză
părgile.

Kareta kă 6 telegari.

6 Ȳioxodari anróne de kareta Domniȳeloră.

Ȳrmează anoi karetele kokóneloră ȳeloră mari, fie-ka-
re dăne ranglă mi gradlă săă.

Kă astă-felă de orăndsălă vine Dómnă la xaremălă
(Gineȳeslă) Kărgiă. Akolo se amează ne tronă, mi kokóne-
le ȳele mari vină dăne răndă mi îi sărstă măna, dăne ka-
re lăndă dăȳeagă mi kafea se dăkă ne la kasele loră.

Arxierei mi boeriă, dăne ȳe îndenlineskă ȳeremonia
Domnălă preksmă s'a zisă, trekă îndată mi la Dómnă. A-
tănci ea sărstă măna Mitropolitslă, se păne iărgăș ne tronă,
boeriă îi sărstă dăeantă, se dă iărgăș dăȳeagă mi kafea, o
salstă toȳi mi esă.

CAPITULU IX.

Despre decretarea funcțiunelor.

Înaintarea rangșrilor la boeri mi orăndsirea fănkpio-
nariloră aș atărată totă-d'asna de voinga Domnălă. Din
înekeime înaintarea rangșrilor se țȳea dăne resnektlă ie-
rarxiel; dar în timniă mai din șrmă, Domniă, nentă ka să
mălgămeaskă ne Otomană, ne Greă mi ne Romăni, aș îm-
mălgită titlșrile mi le-aș dată kă prodigalitate mi la ȳei ka-
re n'aș okșnată fănkșiană. Aȳeasta s'aș făktă nentă ka să
pótă kăpăta nămerslă determinată de skștelniȳi, pămedinga
dăne gradlă ranglă mi tóte ȳele-l-alte nrivilegșri. Iă
nămirea aȳestora se făce nrin îmbrăkare de kaftansă.

de la elș Xasranslă, saș altă semnă ală rangslă seș, ese din snătrrie, prechedatș de Postelnikslă ȳelș mare, karele proklamă în aszslă tsăslora nămele rangslă, mare Banș, mare Vornikș, mi ȳele-l-alte. Îmbrăkatș kă kaftanslă intră în Postelnicie, ȳnde pănă se se găteaskă parada i se face ȳeremonie din partea edekliiloră Domnslă, adikă ȳisbăskă-bama, Kafegi-bama mi algiă. De akolo trece în apartamentslă boeriloră Veligă, ȳnde nămigiă kăstă pricinile mi jădekăpile; saș daka este Vistierș mare, trece în kămara Visteriei mi înȳene a da ordinele dregătoriei sale la sșbalterniă mi logofegii seă.

Dăuă ȳe se gătemte parada, dakă este boerș bătrănș mi din ȳei măi însemnagiă, 'i se adăȳe karetkă Domneaskă kă mase kă; iar de este din ȳei măi tineri, i se adăȳe kalș Domneskș frămosș împodobitș de înkalekă, nărtăndș în kanș kăȳslă de samăș mi kontemș; înaintea lăi mergș kălări fănkjionariă ȳei miȳă ai Divanslă. Iar daka este Vornikș mare, mergș mi togi Vorniciă ne josș kă bastănele în mănă; daka este Logofătș mare, mergș togi Logofegii; daka este Postelnikș mare, mergș 12 Postelniciă kălări mi togi Linkanii mi Kălaramiă; daka este Vistierș mare, mergș togi akriitorii (saș dieuiă) Visteriei; mi astă-feliș eskortatș de ȳeasmi, ȳiohodari, seimeni, mi algiă pedestri, se dăȳe la kassa sa, ȳnde peste năginș i se trimite meterxaneaoa Domneaskă de-i kăntă.

Daka însă denămitslă este Snătaris, Agă, Xatmanș saș Armamș, atăȳă ȳeremonia se face măi pomăoșă, ka nentă nimate postări militare. Înaintea Snătarslă mi a Agăi se dăkș înaintea ne josș togi zabegii de sșb ei, adekă Polkovniciă, Kănitani, Băslă-bamă kă Neferii Arnăȳdeutiă, mi togi ȳei ȳe nămai kă nămele aș rămasș din vekile omăiri romănemă, prekămș Lefegii, Seimeni, Katane, Slăjitori, Dorobangi, Talui, Văȳători, Kazaci, mi algiă, kă stindardele mi trămbigele lorș; la Xatmanslă, togi Zăȳăi Divanslă kă togi Koniă din kasă, adikă bămbamiriă Domnemă ȳe se trimăș în ȳeară nentă servigslă poligiei; iar la Armamslă ȳelș mare, afăȳ de sșbalterniă Pămkăriei, prekămș Touȳăi

(tânari) Пашкави mi algiu, merge mi totu lăstărimea nigrească din Băkremiti, kântând din viore, kobze măsca-lări mi altele, kare face parada veselă.

Boerilor de starea a doua, de la Serdarul cel mare pân la Klerul de Agie, li se face totu asea ceremonie la palat; nu se dăkă însu kă paradz ne la kasele lor, dar li se trimit meterxaneaoa. Asemenea se zmează mi kă cei de starea a treia. Pe boerii cei mari pân la Serdar, Vistierul îi imbrakă kă kaftansri; pe cei de Starea a doua de la Medelnicher înainte îi imbrakă Vistierul al doilea, iar pe cei de a treia klasă, Vistierul al treilea. Asemenea pe boerii cei mari pân la Serdar, Postelnik îi introduse mi îi skoate, pe cei de starea a doua Postelnikul al doilea, mi pe cei de a treia Postelnikul al treilea. Asemenea pe boerii cei mari Domnul îi denșmente în Surtarie mezindă ne tronă; iar pe cei de starea a doua mi a treia îi denșmente în odaia sa privată kare se nșmente Babeine.

Kândă se dă funkșionile mi rangșile arătate, așei ce le priimeskă nlăteskă oare kare dare de bani xotărât, dșnă analogia gradșli mi dșnă însemnarea Vistierii, kă prezentsri nentș servitorii Domnșli, nentș onoarea ce li să face, nentș kareta saș armșsarul kă kare se trimiț ne akasă, mi nentș meterxaneao; dă ne lăngă așeasta mi la kasa milelor o sșmă determinat, adikă cei de starea întăis kăte natș sște lei, iar cei-l-algi pân la 30 mi 20 lei. Asemenea Postelnikul cel mare, boerii de starea întăis mi a doua, îi dă kăte sșn dă dșnă analogia gradșli lor; iar Postelnikul al doilea mi al treilea aș asemenea avactșri, saș rșufetșri determinate.

Dregștoriele cele mari, Domnul le dă dșnă nlăcere mi interesă saș boerilor nșmîntenă saș Greșilor; iar pe cele de gradșli al doilea le dă dșnă nofta sa, saș dșnă rșgșmintea mi îndemnăl ministrilor, saș prin gravie. Dregștoriile boerilor de starea întăi mi a doua se dă nentș kășze mi kșvinte felsrite; sșni se înaintează fiindă kă aș servitș la algi Domni kă onoare; sșni nentș konsiderașionea familii mi kăușitatea lor: algi nentș kă sșntă rade

ku Domnălă să ku boerii ȳei mari, mi algiu nentru bătinegele loră; Aȳei ȳe nu sînt de o familie kunoskă se înaintează dănu pronia loră kăpăitate să dănu vre ună deosebită serviȳă ȳe ară fi făkă Domniei. Dregătoriale le dă mi le skimbă Domnălă dănu plăkă: ne unii îi lasă nămai ună ană în fănkȳisnile loră; ne unii îi destită mai kărindă s'aă mai tărziă; ne algiu îi lasă mi în totă kărsălă Domniei.

Ispravnicii, ȳe se rîndesă kăte doi la fie-kare jădegă, giuă lokălă de voevozi, ka în Tărcia, mi totă o dată de kadii. Ei jădekă mi kătrăskă, nedensesă, arestează, amendează (globesă), klasifikă dărule asănu sateloră mi le adănu, mi găvernează ku absoltismă, afără nămai ku năă drentălă de moarte. Ei se rekomandă de kătre Vistiersălă ȳelă mare mi Postelniksălă ȳelă mare, mi se întresă de Domnă; unii însă se rîndesă dănu favoarea Domnălă, unii dănu mijlocirea boeriloră mari, mi algiu nentru serviȳări personale. Ei nu se îmbrăkă ku kaftanări, kăȳi trebă se fi mai fostă boeri; ȳi kăndă se rîndesă se năfătesă la Kăte prin Vistiersălă să Postelniksălă ȳelă mare, akolo săstă măna Domnălă mi năakă fie kare la jădegălă seă. Ūnii ka aȳentia îndată ȳe soseseă la taktălă loră, răndesă ne Zănu să enistăgiu nămiloră, (săb administratori) kari giuă lokălă ka săb-Banii în Tărcia. Fănkȳionariu săbalterni, năkămi mi Kănităniile mi Vătmăile, se întresă de Domnă dănu alegerea mi rekomandarea săueriloră loră; adikă Logofegiu mari prousă ne Logofegiu aiă doilea mi ală treilea: Vistiersălă ȳelă mare, Postelniksălă, Komissălă, Sărtarsălă mi Agă ne ȳei de săb ei, mi ȳele-l-alte.

Din învekime era 12 dregătoriai însemnate, kare se ȳitează urin firmane mi xrisăve. Din aȳeste ȳele întăis eraă Banălă ȳelă mare, Vorniksălă, Logofătălă, Sărtarsălă, Vistiersălă mi Postelniksălă; ȳele de a doăa katigorie eraă Agă, Klăȳersălă, Kăminarsălă, Păxarniksălă, Stolnikălă mi Komissălă ȳelă mare, Mai tărziă însă dregătoriale s'aă adăogă mi s'aă înmălgă. ȳei măse din tăis, de la Banăpănu la Postelnikă, săntă ka Ministri, întră la Domnă în oră-ȳe timnă

aș voo sʔ vorbesskʔ, sʔ mazʔ înaintea lʔi mi sʔ jʔdece; iar
 ʔei ʔe vinʔ dʔnʔ Postelniksʔ întrʔ nʔmaʔ kʔndʔ sʔntʔ ke-
 maʔi, resʔndʔ kʔndʔ sʔntʔ întrebauʔ, mi medʔ nʔmaʔ kʔndʔ
 sʔntʔ porʔnʔigʔi. Iar la adʔnʔrile ʔele marʔ, saʔ la Divanʔ-
 rile generali ale ʔerei (kʔndʔ se întʔmulʔ trebsingʔ ka sʔ
 se konvóʔe) medʔ înaintea Domnʔsʔi toʔi boerii de la Ba-
 nʔsʔ ʔelʔ mare pʔnʔ la Klsʔersʔ de Agie, atʔtʔ ʔei ʔe sʔntʔ
 în fʔnkʔisnʔi, kʔtʔ mi ʔei maziligi, adikʔ destitʔagi. Iarʔ
 rʔndsirea mi îndatoririle fie kʔrsia se aratʔ la kapitʔlʔ sʔ-
 mʔtoris.

Se însemneazʔ kʔ în anʔlʔ 1763, kʔndʔ aʔ kʔzʔtʔ sʔb
 sʔrgie îmʔnʔrʔteaskʔ Konstantinʔ Vodʔ Mavrokordatʔ, Pórtʔ
 Otomanʔ a fostʔ rʔndsitʔ prin ordinʔ eksʔresʔ pe sʔnʔlʔ din
 boerii ʔerei kʔrmsitorʔ provisorisʔ, kʔ titlʔ de bashʔ Boerʔ.
 De atʔnʔi aʔ sʔmatʔ de a se da asemenea nʔmire sʔnʔia din-
 tre boerii ʔei mai vekʔ, pe kare Domnʔlʔ îlʔ îmbrakʔ kʔ
 ʔainʔ de samʔrʔ, mi fʔrʔ a avea vre-o fʔnkʔisne preʔidʔ
 Divanʔlʔ dʔnʔ Domnʔ, mi kauʔtʔ kʔte odatʔ leaʔ de Ia
 1000 pʔnʔ la 1500 lei pe lʔnʔ.

CAPITULU X.

Despre atribuiunile dregătorilor.

OFICIUL I.

Marele Banu de Craiova și Caimacam.

Banʔlʔ de Kraiova din învekime era singrʔ sʔvʔrna-
 torʔ alʔ ʔelorʔ ʔinʔi jʔdece de peste Oltʔ, mi avea o sim-
 nʔ sʔnsnere kʔtre Domnʔlʔ ʔerei Romʔnemti. Kʔ tóte kʔ
 Domnʔi de dʔnʔ timʔ mi-aʔ întʔritʔ astoritʔea mi akolo,
 dar Banʔlʔ Kraioveʔ a rʔmasʔ administratorʔ mi jʔdekʔtorʔ
 alʔ avelorʔ jʔdece, mi ordinele Domnʔsʔi pentʔ loksʔile a-
 ʔele se îndenlineaʔ prin mʔna sa. Elʔ fʔʔea Divanʔ, ka

mi Domnslă din Bskremți; avea sub elă snă Logofătă III de Divană nentră nrivnile din lăsntră, ka Logofătă de taină din Bskremți; avea snă Polkovnikă de oramă (ka Aga din Bskremți) nentră paza sligeloră mi a fokăslă, mi nentră Nartări, adikă fiksarea preșslă lăkrăriloră vnză-tóre, — snă Iyî-bama nentră netigăsnile țeloră țe aveăș pro-țese, — snă Armană II nentră Psmkăria de akolo, — snă Portariă III nentră osnilitatatea Tărviloră țe veneăș ka să întrăneaskă pe Banăslă, mi algi Logofătă de Divană. Kăndă elă se întrămula să se afle în Bskremți, jsdeka a kasă la sine; pe lăngă ațeasta avea mi deosebită sigilă, kă kare sigila xotăririle jsdekășiloră mi ordinele Volnășiloră.

Ear țererile mi nrețenșnile țără de kăvântă a le Tărviloră de pe lăngă Dănră adresăndă-se țără întrerăpene kătre elă, ka kătre snă enitronă ală Domnăslă, aș făkătă kă de la anăslă 1761 nă se măi trimite năvă snă Bană la Kra-ïova, ți snă simnă boeră kă titlă de kaimakamă, nrekămă se srmăză năntă astăzi.

Ațestă kaimakamă se bkără de tôte nrerogativele mi de tôte venătsrile mi foloasele bznăi. Iar Banăslă țelă mare, dăntă țe aș remăș meztoră în Bskremți, avea kăte trei sste lei pe lăntă leafă mi venătslă nămită Rășșra, adikă kăte o para de leă din venătsrile domnăi; astăzi înșă mi ațeștea s'aș sșpnămată. Pe lăngă ațeștea Polkovnikăslă, Logofătăslă III, Portarăslă III, Armanăslă II mi ței-l-algi fșnk-șionari ai Kraïovei, îi da kăte snă nrețentă, fiindă kă nrin trănsăslă imă nriimeăș dregătoriile. Kă kășă-va ană măi nă-nte ațește dregătoriă le vindea înșămi banăslă kă nregă fôrte bșnă la ține voea, mi ațeștea era venătslă seă nronăiă. Astăzi înșă le vinde Kaimakamăslă nrekămă voește, mi sne-oră împarte foloșslă kă Banăslă, sne-oră mi'lă anronieăș, dăntă favôrea de kare se bkără nă lăngă Domnă. Ațește folôșe se sse la 30,000, sne-oră măi mătă, sne-oră măi nă-șină. Banăslă din învekime avea mi venătslă de la Băni-șori ' kare jsdekaă snele țerte mi nășnșeșgeră a le ațeloră

1). Ațemăia de bșnă seamă kă eraă administratoră jsdeșeloră de năște Oită.

[Traducătoriulă].

vinu jşdege; Dar Konstantinş Vodş Makordatş a şşrimatş venitşlş ačesta, regşlşndş ka Isuravničii şz dea nşmaş 500 de lei Banşlş la nşmirea lorş. Kaiş kare se perdeaş se a-
dşceaş la Banşlş, şnde se onreaş pşnz veneaş ştşpnşii lorş
de şi čerea; Astşzi inşz mi ačestş folosş este datş Kaşma-
kamşlş. Ačesta jşdekş mi xotşraute kş denlinitate orş-če
pročese în čele vinu jşdege, afarş de ačelea če şşntş de
kompetinga isuravničilorş. kare denşndş de Domnş mi de
Vistierşlş čelş mare.

Kaşmakamşlş se bşkşzş mi de şnş venitş mai modernş
če se nşmeute kşimşkşmitş, priimindş kşte natş lei de
fie-kare vitş mare din ačele če trekş în Tşrčia. Ačestş ve-
nitş se şrkş adesea orş mi la 100,000 miş lei ne anş. În
şkşrtş din zi în zi mi din Domnş în Domnş nşsterea Bşnieş
a şkşzştş mi ačea a Kşimşkşmieş a kreskştş. Kş tóte a-
čestea auşntamentele banşlş astşzi şşntş mai mari de kşţş
čea če eraş mai 'nainte. Din vekime elş kşpşta:

3600 lei leafş ne anş:

900 — venitşlş kşte o para la leş din venitşrile
Vistierielş.

500 — de la Bşnimorş.

500 — de la dekretele dregştoriilorş.

2820 — de la venitşri întşmulştoare.

1680 — de la 70 şkstelničii kşte doi lei ne lşnz

30,000 din Vistierie.

Astş-zî inşz are:

12,000 lei leafş ne anş.

30,000 — dşnz dekretele dregştoriilorş.

6400 — nentş 80 şkstelničii kşte lei 80.

48,400

Ačestea şşntş venitşrile Banşlş de astşzi; dar daka
se bşkşzş de favoarea Domneaşkş notş şz se şrče mi mai
aşşş.

Kaşmakamşlş are venitş neste 100,000 lei; iar daka
se bşkşzş de favoarea Domnşlş, kapşţş mai îndoitş. Is-
pravničii čelorş vinu jşdege ale Banşlş denşndş d'a dren-
tşl de Domnş mi-aş misişnea de a adşna dşrile generali.

Banslă Țelă mare, Țelă d'ală doilea dăpă Domnă mi dăpă Mitropolită, elă ȡine ȡremedinga în Divană. La toate ȡrezentăȡisnele elă ȡórtă ȡăȡelă de samărlă mi kontemă. Semnslă dregătorieă sale este xazranslă, adekă sŋă bastonă kă бага mi sifeș, ne kare flă ȡoartă mi înaintea Domnă-lăi. Elă asistă mi la kamera nămită a Veligiloră, împăreșă kă Mitropolitslă, kă Vorniciă, kă Logofetă mi kă ȡei-l-alăȡ boeră mari.

Se însemnează kă boerslă ȡe ȡriimește skătelniă dăpă gradslă dregătorieă sale, se băkărlă de ei ne viaȡă mi kiar dăpă ȡe ese din făȡȡisne. Dăpă moarte, Visteria flă ne jămătate, iar de jămătate se băkărlă ne viaȡă femeia mi konă seă. Din învekime toȡă boeră nentă skătelniăȡ loră ȡriimeăă kăte doi lei ne lărlă de sŋslă din Visterie; astă-ză înșă fie kare boeră înă ȡriimește venitslă de la skătelniăȡ seă dăpă învoală, kăte 70—80 saș 100 lei, în doșă termine la Anrile mi Oktombre.

OFICIULŪ II.

Mară Vorniciă de țeara de susă și țeara de josă.

Din învekime era sŋă singsrlă mare Vornikă. Iăr Konstantin Vodă Mavrokordată în anulă 1761 a maiă kreată înkă sŋslă, nămindă ne sŋslă de țeara de sșșă mi ne altslă de țeara de josă. Țelă de țeara de sșșă era Găvernatoră mi jădekătoră neste ȡele mēse jădeȡe anășene, Oltă, Argemă, Teleorman, Vlașka, Ilfovă mi Dămboviȡa; iar ȡelă de țeara de josă neste ȡele mēse jădeȡe rășritene, Fokșani, Băzrlă, Săkșeniă, Praxova, Mășȡelă mi Ialomiga. Maiă nainte eraă Vorniciă în toate jădeȡele, ȡreksm Bănimoriă în ȡele ȡinăȡ jădeȡe de neste Oltă. Dar Konstantin Vodă Mavrokordată a desfiȡȡată Vorniciă mi a răndsită Ispravniăȡ jădekători.

Vătamă de ȡlăemă adekă de ȡăȡitoriă trekătoriloră desăre Karnăȡă, atăȡă de dinkoȡe kăȡă mi de dinkolo de Oltă, sșntă kă astoritătea Vorniciiloră. Ei iar le ofereaă darsrlă kăndă se amezaă vătămă, mi eraă datoră să vărlă

fie care în vîtmia lui kîte o bîtie de vinş în folosul Vornicilorş. Asemia aŭcaş mi jsmîtare din vama oborş-lui mi a treea parte din vama Băkremitilorş; dar aŭeste privilegîrî le aş desfiingatş Konstantin Vodă Mavrokordatş în Reforma ce a făcutş.

Veniturile principale a le Vornicilorş astăzi sîntş nă-mai vîtmîile năisrilorş. Celş de gheara de sîsş le vinde în kînsulş şrmîtorş;

4000 lei	năisulş	Dimbovici.
3000 —	al	Ialomigi.
4000 —	al	Năkmîari.
3500 —	al	Arifşlş.
14,900 —	al	Kăinenilorş.
7000 —	al	Orezşlş.
6000 —		Novăcilorş.
7000 —	al	Kozil.
4000 —	al	Bălakanslş.
1000 —	al	Klomanilorş.

53,500

Aŭestea şne-orî kreskş, alte orî skadş.

Afarş de aŭestea mai are kîte ŭinş sîte lei ne lînt leafş care face în totalş 66,000 lei.

Îar Vornikşlş de josş vinde:

14,000 lei	năisulş	Praxovei.
15,000 —	al	Teleajenslş.
12,000 —	năisulş	desnre Băzşş.
12,000 —	al	Îirskovşlş.
7000 —	al	Slănikşlş.
3000 —	al	Rîmnikşlş.

63,000

Aŭestea iarşmi şne-orî skadş, alte orî şnoreskş.

Afarş de aŭesta mai are mi kîte ŭinş sîte lei leafş ne lînt care în totalş komşne 69,000 lei ne anş; mi ontş-zetş skştelniş ne d'asşpra.

Amîndoi vornicîi ŭei marî aş lokş înaintea Domnşlş la Divanş, mi prerogrative de a jşdeka mi ne la kasele lorş. Ei şzb-skriş kărgile de jşdekatz dînt Bănşlş ŭelş

mare. Când se întorc la proceşele pentru învecinări de case, Domnii îi trimit pe dărmii să observe neînghelegerile la faţa locului. Fiecare are câte un Logofăt, un kondikar, mi câte unul Vornice, care la zile de paradă merg înaintea lui pe jos cu bastoane în mână, cu căpeşle înalte pe cap, cu binişuri mi cu barbe. Asemii Vornice se întreabă mereu mi ca bămbăşii (ezektori de sentinţe) în xotările neînghelegerilor despre xotare de case. Asemii boeri amândoi poartă konteme mi căpeşle de samar. Semnii dregătoriei lor este un baston de argint, pe care îl poartă la zile de paradă mi în Divan când judecă înaintea Domnului.

OFICIUL IV.

Marele Vornic III.

Dregătoria aceasta s'a creat sub domnia lui Alexandru Vodă Moroz. Acest Vornic nu are altă sarcină decât a judeca în tribunalele Veligilor împresuţi cu călăii boeri. El are baston de argint, leafă de 750 lei pe lună, unul zece sketelnici mi patru zece Vornice.

OFICIUL V.

Marele Vornic IV.

Acesta ofiţer s'a creat o dată cu călăii de sasă cu adevărate prerogative, cu adevărat leafă, adevărat sketelnici mi Vornice.

OFICIUL VI.

Marele Logofăt de ţeara de sus.

Acesta este kansli kancelariei Domnului. Prin el se dau toate dekretale despre administrarea ţării, cărţile de judecată a le înmănuşărilor, anaforele, xrisovele, cărţile de sketale mi celelalte. Acesta clasifică proceşele pe a

a se înfrîngă Domnului. Elî apostilează netîgîşurile ce se adresează Domnului. Elî este emironş generalş alş Domnului în tôte nriuinile Biserivemîi: Elî îngrijamte deşnre monastirî. Mitrouolitsîş mi eniskonîi nrin elş se rîndşeskş. Kîndş se rîndşemte în nostş, tôte monastirile de geara de şşş şuntş datore aî da o filodorimş (prezentş), asemenea kanţş prezentşî mi de la togî egşmeniî noi. Elş face mîente kondikşrii în jşdegele din geara de şşş mi natrş Logofegî alş treilea, adikş: ne Logofştsîş Tribşnalsîş Kriminalş, ne avela alş tribşnalsîş Denertamentsîş alş ontşlea, ne alş tribşnalsîş Denartamentsîş alş mîentelea, mi ne avelş alş Denartamentsîş Kraîovei; Asemenea trei Logofegî de taînz, adikş sekratarî aî kanşeleriei Divansîş; asemenea mi ne şei mîese jşdekştori aî Divansîş Kraîovei, prekşmş mi ne jşdekştoriî avelorş mîente jşdege de dinkoşce.

Dşnz Reforma lîi Konstantin Vodş Mavrokordatş venitşrile mareî Logofegîi se komşneaş din 250 lei leafş ne lşnz mi 70 şkstelnîi, kare în totşlş abîa se şşia la 10—12 miî lei ne anş. Aveste venitşri însş astşzi s'aş şrkatş neşte împştritş, mi anşme:

6000 lei de la dekretele şelorş natrş Logofegîi.

5000 — de la mîente kondikşrii.

8000 — de la şşzmetşrile ce se vîndş, prekşmş dij-mşritşlş, oieritşlş, vînzritşlş, oknele mi vîmile ¹.

6000 — leafş kşte 500 ne lşnz.

25,000 — de la şavaetşrile monastirilorş. De la pečetia 50,000 ce se nşne ne şşnlicş (kşte şnş leş) mi de la anaforalile sigiliate (de la şeye nşnz la natrş-şeyî lei dşnz valoarea nriiini) de la şrisóvele nóî mi altele.

Kîndş este Domnie noşş, fiîndş kş în anşlş din tşlş se nrenoeskş mi tôte kşrgile domnemîi, mi mai alesş şrisó-

1). Aveste şşzmetşri s'aş vîndşţ în anîi trekşgi kş doşş milióne lei, din şvemtia se iaş kşte trei lei de fie-kare nşngş de kştre logofegie, kare komşnş 13,050 lei. Logofştsîş şelş mare nriimemte şşma însemnatş mai şşş, iar restşlş se dş nrin analogie Logofştsîş şelş mare de geara de josş, mi şelorş dşoi logofegî alş doilea de geara de şşş mi de geara de josş.

vele Monastirilorŭ de la kare kanŭtŭ kŭte natrŭ sŭte, ȕinȕi sŭte mi pŭnŭ la noŭt sŭte lei dŭnŭ întinderea fie kŭreia Monastiri, atŭnȕi venitŭlŭ ese mai îndoitŭ; Iar kŭndŭ se skimbrŭ saŭ moare Mitronolitŭlŭ saŭ vre ŭnŭlŭ din Eniskoni mi Egŭmeni, atŭnȕi kanŭtŭ kŭ mŭltŭ mai mŭltŭ.

Semnŭlŭ dregŭtoriei sale este ŭnŭ bastonŭ kŭ argintŭ. Elŭ are drentŭlŭ de a jŭdeka înnreŭnŭ kŭ ȕei-l-alȕi boeri în tribunŭlŭ Veligilorŭ, ŭnde este nriuitŭ ka eforŭ. Elŭ jŭ-dekŭ mi akasŭ la sine. Dŭnŭ ordinele Domnŭlŭ elŭ se okŭpŭ mi de trebile monastirentŭ înnreŭnŭ kŭ Mitronolitŭlŭ. Elŭ are sŭb sine ŭnŭ Logofetŭ II mi dŭoi Logofegŭ de taĭnŭ (sekretari) mi alȕi Logofegŭ de Divanŭ mai miȕi. Elŭ sŭ-nŭne Domnŭlŭ petigisnele mi anaforele, kŭndŭ este sŭ se nŭe ne ele sigilŭlŭ domneskŭ, mi iarŭmi elŭ le libereazŭ sŭb-skriindŭ-le ka mi Banŭlŭ ȕelŭ mare mi boeri Vornȕi. Elŭ mai arŭ mi 80 skŭtelniȕi.

OFICIULŬ XII.

Marele Vornicŭ de Cutie.

Aȕestŭ postŭ nŭ esista din vekime. Aleksandrŭ Vodŭ Insilante, în timnŭlŭ primei sale domnii, înniingŭndŭ kasa mi-lelorŭ a rŭndŭitŭ emitroni, ne Mitronolitŭlŭ mi ne alȕi kŭȕi-va ansme kŭ dekrete domnemtŭ ka sŭ adŭne venitŭrile rŭndŭsite nentŭr mile, nrekŭmŭ mai la vale se va arŭta, nŭin-dŭ-le în nimte kŭtiȕ sigilate de kŭtre toȕi emitronii. Aȕele kŭtiȕ, nrin intirea Domnŭlŭ, se deskidŭ la fie-kare treȕ lŭni, de fagŭ kŭ boeri mi alȕi rŭndŭsigŭ ai Domnŭlŭ. Emitroni aȕemŭtia eraŭ datorŭ se fakŭ listŭ desnre persŭnele ȕe me-rita a nrimi milŭ, nrekŭmŭ fete de boeri în vŭrstŭ de mŭ-ritatŭ mi fŭrŭ avere, strŭini kŭzŭȕi în sŭrŭȕie, mi alte feȕe oneste kŭzŭte în datorŭ; aȕele liste se înnŭȕiŭŭŭ Domnŭlŭ, mi elŭ fŭȕea analogia sŭmelorŭ ȕe trebŭea sŭ se dea fie-kŭrŭŭia, dŭnŭ kare restŭlŭ se arŭnka iarŭmi în kŭtiȕ sigilate snre nŭstrare.

Aleksandrŭ Vodŭ Morŭzi ȕe a ŭmatŭ dŭnŭ Insilante,

desfringând entromia aceasta, a creată noștră de Vornikș de Kstie, însumând-lă între boerii de starea întâi. Dens aceasta înz institueșnea aceasta a degenerat în abuz, kvi sni din Vornikș de dens timnă, în lokș de a întrebeșinga cele adnate dens skonș, mi-aș fiktș din ele venitșrile lorș; mi Domni, nenștând a-i preveșia, saș nevoind a-i nedeșni, în konsiderarea karakterslei lorș, aș remaș sș-ravii fșrș ajstoris.

Venitșrile ce se destinase dntșr învenșt mli xșșovș nentș kassa mililorș de kștre Domnșl Insilante, erdș ce-le șrmștore:

lei.

6000, Șt dea Domni kște 500 lei ne lșnș.

500, Mitronolitșl, la șrbștoreș sșntșlș Konștantinș

300, Eniskonslș Rımnikșlș

200, Bșzeslș } la șrbștorile Eniskonișlș

100, Argemșlș } lorș.

500, De la Oknele de sare.

600, idem nentș Orfano-troșe.

1600, De la Vșmi mi dișme.

2440, De la boeri kșnd nrimșkș kufștanele, de la 250

nșntș la 20; 10 mi 5 lei, fie-kare dens ranglșșeș.

280, De la dregștorile Kșșgel.

80, De la cele ale Kșșlovel.

500, De la boeri șșdektori ai Demartamentșlș I.

180, De la 9 boeri, șșdektori la Demartamentele II,

III mi IV.

50, De la 6 șșdektori ai Kșșlovel.

1700, De la Isșravnici, kște 50 de snlș.

3600, De la monastirile cele mari, kște 20 de snș.

1000, De la cele mici, kște 10 de snș.

500, De la Komerganglș, dens lista sigilatș.

15,000, De la toș nreoni din gearș kari aș rșmășkș kș-tiș de ori-ce altș dare, dșndș nșmai kște 3 lei

1). Aceasta dare înz mai țrșiș s'a mai șnoritș, lșndș-se de la cel de starea I mi nșntș la 400 lei.

ne anș, kari se daș jămătate nentru kstia milelorș.

30,000, S'aș mai adzogatș de la vnzarea Vorniciilorș;
65,120. ayeasta însz sș sokotemte pregzirea strikzvișnilorș
çi țvceaș vitele în ogórele mi semănțterile din
tótz geara.

Pe lîngz veniturile de mai sșsș, s'aș mai fșkșț mi
altele întîmnlătóre, prekșmș o dare oare-kare de la boerii
titșlari, kare priimeskș rangșri însz fșrș dregțtorie; asemenea;

1000 lei de la nosł Mitropolitș kșnd se întroneazș.

250 — idem de la Eniskonsłș Rîmnikslș.

250 — — de la țelș de Bșzșș.

250 — — de la țelș de Argemș.

1750.

Pe lîngz ayeasta totș țelș țe imi face testamentsłș,
fie laıkș fie klerikș, trebse sș lase o parte analogș din a-
verea sa la kasa milelorș; iar kșndș va mșri fșrș testa-
mentș, s'aș nșmı va adșce aminte desnre ayeasta, de este
klerikș i se ia a treia parte din avere nentru kasa milelorș,
iar de este laıkș mi fșrș moutenitorș s'aș rșde, i se ia tótz
averea, dîndș-se nșmai nomenile kșvenite nentru sșfietsłș
seș; iar de la țelș țe are rșde se ia nșmai a treia parte.

De la ayeastș kasș de milș, Domnslș dșnș anaforaș
boerilorș xotșramte lefi lșnare la kșkoane vșdșve mi sș-
rache, la orfanı mi skșpștagı, mi la alte persóne vredniçe
de milș; asemenea mi nentru îndestłlarea institțłslș de or-
fanı, s'aș a koniilorș lenșdagı de pșringıı lorș.

Ayeastș Vornikș are sșb sine snș kondikarș mi snș
logofțț; este membrș în Divansłș Veligilorș boeri; are
ka semnș de dregțtorie bastonș de argintș; priimește lea-
fș de mese miı lei ne anș, mi ne lîngz ayeasta a zecșa
parte din averile țe adșnș de la morșı, kare prin elș se
predaș la moutenitorı; elș mai are mi ontș-zevı skștelniçı.

OFICIULŢĂ VIII.

Marele Logofătŭ de Teara de josŭ.

Logofetia aceasta este o kreație mai modernă. Celș
ce se investente kș această dregătorie are kște 500 lei
leafș ne lănz zeye kondikții în cele zeye jșdege din geara
de josș mi snș logofetș III; nriimente xavaetsrî de mona-
stirî, komune jșdekștoriile din geara de josș, eksamineazz
urizinele ce ese din kanțelarie kș sigilisș Domneskș; mi
de la anaforale mi xrisoave nriimente oare-kare platș ce se
șrkș nînz la 30 miș lei ne anș; elș mai are mi 80 skștel-
niș, e membrș Divanșlș Veligilorș, mi pörtș bastonș de
argintș.

OFICIULŨ IX.

Marele Logofătău de obiceiuri.

Această dregătorie însă este creată de Aleksandr Vodă Iusilante în timpul domniei sale a doăa, în yearul Românească. Această funcțiune are înscrinare de a pune kondika rîndselilor și obișnuirilor locale în care se înscriș toate dispozițiunile politice și klerikale, reșpunșiunile persónelor celorlalte mari, și altele de acestea.

El³ este membru Divanului Veligilor³ boeri, poartă baston³ de argint³, are sub-dinsul³ un³ logofet³, are 80 skatelnici³ mi lea³ de 500 lei pe lună. Domni³ ce s'a³ sc³-vedat³ 'i-a³ mai dat³ mi alte mi³ venit³ de la răs³mat³ri, care împreună³ k³ lea³ lui se s³rk³ la 12 mi³ lei pe an³.

OFICIULŢ X.

Spătarul cel mare.

Dregătoria aceasta înainte de reformă era una din cele mai folosite mi mai însemnate, în raportă la cele-

l-alte. Sîntarslî era komandantlî generalî alî tîtîslorî omîrîlorî gîreî. Fie-kare ofîgerî, kînd se fîcea, îî fîcea sîntî darî; mi kîndî se fîcea noslî Sîntarî, fie-kare Slîjîtorî îî da kîte o' hîelî de vîlnî mî kîte sîntî karî de fîntî ne fie-kare anî. Pe lîngî areste prezîntîrî, fie-kare slîjîtorî era datorî alî da kîte trei lei la fie-kare mîsî lîntî. Astîfelîs venîtslî Sîntarîeî se sîca nîntî la 30 mî lei ne anî. Astîzî, kî tîte kî omîrîle nîmîntenemî s'întî desîngîntî mî n'întî remasî de kîtî nîgînî Slîjîtorî, Lefegî, Sîlmenî mî Skîtelnîlî, nîntîs servîtslî Bîksîremîtenîlorî, venîtslî întî este destîsî de întîsemîntî. Sîntarslî vîlî mare dîntî întîvîkî me aveî sîb askîltîrea sî mî ne kîntînîntî Menzîslîrîlorî mî ne Menzîlgîlî, nîreksîmî mî ne Velî-Kîntîntîslî lorî. Astîzî întîs fîîndî kî se rîndîsemîte boerî deosebîtsî Postî-Maestrî, s'întî direktorî de Menzîslîrî, Sîntarslî nî are nîvî o astîrtî-tate asîntîrî lorî.

Sîntarslî are sîb dîntîslî sîntî boerî Logofîtsî, mî mîe se boerî Zanî, adîksî ne kîntîntîslî de Lefegî, ne Velî vîeasîmî, ne Polkovnîksî de noterî, ne Polkovnîksî de Vîntîtorî, ne Polkovnîksî de Sîlmenî mî ne Bamî-Bîslîk-bama. Avîntîa sîntîsî rekomandîgî Domîntîslî nîntî tîntîntîslî, mî se rîndîseskî kî kîntîntîrî. Kîntîntîslî de Lefegî are sîb dîntîslî 20 de Lefegî, Velî vîeasîmî 40 de Lefegî, mî amîndîntî avîntîa aî temînîge nîntî maxîalîle întî kîre întîkîdîsî ne vîntîvîgîlî nîntîsî nîntîntî mîntî. Îar Bamî-Bîslîk-bama kîre are 40 de Sîlmenî, are temînîge la Kîrtî, sînde întîkîrtîfîeazî dîntî ordîntîslî Domîntîskî.

Sîntarslî vîlî mare are sîb komandî sî ne togî nîzîtorî de bîrîere, la kîre sîntîsî stîndîrdele gîreî mî ne togî Polkovnîkî mî kîntîntîntî dîntî îsdege, kîre kîntîntîrî de la elî nîntîrîle lorî kî tokmealî ansîntî.

Elî are sîntî logîfîtsî de rîvîntî de dîntîmî, kîvî elî trebîe sî întîe kîntî oamîntî întîntî mî esî dîntî gîara Romîneaskî nîntîsî trebî sîntî komîertî. Elî întîgîrîemîte de nîntîndîerea xogîlorî mî a fîkîrtîtorîlorî de rele mî adese orî sîmbîlî mî elî întîsîntî kî zanîlî de sîb elî nîntî Bîksîremîntî nîntîntî.

tre maza pramului. Elă are drentală și jădere mi akasă la sine, unde are înkisoare mi falangă.

Sutarslă merge ktlare la paradele Domnslă kă toată ofigerimea mi stindardele lăi. La zile de srbătorî ipseminate, Domnslă îlă îmbrakă kă kaftană (ka mi. Postelniks celă mare mi ne algiî Zabîi boeri) mi gine tonzslă Domneakă mi sabia, kare atârna de smără anăzsrats kă snă kolană aurită de srbiorî. merge la biserikă kă Domnslă mi stă anroane de tronă. Elă gine în mîna dreaptă mi o basma kăstă kă firă, ne kare Domnslă dăpne kăntă sa de samără kăndă se înkîră; iar kăndă Domnslă ese de la biserikă mi se întoarce la Karte, unde se face ceremonia mi parada de fagă kă totă Divanlă elă stă iarămi anroane de tronlă domneakă năpă kăndă toată boerimea srbă mîna Domnslă; dăpă așea, dăpîndă sabia mi tonzslă, ese din Sutărie, mi desbrăkăndă se de kaftană, se dăce la kasa sa kă toată ssita sa. Elă are srb dăpslă mi ună ală doilea Sutarsă kare îi gine loklă kă avolamă kîndă de paradz mi ceremonii mai miul.

Sutarslă are drentală a da mi kongediă slăjitoriloră kă să linseaskă de la servitlă loră, lăndă nentru aveasta kăte natră mi vină lei ne sntzmănz. Elă intră la Dmnă kă raporturile kănitaniilor de margine mi nentru alte prichină întzmnlătoare a le dregătoriei sale. La Divană elă are lokă de medere înmănză kă Logofătslă de obiazlă. Veniturile lăi uele mai însemnate sntă smătoarele:

Lei.

6000 dăpă rîvamele de drsmă,

8000 de la kăpitănia Lefegiloră,

6000 — Melă Cerasmie,

7000 Polkovniția de noteri,

6000 Polkovniția de vântori,

3000 — Polkovniția Săimeni.

2000 — Bașă Balașmieț.

11,000 — Vătămia de Arabagiî.

2000 — Stegăria.

2200 — Celă natră kănitani de bariere, nodă Mogo-

		moaei, podș Târgușii de afară, Șerbanș Vodă, mi Kaligi.
1000	—	doș komande de pomnieri.
400	—	patră komande de Seimeni.
400	—	ontă Bairakșeri de skstelnici.
4000	—	Judeșul Slamș Rămnikș; adikș de la noș Kăpitani, de la Polkovnicie, mi de la Bășkă.
3000	—	Kăpităniile mi Polkovnicia Bășkă.
4000	—	Kăpităniile mi Polkovnicia Șăkșenilorș.
3000	—	Kăpităniile Polkovnicia mi Vășmă de Arabagi de la Praxova.
7000	—	Kăpităniile mi Polkovnicia de Ialomigă.
7000	—	Kăpităniile Ilfovș.
4500	—	Kăpităniile mi Polkovnicia Dâmboviță.
5000	—	idem de la Vlașka.
10,100	—	idem — Teleormanș.
2000	—	idem — Mășcelș.
2500	—	idem — Argemș.
5000	—	idem — Olț.
4000	—	idem — Romanagi.
3000	—	idem — Vâlcea.
4500	—	idem — Gorgiș.
5000	—	idem — Mehedinți.
<hr/>		132,300

Aceste venituri, dăruț împrejurările timpului, dăruț persoana Sătarșii, mi dăruț favoarea lui către Domnș, soroșkș săș skadș. Afară de acestea, mai are venituri întămpnitoare, preșm zăvăseala de la pricinele tribunalișii seș, mendele bănești a le tănuț săle, mi altele kare treșă neste 50 de mi, iar dăka ajănge lăkrăș la abșș, săș dăruț treșerea kă vederea a Domnșii pentruț favore, săș dăruț lăkomia Sătarșii, atănuț postășă acesta pôte să pro-dăkș mi neste 300 mi lei ne anș.

Sătarșii are mi 80 Skstelnici.

OFICIULŪ XI.

Hatmanulū de Divanū.

Titlulū ačestei dregȳtorii este pronriș alș Moldovei, mi este sinonimș kȳ Snȳtȳria ġerei Romȳnemȳi. Parte din a-tribȳȳisnile Hatmaniei în ġeara Romȳneaskȳ eraș date Postelnikslȳi țelș mare, kȳȳi ačesta era mi eforș de Menzilsȳi pȳnȳ s'a fȳkȳtș pentru ačeasta ȳnș direktorș sȳețialș. Dar preksmș în Moldova s'a fostș înfiȳȳatș dregȳtoria Vornikslȳi de Anrozȳ, karele era kȳpetenia Zanȳiilorș de Divanș mi avea sarcina de a înfȳȳima în Divanșlș Domnșlȳi jȳdekȳȳile pȳnȳ se xotȳraș, asemenea s'a fȳkȳtș mi în ġeara Romȳneaskȳ postșlș ačesta, kȳ titlșlș de Xȳtmȳnie.

Boerslș ačesta are la țeremonii lokș între Snȳatarislș mi Vistierslș țelș mare, mȳde înaintea Domnșlȳi; iar kȳndș se fakș jȳdekȳȳile în Divanș, stȳ în niȳȳre anȳȳne de în-ȳriȳinȳȳi, kȳ bastonșlș de argintș în mȳnȳ, avȳndș mi votș între ței-l-alȳi boeri Veligȳ. Elș are sȳb dȳnsșlș ȳnș Samemș, ȳn stegarȳ mi în tȳȳte Departamentele kȳȳe ȳnș Zanȳiș ġȳndșitș ka sȳ înfȳȳimeze niȳȳinele.

Din vekime în ġeara Romȳneaskȳ eraș mȳse Zanȳiȳ de Divanș, adikȳ Vȳtafslș de Anrozȳ, ȳeasȳmșlș de Anrozȳ, Vȳtafslș de Divanș, Vatafslș de Pȳxȳrnȳȳei, Vatafslș de Visterie mi Vatafslș de Kȳrte. La ačemȳtia se rekomȳndaș de Domnș sȳnȳicele reklamȳȳilorș de datorii, klironomii, zȳstrȳri, momii, kase mi alte, — mi anȳi ei trimitș bȳmbamiri, în kanitalȳ saș în jȳdeȳe, de klȳmȳ la înfȳȳimȳre ne pȳȳȳȳi. Dȳnȳ xotȳrfȳrea ȳnei jȳdekȳȳi, Zanȳislș țe era în-ȳȳȳȳinatș sȳ o adȳkȳ întrȳ înȳnȳinire primȳa a zȳȳea parte din țȳea țe înȳnȳinea. Dar dȳnȳ țe s'a înfiȳȳatș postșlș ačesta, fȳnȳȳisȳnea Zanȳiilorș se indenȳnȳemȳe prin elș, mi togȳ ačemȳtia mi bȳmbamirii lorș denȳndș de Hatmanslș, karele are ȳnș venitș, karele se ȳȳkȳ pȳnȳ la 30 miȳ lei ne anș. Hatmanslș n'are leafȳ lȳnȳrȳ, ți nȳmaȳ 80 Skȳtelȳȳiȳ.

OFICIULŢI XII.

Vistiierul cel mare.

Acesta este tesaurarul valii mare al venitilor Statelor. El este kancelarul, contabilul, de venituri, mi-
keltsele, mi de toate orandselele atingtoare de finange. El
knows toate breslele, mi daraverile atingtoare de afari.
El libereaza mi kargile pentru adunarea darilor. El da
instruksiuni ispravnicilor pentru îndelungarea serviciului
naţional. El face msblikagiile, care dau dreptul
observarea boerilor celor mari, se sună Domnului mi
anot se sigilează mi se trimite ispravnicilor de judece.

El are sub dănsul şase al doilea mi şase al treilea
Vistiier, şase Samein şi şase sokotelile darilor, şase gr-
matik de Visterie, mi noşii kani de masă, care sânt al
Kanasiei, al breslelor, al sketelnicilor, al noşii jivni-
lor, al ekstrakturilor, al netigianilor, al xavalerilor,
al aljitorilor, mi al kondiilor Visteriei. Afara de aca-
mia înz 18 sub Logofeti, mi 20 Logofeti, mai mi 20
el sânt mi mese boeri de Visterie zaraft, dar uele mēne
dajdi reglate, mi toate breslele din Bakareni mi din j-
dege. Sub el mai sânt mi toţi ispravnicii. Samein de
judege mi cele trei gaze şase lokotenenti ai ispravnicilor
meşteri mi vtaşi de Visterie, mi Judegi, care adună d-
rile de la Rantani.

Acest mare funkcionar nu are nici un semn de par-
ticular distinktiv de dregtoria sa; el intră adesea ori la
Domn fără semn, pentru privirile funkşionarilor. Veni-
tăţile sunt din învechire de la abia de 30 mii lei, între care
intră mi 70 sketelnici, astăzi însă venita este mai 50 mii
lei, mi anume.

La început ob. al. 1800 în situaţia în care se
24,000 de la fie care dajdie ksta 4000.

8000 — 2 semestrul a le Menzilarilor.

6000 — trei trimistrul a le breslelor.

6000 — Xssmetrile dijmăritslei oferitslei mi ală vi-
năritslei; kăte doăz mi.

6000 — rəmămigrile dăriloră.

50,000

Iar venitslă determinată se sse neste 150 mi lei: kăci
kăndă se face Vistieră noă, togi ssbaltarni ū dă, prezentari
în uronorgiane kă vasa ce kanăz ei; Asmenea mi Isray
niui mi Samemil la răsădrea loră, iar în anslă 1-jă ală
Domniet, kăndă se îndoaăkă nechetlitatele skstelniviloră mi ală
skajitoriloră, urăkămă mi kărgile, breseloră, urivaligiate mi
ne urivaligiate, venitslă Vistierălei se sse neste 300 mi lei.
Elă leaăz kănară ne are, ni nșma 80 de skstelnii.

La înkeerea fie kărsia ană, dănz ordină Domneskă se
adună la Visterie Mitronolitslă, Postelnikslă mi boeri vâ
mari de eksaminează sokotelile Vistierălei.

Aceasta are lokă de medere înaintea Domniet la so-
larnitșui dănz Xatmanslă, afară nșma dăkă ne kămă-va
are titlă mai mare de kăz Vistieră. La jădekăziile Diva-
nslă elă ne assiste, ni se okună pămă de trebile martikulare
ale Visteri, în kamera sa.

OFICIUL XIII.

Marele Vornic de poliție.

Dregătoria areasta înkă este modernă. Vornikslă de
poliție, sș de oramă, adună darea străiniloră din Bakremti.
Are sșb elă, sș Samemă, sș Holkovnikslă de străini, mi
vătșmei, sș Zannil de makalale, kari adună dările. Elă
assiste kă vâ-l-ăgi boeri mari la Divană, avândă mi ba-
tonă de argintă. Are leaăz de 250 lei ne lănz, mi Răssră
kăte 150 lei kare se adună în șma șumătoare.

Lei

4800 Răssră

6000 de ne vâzazera Holkovnișiei.

20,000 de la Postăjnii de la străini, mi altele întărnitșore;

30,800

Afară de kare mai are 60 skstelnii.

OFICIULŪ XIV.

Postelniculū celū mare.

Acesta este propriu zis ministruļ trebeilorū din afarū alū Domnūlū. Elū e ceea ce este la Otomanū Kexaca-bei; de aceea mi totū-d'asna Domnū fakū Postelnicū ne unūlū din Grevī karele este mai intimū mi ilū gūseskū mai kapabilū. Acesta stū totū-d'asna în niūōre dinaintea Domnūlū, pūrtūndū semnūlū dregūtoriei sale, kare este unū bastonū întregū de argintū lūngū mi kū kapū mare ka tonūzū. Kūpī din boerī vinū ka stū întūlneaskū ne Domnū saū sūre amī lūa zioa būnū kūndū se dūkū afarū, sūre a trūnūne ce-va, saū kūndū Domnūlū voemte a le trūnūne ce-va, Postelnicū cel mare este mijlovitorū; asemenea kūndū sūmeazū a se da kūiva kaftanūrī, prin acesta se pūregūteskū, mi totū prin acesta se întrodūkū la Domnū mi se skotū afarū. Toate korespondingele Domnūlū kū Konstantinonole, kū Pamīū cūtzūilorū dūne margine mi kū alte pūrgū din afarū, prin elū se trimiū, mi prin elū se primeskū rūsnūsnūrile kare se daū în mūna Domnūlū. Pentru aceea elū are sub dūnsūlū ne Polkovnikūlū de Kūlūramī adikū ne kanūlū Kūrierilorū ce se trimiū la Konstantinonole, mi ne Linkū-Agasi kū mai mūlgū Liukanī saū kūrierī Tūtarī din alte pūrgū.

Togī Agenūiū ce se trimiū de Domnū în sūrxatūrile de prin pūrejūrū sūntū sūsnūmī lūi mi prin elū se korespūndū pentru tōte nrūvinile. Elū era sub dūnsūlū unū alū doilea mi unū alū treilea Postelnicū, mi doī-sūre-zeye Postelniceī. Elū intrū la Domnū ori kūndū voemte ne anūnūatū, dūnū natūra trebilorū. Kūndū este Divanū, elū stū totū d'asna în niūōre anrūne de Domnū kū bastonūlū seū, mi dūnū dūnsūlū staū Postelnicūlū alū doilea mi alū treilea în miū, pūrtūndū mi ei bastoane de Argintū, insū kū kanetile ce-va mai miū. Iar cel 12 Postelniceī staū desūre sūme înmiragī, kū bastoane miū mi negre, kare aū kanete de argintū ka xazranūrile.

Venitūl prūnūiū alū Postelnicūlū este nūmai leafa de o

mie saș 1500 lei pe lună. Dar afară de aceasta totuși cei ce se îmbracă cu kaftanuri sunt dator să aibă și câte un prezent analog cu rangul ce primesc. El se mai folosește însă și de la alte multe prizi, ca unul ce este mijlocitor între Domn și între toate. De aceea când se bătău mi de favoarea Domnului, foloșele sale se știe mi pe la 100 mii lei. Adeseori Domnul dregătorii aceasta o lasă aceluiași persoane mi dău mi trei ani, mi chiar în tot intervalul domniei. El are mi 80 skatelnici.

OFICIUL XV.

Marele Logofăt ală trebilor din afară.

Predecesorul Domnului actual a adăugat mi această dregătorie pe lângă celelalte de starea întărită. Logofătul trebilor din afară are un tribun al special cu doi boeri judecatori, cu un kondikar, un Logofăt mi un Drago-man saș tradător. La acest tribun se țin toate procesele internaționale dintre străini cu românii. Acest logofăt are rang între boerii Velici la Divan, baston de argint, leafă de o mie de lei pe lună, mi a treia parte din zăriseala sâdigilor ce se judecă. El altă venită nu are, ci dacă este absăvit note să la mai mult de la cei ce judecă. El mai are mi 80 skatelnici.

OFICIUL XVI.

Aga.

Acest boer din vekime avea titlu de căpitan de Văztori. Făcându-se să era de a trimite în toate zilele omenii de săb dăruie la vânătoare să a prokura cele trebuincioase pentru masa domnească; iar vânătorul ce prisosea îl trimitea în țară de la vindea în folosul său. De la aceasta a provenit mai târziu astoritate mi asăura negrilor din orăș, prekmă mi asăura vizitorilor de la ba-

ramă. Elă are înkisóre deosebită mi tribună; kândă este Divană înaintea Domnului, elă nă la harte la judekăni, și stă în mijlóre afară de Postelnikslă velă mare, kă bastonslă seă de argintă. Elă este ală doilea zabetă dnuă Sultarslă velă mare. De mslte oră Aga din vekime era în konflikte kă Serdars velă mare, kăvă ačestă îl disneta erarxiă. Astăzi însă de kândă Aga se sokotemite între boeri de starea în- tăis, konfliktele aă învătăș.

Aga are sub dânsul ne kuitansul de Dorobanți, ne Polkovniks de Târgoviște, ne Polkovniks de oraș, ne Polkovniks de vînători, ne logofetsul Agiei mi ne stegarul, kari dâns mronșnera sa nrimeskă investitură de kafiare de la Domnă. Cel ce okans noștrile așteia, le karită nriu dare de bani.

Venitslă Agăi care din învechime era abta de 12 mii lei, astăzi s'aş smorîtă la mîrele armatoare!

Del. ~~There is no evidence that the defendant is a member of the~~

10,000 — Aproximativ de la cantitatea de Dorobanți.

7300 de la Polkovnikskâ de Târgoviste.

6000 — de la Holkovniko de Oramé.

- 55000 - de la Meunerie de Agie.

2000 — de la Polkovnikské de vrbstori.

— 2500 — de la Logofetă de Agie.

800 — idem Stegarulă.

3000 — — dšoi Belske-bann.

2000 — **Вытѣнія некарікоза.** Живот игоТ

600 — **Vistafeli de arabagii.**

1600 — dožь knižnii de alai.

1600 ~~Ames~~ ~~en~~ ~~de~~ ~~kracht~~ ~~van~~ ~~de~~ ~~folk~~. ~~stand~~ ~~in~~ ~~de~~ ~~klein~~

90 — — 18 кэпитані де респонтіі.

700 — — — Пзынарї.

400 — — Zimlari.

700 — — Bakalī.

300 — — Simigii.

400 — Съпруги.

400 — — Məngü (İsmayılçarı).

700 — — Къргышмарі.

600	—	—	Прекупей.
400	—	—	Фъinari.
100	—	—	Ісгсргіі.
100	—	—	Шеіері.
100	—	—	Табачі.
30	—	—	Трѣіestari.
26,000	—	—	Аproximativș de la tribunalslș seș mi
73,120			de la inkisórea sa, ímpresnș kș o parte

din vama tșrgslș de afarș. Afarș de acestea, nóte mai kaptș ceva de la geremele (globirı, mtrafsrı, amende), de la okalele șe le ímparte ne la kșvıșme, [kare se sșie la 10,000 miı lei ne anș] mi de la alte lșkrsrı íntımulstóre, dșne favórea de karé se bșkrsș ne lıngș Domnș, mi dșnș íșbirea de kșutıgș a karaktırlș seș. Elș mıi are mi 80 skstelnıı.

Sșb askıltarea Agı mai sșntș: Іss-bama de Divanș, Іss-bama de xaremș, mi kșnitanslș Nımpılorș (pșzitorslș porıilorș domnemıı); dar de la așemtia nș kaptș nimikș, fiındș ómenı domnemıı. Sșb stșpnırea sa Aga mai avea mi tóte kșntórele de pșıne din oramș, de la kare se folosıa anróne kș ıınıı-zevı miı lei ne anș; dar în kșrsłș anslș kșrentș Domnslș a kreatș snș postș sșeıialș prin kaftanș, sșb nșme de staroste de pșınarı, karele sșmblș mereș prin oramș, kșntșrındș pșınea mi nedensındș ne ıeı kșlneıı kș mșsrı minıısnóse.

Тоıı boerıı, pșnș la Aga, în Divanrı nórtș kșııslı de samırsș, mi bastóne de argintș; ıarna nórtș konteme de samırsș mi tómnı kșmırsrı de singeanș; ıar prııııvıara Domnslș ıı ímbrakș ne тоıı kș feregele de xaré.

Dregătorile de starea a doua.

OFICIULŪ I.

Clucerulū eelū mare.

În timniŭ chei mai vekî, kândŭ Domniŭ împărgheaŭ por-
giŭni de pîine ostamilorŭ ni boerilorŭ, Klŭyeriŭlŭ chei mare
primiŭ baniŭ din Visterie de kămpăra prodsktele; era îngri-
jitorulŭ generalŭ alŭ provisiŭnilor de resboiŭ, mi distribsa
porgiŭnile de la kale se folosiŭ prea mătŭ. Săb elŭ eraŭ
toŭl Jikniŭeriŭ, saŭ magasionariŭ, boeri de starea a doŭa.
Dar dăpă Reforma lăi Konstantinŭ Vodă Mavrokordatŭ, fânk-
giŭnea aŭ învetatŭ, iar titlulŭ nominalŭ a remaŭ, kă leaŭ
de 250 ne lăpă mi fărŭ niŭi o însărcinare. Klŭyeriŭlŭ ia
parte în Divanulŭ Veligilorŭ boeri, însă fărŭ niŭi unŭ semnŭ
distiktivŭ, mi are 40 sketelniciŭ.

Nămirea aŭestei dregătorii pare a fi korăntŭ: se ziŭe
Klŭyeriŭ în lokŭ de Krŭyeriŭ. Kăŭl din învekime, la ser-
bătorile chele mari de peste anŭ, aŭesta dăŭea Krŭŭea în-
antea Domnuluiŭ, mi de la elŭ lăndŭ'o Mitronolitulŭ o dă
Domnuluiŭ să o sărste mi apoi o sfingia; mi urin ŭrmare de
la Krŭŭe se nămiŭ Krŭyeriŭ, iar nă Klŭyeriŭ¹.

OFICIULŪ II.

Căminarulū.

Aŭeastă dregătorie nă e vekie; essista nămai venitulŭ,
kare se nămiŭ Kăminăritŭ, mi-lă priimă Paŭarnikulŭ chei
mare. Domniŭ modernŭ, săpărimăndŭ venitulŭ aŭesta de la
Paŭarnikŭ, aŭ înfingătŭ kăminăria; astă-felulŭ Kăminarulŭ ia
kăte 5 lei de la fie-kare bătie kă vinŭ mi rakiŭ ŭe se vinde

1). Daka astorulŭ vorbemeŭ urin indskăisne, se înmalŭ: mai probabilŭ
este kă avelŭ ŭe nărta krŭŭea înainte la resboiŭ se nămiŭ Krŭyeriŭ.
(Traducătorulū).

tóte oramele gerei Românești; asemenea mi óre-kare dare ne tistisnăre ve, vină, în geară, kă, kă, kă, kă, kă venită ansală anróne de 40,000 lei. Afară de ayeasta nă mai are ničí o însrvinare, ničí lokă la Divană, ničí semnă dinstinktivă, ničí leaflă, de kă 40 skstelnici.

(într-o altă parte)

OFICIULŪ III.

Acesta avea înaintea dinstinkției sale o funcție înaintea dinstinkției sale. **Paharniculū celū mare.** Acesta avea înaintea dinstinkției sale o funcție înaintea dinstinkției sale. Acesta mai înainte avea venită kăminărită, diu kare de a treia harte mi Kanară; afară de ayeasta elă mătăsă vera mi de la satele Paxarniceilor. Din vechi a înființat în Kăminăria, Paxarnia, a rămasă nămai kă titlă, fără ničí nă venită. Din vechi Paxarnikă era mătă-torsă năxară Domneskă; mi de zile de srbători mătă kăudă mergea Domnă la biserică, elă fi aducea în mătă mi nreskrea în naxară de argintă, asemenea la banketă elă fi oferea elă d'intă naxară kă vină. Astăzi în kă funkționea ayeasta o îndenlinemte de kătre Kanară; iar Paxarnikă a rămasă nămai kă titlă. Kă toate ayeasta elă are 25 de Skstelnici, 250 lei leaflă ne lăz, mi fakslata de a asista la Divană dăka voemte.

(într-o altă parte)

OFICIULŪ IV.

(într-o altă parte)

Stolniculū celū mare.

(într-o altă parte)

Acesta avea privegierea asura bskătrii Domnă mi asura tătloră teloră de mănăre. Elă nădă 15 nărale ne ză leaflă mi la zile mari, îmbrăkată kă kaftană, aducea elă d'intă bskătele înainte Domnă. Elă avea mi dăoi boeri de stărea a doă srb dinstă. Benită srb era Batta Greu, nă kare singură avea drăntă a o neskă. Astăzi în kă funkționea ayeasta o îndenlinemte Beveră, mi Stolnikă a rămasă nămai kă titlă, folosind-se de 20 Skstelnici mi de 250 lei leaflă ne lăz. Are lokă mi la Di-

vanş ka sş meazş daka voemte, însş fşşş semnş distink-
tivş mi fşşş alte foloase.

OFICIULŢ V.

ComisulŢ celŢ mare.

Acesta este îngrijitorulş grajdulş de kaş alş Domnşlş. Elş are sşbt dinsulş alş doilea mi alş treilea Komish mi ne Rakti-
vanşlş, prekmş mi mai mşlş Komimeş. Din vekime asista
mi elş la Divanşlş de şdekatş alş boerilorş mari, astşzi
insş drentşlş acesta i s'a ridikatş. Lş i se face de doşş
orş ne anş ceremonie mare: la serbtşrea Bobotezi, dşşş
aiasma cea mare, Domnşlş ilş imbrakş kş kaftanş mi kş
kşşilş de samşş, mi astş-felş inkşlikşndş ne kalsş im-
pşşteskş Tabla-bama impodobitş kş toate dekorşşşile sal-
le, mi şmatş de toşş şşbalterniş seş kşşş işşş ne kaş
impodobitş, trece ne din naintea skşş domnemş, şnde E-
niskonsş ilş stonemte kş aiasmş, atşş ne elş kşş mi ne
boerş ce şnergş inaintea lş, mi kariş sşntş kşşş, imbrş-
kaşş nşmaş kş kattansrile, şşrtşndş nşmaş fessrile mi fşşş
şisme, şi nşmaş kş mestiile în skşş. Rşndşşala aştşş ceremoniş
meritş sş o însemnşmş mai ne largş aice:

Dşşş ce se face aiasma la lokalsş însemnatş, înşenş
a trece mai întş Trşmbişaşmiş domnemş, kş mşşikanşmiş
nemşş, mi dşşş eş şşmeazş:

Tobomarsşlş.

Sşlarsşlş.

Jşşşş-Bairaktarsşlş kş Işşşş-bairakşlş kşlare.

Sakagiş, kşte şşşş ne rşndş.

Telegariş domnemş, kşte doş.

Dşşş aşemşia vinş kşşş, prekmş s'a zisş, kşte ş-
nşlş fşşş şşşş, şi nşmaş kş kşte şş komimelş ne josş,
şei şşşşşorş:

Ibriktarsşlş.

Pemkirgisşlş.

Sofragişlş.

Bşşşşşşşşlş.

VOL. III.

19

Samdangislă.
 Herbegislă.
 Kredinverislă.
 Çisbăkvislă.
 Kaftangislă.
 Samasirgislă.
 Kafegi-bama kə aî seî.
 Raxtivanslă.
 Babeingislă.
 Pitarslă II.
 Diviktarslă.
 Məxərdarslă.
 Içi-Çoxodarslă.
 Kamaramslă II.
 Sınrtarslă II.
 Gramatikslă II.
 Kənarslă.

Komisslă II. — Komisslă III.

Kənitani de Agie. — Kənitani de Sınrtarie.

Salaxori. — Salaxori.

Alai-Çeasmlă. — Alai-Çeasmlă.

Satiramî. — Satiramî.

Saravî-bama. — Ajstorî seî.

6
Çoxodari.

Komisslă velă mare.

6
Çoxodari.

III Mexter-bama kə aî seî kəntəndə.

Açemtia, trekəndə toğı ne ləngə palatə, salətx ne Domnə, karele mède la fereastrə; dənə ayeasta intrəndə iarmî ne altə pörtə în kərte, se terminə çeremonia.

Adoşa çeremonie se face la serbtóreă Səntəlsə George, kəndə se skotə kaii la iarbə. dənə asemənareă çeremoniei kailorə împərtəmti la Konstantinople. În zioa ayeasta, dənə çeremonia kafelei çe se də boerilorə velorə marî de Divanə, Domnəslə imbrakə ne Komisslă velə mare kə kaftanə,

karele se kobor̃ mi inkalek̃ ne kal̃ domnesk̃. D̃ñp̃ ȝe se g̃t̃em̃te parada, inȝeñ s̃z treak̃ ne r̃nd̃, maĩ int̃is̃ kaiĩ boerilor̃ Domñs̃l̃; anoĩ kaiĩ ȝeĩ maĩ de r̃nd̃ aī grajd̃s̃l̃ domnesk̃, koperĩ k̃z xarmale de postaṽ rom̃s̃, k̃z fr̃ile iñ g̃r̃, mi deas̃ura kañs̃l̃ k̃te s̃ñ s̃rg̃isk̃. Fie-kare kal̃ este d̃s̃s̃ de k̃te d̃Ńoĩ komimeī ne j̃s̃. D̃ñp̃ ȝeasta viñ telegarĩ b̃t̃celor̃ mi aī karetelor̃ D̃om̃neī, Domñigelor̃, Beizadelelor̃ mi aī Domñs̃l̃, koperĩ k̃z xarmale tarkate; mi anoĩ kaiĩ ȝeĩ fr̃momĩ de k̃l̃rie, k̃z s̃rg̃ȝis̃r̃i ne kañete; mi maĩ la s̃rm̃ imp̃r̃atesk̃s̃l̃ Tabla-bama imp̃odobit̃. Iar Komiss̃l̃ ȝel̃ mare merge iñ s̃rma ȝests̃ia k̃lare, ink̃s̃j̃rat̃ de t̃ot̃z parada domneask̃; iar d̃ñp̃ d̃ñs̃l̃ viñ k̃l̃r̃i, Komiss̃l̃ II mi III, Raxtivañs̃l̃ mi tog̃ĩ zanȝĩ de Divañ; iñ ȝele de ne s̃rm̃ m̃s̃ika, — mi ast̃-fel̃s̃ ese afar̃ din B̃ks̃rem̃tĩ la livedele de p̃m̃s̃ne, s̃nde este s̃ñ kort̃, iñ kare intr̃ mi se desbrak̃. A-kolo este mi st̃indards̃l̃ ȝel̃ alb̃ ȝe se k̃iam̃ Iz̃r̃k̃-Bai-rak̃. D̃ñp̃ ȝeasta Komiss̃l̃ se int̃ȝȝe k̃z tr̃s̃s̃ra sa pro-prĩ akas̃, iar kaiĩ rem̃ñ de p̃m̃s̃neaz̃.

ȝeast̃ dreg̃torie este, prek̃m̃ s̃'a zis̃, de klas̃a a dõa, ad̃sk̃t̃ore de s̃ñ k̃m̃tig̃ iñsem̃ñtor̃is̃, d̃ñp̃ or̃ñd̃zelele de f̃ñ mi de gr̃s̃ñge ȝe se priimesk̃ la grajd̃s̃l̃ domnesk̃ mi d̃ñp̃ k̃ielt̃zelele ȝe se fak̃ priñ el̃. Pent̃r̃ ȝeasta mi Domnĩ de d̃ñp̃ tim̃ñ r̃nd̃sesk̃ r̃de sã kas̃nĩ de aī lor̃ nent̃r̃ k̃iverniseal̃. Din iñvekime ȝest̃ post̃ ñz avea maĩ m̃lt̃ de 8000 leĩ nent̃r̃ f̃ñ, gr̃s̃ñge mi alte k̃ielt̃sel̃ ale grajd̃s̃l̃, 30 sk̃tel̃nĩ mi ȝe-va de la satele Komimeilor̃; dar d̃ne tim̃ñ ajs̃nsese a avea fol̃ose neste 100 mĩ leĩ ne añ. Fost̃s̃l̃ Domñ iñs̃ iar̃m̃ĩ a imp̃ũginat̃ venits̃l̃ ȝesta, s̃ñrim̃nd̃ or̃nd̃zelele de f̃ñ mi or̃z̃. El̃ a reg̃lat̃ a se da Komiss̃s̃l̃, bañ ka se k̃m̃ñare ȝele trebs̃iñȝose nent̃r̃ ginerea grajd̃s̃l̃; afar̃ de ȝeste:

12,000 leĩ leaf̃ ne añ.

3000 — gratifik̃aȝis̃ne la Boboteaz̃ mi la Sf. George.

5000 — Ekonom̃ĩ ȝe rem̃ñ diñ k̃ielt̃zele.

20,000.

*

Acesta este ordinea dregătorilor, care odinioară erau la Komisslă cel mare era de starea întâi. Astăzi însă în această clasă se socotesc numai cei 16 boeri de la Bandă până la Agă; iar de la Klăcheri până la Komisă sunt de klasa II. Cei întâi poartă bastoane de argint, cămășile de samșet, konteme, kombarsuri, mi feregele; cei alți doilea poartă numai konteme mi cămășile nalte răsnde, afară de Komisslă care, afară de baston, poartă toate dekoratiunile. Tot înaintea Domnului se înfrumusează deskonerigi, mi numai în fessuri.

Dregătoriile de clasa doa.

OFICIUL I.

Sărdarul cel mare.

Acesta din vekime era superiorul Menzilorilor, mi îngrijitor konakșilor (grăsirilor) ostămentii. El avea sub komanda sa o brigadă de omtire, Salaxorii mi karele de proviziuni; avea leafă pe lună, mi 20 skatelnici. Astăzi însă există numai titlul fără funcție, ca 14 skatelnici.

OFICIUL II.

Medelnicerul.

Acesta din vekime era îngrijitorul mesei Domnului; la oșnege mari, el se îmbrăca ca kaftan mi skotea bătă în talerul Domnului, mi din partea acestuia boerilor. Astăzi însă există numai titlul ca 12 skatelnici.

OFICIUL III.

Slugerul.

Până înainte de Reformă, Slăgerul avea sarcina de provisionar; el primea bani din Visterie de cămășă vi-

te mi împărgia porcişni de carne mi lămănuşi la slujitori mi la boeri, dăpă care avea kămtigş însemnătorş. Dreg-toria aveasta însă a'a desfiingatş, rămîndş nămaî tîtşlarş kă 10 skătelniçî,

OFICIULŢ IV.

PitarulŢ celŢ mare

Açesta vine îndatş dăpă Komisslş çelş mare în Kşr-tea Domnşlşî. Elş îngrijenute de trăsşrile, karetele mi bşţ-çele, mi de telegariî saş kaiî de çamş. Açesta nă are lea-fş, dar de la dresslş trăsşrilorş mi altele kămtigş pănş la 10 miî lei ne anş, mi se bşkşrş de 6 skătelniçî.

OFICIULŢ V.

ArmaşulŢ celŢ mare.

Dăpă klasifikarea rangşrilorş, Armaşlş vine dăpă Pi-tarş; dar fiindş kă Domniî, în servişlş açesta, mai dese ori răndşeskkş din rşdele lorş, fiindş kă este folositoriş, are răndş îndatş dăpă Komissş. Elş este Tonçi-bama (koman-dantş alş artileriei) generalş; are sşb askşltarea sa ne Ar-maşlş II mi III, kari sşntş boeri kşftşnigî mi 40 Armă-meî, saş Bşmbaşiriî, nentş esekştarea servişlşlş. Elş e komandantşlş Pşmkşriei saş înkisorei çvigamilorş, xoçilorş mi a vinovagilorş. Pedensele mi essekşçişnile de mórte prin elş se fakş; are şnş Içi-bama, şnş Vatamanş mi şnş Çeasşş de Pşmkşrie. De dănsşlş atşrşnş Tşnariî, Pşm-kamiî, Masalagîi Domnemti, mşsika militarş mi toçî Lşş-tariî Domnemti. Elş are sşnremagşia asşnra Çiganilorş Dom-nemti, de la kari adăpă aşrşlş çe sşntş datori a da Dómneî. Sşb elş sşntş baerakşrile (stindardele) çereî mi tşşrile Domnemti.

Din vekime Armaşlş sta înaintea Domnşlşî çîindş, ka semş alş dregştoriei sale, şnş tonşşş de Argintş; as-tşşî însă nămaî Armaşlş II mi III nórş tonşşşrî. Elş

este totuși odată nrezidentu tribunalsu kriminalu, ce este kommissu inku din patru membri mi unu Logofetu II, numitu de Domnu ku kaftanu prin Logofetulu celu mare.

Venitulu principalu alu Armatiei este tributul piganiloru, mi asulu ce se aduna de catre cei 700 pigani asarari mi de catre cei 100 Biamu-asarari Romani, kariu dau cate trei mi patru dramuri pe anu de fie-care. Asulu ce se aduna, se du Dumei iar tributul Domnulu. Elu insea afaru de economiile ce mi inkinseste de la asu mi de la tributu, are mi deosebite folose pentru sine, mi anse:

Lei

- 18,000 Plakone de la nevetsitele Zauviloru de pigani.
- 800 idem de la ale Biamiloru Romani asarari, cate 40 lei de unu lade de la 20 lade.
- 10,000 Avaeturile pentru katuru ce-i immedesku Piganiu mi-i vandu.
- 8000 Vatuile Shtariloru din Baskremu mi din gearu.
- 3000 De la Iu-bama, Ceasulu mi Vatumansulu Pismkuru.
- 200 De la Srdurritulu, sa glaba viteloru ce intru prin viu in jdedulu Rymnikulu.
- 750 De la Armatiei pentru fanu mi lemne.
- 600 De la Armatiei ce nu intru la randu, mi nutesku cate lei 50 pe lenu.
- 12,000 Aproximativu de la globe mi alte intamnlatore folose de la Pismkure, cate lei 1000 pe lenu.

Afaru de acestea, Armamulu se bucaru mi de 20 sketelnici, mi daku este favoritu alu Domnulu, se foloseste mi indoitu. Astazi insea, fiindu ku venitulu Armatiei s'a datu ka anagiu Belzadeleloru mi Domnigelor, s'a vandutu in douz-sute miu lei inuresu ku totu dajdia; mi boerulu ce portu dregtoria aceasta se foloseste de cea ce prisoseste din cele 200 miu lei.

OFICIULĂ VI.

Portarulă celă mare.

Fenkgisnea Portarălei este de a nriimi ne Otomanii țe vină ka să întăneaskă ne Domnă, de a-i întrodăce mi de a îngriji nentă osmătarea loră. Elă are srb dănsăleă snă ală doilea mi snă ală treilea Portară, iar Portărei mai miă vre o țină-zeyi. Semnăleă dregătoriei sale, kănd intră mi se înfăimează Domnălei, este snă bastonă mikă jsmătate de argintă mi jsmătate de abanosă; iar Portariă de srb elă aă totă bastone, dar mai miă.

Venităleă avestei dregătorii este mai mătăleă întămnlătoreă. Portarăleă are ôre-kare folosă de la keltzelele țe se fakă kă tainările țe se dăă nrin elă nentă Tăryi. Pe lăngă avestea are mi venităleă xotărniciiei: kăndă sântă judekăgi nentă vechinătăgi de kasă, se trimită doi Bămbamiri Portărei kari adăkă în înălinire xotărările, mi de la aveste lăndăse kăte 6 parale de stăjină se foloseamte Portarăleă de ei. Elă mai are leafă de 250 lei ne lănz; în skărtă venităleă se săie la 20 mi 30 miă lei, dănz întămnlare mi dănz favôrea Domnălei. Elă mai are mi 6 skătelniă.

OFICIULĂ VII.

Șietrarulă.

Avesta din vekime era îngrijitorăleă metreloră, saă kortăloră Domnemti. Elă are snă ală doilea Șietrară mi mai mălgi Șietrărei, kari astăzi înăreănz kă Vătăleă loră sântă srb Isnăvnikăleă de Kărte. Mai nainte avea venită nartikălară mi laefă lănară; astăzi înănz nă are niă leafă, niă kortări, niă Șietrărei, niă venită, ți nămai snă tită mi 5 skătelniă.

OFICIULŪ VIII.

Clucerulū de arie.

Avea din vekime era îngrijitorul magazinelor de fân mi grânge ce se îmbrăcia la ostani. Astăzi însă numai titlu nominal mi 5 sketelnici.

În această clasă, înainte Klucerul se numea mi Vornikul de Târgoviște, karele era judecătorul judegărilor Dâmbovița; dar e de mult de când s'a desființat mi dregătoria aceasta.

Despre Ispravnicul.

Ispravnicul se rânduiește prin kurg domnești, fiind kă aș rangul kă kaftanul de mai nainte. În fie kare judeg se trimite kate dăoi. Ei sânt administratori mi judecători totă-odată: judekă, hotăreskă, pedenseskă, arestează, globeskă, fakă analogia dărilor, le adăpă, mi gvernează absolută, linsind-le numai drentul de mărte. Ei se fakă dăne alegere mi sânt dator mi mie numărul lokatorilor mi nsterea fie-kărei sat; ei adăkă în înclinare năntărele, saș cirkularele ordonance a le Vistieriei. În aceste dregătoria într boeri mi din klasa întâia mi din a doă mi din a treia, mi fie-kare are onărea kăvenit dăpă gradul rangul seș. Dar din Logofetii mi Vornicii cei mari nimeni nă se face Ispravnikă.

Mai înainte ei avea kate 4 parale la fie-kare leș din banii dărilor domnești. Iar astăzi aș numai leaș de 500 lei ne lăpă, mi 500 lei la fie-kare semestră din adănarea Menzileanelor. Afară de aceste, mai aș mi venitări în tămulătoare, prekmă de la judekă, de la glăbe, de la inkisori mi altele: Săma totală a folăselor, nefindă fiksate, nă se năte determina. Când se liberează în judege ordăsele, saș kontributii de zăxerele în grăș, orăș, fână mi altele, atănci Ispravnicul se folosekă păpă la 10 mi 30 mi lei, — dăpă judegă, dăpă timnă, dăpă ordășiele mi dă-

ne favórea Domnului. Skatelnici ne aŝ de kúť dúp rangul lorŝ.

Fie-kare Ispravnicie are kúte o kancelarie, kú unŝ Samemŝ, unŝ Kondikarŝ, unŝ Logofetŝ mi algi Logofetŝ mai mici. Fie-kare Ispravnikŝ are kúte 2 Cerasni, 2 Stegarŝ mi kúte 60 Slujitori ai skasului Ispravniciei pentru serviciul judeului. În snele judege suntŝ mai mulgi mi în altele mai puini slujitori; achemtia într în fie-kare sentemne kúte ne jumtate la rândŝ, de fakŝ serviciile Ispravnicilorŝ.

Dregătorile de Classa IV.

Logofătul I. de Divan.

Acesta se numeşte întăisŝ Logofetŝ de tainŝ, sekundarŝ Logofetŝul celŝ mare. Elŝ stă totŝ-d'asna, zi mi nunte, în niulore înainte Domnului, kúndŝ se okup de trebŝ. Kúndŝ se fakŝ judegi în Divanŝ, elŝ etemte xrtiele înpricinagilorŝ mi raporturile celorŝ-l-alte tribunale. Prin acesta se daŝ înskriŝ tóte Băisrdismele, saŝ resoluciunele domnului; acesta komune mi skrie tóte întăirile Domnului dúp xotăirile Divanului. De mi este subordonatŝ Logofetŝul celŝ mare, are îns rangŝ de klasa a doă saŝ a trefa, skatelnici dúp rangŝ. mi leaŝ de 150 lei ne lăne, saŝ mai multŝ, dúp plekarea Domnului. Kapet îns folose întămulţore neste 20 mi lei ne anŝ, kú elŝ este celŝ întăis sekretarŝ al kancelariei Domnului mi tóte kurgile neetăsite, pentru kasse mari saŝ mici, prin mēna sa trekŝ, mi din avăetărele ce priimeskŝ Logofetŝul celŝ mare are mi elŝ o parte analogă. Elŝ serile etemte Domnului în partikularŝ sūliţele, anelurile, mi raporturile ce aŝ s se însprimeze ne a doă zi la Divanŝ.

Se însemneaz kú persóna acestăia trebe s fie de unŝ karakterŝ kunoskutŝ onestŝ, isbitorŝ de drentate, învăţatŝ în limba Romāneaskă, esservitatŝ kú legile mi obiceiurile gurei. De aceea, la fie-ce skimbare a guvern-

din darurile ce-î daş apei ce primescă kaftansri, kare se sseie până la 5—6 miî lei ne anş. Elş mai are mi 6 skstelnici.

Spătarulă II.

Acesta se numeşte mi Spataraki; este sekondarslă Spătarslă, pôrtă tonşă, mi pine sabia Domnslă, mergând dşu elş la tôte cheremoniile kălare ne kalş Domneskş frumosş imnodotitş. În biserikş mi în Divanş, elş mède anró-ne de tronslă Domneskş afară de serbătorile cele mari, kândş fşnkşisnea ačasta o face Spătarslă celş mare. Ačasta are leafă kăte 100 lei ne lşnă mi şnş venitş de la jş-degele Rimnikş mi Bşzş, ce se numeşte Parnarş, kăte şnş leş de fie-kare bşte de vinş mi kăte 12 parale de fie-kare pştinş de străşri. Ačestş venitş elş îlş vinde la Vinşri-čeri saş dijşşitorî vinşslă. Totş folosşlă ačestşia se sşie la 5—6 miî lei ne anş, avândş mi trei skstelnici.

Comisulă II.

Acesta este sşb Komisslă celş mare, karele-lă întrebş-ingeaş kş privigerea primirei fşnşlă mi grşşngelorş pentrş grajdşslă Domneskş, mi kş alte kşeltşele. Elş are 80 lei leafă ne lşnă, mi trei skstelnici; iar din ekonomiile kşeltşeilşlorş până la 5—6 miî lei ne anş.

Armaşulă II.

Acesta este ajştorşlă Armamşslă celş mare; pôrtă tonşă de argintş, — înfşşimeaş Domnşlă jşdekşşile Armşşiei, — asistş la essekştarea nedensşlorş kş mórte. Se foloseşte kăte kş ce-va de la vinovaş kândş ş libereaş din Pşmkşrie; are venitşlă Parnarşlă de la jşdeşşlă Sşkşeniş, ka Spătrşrelşlă, kare, înureşnă kş leafa de 60 lei ne lşnă, se sşie la 5 miî lei ne anş, — mi 3 skstelnici.

Portarul II.

Acesta este sursă ordinelor Portarului celui mare, mi-lă ajută la keltelile găsirei Tărilor celor mai mici ce vină să întâlnească pe Domn. Are mi acesta bastonă kă kană de argintă, dar mai mikă de kășă ală Portarului celui mare; are leafă 100 lei pe lăună, mi kă alte ekonomii de la keltăle, note se folosește pe ană kă 5—6 mi de lei. Are mi trei skătelnici.

DREGĂTORIILE DE CLASA V.

Vistierul III.

Acesta deninde de Vistierul celui mare, mi este fânkionar ală Vistieriei. Elă kanăță pănă la zece mi de lei pe ană din partea foloaselor ce are Vistierul II; are leafă de mai-zeu lei pe lăună mi trei skătelnici.

Postelnicul III.

Acesta este iarămi sâbaltern ală Postelnikului celui mare. În Divan elă stă în nișoare kă bastonă în mînă dăună Postelnikului II. Elă întrodăce la Domn pe fânkionarii cei mai mici kîndă sremează a le da kaftanuri, de la kare kanăță întîmnlătoare avățuri mînă la trei mi de lei pe ană. Are leafă 80 lei pe lăună mi 30 skătelnici.

Armașul III.

Acesta este paznik ală Pășkeriei, mi asistă la lokălă de osîndă kîndă se eșătează kriminalii. Elă are o parte din foloșele întîmnlătoare ale Pășkeriei, leafă de 20 lei pe lăună mi trei skătelnici.

Comisuiă III.

Acesta îngrijamte grajdurile kailoră Domnești srb Ko-
misslă velă mare. Elă are leafă 50 pe lănză mi doi skstel-
niči, iar foloase întimblătoare foarte negine.

Portarulă III.

Srb Portarlă velă mare karele îngrijamte de grădă-
rea mi ospătarea Tărciloră, este mi acesta ka ajstoră ală
seă. Elă priimeamte leafă de 50 lei pe lănză, doi skstelniči
iar foloase întimblătoare nrea negine.

Zapciă de Divană.

Vătafslă de Anroză, Cheasmăslă de Anroză, Vătafslă de
Divană, vătafslă de Păxărniței, mi vătafslă de Vistierie se
nămeskă kă kaftană. Ei staă înaintea Domnăslă la Divană
năntre înmărinăgi, giindă în mănă nămte măvără ka de jă-
măstate kotă de lăngă kă nămnăslă de argintă mi îmbrăcate
kă katifea mi kă năle; kă aceste măvără ei loveskă pe velă
ce ară kăsteza să fakă nekăviinge săă obrăznăciă în Divană,
înăz dănză ordinaă Domnăslă.

Fănkăgiunea acestoră zapciă este foarte folositoare kăvă
ei aă srb dănmă pe togă Anroză, Konă din kase, Păxărni-
ței mi ței-l-ălgă Bămbamări ce se trimăă prin geară năntre
adăvarea în înămlinire a xotăririloră năntre datoră de bană,
momă mi altele. Ei adăvază la înăfăimare pe înmărinăgi
în tribănale, mi priimeăă a zăvarea din bană năntre
kare srmă măvără, mi oare-kare kontribăgiăni năntre avelă
de avări nemămkătoare. Dar dănză ce s'a înăfăgată Xatmă-
nia, atrăbăgiăniile loră s'a mărginită, mi ei aă nămăă înăm-
blătoare foloase nănză la trei mi lei pe ană, fără leafă lănară.

Dăntre Zapciă de măă săă, Vătafslă de Divană se nă-
mea mi Vătafă de Konă. Elă avea o săă de Konă din kasă
srb ordinile lăă, kă kare akompania pe Domnă la emările
lăă de sərbătoare, nărtăndă arkăă mi tolba kă săgegi a

Domnșlă, prekmă mi stindardslă Domnșlă karele este ka de ză kotă în patră kolgări de mătase romie, avândă ne de onarte ikoana Sf. George mi ne de alta Veltărlă kă Krăvea în zokă; iar Konii din kasz noartă nimate miči bae-rakră în formă de doă limbi de kăloarea romie mi gal-benz, de materie de mătase.

Afară de achemtia mai sântă mi algi zăpăi de Divană mai miči afară din oramă, anșme:

Kănitanslă de Dorobană ăe denindă de Aga mi are tonșză de argintă, inkisoare mi jădegă deosebită, priimindă de la ăei ăe se jădekt a zăvea parte.

Kănitanslă de Lefegă karele este săb Sătarslă ăelă mare, avândă iarămi tonșză de argintă, inkisoare mi tribșnală.

Polkovnikslă de Agie, karele are tonșză de argintă mi 25 lei ăe lănz.

Čeasmslă de Sătărie, kă tonșză de argintă, mi 20 lei ne lănz.

Čeasmslă Agă kă kălsăgă de argintă mi 15 lei lea-fă ne lănz.

Iăi-bama de Făstamă karele noartă măișkă; Bama-bălskă-bama, kărlă este inkredingatkă inkisoarea kărmă Dom-nemă, mi noartă tonșză de argintă kă 40 lei lea-fă ne lănz.

Casa Răsuriloră.

La kasa ăeasta se adănz togi Bani destinaăi nentă lefele boeriloră fənkģionari, priimindă-se kăte patră parale la lei din đările generale. Pește ăeastă kasă este ĩngri-jitoră zăslă din boeră de Klasa I, karele are lea-fă de 1000 lei ne lănz.

Săb ăeasta este ză Samemă kă 250 lei lea-fă ne lănz mi doă Logofegă kăte kă o sătă lei nentă ģinerea sokote-liloră.

Statulă Divanulă.

Afară de Logofăslă I de tănză ală Divanslă, desne

kare amș vorbitș, mai este mi unș alș doilea Logofătș, karele ținute ssnlicele mi espne la tribunalslș Veligilorș anaforalile xotărîrilorș jșdekstorentl. Avesta, afarș de folose întmnltoare, are 200 lei leafș ne lșnș.

Kondikarslș Divanslș, karele nșstreazș toate komile anaforelelorș mi a le xotărîrilorș Divanslș mi a le Domnslș: Afarș de foloasele întmnltoare elș are kște 150 lei leafș ne lșnș.

Unș Logofătș III, kș kaftanș, kș 150 lei leafș ne lșnș, mi alte folose întmnltoare.

Unș altș Logofătș III, kș 100 lei fealș ne lșnș.

Logofătșlș III de tainș de geara de sșșș, kș kaftanș, are 50 lei leafș ne lșnș mi altele întmnltoare.

Logofătșlș III de tainș, de geara de josș, kș kaftanș, leafș de 60 lei ne lșnș mi altele întmnltoare.

Doi Logofegl de tainș fșrș kaftansl kște kș 40 lei leafș ne lșnș.

Logofătșlș III alș ssnlicilorș are 70 lei leafș ne lșnș.

Logofătșlș, ajstorș Logofătșlș I de Divanș, are 30 lei leafș ne lșnș.

Logofătșlș ajstorș Logofătșlș II alș Veligilorș, are 30 lei leafș ne lșnș.

Trei-zey mi doi sșb Logofegl de Divanș, mi patrș Logofegl al obiceșrilorș, nrimeskș toglș șmureșnș 700 lei leafș ne lșnș.

Doi odșeaml kște zeye lei ne lșnș fie-kare.

Toate lefele de mai sșșș konrindș 1620 lei ne lșnș.

Statulș Vistierel.

Logofătșlș kananslș (mșchelșriilorș), șine sokotelile nentrș grșsimea, șntslș, brșnza, mi orl șe zaherea șe redikș Kananlı din gearș nentrș Konstantinopole. Avesta are 150 lei leafș ne lșnș, afarș de kșștigsl.

Logofătșlș de skștelnișl șe șine sokotelile skștelnișilorș are 50 lei ne lșnș afarș de kșștigsl.

Logofătșlș ekștraktșrilorș șe șine registrșlș ranortș-

rilorș de ne la Isprăvniciei desupre dărilor dărei, are 100 lei leafă ne lănz, afară de kămtigări.

Logofătălă de xavalele, kare ȕine sokotelele țererilorș din afară, are 200 lei leafă ne lănz, afară de kămtigări.

Grămătikș de Vistierie are 250 lei leafă ne lănz mi folóse întămnlătoare.

Logofătălă răsărilor țe ȕine sokotelile ațestei kase, are 150 lei leafă ne lănz.

Logofătălă breslelorș, țe ȕine sokotelile deosebiȕilorș nrivilegeaȕi kă kăȕă domnemăi kare nă sântă legăă la dă-rile generale kă ȕeraniă, are șna sătă ȕinȕă zecă lei leafă ne lănz, afară de kămtigări.

Logofătălă de kondiȕă, țe ȕine tóte kondiȕile Visteriei, are șna sătă lei leafă ne lănz.

Logofătălă răsănsărilor la Isprăvniȕă din partea Vi-stiersăi țelăi mare, are șna sătă ȕinȕă zecă lei leafă ne lănz, afară de țele întămnlătóre.

Logofătălă de rămășigări, țe ȕine sokotilele rămășigărilorș de la dări, are șna sătă-ȕinȕă-zecă lei leafă ne lănz, afară de întămnlătóre.

Logofătălă de slăȕitori ai breslelorș, țe ȕine sokotelile nășigărilorș slăȕitori, are șna sătă-ȕinȕă-zecă lei leafă se lănz, afară de întămnlătóre.

Logofătălă Poslăȕniȕilorș țe ȕine sokotelile ațestora, are șna sătă ȕinȕă-zecă lei leafă.

Logofătălă de jalbe, karele nrăimemte mi ȕitemte Vi-stiersăi jebăle ȕeraniilorș, are lei 80 leafă ne lănz.

Logofătălă Sememiei are șna sătă ȕinȕă-zecă lei leafă ne lănz, afară de kămtigări.

Logofătălă Perilinsărilorș (inventarilorș) are 150 le leafă ne lănz.

Înkă dăoi Logofăȕi kăte kă 100 lei leafă ne lănz.

Logofătălă partikălară ală Vistiersăi are 70 lei leafă ne lănz, afară de kămtigări.

Trei Logofăȕi gazde, saă kănskexaele ai Isprăvniȕăilorș din țele 17 jădeȕe, din kare dăoi sântă ai țelorș 12 Isprăvniȕăi de dinkóȕe de Oktă, mi znelă ală ațelorș ȕinȕă

de peste Oltă, fie-kare câte 100 lei leafă pe lănz, afară de folóse întămplătoare.

Şese zarafi de Visterie, care priimescă baniî ce se trimiţ de către Ispravnicii dănz cele mese dajdiî ordinare, aş câte o sută lei pe lănz de fie-kare

Se înseamnă că togi fânkionarii de mai sşşş sântă boerigi kă kaftană de klasa III IV mi V; ei aş câte 10 mi 20 de skstelnicii, dănz rangşrile loră, dar folósele de din afară sântă de cinş mi de zech ori mai însemnate de kăţă leafa.

Cei 18 sşb-logofei de Visterie priimescă împreună 1400 lei pe lăna.

Samemi Ispravniciloră, kari priimescă baniî la jşdege mi îi trimiţ la Visterie, aş leafă lănară pe kare o priimescă din Ispravnicii, de mi depăndă de Visterie. Kămtigşlă acestora rivalizează kă ală Ispravniciloră, mi afară de skstelnicii legişigi aş mi algiî dosigi.

Leşrile tătşloră veloră de mai sşşş kănrindă 4600 lei pe lănz.

Statulă Postelnicieî.

Grămătikşlă Postelnikşlăi celş mare are 80 lei leafă pe lănz.

Boerşlă ce este aşşşra kărgiloră Domnemti ce se daş pentră manşlări are 150 leafă pe lănz.

Polkovnikşlă de Kăłgrawî, saş şefşlă Kărieriloră pământeni ce se trimiţ la Konstantinopole, are 30 lei leafă pe lănz.

Doi-spre-zech Postelnicieî, kari aş bastoane kă kanete de argintă în felşlă Xazraneloră, aş împreună 250 lei pe lănz.

Patră kărieri nemiş Tătarî, aş împreună 170 lei pe lănz.

Kană-kexaelile de Brăila, Silistra, Găşrgăş, Nikonole, mi Vidină aş câte 200 lei leafă pe lănz. Aşemtia sântă Boerî kă kaftanş mi kă rangşri, aşşnd fie kare skstelnicii dănz rangşlă seş; afară de leafă ei nă mai aş alte kămtigşri.

Lefile tatilorŭ celorŭ de mai susŭ kŭmrindŭ 1680 lei
ne lŭnŭ.

Despre Portariŭ celŭ mare, mi despre celŭ alŭ doilea
mi alŭ III s'a vorbitŭ în ŭrmŭ; iar cei mŭse portariŭ prii-
meskŭ impregnŭ kŭte 60 lei ne lŭnŭ.

Statulŭ Spŭtŭriei.

Logofŭtskŭ III, de Spŭtŭrie priimemte kŭte 60 lei lea-
fŭ ne lŭnŭ.

Чeасмслŭ de Spŭtŭrie kŭte 20 lei.

Полковникслŭ de Сеімені kŭte 30 lei.

Баш-Бѣлѣк-Баши kŭte 30 lei.

Полковникслŭ de noterŭ kŭte 30 lei.

Стегарслŭ Spŭtŭriei kŭte 8 lei.

Чeасмслŭ Stegarслŭ kŭte 4 lei.

Трѣмбигамиŭ kŭte 16 lei.

Полковникслŭ de Вѣнѣторі kŭte 30 lei.

Доі Бѣлѣк-Баши kŭte 20 lei

Доі Ода-баши kŭte 15 lei.

Доі Чeасми kŭte 15 lei.

Доі Bairaktari kŭte 15 lei.

40 Neferi kŭte 12- $\frac{1}{2}$ lei fie kare.

Кѣнитанслŭ de Сеімені kŭte 24 lei.

Онтŭ Ода-баши, 22 lei togі impregnŭ.

Онтŭ Чeасми impregnŭ 17 lei.

Онтŭ stegari impregnŭ 13 lei.

• Трѣмбигами de Fokmani 15 lei.

Toate lefile de mai susŭ fakŭ 984 lei ne lŭnŭ.

Statulŭ Agiei.

Logofŭtskŭ III de Agie uriimemte 30 lei ne lŭnŭ.

Чeасмслŭ 15 lei.

Stegarşlă 6 lei.

Polkovnikşlă de Vănzătorî lei 25.

Kăpitănzlă de Nemţi ce pînzemte porşile Domnemtî
kăte zeye lei ne lănz.

Şnă Băczkamă kăte 3 lei ne lănz.

Çeazmăslă Stegarşlă kăte 2 lei.

Nemţi de noteră togi împresnz 25 lei.

Trămbigamî togi împresnz 16 lei.

Doi Băsk-bamî 60 lei.

Doi Bairaktarı 24 lei.

45 Neferî kăte 12 lei fie-kare.

Doi Oda-bamî 30 lei.

Lefile tătşloră çeloră de mai şşş se şrkă la 786 lei
ne lănz.

Statulă Armăşiei

Doxotamşlă nşukăriei, kare façe masalalele, nriimemte
5 lei ne lănz.

Çealatzlă (karnefiçele) kăte 4 lei ne lănz.

Togi masalagî 144 lei.

Togi trămbigamî 20 lei.

Stegarşlă trei lei.

Odobama nşukăriei kăte 5 lei ne lănz.

Togi Mexteriî kăte 260 lei ne lănz.

Statulă Pităriei.

Vizitiî Domnemtî nriimeskă togi împresnz 410 lei lea-
fă ne lănz.

Vătaşlă de grajdă kăte 5 lei.

Statulă Conişiei.

Saracı-Bama kăte 25 lei leaşe ne lănz.

Dol ajştori ai sei 30 lei.

★

Bamă Șalaxorăle kște 25 lei.
 Ajstorii sei kște 20 lei ne lănz.
 Ișrskă Baraiktarsle kște 15 lei.
 Nalbantă-bamă saș notkovitorăle kailoră, kște 15 lei
 ne lănz.
 Ajstorii lăi 10 lei ne lănz.
 Seiză-bama Tșrkă kște 30 lei.
 Seiză-bama Romănz kște 40 lei.
 Patrș Seizi ai grajdăslăi kște 20 lei fie-kare.
 Vătafăle grajdăslăi kște 5 lei.
 Seizăle lăi Divană Efendisi kște 15 lei.
 Saka-bama kște 30 lei.
 Ajstorii ačestora kște 10 lei.
 Lefile tătăloră țeloră de mai sșș se adănz 350 lei
 ne lănz.

Statulă Șătrăriei.

Xamală-Bama are leafă ne lănz kște 30 lei.
 Doi xamali kște 15 lei fie-kare.

Despre casa Domnului.

Kamaramăle țelă mare este Eforăle Kșrgi Domnemti.
 Ačesta priimemte venitșrile kasei Domnăslăi, mi observă
 proceșele de daraversi dintre negșgitoriș Silistrieni, Bramo-
 veni, Armeni mi lădei. Prin ačesta se trimiță darșrile la
 Otomanii mi la alte țergii. Elă are venităle Kotăritslăi, adi-
 kă darea țe dă fie-kare negșgitoră țe întrebșingeară ko-
 tăle la vnzarea mărfi, de la kare priimemte țanză la zețe
 mi lei ne ană. Deosebită de ačesta mai are folóșe întəm-
 nltóre de la preșle lăkrșriloră țe se daș din Kămară, ka-
 re sșie țanză la 50 mi 100 mi lei ne ană. Ačesta este kla-
 sifikată dănz Aga; nă are niči sșă semnă distinktivă de
 dregțorie, niči la Divană nă intră; elă mai are 40 skștel-
 niči.

Ispravnikslă de karte este ikonomslă generală ală palatslă domneskă. Elă îngrijemte desure pînăa mi alte kiel-tseli mărante a le kasi, este mai mare neste togi Dărvari domnemi, mi înscriinată kă reparatsrile palatslă. Din aeste înscriintri elă kăstigr pînă la 20 mi lei ne ană.

Grămătikslă Ispravnikslă de karte priimeunte kăte 60 lei leafă ne lăne.

Kănarăslă îngrijemte desure vinările domnemi; elă sm-nle paxarăslă Domnăslă la masă, mi la biserikă îi oferă ta-va kă vină mi anaforă. Venitslă seă este Kotăritslă băgi-loră, de la kare se folosemte pînă la 15 mi lei ne ană.

Kredințarăslă este subordinată Kănarăslă, avîndă îngri-jirea nimnigii domnemi. Venitslă de kare se folosemte e-ste Vadăra adikă kăte o jumătare leă de fie-kare bâte de vină ce se vinde în Băkăremti; mai are mi 20 lei leafă ne lăne.

Kămăramăslă Okneloră mi Vamemăslă celă mare se nă-meskă kă kaftanări kăndă Oknele mi Vămile nă se vîndă, ci li se dăă loră în kredingă ne sokoteala Domnăslă; de a-veea mi achemtia se sokoteskă ómenī de kasa Domnăslă.

Grămătikslă celă mare ală Domnăslă saă kănelă kăn-velariei private a Domnăslă are leafă de 1000 lei ne lăne.

Grămătikslă II are 200 lei, iar ală III 50 lei ne lăne.

Proto-medikslă Kărgi priimeunte 1500 lei ne lăne.

Kămăramăslă II ce este mi gardironistăslă Domnăslă săpăseă Kămăramăslă celă mare, are 50 lei leafă ne lăne.

Vătafăslă de Kăte are kăte 100 lei leafă ne lăne.

Măxărdarăslă, karele năne sigilăslă domneskă ne tóte kărgile domniei, kăntă neste 20 mi lei ne ană mi 40 lei leafă ne lăne.

Deviktărlă, karele îngrijemte de kălimările Domnăslă, are aveleani folóse ka mi Măxărdarăslă mi 40 lei leafă ne lăne.

Beyărlă, karele are îngrijirea bevizslă în kare se pă-strează a le mănăkrei priimeunte 100 lei ne lăne, afară de folóse întămniktóre.

Ivă-čloxodarăslă îngrijemte de inkălgările Domnăslă.

Geamamirgî-bama karele are îngrijire de spălarea rufelor, priimemte kzte 20 lei ne lznz.

Bzrbierş-bama karele rade ne Domnş priimemte kzte 10 lei ne lznz.

Togî oamenii achemtia ce sntş în serviciisli Domnşli se nmeskş Edeklii mi Orta-kssayî.

Ei kndş faks serviciisli sntş imbrşkagi nşmai kş kaftansri mi închinmi ne d'assura frz altz xainz, nşrtndş nşmai fessrile în kanş. Sşb dşnmii sntş mi algi servitori mai miş în nşmrş de 34, priimindş togî imuresnz pşnz la 365 lei ne lznz, mi se nmeskş Iamakşri mi Işoglanî.¹

Kavazş-Bama karele stz în nişiore afarz la şma Domnşli kş bastonsli în mşnz priimemte 10 lei leafz ne lznz.

Iamakşrile saş ajştorii aşestşia kzte şinş lei leafz ne lznz.

Kexalea are kzte 20 lei leafz ne lznz.

Şioxodarii în nşmrş de 20 priimeskş fie kare kzte zşze lei ne lznz.

Dşoi Şioxodari ai beşzdadelelorş priimeskş kzte 20 lei ne lznz fie-kare.

Satirş-Bama kzte 15 lei ne lznz.

Kexalea II kzte 12 lei ne lznz.

Patş Satiramî kzte 10 lei fie-kare ne lznz.

Mataragi-Bama kzte 15 lei ne lznz.

Ajştorii aşestşia kzte zşze lei ne lznz.

Bamş-şeasşisliş Tşrkş kzte 40 lei ne lznz.

Alaî-Bamş-şeasşisliş, kş algi dşoi şeasşmi, priimeskş togî imuresnz 95 lei ne lznz.

Snigersliş Kşrgiî priimemte 150 lei ne lznz.

Geraxliş Kşrgiî asemenea.

Kşriersliş şrivatş kzte 200 lei ne lznz.

Trşmbigamî Nemgi kzte 30 lei ne lznz.

Vornikşliş de xaremş saş îngrijitorşliş aşartamentelorş

1]. În genere tşte şankişisile aşestş se dşş la şşminteni, mi şiar la oamenii şei mai şromti, kare şrin aşestş şşşekş kinş de a intra în klasa nobililorş, mi în dşegotoriile şereş.

de femei, împreună cu soția sa Vorniceasa mi cu toate fe-tele ce făcă s'zita Dómnai, priiminte o mie lei ne lănz.

Bamș-čiohodarslă Dómnai câte 20 lei ne lănz.

Grămătikslă Dómnai câte 200 lei ne lănz.

Maî-marș-Bama. (Arhitektslă domnescă) câte 50 le ne lănz.

Făstamii Divanslăi mi ai xaremslăi în număr de 24 priimescă 265 lei ne lănz.

Lefile tatălor și celor de mai susă komună gîfira de 6717 ne lănz.

Lefile gîardei domnești.

Lei.

1500	Tăfekci-Bama cu 50 de Neferi.
1000	Deli-Bama cu 30 de Neferi.
650	Gisleră-Aga cu 18 Neferi.
650	Șnă Bamș-Bălskă-bamș cu 18 Neferi.
650	Kărkă Serdarslă asemenea.
650	Altă Bălskă-Bamș asemenea.
600	Altă Bălskă-Bamș asemenea.
400	Oda-Bama cu 12 Neferi.
165	Bălskă-Bama Kămării cu 3 Neferi.
50	Dăoi Neferi ai Beizdadeleloră.
250	Tălsmbagi-bama.
60	Torci.

6625

Lefile Turciloră ce sîntă în serviciu.

Lei.

1000	Divană-Efendisi.
150	Kiatinslă (grămătiks lăi Divană Efendisi).
60	Oamenii lăi Divană Efendisi.
1305	Bamș-Bemleaga de Băksremti, karele nedense-

inte ne Tşruil 7e fakş neorîndşeli, mi are şub
dînsşîş şnş Bairaktarş mi 70 Neferî.

4500 Bemliî 7e şântş în fie-kare jşdegş kşte şnşîş,
7015 prevegîndş aşşnra Tşruilorş 7e se nîrtş în gîrş
nentrş komergş.

CAPITULU XI.

Despre Tribunale.

7ea întşîş instanş jşdektoreaşkş este nentrş fie-ka-
re jşdegş Isuravnîçia. 7elş 7e nş se mîlgşmentş kş xo-
tşrîrea aşestş instanşel, faşe apelş la Domnş mi se adş7e
proşesşîş la Tribşnalşîş 7elş mare alş Velîgilorş boerî din
Bşksremîî. Afarş de Isuravnîçî, în fie-kare jşdegş mai e-
ste kşte şnş jşdektorş nentrş prişinile mîrşnte; dar aşemîî
jşdektorî nş fakş mai nîçî o treabş 7î kanş7ş kşte 650
lei leafş ne lşnş ka de nomanş. Mai şântş mi 17 kondi-
karî, în fie-kare jşdegş kşte şnşîş, priimîndş fie-kare kşte
20 lei leafş ne lşnş.

În oramşîş Bşksremîî, afarş de tribşnalşîş Velîgilor boerî
mi de Divanşîş domnşkş, mai şântş înkş mîşe tribşnale:

Denartamentşîş Ştrşinilorş. Aşestş Tribşnalş este pre-
zîdatş de Logofş7şîş 7elş mare alş prişinilorş din afarş. Elş
este komşşşş din alşî 3 boerî jşdektorî 7e priimeskş togî
împresş 700 lei ne lşnş. Komşetinga lşî este de a kşş-
ta proşesele 7e aşntş între streînî, Rşwî, Nemşî, Franşesî,
kş nîmîşntenî. Între personalsş aşestş Tribşnalş mai este
Dragomanşîş karele are 250 lei ne lşnş; Tradşktorşîş kş
100 lei ne lşnş; mi Logofş7şîş III kş kondikarsşîş 7e aş 80
lei ne lşnş.

Toate lefile aşestora, afarş de aşeea a Logofş7şîşî 7elş
mare, se şrkş la şîfra de 1230 lei ne lşnş, afarş de leata
Logofş7şîşî Prezîdentş.

Denartamentşîş de ontş. Tribşnalşîş aşesta este kom-
şşşş din ontş boerî din klasa II, III, IV, nşmîşî şaş nentrş

kănoimtingele lorș saș pentră kiversiseală. Ačemtia jădektă proceșele de interesș komănș mi priimemte fie kare leaș dăpă ranglăș mi karakterslăș seș, adikă kăte 200, kăte 150 mi kăte 100, kare fakș în totalș ne lăpă 1400 lei. Iar Logofătălș III, mi kondikarslăș priimeskș 50 lei ne lăpă.

Denartamentslăș de mēnte. Ačestș Tribșnalș este komășș de mēnte persoașe ka mi ăelș de sșșș, mi membrii sei priimeskș 850 lei ne lăpă, adikă kăte 200, 150 mi 100 lei ne lăpă, fie kare dăpă ranglăș mi karakterslăș seș. Iar Logofătălș III kă kondikars 45 lei ne lăpă.

Denartamentslăș kriminalș. Ačestș Tribșnalș jădektă ne xopă, ne fări mi toate deliktile kriminale. Elș este komășș de 8 persoașe, din kare trei sântș în genere oameș specială mi kometengă. Xotările ačestă Tribșnalș se iăș în revisișne de kătre Domnș mi ăei-l-ăpă boeri Veligă, mi saș se întăreskș s'aș se desfingeașă prin anafora din partea boerilorș kătre Domnș. Ačemtia priimeskș imăresă 800 lei ne lăpă, fie-kare dăpă karakterslăș mi ranglăș seș. Iar Logofătălș III, kă kondikarslăș aș 50 lei ne lăpă.

Denartamentslăș Săotăriei. Ačestș Tribșnalș este komășș din doi boeri jădektori, kari jădektă priișnile ăe vinș la Săotărie. Șnslăș din ei priimemte 200 iar ăelș-l-altș 100 lei ne lăpă.

Denartamentslăș Agiei. Ačestș Tribșnalș are iarămi dăoi boeri jădektori pentră priișnile oășmanilorș. Șnslăș din ei are 150 mi altslăș 90 lei ne lăpă.

Divanslăș. Afară de Tribșnalile nămite mai sșșș mi ăela alș Veligilorș boeri; mi afară de ăesta, mai este ăelș mai naltș mi de ne sămă Divanslăș Domnșlăș. Ačestș Tribșnalș este sșuperiorș neste toate ăele-l-alte tribșnale mi dăegătoră ăe aș raportș kă administrarea părei. Toate proceșele de ori ăe natăpă arș fi, trăgăndșe în apelăgie de kătre imăpriișnăpă, aiăi se eksamănează mi se prekărmă.

Ačestș Divanș se konvokă de doză ori ne săutămășă Lănea mi Merkărea, sșe-ori mi Binerea. Șiedingele sântș păblăie pentră toate lămea. Domnșlăș păzidează, pentră kă șă se păzeaskă dăentatea mai kă eksămăntate. Mitropolăslăș,

Eniskoniî, (daca sânt în Bskremtî) mi boeriî vîl mariî-
migiî Veligiî, Banslî vîl mare, Vorniî mi Logofegi de gea-
ra de sss mi de geara de jos mi Vistierslî vîl mare, sânt
membri kare kompnî avestî konsiliî ssnremî. Afarî de a-
vemtia (prekîmî s'a srtatî mai în srmî,) sânt mi algi
boeriî mai miî kare, aş drentslî a asista la Divanî, dar a-
vîia sânt mai mîltî nentî formî, neavîndî votî niî de-
liberativî niî decisivî, Domnslî poate sî întoarkî xotî-
rîrile boerilorî Veligiî, kîndî le arî gîsi falme mi ilegale
saî kîndî intereslî seî pronriî mi fantazia sa ar gîsi kî
kale sî se preîdîce ast-felî. Aîcea în fine toate proçesele
îaî xotîrîrea cea de ne srmî.

Divanslî Kraiovei. Avestî Tribnalslî kî toate kî se
se sokotemte totî ka Divanî alî Domnslî, dar kîndî vî-
ne-va s'arî nemîlgîmi poate anela mi trage proçeslî seî
la xotîrîrea Divanslî Domneskî din Bskremtî. Aîî pre-
zidî Kaîmakamslî Kraiovei, ka lokotenentî alî Domnslî,
nentî kare are mi leafî de 1000 lei ne lîntî. Membri kare
îlî kompnî sânt în nîmrî de mîse mi rîndîgiî d'a drent-
slî de Domnîsîb titlî de Divanîmî. Treî din avemtia aş
kîte 500 lei ne lîntî, iar vîl-l-ahîî treî kîte 250 saî 200.

La Divanslî acesta este atamatî mi Portarslî II, ka-
rele nîimemte kîte 30 lei ne lîntî mi kîmtîgîrî întîmîntî-
toare; asemenea şn Logofîlî III, kî 100 lei leafî ne lîntî,
mi ontî sîb Logofîlî kî şnî kondîkarî kare nîimeskî în-
presî 100 lei ne lîntî. Mai sânt mi doi Bîsk-Bamî kî
kîgiî-va Neferî nentî nîçînile Kîmîkîmîelî, kare togî în-
presî aş 400 lei ne lîntî.

Sîb avestî Divanî sânt mi alte dovî tribnale şnlî
de natî, mi alî Kriminalslî, sîb Armanslî II, de akolo.
Fîe kare din aveste aş kîte şnî buçetî de 260 lei ne lîntî.

Lefile tîtlîorî vîlorî de mai sss sânt 4245 lei ne
lîntî.

Iar lefile vî se daî la Kapîkexaelile din Konstantino-
pole se şrkî la 27,000 lei ne lîntî.

CAPITULU XII.

Despre veniturile țerei Romănesci.

Veniturile năblike ale țerei Romănesci consistă în kanitașisme mi în darea ne pământă mi ne vite.

Kontribuşiea ne kană s'a nlătăt totă d'asna în bani, iar a ceea ne pământă mi ne vite s'a nlătăt în natră prin zeyiseală. Din învekime kontribuşiea era foarte moderat, dar mai tărziă, mi mai alesă în zilele noastre, a ajunsă foarte asunritoare. Istoria țerei ne arată nikşiri sistemăş finanjialăş din timnşile vekî, nişî priefayerile ăe a lsată în timni mai modernî. Dar dăpă ktăş nôte ăine-va dedă ăe din şnile xrisôve de skştire ăe aş dată Domniî din timnăş mi timnăş, se vede ăă dăşile se imnăşneaş săb deosebite nămirî dăpă trebsinge mi imnrejšrăî.

Ăea dintîiş epokă de kăndă a înăenătă a se şnori venişrile finanjiale dătează de la Domnia lsî Kostantin Vodă Brînkoveană; iar a adosa de la domnia lsî Kostantin Vodă Mavrokordat, karele a reformată toate orîndşelile țerei. Dispozicişnele ăe regşlase Domnăşlăş aăesta în urivînga venişriloră, nentăş mşlte kvinte nătea să fie, folositoare, dăăă s'ară fi şmatăş ăă nestrăşnrare; dar deasa skimbare a Domniloră, mi lăkomia şnora, (ăă să ne zikă a tătşlora) a fostă kasza tătşroră adăogiriloră nedrente ăe s'aă făăktăş mai în şrmă.

Din vekime, adikă de la epoka întîia, venişrile se imnăşgeaă în ale Vistieriei, mi a le Kămării. Dăşile kătre Visterie se nlăteaă de doză orî ne ană, săb nămire de seama mare mi seama a doză: iar venişrile Kămării, saă a kasetei private a Domnăşlăş, konsistaă în Okne, Vămi, Oierităş Dijmărităş mi Vinărităş.

Dăşile Vistieriei se regşlaă dăpă înăelegerea komănă a boeriloră, ne analogia mi năterea fie kării nărgî din űeară; iar partăcinarea (saă ăişla) o făăeaă administratori de jădege prin nîrkşlabiî şateloră.

Venitșrile Domnșlș se priimeăș saș vînzîndșse în totalș, saș kșztîndșse prin îngrijirea oamenilorș Domnșlș.

Епока а dosa а reformei finanțiare datează, прекșmș amș mai zisș de la Reforma lș Kostantin Vodș Mavrokordatș. De atșncea îmnșrșgeala primitivș a venitșrilor ș'a desfiingatș, mi atitș venitșrile Visteriei kîțș mi а le Кѣмъ-rii saș adșnatș la șnș lokș.

Kostantin Vodș Mabrokordatș, voidș a regșla venitșrile șerei mi а le face mai șterite, în anșlș 1739 а fșkștș konskrîngișnea lokșitorilorș, mi а datș fie-kșrsia neșeđi, saș kșrși sigilate, prin kare а disnșșș ka șъ dea fie-kare familie kîte zeye lei ne anș în natș termine. De la аceastă se dedșce nșmele de șfertș, karele înșemnează а natra parte. La anșlș 1741 Mixai Vodș Rakovișș а adșogatș mi șnș alș cinși-lea șfertș. Dșnș аceasta la anșlș 1744 viindș iarșmi la Domnie Kostantin Vodș Mavrokordatș а mai adșogatș iarșmi șnș alș mēselea. Dșnș аcēmția Grigore Vodș Gika а mai adșogatș doșъ dșrș, șna șъb nșme de Baīramș-nemkēmș, mi alta șъb nșmire de lînsa șfertșlș. Iar în domniile lș Mateiș Vodș Gika, Kostantin Vodș Rakovișș mi Kostantin Vodș Mavrokordat (karele de mai mșlte ori а Domnițș) șfertșrile din zi în zi se adșogeaș, în kștș аș аjșnșș kș ne fie-kare lșnș se skotea kîte șnș șfertș, ba înkș kîte o datș se lșa mi îndoitș.

În anșlș 1758, Kostantin Vodș Mavrokordatș, vșzîndș mșlșgîimea аceasta de șfertșri într'șnș anș, le-aș adșșș iarșmi la starea lorș primitivș mi le-aș nșmitș sokotelî obșuteniți. Atșncea elș а rîndșitș ne lîngș Ispravniș deosibiđi boeri prin jșdege ka șъ konskrie satele mi lokșitorii, îmnșrșgîndș iarșmi kșrși neșetșsite, kș preskrieri de а șъ plști darea la Visterie iarșmi în natș termenî. Șșkșesorslș seș Skarlat Vodș Gika, gșșindș venitșlș șfertșlș dșnș arștata dispozițisne în șmș de natș ște nșngi ne anș, а skșzștș kîtimea konsrînș într'șnș șfertș mi а skosș ne fie-kare lșnș kîte șnșlș, în kîțș kș kînșlș аcesta а îșbștitș а adșna mșltș mai mari șmî. Аceastă dispozițisne ș'a mengînștș mi de kștre Domnii șe l'aș șșkședatș, kș toate kș din kassа а-

ceasta, cea mai mare parte din loksitori îmbrămăntându-se, s'a înmuginată mi venităle totală ale sfertărilor.

Veniturile Kămării se adănaș de la șrmătoarele artikole:

Oieritulă. Această dare se încete de la Noemvrie mi se șrmează nînz la Anrilie. Din veki se lăoa kîte o oale din zeye; dănz această s'aș nășș trei parale de oae, apoi cînci; Kostantin Vodă Mavrokordată a sșit'o nînz la mase parale; iar dănz avesta Grigore Vodă Gika mi Ștefan Vodă Rakoviș nînz la anslă 1765 aș indoito.

Domniū ce s'aș sșkvedată iărămī aș sșkzătă darea a-cesta, reglîndă a se lăoa kîte 16 banī de oae saș kaură mi deosebită kîte 80 banī de la fie-kare loksitoră nentă ka sș nă xărneaskă ne rîndșipiū kă adănarea avestei dări.

Șngăreniū aș xrisovă prin kare li se stînslează ka sș li se erte kîte doză de la zeye vite; iar Boeriū, Monastirile, mi algiū nriveligiagiū nă năteskă nimikă.

Sămă ce se adăna dănz oerită în anslă 1767 se sșea la 218,500 lei.

Dijmărităle. Această dare este așșnra stăniloră mi a maskăriloră; se adănz ne la mizlokslă lăi Islie. Pentru fie kare porkă mi stănz se lăoa kîte 4 $\frac{1}{2}$ parale mi deosevită nentă adănztori ka la Oerită. Kostantin Vodă Mavrokordată reglase ka avelă ce are stăni saș norvī de la anslă nînz la trei sș năteaskă kîte 13 banī, de la trei nînz la zeye kîte 14 banī, mi de la zeye în sșșș nămaī kîte 13, mi totă odată kîte 80 banī nentă nlokonslă adănztorăslī; iar Monastirile, Boeriū, Maziliū mi algiū nriveligiagiū, eraș sșkșipiū de nlată.

În anslă 1767 această dare adăcea 60,650 lei.

Vînărităle. Din învekime darea această se lăa în nățră, din zeye șna. Mai ne șrmă s'a lăată kîte o para de vadă, mi nlokonslă nentă adănztori. Șnele viū ale Monastiriloră eraș sșkșite. Konstantină Vodă Mavrokordată, prin Reforma sa mī-a anroniată Nlokonslă, răndsîndă a se lăa kîte jămătate para de la 3 vedre nănz la 120, iar de la 120 înainte kîte 4 parale de vadă. În anslă 1747

Îa îndoită, mi în 1761 Îa întreită. Domniî de mai din ărmă
Îaș skăzătă la 5 banî vadra. Monastirile, Boeriî, Maziliî, mi
algi nrivilegiăgi nă nrăteskă.

În anulă 1767 Vinărităă adăcea 45,900 lei.

Hogonărităă. Nikolae Vodă Mavrokordată a fostă velă
întăă Domnă ăe a înfiingată darea ăeasta. Ea se anlika
nrămai asăpra viiloră ai kărora proprietari nă eraă nrănră-
teni, lăndă-se kăte 2 lei mi 8 parale de fie-kare pogonă.

În anulă 1767 ăeastaă dare adăcea 2100.

Tăsnărităă. Darea nră tătănă este veke: se lăa kăte 4
lei mi 48 banî de fie-kare pogonă semănată kă nrănta a-
ăeasta, mi deosebită 80 banî nentăă Plokonă.

În anulă 1767 din ăeastaă dare s'ăă adsnată 7950 lei.

Văkărităă. Darea ăeasta, ăe era nră vitele mari, boî,
mi kăî, nrăi nrălgi Domniă ăă totă nrări'o, nrăă kăndă de
la 1741 nrăă la 1751 a ăjănsă kă de la 10 parale se lăa
nrăă la 66 de fie-kare vită. Pe timnăă lăi Konstantină
Vodă Rakoviăă la anulă 1763 darea Văkărităă s'a desfi-
ingată kă firmană îmnrăăteskă mi kă ăfăriseniî patriarkale.
În zilele nrăstre a voită s'o mai skăăă Konstantină Vodă
Xangeri, dă nră'n'a nă ănrăka să o essekătese, i s'a tăleată
kanăă la anulă 1797.

Streiniî kari-mî ernaă vitele în ġeara Romăneaskă nră-
teaă Văkărităă kăte 22 parale de vită, mi li se dăăă nră-
mai doăă vite la ăireadă, kare se nrămea *de ova*; iar vitele
mivi, oi mi kaure, se nrănrăă doăă drentăă ăna.

În anulă 1767 ăeastaă dare a adăăă 40,000 lei.

Oknele. Minele de sare sântă în trei lokări, la Telega
în ĵădeĵăă Praxovei, la Slănikă în ĵădeĵăă Săkăeniî, mi
la Oknele mari în ĵădeĵăă Vălăei. Venităă ăeasta din ve-
kime era fôrte moderată, kăă sarea e nrăa eftină, se vindea
ăinăi oka de sare la o para, mi mai ănoi trei, mi de ăăă
venităă totă ăăă se săă la 4000 lei nră ăăă. Dăăă Reforma
lăi Konstantină Vodă Mavrokordată, nrăĵăăă strei s'a ărkată
nrăin firmană îmnrăăăteskă: săta de oka se vindea nră 44 parale,
ănoi s'ăă nrădikată 50 par. Astfelă la anulă 1768 oknele s'ăă
văndătă kă 150,000 lei. Dăăă ăeastaă nrăĵăăă kăte nrăĵăăă

pregulă s'are s'a totă rkată în-kătă astăzi se vinde 7 lei ssta. Prenoierea vnzărei Oknelor se face totă-d'asna la 1 Ianuarie. Astăzi se vndă kă 500,000 lei.

Vamile. Se nămește Vamă darea ce se ia pe lăkră-rile ce intră saș ese prin barierele oramelor mi ale frontierilor. Mai nainte venitslă acesta era nrea moderată: era obicei kă se plătea vamă nămai nentă lăkră-rile ce se vindeă în oramele domnemi; iar nentă mără-rile ce se esportaș saș se importaș în țeară se plătea nămai kăte 80 bani de kară, țără vămăire. Grigori Vodă Gika în anslă 1733 a făkătă o noă tarifră, dăntă kare s'a sporită venitslă Vămilor, mi s'a mēngintă kiară dăntă Reforma lăi Mavrokordată. Elă a fostă statornită o kasă săb năme de Karvasara (dăntă kăvāntslă țărăeskă Kervană-Sera); aice se deskideă mără-rile ce se importaș saș se esportaș din țeară, mi prin Vamemslă celă mare se lă kăte 3 la ssta dăntă pregulă loră de la neguitoră; iar la țărgă-rile de pe afară vama se lă îndoită dăntă tarifră. Doă-spre-zee sate înprejărlă Băkăremtiloră mi alte ontă înprejărlă altoră orame, se făkăse libere de aiceastă dare nentă ori-ce mără-făi adăceă saș skoteă. În anslă 1768 venitslă Vămăi s'a rădikată la 115,000 lei; dar dăntă aiceasta, prin adăogirea mi kăemțerea pregărilor tarifeloră, a ajănsă de se vinde kă 500,000 lei.

Venită-rile arătate mai sssă a le Domniloră, în anslă 1768 abia eraș de 604,100 lei; dar dăntă okămăvāne de mēse ană a omțiriloră rēsemți din 1806 mi mai pe srmă, ele din ană în ană aș kreskătă.

Oieritslă, kare era kăte 12 parale de oae mi doă lei nlokonslă, pe timnslă Rămiloră a ajănsă 21 parale.

Dijmăritslă de la 12 parale s'a rkată la 17.

Vinăritslă de le 10 parale s'a rkată la 20.

Pogonăritslă la 5 lei pogonăslă.

Țătnăritslă la 20 parale prăjina.

În anslă 1816 venită-rile de mai sssă s'aș vndătă kă pregă-rile srmătoare:

Lei.

267,000 Oieritulă și Văkăritulă.
260,000 Dijmăritulă și Tătsnăritulă.
448,000 Vinăritulă și Pogonăritulă.

1,075,000

Iar în anulă 1817 s'aș vândută și lei.

1,300,000.

Oknele drentă lei. — — — 525,000.

Vămile — — — 550,000.

2,375,000.

În anulă karentă 1818 s'a hotărâtă ca Răssmatările de mai sus, afară de Okne și Vămii, să rămână în starea loră de mai înainte; iar Oieritulă, Dijmăritulă și Vinăritulă s'aș vândută și 280,000 lei, și kondigiane ca banii să se strângă după xrisovulă lui Aleksandru Vodă Insilante, karele în timpulă domniei sale cei dintâi a făcută multe îmbunătățiri în țară, atătă în privinga Răssmatăriloră, câtă și a Menziloriloră, prekmă se va vedea în xrisoavele altărate.

CAPITULU XIII.

Chrisovulă lui Alessandru Vodă Ipsilante despre Zahereaia ce se trimite la Constantinopole, despre Oieritulă și altele.

Pentru folosulă publică, și pentru provisionarea orașuluiă și totă felulă de Zaherele, și fiindă și nu sântă neguțătorii streini Tărcii ne pământulă țerei ca să înuagă banii și dobândă ne mară, lăkră ce adăcea mare și multă pagubă țerei, s'aș rândsită neguțătorii pământeni onestii, ca să facă totă komerțulă loră în țară și oră ce felă de lăkră.

Iar din partea prea năsterniceii împărușii s'aș alesă dintre neguțătorii cei mai aleși Tărcii și dintră cei mai kănoskuii sub ôre-kare înkezușire a Kapanslii, ca să ia obiekte de oră unde voră găsi adărate de către neguțătorii pământeni și bună tokmeală, și și banii năstătoare, ca să le dăcă la împărușie pentru îndestălarea Kapanslii.

VOL. III.

21

Negustorii nănzteni dăndă lăksitoriloră de nrin sa-
te bani nentrs obiekte, mi achemtia ne avăndă de unde da
ceea ce aă vândetă nr sântă liberă a sokoti banii loră mai
mltă de kătă snslă la zeye, saă snslă mi jsmătare la ră-
fseală.

Intermeziile (samsarii) sântă onrii.

Vama ce dăpă obiceis se lsa de Aga, de aksma în-
inte ns se va mai lsa.

Plata Oieritslăi se este kute 16 1/2 bani de oaie, se skade la 12 bani; iar a Vinzritslăi la 5 bani ne vadru.

***Altă Chrisovă despre Menzîluri totu a
acestui Domnă.***

Toți kai Menzilarilor s' se cămpere kă banî dom-
neshî, asemenea mi nătrirea lor' s' se iak' ne sokoteala
Domniei.

Menzilxanelele (kasele de poştă) sî se faktă afară din sate, kă kôrte, kă grajdîrî, mi kă treî saş natrs kamere pentrs repaosslş trekîtorilorş.

Sărăgiiu s'z fie neînstrăni, nesusnui la dare, mi k'z 90
banî leafts ne lănt. La fie-kare Menzilxanê s'z fie k'zte unș
k'mitanș k'z Slajitori; mi k'zte doi Beurlii T'zrui de nazz;
iar k'mitanșlș s'z aibz t'otz îngrijirea Menzilslș.

Çine vine de afară kş Menzilş, va primi kaî de la Kz-nitauî, kş platş de 10 banî pe orş de şnş kalş; iar de va avea firmanş-inamş va lsa kaî fşrş platş.

Чине ва вѡи съ плече къ мензилѣ, требше съ канете кар-
те домнеашкѣ, инсѣ къ платѣ.

Velš-Kymtanslŝ de la Menzilkaneaoa Bkskreintilorŝ s'a pssŝ sub askultarea Sntarslsŝ, karele s'a insrginatŝ kŝ tôte Menzilsrle din gearŝ, giindŝ kodikŝ de nŝmele tŝtrorŝ ŝe mergŝ mi vinŝ kŝ Menzilsŝ, nentŝ kare are mi snŝ Logofitŝ ajstorŝ.

Kanitanii Menzileşrilor de pe afară voră ginea kodice
în kare voră înscrie nşmele aveloră ce trekş prin Menzileş-

rile lorș, dnuș kare vorș trimite estrakte în fie-kare smp-
tămtnș la Velș-Kșnitanslș de Menzilsrî din Bksrșmtî, îm-
presnș kș baniî țe se vorș fi adșnatș neste smpțmtnș de
ne plata urogonslș; mi Logofțtșlș Velș-Kșnitanslș s'î trea-
kș în kodika sa ¹.

Chrisovulŭ lui Alecsandru Vodă Ipsilante pentru orânduielele ce a introdusŭ în țeară.

Noî Alecsandru Ipsilante cu mila lui Dumnezeuŭ Domnŭ și
stăpânitoriu alŭ tôtei țerei Romanești.

Doringa de a face binele avândș fșrș smintealș de a-
jstorș ne Dsmnezeș, avela țe o are trebbe pșnș în fine sș
ajșngș la skonslș seș, mi o intenșisne generoșș firește gș-
sește okasishnev pentru a face faute frșmôse. Aveste amțn-
doșș. adikș kșgetslș mi voinș, kșndș se șneskș, fakș rș-
șboișlș ȵelș mai mare ori kșrșî obstakolș mi ori kșreî greș-
țșș, mi nenștinșomilorș le dș nștere mi înlesnire. În ma-
re greșealș kadș Domnitorîi, kari, avândș bșna intenșisne
mi libera voinș, mi totș odatș mi nșterea kare înlesnește
ori-țe efektș, saș nș le pșnș în lșkrare saș absșeazș, kșșî
kș aveasta fakș nșkatslș nereckșnomtingeî fșrș de mțirea
lorș, dnuș preșentșlș inspiratșlș avelșia din ȼesaria karele
zive, kș avela țe nôte sa fakș șnș bine mi nș-lș face este
vinovatș mi kassș rșslșî țe n'a voitș a-lș stirmi. Pentru a-
veasta darș totș-d'asna de kșndș Hrovedinga ne-aș nșșș în
kapslș avesteî șerî ċrentș kredinșioșe, amș sokotitș kș pre-
kșmș ne-aș dșrșitș kș tronșlș Domnieî ne-a imșșș mi da-

- 1). Astșșî Velș-Kșnitanslș s'a desșingățș, mi asșupa Menzilsrîlorș este
rșnditș șnș boerîș, kș șnș kasierș nentș sokôtele. Avesta mțime-
nte baniî din Visterie mi face anrovisionșrile de fșnș mi grșșnge. Elș
mai are mi alșî tovarșmî dintre boerî, saș dintre negșșitorî. Bemliî
Turșî s'aș desșingățș. Plata s'a rșdikățș la 20 parale de kalș ne orș,
mi nșmai de xatșrș se dș ne la șnî boerî kște kș 10 parale.

(Autorulŭ.)

★

taria nentrs bna krmzire a noporslri gerei nstre. Pe aveste temeis, inarmagi k frika lsi Dsmneze, amz xotzrtz s mer-gemz ne kalea imbznztogirei gerei ze Dsmneze ne-a inkre-dingatz, nentrs kare ne de o parte voindz s o adzvemz in ore-kare stare lzadabilz, in linimte mi indrentare, iar ne de alta kzgetzndz ka s zrsimz mijlочеle vele mai efikaze sure indenlinirea avestei folositore doringe, amz xotzrtz de o kamdatz ka, ori kzndz in ori ze kazz vomz intimpina zeva grestzgi, s le inlesnimz k totz sirgzinga mi k totz stsdizls, lzndz invzgtzrz de la avelz ingelentz Romanz (Seneka) ze zizea k ori ze se invinge prin nestrmztata sirgzingz mi bzntz voingz; mi mai de anrone indemnagi de ksvintele kz-vzntztorlsri de Dsmneze (Grigorie) από Θεού ἀρχεσθαι καί εἰς Θεόν ἀναπαύεσθαι, amz inchenz de la sfintele amezz-minte mai intzrk, de la nreogii bisericei mi de la monastirile din gearz, mi vzzndz rzls obiceis de a fi sznsz la dz-rile Visteriei, amz desfiingatz ayeasta nentrs totz-d'asna prin znz deosebitz xrisovz alz Domniei Nstre; dar amz rzndz-itz ka atatz monastirile kztz mi nreogii s dea ore-kare ajstoris in lskrrri iarzmi nentrs fante nlzkste lsi Dsmneze; mi a nme monastirile s dea la skolele infiingate, iar nreogii la kassa milelorz, nrekzmz nre largz in xrisovls avela se ksnrinde. Drentz ayea vzzndz geara ayeasta kremti-neaskz linsitz de invzgtzrri, de mtiinge mi de arte, kare lz-mineazz mi foloseskz ne noporz, amz infiingatz skoli kz pro-fessori ksnoskztori de mai multe limbi, rzndzindz-le lefe mi dzndz ajstoris mi indestelare skolalilorz. Dznz ayea insz nz amz skpnatz k vederea mi folosele din afarz, inkzragindz agliksltsra mi komergzls, mi tote vele ze adskz im-bilmszare mi prosneritatea loksitorilorz gerei, organizndz nentrs intemeerea avestei forositore zrmzri, afarz de komz-nitatea aktzals a negzgtitorilorz nzmrteni, inkz o komz-nitate de negzgtitori strzini kz staroste, ka s zczeteze pri-vinile negzgtitorilorz, in kztz kz kinslz ayea zrsindz inle-snire fie-kare, s se indemne a nraktika urofessiznea ayea-sta. Intre ayea kzgetzndz mi la messeriile liberale, mi vzzndz k este mare linsa lorz aize, mi jsdekzndz Dom-

niea mea kă este de neapărată trebuință a se înmulți, amă
 rându-se o societate deosebită de ontă boeră kari să se ok-
 ne de pricinile tătărăș meseriiloră mi ale răsăriloră, mi
 îndeosebi de ori ce invenșionă noi mi orându-se bane ce
 potă fi snre foloseli mi nodoba patriei, preksmă nodari,
 zimmele, mi alte lăkrări folositore. Pe lângă averse
 tôte mai gândindă, kă mslui sțracy mi nevoemi sntă lin-
 sigi de cele neapărate nentă vîegșire, mi koni orfană mi
 vădăve sțrache făr să aibă ničî ună ajstoră, mai alesă sșb
 o domnie ortodoksă mi religiôsă ka averse, amă sokotită
 kă va fi plăktă lă Dămnezeș să se fakă o kasă la snta
 Mitropolie, sșb protekșione Mitropolitsai, în grija aveloră
 ontă boeri, desnre kari s'a zisă mai sșsă, mi amă porșnăită
 ka să se dea de la Domnia nōstră kăte 6000 lei ne ană în
 arătatele ajstōre.

Domnia nōstră, vărzândă mi starea de mai nainte a
 Menșilșriloră, apăsarea ce adăcea lokșitoriloră, paguba ce se
 făcea Visteriei, preksmă mi greutatea ce sșfereaș kăltoră,
 amă făktă tôte kinsrile mi amă gșsită modșlă de vinde-
 kare, usindă-le tôte în bună rândușeală, preksmă anume se
 kșninde în testamentslă ce amă dată nentă averse.

Organisarea Șlșjitoriloră din afară mi din lăntre gșsin-
 d'o într'o stare fōrte vișiosă, amă amezată la lokșrile cele mai
 imortante Kșnetșni, kă Șlșjitoră trebușitori nentă naza fron-
 tieriloră mi nentă ginerea liniutei nșblize, orândușindă lefe la
 togi dșnă kșviingă, preksmă nre-largă se arată în testa-
 mentslă nōstră nentă sistema domniei nōstre.

Înainte de toate însă, dorindă a întemeia naza dren-
 țșiei fie-kșrsia, am kibșsită înmulșirea jșdekștoriloră, mi
 ast-felă nentă ka să arătămă kăte este de trebușinosă a-
 mezmmentslă averse nentă resnektșlă bșnei mi a drentei
 vîegșiri, amă amezată aivă în oramșlă celă mai nrișinală
 ală Domniei nōstre Tribunală de jșdekștoră aleș mi de
 bșrbagi naktiivă dintre kredinșiomă boeri ai lșminatșlă Di-
 vană ală Domniei nōstre; avestora le amă rândușită mi le-
 fe bșne ka să poată kă îndeștlare a se oksna de drenta-
 tea fie-kșrsia, nșindăle înainte ka esemulă însșmă ostenea-

la mi zelslă ce înssmî Domnla noastră pune întră paza drentăgei, asistândă înssmî de trei ori ne sântămînă la Divanislă generală. Amă rîndsită totă odată mi în fiemte kare jădegă kste ună Jădektoriă, făkîndă mi o lege dăpă Institutile imnărtăemti, kare s'a tradăssă mi s'a tîpărită sure a se imnărgi în toată gheara sure înlesnirea kăgetslăi jădektoriloră mi paza drentăgii.

Pe lîngă ačeastă, sure mai mare înlesnire a lăktăriloră amă rîndsită pe lîngă fie kare jădektoriă din jădegă, mi kste ună Logofătă, nentrăka să gîie o kondikă, în kare să treakă toate protokoalele jădektăriloră mi toate doksmentele ce se înfăgîimează în proceșe din partea lăktăriloră din jădege.

Pentru ka să îndemnămă mai kș seamă pe komnătriogî a se okșna kș înslăgirea viteloră, amă xotărtă, ka nlata oieritslăi să se skază de la 16 $\frac{1}{2}$ la 12 banî, nreksm se vede în Domneskslă nostră xrisovă ce s'ă dată întră ačeastă. De ačeea întărimă mi prin xrisovslă ačeastă, xotărtăndă sure folosslă pomorăslă mi ală nostră, mi orăndseala tătăloră boeriloră gherei, de la freauta čea mai mare pătă la čea mai mikă, mi amă regălată venitsrile generale, nentră ka să utie fie-kare ce trebăse să kanete de la servităslă seă, nreksmă ansme se vîdă skrise mi xotărtă în kondikă deosebită.

Dăpă ačeastă întorkăndă lsarea aminte asșura venităriloră gherei Domniei mele, kș kare se sășgînă toate trebsingele gherei, mi văzăndă neorăndselele kș kare se adăpă, înslăgirea ațertăriloră mi înkărtăștra sokoteliloră, dăpă kare sermanî kreutini nă era skătiğî măkară o zi de sșpărtărele taksidariloră (adăktori de banî;) văzăndă kș ačeastă ajsnsese la o neomenie nășfărită, din kare gheara a ajsnă în starea čea mai tristă mi tăngăibită; voinăde dăpă Domnia noastră ka să nănemă mi ačeastă în oare kare îndrentare, să înlesnimă pe toğî mi să măngăemă pe čei sermanî, sure îndrentarea mi prosperitatea gherei, mi sure yevnika noastră nomenire; șnerăndă totă odată kș se va îndrenta mi skădereă nășmărlăi lăktăriloră prin înslăgirea loră, domneute xotărimă ka să nă se skăpă mai multă de

trei ori ne anș dare kște xñ galbenă, mi o altă dare pentru tribstările împăratemii. Aveste dări sã se mai nãmeaskã sfertări, çi sã se zikã semă, adikã Pervi-sama, Ftori-sama, Treti-sama, mi sama dărilor. Asemenea mi dările breslelor, kare se respndeaș totș d'asna kã o oare-kare deosebire de a le birniilor, xotărîmș mi aksma ka breslele sã plăteaskã de doz ori ne anș pentru keltselele pŕei, mi odatã ne anș pentru tribstările împăratemii. Aveste dări sã se nrimeaskã la Visterie kã kinslș acesta, adikã: la fie kare natrã lșni sã se dea kște o seamă, preksmș s'a mai zisș; mi deosibitș de aveasta banii tribstelsi la timnșlș kșveaitș. Breslele sã plăteaskã darea xotărât la Sf. George mi la Sf. Dimitrie, iar darea tribstelsi totș într'xñ timnș kã deara. Toatș adsnarea banilor sã se fakã în kinslș xrmătorș: Isuravnici de jșdege, amezândș ssma banilorș dșpș nsmărlșlș loksitorilorș fie-kărsia satș. Pŕanii vorș face çisla între ei ka sã plăteakã fie kare în analogie kã pțterea sa. Ama dar pentru ka sã se pșbliçe în toatș deara Domniei mele, mi ka sã se încheapț togă a se bșkșra de smărtțrile pșbliçe çe s'aș fșkștș, înkredingăț fiindș Domnia noastră kã toate xotărțrile, avestea se vorș pșzi kã nestrămștare, amș întăritș aveastș Domneaskã xotărțre prin testamentslș nostru în formă de xisovș, akreditândș-o kã înssmă sșb semnățsra noastră mi kã Sigilislș Domniei noastre; pentru kare rșgțmș mi ne algi întru Xristos fragi, ne kare îi va învredniçi bine voitorșlș D-zeș ka sã ajungț la stăpnșnirea pŕei avestia, în nșmele prea sfintei mi nedespărguitei treimi a legi mi a kredingi tștșlorș drentș kredinçiomilorș kremtini ka sã o aibț totș d'asna în ajstorș în sekolșlș de fagț mi çelș viitorș, ka sã întăreaskã mi sã pșzeaskã amezămintșlș acesta alș nostru, pentru ka sã se învredniçeaskã mi Demnia lorș a li se pșzi testamentele mi rândșelile de kătre xrmamii Domnilorș pentru totș d'asna. Sșre întărire avestsi Xisovș, çe s'aș datș de la Visteria Domniei noastre, s'a tșekștș în kondikã mi s'a datș la sfșnta Mitropolie ka sã se pșzeaskã pentru totș d'asna. Iar Domnia noastră amș pșșș martori ne prea is-

bigi noutrii fi Konstantinș Vodă mi Dimitrie Vodă, mi ne
ne togî onorabili mi kredinçomi boeri ai Divanlari Dom-
niei noastre :

Pan Dămitramkă Gika mare Banș.

Pan Nikslae Dădeskă mare Vornikș de geara de sșșș.

Pan Radă Văkăreskă Vornikș de geara de josș.

Pan Pană Filineskă Logofătș de geara de sșșș,

Pan Stefanș Păreskoveanș Logofătș de geara de josș,

Pan Stefanș Mișoglă mare Snătarș.

Pan Ioan Văkăreskă mare Vistierș.

Pan Skarlatș Karagea mare Postelnikș.

Pan Dămitrake Rakoviț mare Klăcherș.

Pan Preda Prijbeanș mare Pașarnikș.

Pan Konstantinș Văkăreskă mare Stolnikș.

Pan Manolake Kreșleskă mare Kemisș.

Pan Dimitrie X: mare Slăgerș.

Nikolae mare Pitariș.

Eforș mi îngrijitorș este Domnia lăi Enake Văkăreskă
mare Vistierș. Datșs'a testametslș ačesta în anlș alș Dom-
niei noastre, în çinstitslș oramș alș tronslși nostrș Băkș-
remti, în anlș mănșțirei 1775 lăna Dekemvrie.

PARTEA IX.

Geografia politică a Moldovei.

CAPITULU I.

Țeara ayeasta se află între gradele 45° mi 49° mi 10 minste în lăgime, mi între 41° mi 47° grade mi 30 de minste în lungime. Despre nordș se xotăra din vekime kă Polonia, despre răsăritș kă Basarabia, despre sūdș kă Dănpărea mi kă țeara Româneaskă, mi despre apăsș kă Ardealș seș Transilvania. Moldova din vekime se împărțea în doză, în țeara de sūsș mi țeara de josș. Țeara de sūsș se întindea de la Iamî snre Nordș, mi konrindea judegele: Bakș, Neamș, Romanș, Săceava. Kărligătara, Xîrlăș, Botoșani, Doroxoiș, Țernășgiî mi Xotinș. Din ayeastea Xotinșlș se stăpîni mlțș timnș de kătre Țerçi, kariî făkșseră mi faimoasa țetate țe pârta asemenea nșme; Săceava mi Țernășgiî, judegele țele mai mari mi mai noulate, dănp Konvenșisnea dintre Poarta Otomanș mi Immerislș Aștriei, din Anlș 1774, aș trektș în posesisnea ței din șrmă nșteri, afară de nșgină parte țe aș rămasș Moldovei din amândoă din ayește judege. Iar Moldova de josș se întindea kătre sūdș, mi konrindea judegele Soroka, Orxeiș, Fălciș, Kăvîrlăș, Păstna, Tekăciș, Bărladș, Vaslăș, mi Kodră. În Moldova de josș era mi judegșlș Benderslș, dar snș Domnș l'aș lăsatș Țerçi-

kime se numea Tiras; dar astăzi elă a rămasă ală Basarabiei, despărțind-o de Polonia Rusească; elă părăde totă din Polonia Asstriacă mi se varsă în Marea Neagră.

Totă pământulă Moldovei este mănăș mi prodsktivă nentru oră țe felis de sămănătări; are păsări întregi de arbori fruktiferi ka mi gheara Măntenească, mi dealsări (nodgorii) de vii în mai multe părți, mi mai alesă la Odobeni în jădegulă Istnei¹.

Afară de risări, Moldova posedă mi o mslgime de elemente naturale mi artificiale, nline kă o mslgime de nemți gustomi la mănăre.

Întărșă kșvântă, Moldovenii nă se notă nănge de ingratitudinea naturii: ayeasta nă se sîț la ei ka la alte țeri kă sntă okis avară, ți-i face să se bșkăre, ka mi Mănteni, de tôte țele țe trebșeskă nentru feruirea loră.

Moldova esnortează nentru Țăria mi Polonia totă a țele lăksări țe le esnortează mi gheara Măntenească nentru Țăria mi Germania.

În skartă, tôte descrierea țe amă făkt'o nentru gheara Măntenească desne pământ, desne vite mari mi mici, domestice mi sâlbatece, desne stăni, naseri, arbori, metale, mi minerale, amă nșeao face mi desne Moldova, fără nici o diferință. Lokșitorii însă nă sântă în uronorgizne kă bșnătatea mi întinderea teritoriisă; ei sântă nrea nșgină nșmăromi, mai alesă gheara de josă este ore kșmă desertă, din kassa deseloră rșbăe țe aș srmată între Țăria, Asria, Polonia mi Rșsia, ale kșrora teatră aș fostă mi Moldova ka mi gheara Măntenească.

Țea mai bșnă parte de lokă a Moldovei a fostă ayea de nestă Prstă; dar mi ayea este nșgină lokșită din kassa Țătariloră mi a țețgiloră Xotinsă mi Bendersă, țe crăă sșb dominarea Țătariloră. De akăma nainte însă nôte se va nșsla, fiindă kă a venită sșb dominarea Rșmiloră.

1). Astorsă se vede kă nă kșnomtea nodgoria Kotnariloră, kare prôdsăe vinșrile țele mai sșneriôre.

Totți loksitorii sântă kreutini de dogma răsriteană, afară de kete-va sate, ce sântă în jdsdegele Romanș mi Bz-kă, kare ōrmează ritslă bisericeî anssene.

În ȡrașslă Iamii, mi în alte kăte-va ȡrame, sântă mi Armeni mi mai mslui Evrei, kari se ȡkșnă kș totă felisilă de indșstrie mi komergă.

CAPITULU II.

Districtele Moldovei.

§ 1. KOVȘRLĂIȘ.

ȡinstslă ačesta este ȡelă mai meridională; elă se kȡramte desure Dobrogea nrin Dșnăre, desure Brăila nrin Siretă, mi desure Basarabia nrin Prștă.

ȡrașslă de residenȡă ală Ismavnișiloră, kare se nșmeskă Părkălabi, ȡste Galați; elă este sitsată în marginea stăngă a Dșnărei între ȡrile Siretșlă mi Prștșlă. Aiče ȡste mare skelă komercială, nrin kare se immortează totă felisilă de lăkrșri ȡe vină de la Konștaniinȡole nringșra Dșnărei Sșlina kș o mșlgime de korăbiî mari mi mișl, kare se întȡrkă înkărkate kș nrodșktele Moldovei.

§ 2. FĂLĂIȘ.

Din sșș de jdsdeȡslă nrenșmită este desure răsrită ne lăngă Prștă jdsdeȡslă Fălăisă. Ačesta are doăș ȡrame: ōnșlă nșmită Fălăiș în marginea Prștșlă, mi aktsală Xșmiș unde este Enișkonie mi residenȡa Ismavnișiloră. Čeva mai în sșș de ačestă ȡrașlă la marginea Prștșlă, se vede mi faimȡsa Movilă a Răbičei, ne lăngă kare Petră ȡelă mare a nerdătă rșboișlă kș Tșrăi.

§ 3. IAIPII.

Acestă ȃinșă se întinde dela Fălciș în sursă ne lungă Prstă: cea mai mare parte însă a răsărit peste Prstă în Basarabia. Aice este orașul omonimă, kanitala mi Mitropolia Moldovei, orașul fôrte vekis, dăpă Kantemiră, karele din rsine s'a ridikată de către Stefană Vodă IV nrenșmită celă mare. Elă este sîșată doșă ore denarte de Prstă ne malsă rislă Baxlăș, riș fôrte mikă kare învinge partea de josă a orașului mi infestează aerul în timnă de sevetă. În orașul acesta este destăla miunkare komercială mi așezări boeremti fôrte frumôse ne karele nôte asemăna cîeva kă zidurile din oramele Ekronene. Monastiri, Biserici, xansri mi alte edificăisri sșntă mai mltă mrege mi minșnate, iar loksingele sșraviloră sșntă fôr de rîndșeală mi ne înșemuate. Edificăisă celă mai mare mi mai înșemnată însă este Kșrtea domneaskă zidită de aksmă ontă ani de către Aleksandră Vodă Morșzi¹. Ponslagisnea acestăi orașă se xrkă peste 60 mi loksitori.

§ 4. DOROXOIȘ.

Acestă ȃinșă se întinde de la Iamă în sursă desne Prstă. Residinga Isnrașnișiloră este în orașul omonimă Doroxoiș, lăngă șnă lakă înșemnată ce se formează din isvôre.

§ 5. XERİA.

Acesta este șnă mikă ȃinșă, kă seș orașă de residenșă omonimă, șnde este mi skasșlă Isnrașnișiloră².

- 1). Kăș desne Kșrtea Domneaskă astorsă se înșeală: ea este mltă mai veke mi Domșlă Mșrșzi nă făkșe de kăș a o restăra. Afără de aveastă elă trene kă vederea biserika monșmentală a Sșingiloră trei Ierami, făkșă de Aleksandră Vodă celă bșnă, kare în arșitektșra șa se nôte komnara kă faimôsa Monastire a Argemșisă. (*Traducătorulă*)
- 2). Dăpă rotșnjirea făkșă iu șrma reglamentsăi acestă, șșdegă s'a deșșingătă, înșșrgindș-se teritorisă șă între Doroxoiș mi Botomani.

§ 6. БОТОШАНИЇ.

Acesta este un mic grupul al cărui venit este destinat pentru Domna. Orașul omonim în care este mi
residența Împăratului este al doilea din țară. Iată mi are
măcar comerțul din Galați.

§ 7. ХЪРЛЪѦ.

Ținutul acesta este foarte mic, și un om omo-
nimă karele este rezidența Isuravnișilor¹.

§ 8. КЪРЛИГЪТЪРА.

Într-o furtă mică desure nartea nordică a lamilor k
 și oramă nămită Targu-frumos, skaznăle Ispravnicilor ?

§ 9. ROMANŠLŠ.

Pinstelă acesta se află desne ansă de ală Kärlig-
tärei, ne lăngă rislă Siretslă, kă oramă omonimă ne snă
lokă fôrte frămosă ne marginea stăngă a rislă Moldova, de
kare nă denarte este mi rislă Siretslă. Aiye este skasnă
eniskonală mi residența Isuravniciloră.

§ 10. VASLŪĪŖ.

Acesta este încă un micș pînă la desure sîdîlîș pînă-
tîlîș lămîi kîș un orîmelîș omonimîș, în drîmelîș mare țe c-
ste între lămîi mi Galați, ka mi sîmîstîrîcle trei orîme.

§ 11. T8TOVA.

Despre sãdãlã pãntãlã de mãi sãsã este mãi azeasta

1). Acesta asemenea s'a desființat împingându-se între Iamii, mi Botomanii.

2). Asemenea s'a desflingat8 imuzgundu-se fntre Iam1 mi Roman8.

[Traducătorului].

kă ză oamă nămită Bărladă sîtată ne lăngă rîlă omonimă Bărladă, ăndă este mî skăsnălă Ispravniciloră.

§ 12. ТЕРЧИЙ.

Snre sădălă jădegălă de măi săsă este mî ăvesta kă ză oamă omonimă ăe este skăsnălă Ispravniciloră.

§ 13. ПЕТНА.

Țînstălă ăvesta este desnre ănsă mî sădă de jădegălă de măi săsă; elă se întînde sursă nordă pănă în Transilvania. Oamălă de residență ală Ispravniciloră es.e Fokwani, karele e komănă mî Moldovei mî ăerei Romănewtî, desnărgîndă-se de o mikă ăărlă a rîlăi Milkovă.

§ 14. ВЪКЪДЪ.

Jădegălă ăvesta se află între Romană mî Pătna, întînzîndă-se pănă în Transilvanis. Oamălă de residență ală Ispravniciloră se nămente totă Băkăslă, sîtată ne malălă drentă ală rîlăi Bistriga, karele nă departe se vară în Siretă.

În ăvestă țînstă măi este mî oamălă Tărgălă-Okni de ăndă se eksnloatează sarea, lăngă rîlă Trotzșă; asemenea mî orămelălă Moinewtî de ăndă se ăsulotează păksra.

§ 15. НЕАМЦЪ.

Desnre nordălă jădegălă de măi săsă este mî țînstălă Neamțălă, karele se xotăpamte desnre ănsă kă Transilvania. Aive este mî ăelă măi 'naltă mănte ală Moldovei nămită Țeaxlă. În ăvestă țînstă sântă doă oame: Piatra de a stănga rîlăi Bistriga skăsnălă Ispravniciloră; mî tărgălă Neamțălă ne lăngă rîsmoră Neamț, de ăndă nă de parte este mî făimăsa Monastire a Neamțălă în kare sântă neste 400 monaxi; iar din săsă de oamă se vădă mî rî-

uile snei ȳetȳi vekĩ ne o kústȳ de mȳnte, ksre este fȳkȳ-tȳ din tímnelešš Romanilorš.

§ 16. SȳȳEAVA.

Jȳdeȳlešš aȳesta se întinde mai snre nordš de ȳelš de mai sȳsš; kȳ tóte kȳ ȳea mai mare parte din elš a trektȳ sȳb dominarea Aȳstriei, a rȳmasš însȳ totȳmĩ destalš de mare mi de frȳmosš. Orașlešš de residengȳ alš Isnravni-ȳilorš este Fȳltȳenii, sitȳatȳ nȳ departe desnre anȳsš de orașlešš Sȳȳeava ȳe a rȳmasš în Aȳstria; afarȳ de aȳesta mai este mi orașlelešš Bȳrdȳjȳnii, desnre rȳșȳritȳ de Sȳȳeavaĩ ne partea stȳngȳ a risleĩ omonimȳ Sȳȳeava ¹.

CAPITULU III.

Despre autoritatea Spirituală.

Aȳtoritatea Sniritȳalȳ a ȳerei depȳnde de Mitronolitȳlešš karele mȳde în lamiĩ mi are sȳb dȳnsȳlešš ne Eniskonii de Romanȳ mi de Xȳmĩ. Mai 'nainte elš avea mi ne Eniskoniș de Rȳdȳșȳș, dar enarȳia aȳestȳea aflȳndȳse în Bȳkonina; a rȳmasš sȳb dominarea Aȳstriakȳ. Mitronolitȳlešš aȳesta ka mi ȳelš din ȳeara Romȳneaskȳ, se alege de kȳtre boeri mi se întȳreente de Domnȳ; iar dȳnȳ aȳesta kapȳtȳ rekȳnoaȳuterea Patriarȳleĩ de la Konstantinonole, ne kare Mitronolitȳlešš ilš kȳnoaȳute de Aȳtoritate.

În Moldova ka mi în ȳeara Romȳneaskȳ sȳntȳ o mȳlȳgime de Mȳnȳstiri dotate de Domnii vekĩ kȳ aȳeri însemnate; snele atȳrȳ de Mitronoliĩ mi Eniskonii, iar ȳele mai mȳlte mi mai bugate de Sf. Mormȳntȳ, de mȳntȳle Sinaia,

- 1). ȳele ȳe amȳ vorbitȳ desure karakȳteralȳ lokȳitorilorš, desnre datine, indȳstrie, Komergȳș, robii, Klerš, desnre momȳtenirea mi aȳtoritatea Domnilorš, mi desnre organizȳȳȳnea Administrativȳ, aȳeleamĩ le reuȳtȳmȳ mi nentȳ Moldova.